

TRANSCRIPT VAN DE PROVINCIALE STATENVERGADERING VAN PROVINCIE UTRECHT

d.d.

Aanwezig: de heer H. Adriani, (PvdA), mevrouw J. Batteau, (Partij voor de Dieren), de heer J. Beltman, (BBB), de heer S.A. Berlijn, (UtrechtNu!), mevrouw G. Bikker-Trouwborst (CDA), mevrouw A. Blekxtoon (Volt), mevrouw W. de Boer-Leijnsma (PvdA), de heer F. van Breukelen (Forum voor Democratie), de heer J. Breur, (SP), mevrouw M. van den Broek-Broek, (BBB), mevrouw O. Butterman, (Partij voor de Dieren), de heer ing. B.C. van den Dikkenberg, (SGP), de heer I. El Hamdaoui (GroenLinks), mevrouw M. van Elteren, (GroenLinks), de heer M.C. Fiscalini, (UtrechtNu!), mevrouw N. Flink, Utrecht (PvdA), de heer D. Gilissen, (VVD), mevrouw J.C.A.M. van Gilse, (VVD), mevrouw D. Ghijssels-Kerkhoff (BBB), de heer M. Harinck, (D66), de heer E. Hart (GroenLinks), mevrouw W.M.M. Hoek, (50PLUS), de heer R. Hossain, (VVD), de heer V.C. Janssen, (VVD), de heer A. de Jong, (Volt), mevrouw S. Kennedy-Doornbos, (ChristenUnie), de heer M. Koren (CDA), mevrouw O. De Man, (VVD), mevrouw J. Matser, (GroenLinks), de heer S. Nagtegaal, (UtrechtNu!), mevrouw A. Oude Luttikhuis, (BBB), de heer ing. D.A. Oude Wesselink, (GroenLinks), de heer P. Overkleeft, (D66), de heer E. Peer (VVD), mevrouw H.J. Rikkoert, (ChristenUnie), de heer A.J. Schaddelee, (ChristenUnie), de heer A. Travaille, (Partij voor de Dieren), de heer A. Verleun, Utrecht (BBB), de heer K. Vermaat (SGP), de heer E. Virginia, (GroenLinks), de heer J. Vogel, (BBB), mevrouw M. van de Vooren, (GroenLinks), de heer drs. E.A. Kamp(D66), mevrouw L.E. Veen (D66), mevrouw M. van der Velde, Utrecht (PVV), mevrouw L.M. Welschen-van der Hoek (CDA), de heer C. Westerlaken, Lopik (CDA), mevrouw ir. M. de Widt (D66), mevrouw J. Zagt-Lokhorst, Loenersloot (BBB)

Afwezig: n.v.t.

1. Opening

De voorzitter: Goedemorgen, dames en heren. Wilt u uw plekje opzoeken? Dames en heren, van harte welkom bij de Statenvergadering van woensdag 20 maart 2024. Welkom aan de Statenleden, de commissieleden, de leden van Gedeputeerde Staten, de gasten van de Staten die vandaag aanwezig zijn en de mensen op de tribune en ook alle mensen die natuurlijk thuis meeluisteren. De fractiemedewerkers had ik ook nog niet genoemd. Ik ben vandaag uw voorzitter, omdat onze eigen voorzitter, de Commissaris van de Koning, heeft helaas een sterfgeval in zijn familie en is daardoor vandaag verhinderd. Wij ... Vanaf deze plek willen wij hem condoleren en veel sterkte wensen. Ook de griffier wordt vervangen door de heer Poort. Zij heeft een jaar geleden haar zoon verloren en deze week vrij genomen om dat te herdenken. Ook haar wensen wij natuurlijk veel sterkte. Toch gaan trieste mededelingen vaak gepaard ook of samen met vrolijke mededelingen, want het is vandaag een jaar geleden dat wij als Staten zijn begonnen in deze samenstelling, dus vandaar ook dat u zo'n feestelijk gebakje op uw tafel heeft of heeft kunnen pakken. Dat is toch wel heel bijzonder. Dan hebben we ook nog een jarige in ons midden. Dat is de heer El Hamdaoui. Van harte gefeliciteerd met uw verjaardag. Vorig jaar zijn wij op 15 maart begonnen met de nieuwe ... Als de griffier ineens aan mijn apparatuur begint te rommelen, dan ...

De heer Poort: Je naamkaartje zie je niet.

De voorzitter: Dan is het goed. Daar heeft de griffie aanleiding in gevonden om even op een rijtje te zetten wat wij zoal gedaan hebben het afgelopen jaar. Net zoals je dat ook wel aan het eind van het jaarnummer bij het weerbericht van een maand, maar dit is dan na een jaar. Wij hebben met zijn allen al 93 moties ingediend waarvan er 39 zijn aanvaard. U heeft 30 amendementen ingediend, waarvan er 8 zijn aanvaard. U diende 58 verschillende schriftelijke vragen in. In totaal bent u op 12 werkbezoeken geweest die vanuit de provincie of de griffie zijn georganiseerd. Gelukkig zijn we dat ... Zagen we dat u daarnaast ook nog vaak zelf op werkbezoek ging, maar daar hebben we geen officiële gegevens van. De teller voor het aantal infosessies,

webinars en websess... Werksessies staat op 66. Mocht u al die vergaderingen nog een keer terug willen kijken om uw eigen hoogtepunt van dit jaar te vieren, dan heeft u in totaal 72 uur en acht 50 minuten om door te scrollen. Dit is inclusief de schorsingen overigens, dus daar kunt u dan weer wat sneller doorheen. Ik hoop dat u deze terugblik op prijs stelt. Daarmee is de opening van deze vergadering gedaan.

2. Agenda 20 maart 2024

De voorzitter: Dan gaan we over tot het vaststellen van de agenda. Is er iemand die daar iets over wil zeggen? Mijnheer Schaddelee.

De heer Schaddelee: Dank u wel, voorzitter. Was een hele mooie opsomming. We zijn inderdaad een jaar geleden begonnen. We hebben vorig in de zomer ons voorgenomen om veel minder te gaan vergaderen. Een van de dingen was dat we minder actualiteitenmoties wilden doen. Ik moet zeggen dat ik dat ... Tenminste, dat de app van de werkgroep Stranddagen deze week wel een beetje ontplofte vanwege de verbazing die we hadden over de motiecongestie. Volgens mij is ... Het merendeel van deze moties kan prima bij de kadernota. Het merendeel is ook helemaal niet actueel. Het merendeel kan volgens mij ook prima in de commissie worden opgebouwd door vragen te stellen. Als ik even kijk naar de klok, als wij de agenda vaststellen zoals het is voorgesteld, dan voegen we in één klap 480 minuten toe aan de agenda. Er staan namelijk 12 actualiteiten moties die ongeveer 40 minuten kosten aan tijd. Dus dat is 8 uur vergadertijd. Mijn vraag aan de vergadering is, willen we dit echt? Is dit echt serieus? Ik zou heel graag, misschien kan u dat doen of de indiener van de motie, per motie een toelichting willen waarom bespreking vandaag noodzakelijk is. Wat is hier actueel aan? Misschien zouden we zelfs nog wel per agendapunt erover kunnen stemmen of we dat willen toevoegen. Want ik vind eerlijk gezegd dat we onszelf niet heel serieus nemen als we in één klap 8 uur toevoegen met punten die allemaal niet echt voldoen aan de kwalificaties die we daarvoor met elkaar hebben vastgesteld.

De voorzitter: Dank voor uw constatering en voorstel. Het is inderdaad heel erg veel. Daarom hebben wij zo meteen vanuit het voorzitterschap ... Heb ik voorstellen hoe we de zaken gaan behandelen. Om nu per agendapunt deze beslispunten mee te nemen, denk ik niet dat dat de tijd gaat bekorten in de vergadertijd. Maar het is natuurlijk aan uw Staten of u dit voorstel wilt volgen of niet. U kunt ook bij deze vaststellen, bepaalde actualiteitenmoties halen we van de agenda af. Maar dan krijgen we ook een hele lange vergadertijd nu over deze agendavaststelling. Dus ik denk, misschien kunnen we het ook concluderen dat wij onszelf inderdaad een spiegel voorhouden en denken van, waren al deze tien actualiteitenmoties vandaag nodig? Wij denken wel, we hebben het in de voorbespreking met de commissaris er ook over gehad, dat het waarschijnlijk een ... Beter zal gaan nadat we de adviezen van de commissie Stranddagen hebben ingebed in onze manier van doen. Dan krijgt het agenderen van punten ook een grote rol in de samenwerking met het presidium bijvoorbeeld. Ik vrees dat we het vandaag zullen moeten doen met wat het is. Daarmee is dat een mooi bruggetje naar een oproep die ik naar nu allen zou willen doen en ook naar de leden van Gedeputeerde Staten, hou uw inbreng beknopt, maak niet per se gebruik van alle spreektijd die er is. Beantwoord alleen de vragen die gesteld worden. Maak het niet groter dan het is. Dat is dan aan GS. En aan u allen als Statenleden van, voeg alleen iets toe als het een nieuw in te brengen argument is dat nog niet eerder ingebracht is. Ik denk dat dat de enige manier is om deze dag op een prettige manier en op een fatsoenlijke tijd te beëindigen. Is er nog iemand die hierop wil reageren? De heer Berlijn.

De heer Berlijn: Dank u wel, voorzitter. Twee dingen. Eerst even over het punt van de heer Schaddelee. Volgens mij vroeg hij om een bepaalde handeling en een bepaalt de voorzitter nu wat de Staten gaat doen. Volgens mij is dat niet helemaal de bedoeling. De tweede mededeling, die staat hier dan even los van, dat

onze fractie UtrechtNu! wordt geacht tegen te stemmen bij het Statenvoorstel Aandeelhouderschap Stedin. Even voor de notulen.

De voorzitter: Het eerste, ik .. Dat wil ik best even in stemming brengen. Dat zal ik dan zo meteen doen. Het was meer dat ik er een ander voorstel tegenover wilde zetten, zodat u ook keuze heeft. Het tweede, daar nemen we akte van. Dank u wel. Dan lijkt het me verstandig dat we nu toch even over het voorstel van de heer Schaddelee gaan stemmen per fractie. Ik kan het ook even heel simpel doen. Wie is voor het voorstel van de heer Schaddelee? Dat is geen meerderheid, dus dan laten we het ... Nog even opnieuw tellen. Wilt u even opnieuw uw hand opsteken? Dat is geen meerderheid, dus we laten het zoals het is. Ik denk wel dat hiermee de boodschap goed overgekomen is dat we het zoals het nu gaat eigenlijk liever niet weer zouden zien en dat we daar met elkaar op moeten letten en dat op een andere manier moeten doen.

3. Beëdiging kandidaat-commissielid dhr. Franken (GroenLinks)

De voorzitter: Dan gaan we nu over tot agendapunt 3, dat is de beëdiging van kandidaat-commissielid de heer Franken. Ook welkom aan de mensen die hij heeft meegenomen misschien. Ik vraag u om naar voren te komen. De griffier zal de belofte voorlezen. Ik zal die belofte als plaatsvervangend voorzitter afnemen. We doen daarna geen schorsing voor felicitaties. Dat doen we in de lunchpauze, als u het daarmee eens kunt zijn.

Griffier Poort: Ik wil iedereen verzoeken te gaan staan, voor zover dat ... U dat kunt. Goed. Dan lees ik nu de belofte voor. Ik verklaar dat ik, om tot lid van een commissie benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als adviseur van het provinciaal bestuur naar eer en geweten zal vervullen. De heer Franken.

De heer Franken: Dat verklaar en beloof ik.

De voorzitter: Gefeliciteerd. Dan bent u hierbij ... Ook vanaf deze plek toch even gefeliciteerd, de heer Franken, en we zien uw samenwerking met u tegemoet.

4. Verslag Provinciale Statenvergadering 7 februari 2024

De voorzitter: Dan gaan we door naar agendapunt 4. Dat is het vaststellen van het verslag van de Provinciale Statenvergadering van 7 februari 2024. Wij hebben daar geen voorstellen over gehad om inbreng te hebben. Ik zie het nu ook niet, dus bij deze is die vastgesteld. Moet ik dan ook met die hamer tikken eigenlijk?

Griffier Poort: Ja, doe maar.

De voorzitter: Dan moet ik even met de hamer tikken, hoor ik net.

5. Langetermijnplanning Provinciale Staten

De voorzitter: Dan gaan we over naar agendapunt 5, dat is de langetermijnplanning. Die willen we ook vaststellen, tenzij iemand nu nog een vinger opsteekt en iets wil zeggen. Dan is die ook vastgesteld.

6. Vragenhalfuur

De voorzitter: Dan gaan we over naar het vragenhalfuurtje. Er zijn vier vragen ingediend. Ik wil toch proberen dat ook echt in een half uur af te ronden. Dat betekent dat ik de vragensteller als eerste het woord geef om de vraag kort en bondig te herhalen. Dan gaat een van de gedeputeerden antwoord geven en, indien nodig, kan de vragensteller dan nog reageren. De andere fracties hebben bij dit onderdeel geen mogelijkheden om in te spreken. We beginnen met de vraag voor Partij voor de Dieren over het Henschotermeer. Ik geef het woord aan mevrouw Batteau.

Mevrouw Batteau: Dank u wel, voorzitter. Partij voor de Dieren, GroenLinks, D66, SP, VVD, FVD en 50PLUS hebben vragen ingediend over de bouw-, ontwikkel- en exploitatieplannen bij het Henschotermeer. We hebben kennisgenomen van de antwoorden inmiddels van GS, maar op een aantal punten, cruciale punten, geven die geen helderheid wat ons betreft. Met name als het gaat om de regierol van de provincie en een integraal perspectief op de implicaties van de plannen voor natuur, recreatiedruk, verkeer en veiligheid. De fractie is ook geschrokken van de manier waarop de beeldvormende vergadering van de gemeenteraad Woudenberg op 5 maart is verlopen, waarin eens te meer duidelijk werd dat de gemeente geen oog heeft voor de belangen van inwoners en bezoekers, van buur.... En van de buurgemeente Utrechtse Heuvelrug. In dat licht hebben wij een aantal vragen. In de beantwoording op de schriftelijke vragen wordt gesteld dat de zorgen bekend zijn, dus de zorgen van inwoners en andere belanghebbenden rondom de ontwikkeling van het Henschotermeer. De gedeputeerde geeft daarbij niet aan hoe hij tegen deze zorgen aankijkt. Dus het is bekend, maar er wordt geen oordeel geveld daarover. Hoe zou de gedeputeerde deze zorgen van inwoners, bezoekers en natuurorganisaties omschrijven en kwalificeren? De provi... De tweede vraag. De provincie dient in de stuurgroep vooral de afstemming tussen de gemeenten te bevorderen. Tijdens de insprekavond werd pijnlijk duidelijk dat de afstemming tussen de gemeenten Woudenberg en Utrechtse Heuvelrug niet goed gaat. Kan de gedeputeerde hierop reflecteren? Wat gaat de gedeputeerde doen om deze afstemming te verbeteren? Vraag drie. De provincie neemt als voorzitter deel aan de stuurgroep en heeft daarin een regierol. In het ontwikkelkader is afgesproken tussentijds te reflecteren op het proces en het ontwikkelkader zelf. Ook het verloop van de afstemming de gemeenten horen in ... Hoort daarin te worden meegenomen. De provincie had hierin het voortouw moeten nemen, maar dat is niet gebeurd. Waarom niet? De provincie heeft als taak het bestemmingsplan te beoordelen en te toetsen aan de provinciale belangen. In het nieuwe coalitieakkoord staan doelen omschreven als het gaat om natuur, onder andere het bevorderen van de verbinding van natuurgebieden en het versnellen van het herstel van de natuur. Hoe draagt de verdere bebouwing bij het Henschotermeer bij aan het herstellen en het aan elkaar verbinden van natuurgebieden? We weten inmiddels dat er een hek staat met prikkeldraad. In de beantwoording wordt gesteld dat het huidige natuuronderzoek voldoet voor de bestemmingsaanvraag ... De bestemmingsplanwijziging die wordt aangevraagd, terwijl ditzelfde onderzoek voor het YMCA-zoekgebied, beide zoekgebieden zijn door hetzelfde bureau onderzocht, die zijn ... Die is ondeugdelijk is gebleken. Nu is er eigenlijk de vraag, hoe groot is het risico dat de toekomstige bouwaanvragen worden afgewezen vanwege druk op NNN en op de aanwezigheid van beschermde soorten, gezien de ondeugdelijk van het onderzoek? Dank u wel. Dat waren de vragen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw batteau. Dan geef ik het woord dan de heer Van Muilekom. Mijnheer Van Muilekom komt even naar het kath...

Gedeputeerde Van Muilekom: Dank u wel, voorzitter. Dank voor de vragen. Ik loop ze even langs. Ik ga ze niet helemaal herhalen. U heeft dat zelf al gedaan, dus ... Even over de zorgen van ... Die er leven. Wij kennen de gevoelens wel van mensen en organisaties in die gemeente en ook dat mensen eigenlijk daar bijvoorbeeld

geen veranderingen willen of andere dingen niet willen. Tegelijkertijd is het Henschotermeer een belangrijk regionaal dagrecreatiegebied en ... Die op dit moment privaat in stand moet worden gehouden. De ondernemer die de recreatie beheert, die moet ook voorzieningen realiseren om dat goed te kunnen doen. De voorliggende plannen voegen overigens nu beperkt functies toe en die behouden wat ons betreft ook de waarde van het gebied. Als je het hebt over de afstemming tussen gemeenten, beide gemeenten vormen ... Maken deel uit van de stuurgroep die een aantal jaren geleden het in leven is groepen. Ik ken ... Ik herken mij eigenlijk niet in dat er een gebrek aan afstemming is, want er is juist vrij veel en regelmatig afstemming tussen beide wethouders en mij geweest. Tegelijkertijd is het zo, dat herken ik wel, dat er misschien wel partijen in een gemeenteraad zijn of organisaties die daar zo ... Die er anders over denken. Het evalueren van de samenwerking die er is geweest, ik denk dat dat de afgelopen acht jaar regelmatig is gebeurd, over afstemming, samenwerking, waarbij eigenlijk de plannen, de definitieve plannen van de exploitant, best wel op zich heeft laten wachten. Uiteindelijk is het zo dat de plannen die er liggen in ieder geval passen binnen het ontwikkelkader dat is afgesproken. U heeft het even over het coalitieakkoord in uw vraag vier. Het bestemmingsplan is getoetst aan de kades zoals in onze Omgevingsverordening is opgenomen, dus niet aan het coalitieakkoord. De provincie heeft daar ook geen zienswijze op ingediend, omdat de plannen die er lagen passen binnen de kaders van de Omgevingsverordening. Verder had u nog vragen over de bestemmingsplanwijzigingen. Er zijn twee bestemmingsplannen. Eentje is het plan voor de YMCA. De YMCA ligt in de NNN. Daar ... Vanuit dat plan, omdat het in NNN ligt, is ook een kritische toets geweest op deze wens van de YMCA. Het andere is het plan voor het Henschotermeer, dat ligt niet in de NNN. We hebben ook niet kunnen constateren uit onderzoeken dat de aanwezigheid van bijzondere diersoorten de bouwplannen onbruikbaar zouden maken. Dat is niet gebleken. Wat uiteraard wel het geval is, dat is natuurlijk de zorgplicht die er is, in het kader van de Wet natuurbescherming, maar ook wel in het kader van de Omgevingswet, is dat er natuurlijk actueel onderzoek moet zijn op ... Ook als er vergunningaanvragen gaan komen. Dus dat is in ieder geval wel wat nog te doen staat. Dat waren mijn antwoorden.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Batteau, het is niet de bedoeling dat er nieuwe vragen komen. Als u nog een korte reflectie op het antwoord wil geven, dan mag dat. U kunt ook naar uw plek.

Mevrouw Batteau: Dank u wel. Dank u wel ook voor de antwoorden. Ik heb een aantal reflecties. Ik heb altijd moeite als er gesproken wordt over gevoelens, als het gaat over ... Dat blijkt maar weer. Dus als het gaat over gevoelens, als er hele serieuze partijen zijn die veel kennis hebben over de natuur, veel in... Zelf onderzoek hebben gedaan naar wat er gaande is in die omgeving en daar gewoon hele gereden argumenten hebben waarom dit een bedreiging vormt voor al die aspecten die ik al genoemd heb. Daar heb ik ... Dan maak ik echt bezwaar tegen het woord gevoelens, want het zijn goed onderbouwde argumenten die serieus worden genomen. Ik heb eigenlijk in het antwoord van gedeputeerde niet terug gehoord of hij deze argumenten daadwerkelijk hout vindt snijden of dan wel niet. Dus dat als eerste. Het feit dat het een regionaal dagrecreatiegebied is, ja, dat is precies het punt. Daarom moet de provincie regie nemen en het integrale perspectief meenemen in de ontwikkeling die ... Nu worden in feite hele ingrijpende ontwikkelingen bij één gemeente gelegd die grote gevolgen hebben voor de regio. Dat is onze zorg en dat vinden we dat de provincie daar onvoldoende regie in heeft genomen en de verantwoordelijkheid pakt daarin. Er zijn een aantal punten gemaakt die eigenlijk steeds terugkeren. Dat het een beperkte toevoeging is, dat bestrijden wij. Het is echt een grote verstening van dit gebied. Een verdrievoudiging van wat er nu is. Goed, wat wil ik er nog meer over zeggen? Passend binnen het ontwikkelkader, ook daar is natuurlijk weer precies ... Daar gaat het over. Dat is precies de interpretatieruimte die daarin zit, waaruit de partijen die ik net noem beargumenteren dat het juist niet past binnen ontwikkelkader. Tot slot denken wij dat er echt een groot risico is dat de bestemmingsplannen bij de rechter worden aangevochten. We denken ook dat daar best nog een gereede

kans is dat de rechter hierin kritisch gaat oordelen, met name juist vanwege dat natuuronderzoek die nu juist ondeugdelijk is gebleken en grote gaten heeft vertoond. Dus dat is eigenlijk het laatste wat ik erover wil zeggen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng, mevrouw Batteau. De tweede mondelinge vraag betreffende bomenkop bij het Eemklooster, die zijn eveneens van de Partij voor de Dieren, maar daar gaat mevrouw Butterman het woord over voeren. Wat mij betreft hoeven de vraagstellers niet hun hele inbreng, alle vragen, het hele veld voor te lezen. Als het lukt om het een beetje in te korten, dan zou dat heel fijn zijn.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. We hebben in de beantwoording van onze artikel 47-vragen ... Daar waren we eigenlijk best geschokt, dat er is toegegeven dat er illegaal is gekapt. EarthY, ABC Vastgoed en PlegtVos hebben allerlei werkzaamheden rondom het Eemklooster gemaakt en daar ook dus een nieuwe toegang aangelegd. Zowel in de provincie als in Amersfoort willen de colleges meer natuur. Dan zou juist de vernietiging van kwetsbare natuur niet de insteek moeten zijn. We willen weten wat de sancties zijn, welke lering hieruit wordt getrokken en hoe de schade hersteld gaat worden. Want het gaat om illegale kap, dus welk voorbeeld stellen we hiermee? Door diezelfde ontwikkelaars, EarthY, ABC Vastgoed en PlegtVos is dus illegaal gekapt. Illegaal omdat het in het verkeerde seizoen was, de kapmelding te laat binnen was en de herbepanting is gepland in foerageergebied van de das, enorme beuken en eiken zijn gekapt. We veronderstellen dat de sancties heel stevig zijn. We willen weten welke sancties er zijn. Illegale kap moeten we niet tolereren, dus wat zijn de maatregelen en voor wie? We gaan er ook van uit dat de gedane schade, de illegale kap, hersteld gaat worden. Ook weer als een stevig signaal. Illegale kap tolereren we niet en dus verdwijnt de zandhoop wat een nieuwe entree moet worden en worden vergelijkbare bomen weer teruggeplaatst. Graag een reactie van de gedeputeerde hierop. Als argument voor de nieuwe entree voerde diezelfde ontwikkelaars, ik noem ze nog een keer, EarthY, ABC Vastgoed en PlegtVos, aan dat dit nodig was vanwege de geplande westelijke ontsluiting. Die was van tafel. Er ontstond dus een nieuwe werkelijkheid. We hebben alle stukken doorgenomen, de honderden pagina's, maar er was geen ander argument te vinden voor die komst ... Dan die komst van de westelijke ontsluiting. Met een nieuw gemeentelijk college kwam er een streep door de westelijke ontsluiting. Ondanks dat de plannen juridisch klopten, was er geen argument meer voor dat nieuwe entree. Het zag er misschien wel mooier uit op de tekeningen, maar dat was het dan ook. Er zou wat ons betreft veel beter op dit soort ontwikkelingen ingespeeld moeten gaan worden, want de natuur is anders altijd het haasje. We zien dit patroon ook op andere plekken in de provincie. Welke lering trekt het college hier uit om dit in de toekomst te voorkomen? Zoals vaker komt een initiatiefnemer met veel papierwerk, mooie plannen, mooie tekeningen. Dat werkt het enthousiasme en het vertrouwen op bij gemeente en provincie. Maar dat vertrouwen is geschaad en kwetsbare waarden zijn uit het oog verloren. Er is weer illegaal gekapt in foerageergebied van beschermde diersoorten. Hoe kijkt GS aan tegen deze vertrouwensbreuk?

De voorzitter: Dank voor uw vragen, mevrouw Butterman. Dan geef ik het oord aan de heer Van Essen. Nee, mevrouw Sterk wordt het.

Gedeputeerde Sterk: Deze vragen zouden eigenlijk door de commissaris behandeld moeten worden. Gezien de grote hoeveelheid vragen die mijnheer Van Essen vandaag heeft, dachten wij, wij nemen ook wat waar. Dus vandaar dat ik deze vragen beantwoord. Ik loop de vragen zoals die ook van tevoren zijn ingediend langs en wil daarin ook een aantal zaken corrigeren op onjuistheid in ... Bij de vraagstellers. De eerste vraag gaat ... Heeft drie onderdelen en het eerste punt daarvan is dat er in het verkeerde seizoen gekapt is. Dat klopt. Op dat punt heeft de eigenaar van de grond ook een bestuurlijke waarschuwing gekregen, dus daarop is

geacteerd. Maar ik wil daar wel het volgende over zeggen. Er is een positieve weigering gegeven voor werkzaamheden in de zomer, want dat is het minst verstorend voor de das. Die zomer is globaal, en dat onderstreep ik even, de periode van juni tot september. Maar als je ecologisch zou redeneren, dan moet je vaststellen dat in oktober vorig jaar de temperatuur relatief hoog was. Dus als de gemeente toen gevraagd had of de bomen gekapt mochten worden, dan had het waarschijnlijk ook geleid tot toestemming. Niet zozeer in de vorm van een positieve weigering, maar in de vorm van een ontheffing. Het tweede punt dat u maakt, is dat het bevoegd gezag te laat de melding heeft gekregen. Het klopt inderdaad dat de kap heeft plaatsgevonden zonder tijdige melding bij het bevoegd gezag. Maar naar aanleiding van die melding dat er een illegale activiteit heeft plaatsgevonden, heeft de RUD een strafrechtelijk onderzoek ingesteld. Zo gaan die dingen normaal ook. Die heeft het volgende vastgesteld, namelijk dat de gemeente de verkeerde informatie heeft gegeven. De melder dacht daardoor vijf dagen voor de kap een melding te mogen indienen, heeft dat ook gedaan, maar na de termijn is pas door de gemeente gereageerd dat niet zij het bevoegd gezag zijn, maar dat de provincie het bevoegd gezag is. Vervolgens heeft de melder bij de provincie zich gemeld, maar toen had de kap al plaatsgevonden. De RUD heeft op basis daarvan geconstateerd dat de melder dit in ieder geval niet aan te rekenen is. Dan stelt u dat de herbeplanting gepland is in het foerageergebied van de das. Op 8 maart heeft de RUD telefonisch contact gezocht met de locatiemanager van het Eemklooster. Die bleek al op de hoogte te zijn dat dat grasveld, want het foerageergebied is niet waar de bomen stonden, maar is het grasveld, dat is het essentiële foerageergebied, dat dat niet voor compensatie in aanmerking zou komen en is bezig om met andere gronden te kijken waar die compensatie wel plaats kan vinden. Als hij dat heeft gevonden, zal hij ook contact zoeken met ons en dan zullen wij dat ook beoordelen. De tweede vraag die u stelde, gaat ... Of eigenlijk eis die u neerlegt, is dat er vergelijkbare bomen op dezelfde plek zouden moeten komen. De wet geeft mogelijkheden om herbeplanting ook op andere gronden toe te staan. Dus wij hebben geen enkele instrumenten in handen om dat af te dwingen dat die herbeplanting op dezelfde grond plaats zal vinden. Natuurlijk moet die herbeplanting wel voldoen aan de eisen die we bestellen in de Omgevingsverordening en daarop zal de RUD ook toezien. Dan had u ook een opmerking over de zandhoop. Die zandhoop is aangelegd om het hoogteverschil tussen het Eemklooster en de ontsluiting te overbruggen. Dat is een tijdelijke zandhoop die daar lag. Dat heeft ook tijdelijk verlies van het foerageergebied van de das tot gevolg. Dat hebben we ook meegenomen in de positieve weigering die we hebben afgegeven. Op dit moment is hij zandhoop of al of zeer binnenkort weer opnieuw ingezaaid. Daarmee is die gewoon weer opnieuw onderdeel van het essentiële foerageergebied van de das. Dan heeft u het ook over die westelijke ontsluiting. Wij als provincie mogen alleen een vergunningsaanvraag toetsen op de criteria van de wet en dus niet op andere overwegingen. Dus ook die westelijke ontsluiting is in dat opzicht een andere overweging. Die aspecten liggen echt in dit geval bij de gemeente als bevoegd gezag en niet bij ons. Als we dat wel zouden meenemen, dan doen wij niet waar wij toe zijn aangewezen. Ten slotte zegt u dat er sprake is van een vertrouwensbreuk. Dat vind ik nogal een groot woord. Nogmaals, er is niet gekapt in het essentiële foerageergebied. Dat gebied betreft namelijk het grasveld. Wij zijn dus ook niet van mening dat er sprake is van een vertrouwensbreuk. Er is een gemeenteambtenaar die een fout heeft gemaakt. Die kapmelding is daardoor te laat bij de provincie terechtgekomen. Maar ook als wel tijdig die melding was gedaan bij de provincie, dan had die ... Hadden die bomen ook gewoon gekapt mogen worden. Het is wel waar dat het in het verkeerde seizoen is gekapt, maar ook daarvan heb ik u net betoogd dat ook dat waarschijnlijk had geleid tot een ontheffing, gezien de temperatuur die op dat moment aanwezig was in oktober. Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Hartelijk dank voor uw beantwoording, mevrouw Sterk.

De heer Janssen: Voorzitter?

De voorzitter: Wil mevrouw Butterman nog een korte reflectie op het antwoord geven?

De heer Janssen: Voorzitter? Een punt van orde. We hadden aan het ... Ik krijg met terugwerkende kracht sympathie voor het voorstel van de heer Schaddelee. Want we hadden aan het begin van de vergadering afgesproken dat we het echt beknopt zouden houden, gezien het grote aantal agendapunten. Dus ik merk dat er bij ons enige ergernis ontstaat over de hoge mate van technische vragen en uitgebreidheid. Dus graag uw aandacht daarvoor.

De voorzitter: Dat is denk ik vooral een oproep ook aan uw collega's. Dus dank u wel. We gaan nu niet een hele discussie ... Ik geef u even ... U krijgt even een korte reactie, maar ... De heer Travaille.

De heer Travaille: Het stoort mij een klein beetje. Wij hebben ons keurig gehouden aan de afspraken die gemaakt zijn. We hebben zelfs niet eens actualiteitenmoties. We hebben het vragenuur benut voor de actualiteit die nu aan de hand is. Bomen worden illegaal gekapt en er komt ook helemaal niks voor terug op dezelfde plek, begrijp ik zojuist uit het antwoord. Ik begrijp dat de VVD een andere orde voor de vergadering had gehoopt. Maar wij houden ons gewoon aan de procedures. Wij komen met de actualiteiten bij het vragenuur, we hebben geen actualiteitenmoties. Ik denk dat daar ook een klein beetje respect moet zijn voor die aanpak.

De voorzitter: Ik wil het hier even bij laten. U heeft allebei uw punt kunnen maken. Ik denk dat de oproep duidelijk is voor ons allemaal, dat we beknopt, zoveel mogelijk beknopt beantwoorden. Maar we moeten ook op gewoon een goede inhoudelijke manier met elkaar natuurlijk van gedachten kunnen wisselen. Daarom wil ik mevrouw Butterman alsnog de gelegenheid geven hierop te reflecteren, indien ze daar behoefte aan heeft. Mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. Dank voor de antwoorden. De meeste waarvan we al hadden kunnen lezen in de schriftelijke beantwoording. Dus ik heb vooralsnog niet zoveel nieuws gehoord, behalve dus dat de zomer een rekbaar begrip is als oktober warmer blijkt dan van tevoren is ingeschat. Toch wil ik duidelijk maken dat ... Er zijn regels, er zijn kaders en we houden ons aan onze wettelijke taken. Maar steeds weer een plukje hier, een plukje daar verdwijnt de natuur. En dat ... Ook dit stuk is weer een heel kwetsbaar stuk wat van ... Tussen de Utrechtse Heuvelrug en de Soesterduinen ligt en het is een heel belangrijk passeergebied voor wild. Alleen maar omdat het er leuk, natuurinclusief en heel groen uitziet, moet er een nieuwe entree komen, met vervolgens de consequentie dat kwetsbare waarden verloren gaan. Daar wil ik het even bij laten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng, mevrouw Butterman. Dan gaan we over naar de derde mondelinge vraag. Die is van de BBB. Dan geef ik graag de heer Van Vuuren de gelegenheid zijn antwoord ... Of de vragen zo kort mogelijk even te herhalen.

De heer Van Vuuren: Dank u wel, voorzitter. Ik zal inderdaad proberen beknopt te blijven. Maar de actualiteit vraagt ook wel om dit even te bespreken. Voorzitter, we stonden erbij en we keken ernaar. Dat is het gevoel dat ik krijg als ik kijk naar de actuele situatie in de Nederlandse melkveehouderij. Ik ben heel erg bang dat als we nu niets doen, we over een paar jaar denken, hadden we in 2024 maar wat beter opgelet en gehandeld. Want als we nu niets doen, vallen er bedrijven om. Dat zijn ook de bedrijven die aan alle maatschappelijke opgaven voldoen of bereid zijn om daarnaartoe te werken. Maar door het falen van de overheid en de crisis op de mestmarkt wordt hun nu alle mogelijkheden ontnomen. Voorzitter, een aantal weken geleden diende ik een motie in met de vraag of de gedeputeerde wilde bepleiten voor het behoud van derogatie, omdat wij

als BBB al zagen aankomen dat de afschaffing van derogatie grote gevolgen zou gaan hebben. Die motie werd ontraden en haalde geen meerderheid. Veel partijen vonden het niet zo nodig en, ach, het zal allemaal wel meevallen voor de boeren, was destijds de reactie. Hoe zuur is het dan dat we nu moeten constateren dat op dit moment meer dan een kwart van de bedrijven op omvallen staat, met grote gevolgen voor de families en gezinnen. We stonden erbij en we keken ernaar. Dat terwijl er oplossingen, zoals de toelating van Renure, oftewel kunstmestvervangers, voorhanden zijn. Daarom heb ik een aantal vragen gesteld aan het college. Ik zal ze nu niet herhalen, maar ik ben erg benieuwd naar de antwoorden. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank, mijnheer Van Vuuren. Dan geef ik het woord aan mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, dit is niet de eerste keer dat we er hier over dit thema spreken. We hebben er tijdens commissievergaderingen ook al eerder over gesproken. Het is ook niet de laatste keer, denk ik. Het is ook niet de enige plek waar we over deze zaken spreken, want ik spreek er denk ik eigenlijk elke keer over als ik met agrariërs in contact ben. Onlangs op een LTO-bijeenkomst waar 150 boeren waren. Afgelopen weken hebben we besprekingen gehad over het UPLG. Daar stond het op de agenda. Met stikstofcollectief, met de jonge boeren, met de boerinnen. Eigenlijk overal is het een thema. Ik heb ook al eerder aangegeven dat ik het gevoel van onrechtvaardigheid dat speelt rond die gebruikte data voor die berekening van die achtergronddepositie ook heel goed kan voorstellen. We trekken daarin dan ook nauw op, samen met de waterschappen, en in het bijzonder Arjan van Rijn, die de woordvoerder is vanuit de Unie, richting de minister om dit punt aan te kaarten en te proberen deze onrechtma... Of onrechtvaardigheid op te lossen. Tegelijkertijd zie ik ook dat de maatregelen die nu op korte termijn gevraagd worden van de boeren echt ingrijpende gevolgen kunnen gaan hebben. Hoe groot die precies zijn, dat was ook een van uw vragen, dat kunnen wij op dit moment moeilijk inschatten, want daar hebben wij de gegevens niet voor. Maar dat ze groot zullen zijn, die zorg deel ik met u. Het lastig voor ons provincie is dat wij geen rol hebben in die Meststoffenwet. Dus wat wij kunnen doen, is gewoon zeer beperkt. Maar wat heb ik wel gedaan in ieder geval? Ik heb twee weken geleden met minister Van der Wal dit punt aangekaart en gezegd dat ze echt moet komen met oplossingen, samen met minister Adema. Datzelfde heb ik tegen minister Adema gezegd tijdens een bespreking over het Landbouwakkoord. Afgelopen maandag in een gesprek met directeur-generaal Jan Osinga, heb ik ook dit punt weer aangekaart en gezegd dat dit echt grote consequenties kan hebben en dat het echt vraagt vanuit het Rijk om echt te zoeken toch naar maatregelen die dit mogelijk, niet mitigeren, maar in ieder geval voorkomen de zorg die ... De grote zorg die er is. Op middellange termijn doen wij als provincie in ieder geval ook via het convenant Versnellen innovatie emissiereductie duurzame veehouderij onderzoeken wij of vervangen van kunstmest door producten van dierlijke mest ook mogelijk is. Dus daar werken we ook samen met andere provincies in. We hebben natuurlijk ons UMDL, waarin we ook proberen om via doelen daaraan te werken. De minister zal op 1 juni de tegemoetkomingsregeling Behoud grasland bij afbouw derogatie openstellen. Dat maakt mogelijk dat melkveebedrijven tot maximaal 20.000 euro daar een beroep op kunnen doen als ze in vorige jaren gebruik hebben gemaakt van derogatie en minstens die 80 procent grasland hadden. Als IPO, ik ben ook vanuit IPO een van de landbouwgedeputeerden, trekken wij ook op ... Er is binnenkort een bestuurlijk overleg met die minister. Dan zullen we ook daarom vragen en ook om de Renure, die u ook net aangaf, zullen we ook daar aan de orde stellen. Nogmaals, ik kan het niet genoeg benadrukken, we trekken echt ook samen op met waterschappen om te zorgen dat dit ... Dat er een oplossing hiervoor komt. Voor wat betreft het maatregelenpakket, daar zie ik niet onmiddellijk maatregelen in die dit voor die korte termijn kunnen oplossen. Als het gaat over het mentale welzijn, ik denk dat dat vraagstuk groter is dan alleen wat er komt vanuit die NV-gebieden, daar ... Dat is inderdaad echt een grote zorg die er is. Die komt veel bij de plattelandscoaches binnen. 10 procent van de gesprekken wordt aangevraagd op het

punt juist van die mentale gezondheid. Daar wordt inderdaad ook regelmatig doorverwezen naar TABOER, zoals u die ook benoemde. Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw ... Gedeputeerde Sterk, bedoel ik. De heer Van Vuuren, wilt u nog een korte reflectie geven?

De heer Van Vuuren: Een korte, voorzitter. Dank u wel voor de beantwoording. Ik ben blij om te horen dat de gedeputeerde onze zorg deelt en dat ze zich daar ook voor inzet. Ik zou nog één aspect willen meegeven aan de gedeputeerde, dat ze misschien ook in IPO-verband, richting de Europese Commissie, daar die Renure kan bepleiten. Want met name moet daar natuurlijk nu wat gebeuren. Dus ... Maar in ieder geval voor nu dank voor deze antwoorden.

De voorzitter: Dank u wel. Dan komen we bij de laatste vraag van het vragenhalfuurtje. Die is ook van de BBB. Die gaat over kansrijke windgebieden. Daar zal mevrouw Van den Broek het woord over voeren. Gaat uw gang.

Mevrouw Van den Broek: Dank u wel, voorzitter. Ik zal proberen de oproep van mijn collega's te honoreren, dus ik sla een deel van mijn bijdrage over en begin in eerste instantie met de twee vragen die ik heb gesteld. Naar aanleiding van de onrust in Wijk bij Duurstede na de themabijeenkomst van de gemeenteraad afgelopen dinsdag, vorige week dinsdag, 12 maart. De eerste vraag die we hadden aan het college, welke informatiepakketten en of voorzieningen zijn er voor gemeenten die een kansrijk gebied voor wind aangewezen hebben gekregen? De tweede vraag, mochten deze pakketten er niet zijn, worden deze dan wel op zeer korte termijn samengesteld en per wanneer? Voorzitter, er moet mij toch hierbij nog wel iets anders van het hart. Deze coalitie heeft de keuze gemaakt om het projectbesluit met betrekking tot het plaatsen van windturbines en het eventueel overrulen van gemeente leven te houden. De gedeputeerde kwam met het plan om kansrijke gebieden wind aan te wijzen, ook bij de gemeenten die hun RES-bod gehaald hebben of zullen halen. Kijkend naar het aantal insprekers voorafgaand aan de commissie M&M en de berichten in de verschillende media, was te verwachten dat de boodschap van de provincie op veel plekken niet met open armen wordt ontvangen. Toch wordt er naar een bijeenkomst als deze slechts een ambtenaar gestuurd die daarmee de kolen voor de gedeputeerde uit het vuur moet halen. Dat vinden wij een slechte zaak en niet getuigen van goed werkgeverschap. Want wat als de boel zou escaleren richting deze ambtenaar? Wat BBB betreft, zou de eindverantwoordelijke in dezen, de gedeputeerde in onze ogen, niet alleen de plannen moeten bedenken. Hij zou dan ok voor de mensen moeten gaan staan die erdoor geraakt worden en fatsoenlijk het gesprek met hen aangaan. Voorzitter, daarom hebben wij nog één extra vraag aan de gedeputeerde. Zou hij kort kunnen reflecteren op de bijeenkomst van vorige week dinsdag en zal hij voortaan zelf, eventueel samen met een ambtenaar, de gesprekken met gemeenteraden, belangenverenigingen en inwoners aangaan met betrekking tot dit onderwerp? Ik heb gelukkig nog wel contact kunnen hebben met de ambtenaar die hier geweest is. Zij heeft de escalatie niet meegemaakt in dit geval. Maar je weet niet wat de toekomst brengt natuurlijk.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van den Broek. Dan geef ik graag het woord aan gedeputeerde Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Eerst even de vragen. Is er een informatiepakket en voorzieningen? Ja, er zijn zeker informatievoorzieningen. De lead natuurlijk op dit moment ligt echt bij gemeentes om plannen te concretiseren, om de participatie vorm te geven, om onderzoeken te doen. Wij ondersteunen gemeentes daarbij op verzoek. Dat kan zijn het ondersteunen van ... Bij een

participatiebijeenkomst, dat kan zijn ondersteunen van lokaal eigenaarschap, om dat op te zetten, bij onderzoeken naar mogelijkheden, et cetera. Dus dat is ... Dat is wel echt maatwerk, want het verschilt heel erg per gemeente hoe een gemeente ermee bezig is of wat voor stadium een gemeente ook zit. Dus het is echt maatwerk. Dus dat is ook de reden dat er geen vast standaardinformatiepakket is. Ik heb ook niet de indruk dat daar behoefte aan is. Het is wel zo dat iedere gemeente die een beroep op ons doet, dat dat gehonoreerd wordt en dat wij ook op basis daarvan acteren. Dat is ook in dit geval, wat bij Wijk bij Duurstede gebeurt. Dat is misschien ook meteen twee, de tweede vraag dus. Mochten ze er nog niet zijn, die pakketten, willen we die ontwikkelen? Het is echt maatwerk. Dus een standaardpakket ontwikkelen, wij zien niet dat die behoefte er is. We zien wel dat er behoefte is aan het maatwerk en dat vullen we ook in. De bijeenkomst in Wijk bij Duurstede, ik ben er zelf niet geweest. Dat was ook nadrukkelijk het verzoek van de gemeente dat er ambtelijk iemand zou zijn van de provincie. Dus daar is ook invulling aan gegeven. Het is ook ... Maar mocht een gemeente mij uitnodigen, dat kan natuurlijk altijd en dan zou ik daar zeker ook op ingaan. Maar omdat de bal bij de gemeente ligt, is dat wel de volgorde. Dus het is dan echt ook op verzoek van een gemeente. Deze bijeenkomst, ik heb uiteraard ook gewoon contact gehad met onze collega die daar was, het was een bijeenkomst in twee delen, waarbij het eerste deel de provincie ook gewoon vragen heeft beantwoord en het tweede deel insprekers waren in debat met raadsleden onderling. Zo was dat ook voorbereid ook door de gemeente. Dat is ook hoe onze bijdrage daarin vorm heeft gekregen.

De voorzitter: Dank voor de beantwoording, de heer Van Essen. Wilt u nog een korte reflectie geven, mevrouw Van Den Broek?

Mevrouw Van den Broek: In het eerste deel van mijn bijdrage wat ... Die ik nu niet gedeeld heb, had ik ook aangegeven dat het niet de schuld per se, of schuld tussen aanhalingstekens, van de provincie is, dat het iets is tussen de gemeente en de provincie. Dat moet je dan delen. Maar wij kregen duidelijk wel vanuit de gemeenteraad de berichten te horen dat er wel behoefte was aan iets van informatie waar ze mee konden werken en dat ze dat nu niet hebben gekregen. Dus dat is het enige wat ik nog wil meegeven. Ik hoop dat de gedeputeerde nog wel even gaat reflecteren, al is het voor zichzelf, om te kijken hoe die in de toekomst met dit soort zaken omgaat.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van den Broek.

Mevrouw Van de Broek: Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dan zijn we aan het einde gekomen van het vragenhalfuurtje. In de tussentijd heb ik gemerkt dat de gasten van de Staten zijn gearriveerd. Van harte welkom namens ons allemaal.

7. SV Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer

De voorzitter: Wij zijn inmiddels bij agendapunt 7. Er volgt nu een drietal hamerstukken. Daarover vindt geen debat plaats. Ik noem alleen even op waar het over gaat en dan hamer ik het af. Dan komen we bij agendapunt 10 weer in een soort debat terecht. Agendapunt 7 betreft de Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer. Dat is een hamerstuk. Bij deze vastgesteld.

8. SV Fractieverantwoordingen 2019-2023

De voorzitter: Agendapunt 8 is het Statenvoorstel Fractieverantwoordingen 2019 tot en met 2023. Is ook een hamerstuk. Hierbij vastgesteld.

9. SV Aandeelhouderschap Stedin Holding N.V.

De voorzitter: Agendapunt 9 betreft een Statenvoorstel Aandeelhouderschap Stedin Holding N.V.. Is ook een hamerstuk en hiermee vastgesteld.

10. SV Actualiseren motielijst

De voorzitter: Daarmee komen we agendapunt 10. Dit is ook een bijzonder agendapunt, wat ook nog niet eerder op deze wijze aan de orde is geweest. Daarmee wil ik dan ook graag weer een beroep doen op uw bijdrage om dit op een goede manier met elkaar te doen. Het gaat in dit voorstel puur om het actualiseren van de motielijst. Dat betekent dat we nu samen gaan bepalen welke amendementen en moties wij voldoende afgehandeld vinden. Daar is een voorstel voor gedaan. Partijen of fracties of personen uit de Staten die het daar niet mee eens zijn, kunnen een amendement indienen. Dat is door twee partijen gedaan. Die geef ik zo meteen dan ook het woord. Andere partijen kunnen dan via het wel of niet steunen van het amendement aan het einde van deze vergadering hun mening daarover geven. Er is verder geen debat in dit agendapunt. Ik geef dan ook, om het eerste amendement in te brengen, het woord aan het CDA. Ik weet niet wie hier de woordvoerder voor is. Even kijken. Mevrouw Bikker, geloof ik, als ik het goed zie. Ik heb een amendement van het CDA. Dat doet de heer Van Vuuren van de BBB? Ik vind het mooi. Misschien moet u dat wel even toelichten.

De heer Westerlaken: Het is een amendement van CDA en BBB.

De heer Van Vuuren: We hebben het samen opgesteld, voorzitter. Mijn naam staat vooraan. Dus dan denk ik dat ik hem zal toelichten, als u dat goed vindt. Voorzitter, zoals in de commissievergadering al aangeven, willen wij dus graag een amendement indienen met betrekking tot motie 61 uit de vorige Statenperiode. Wij zijn van mening dat die nog onvoldoende is uitgevoerd en dat zit hem dan met name op het aspect rondom het landbouwverkeer. Dat is namelijk bij de uitvoering buiten beschouwing gelaten, terwijl wij van mening zijn dat als we ... Als dat wel was gebeurd, er mogelijk een andere afweging was gemaakt. Gedeputeerde is dat eigenlijk ook wel met ons eens. Daarom heeft hij in de commissie van november daar een aantal toezeggingen over gedaan, dat hij een verdiepende sessie zou organiseren met alle stakeholders van N199 over het afwegingskader landbouwverkeer en de positie van het landbouwverkeer op de N199. Wij vinden dus dat bij die sessie eerst zal ... Of dat ... Wij vinden dat die sessie eerst zal moeten plaatsvinden met in ieder geval Cumela, LTO Noord en de Fietzersbond en dat we dan daarna weer in een commissievergadering over die uitkomsten daar van gedachten kunnen wisselen voordat we deze motie als afgedaan kunnen beschouwen. Dus bij deze een amendement waarvan het dictum luidt, het gevraagde besluit te wijzigen, hieruit, motie 61 Op zoek naar de juiste snelheid voor de Bunschoterstraat te verwijderen en de motie niet ... Als niet-afgedaan te beschouwen. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank voor het indienen van dit amendement. Dat kunt u dan meenemen in uw beraadslagingen straks voor het wel of niet stemmen. Ik heb hem hier niet, ik moet hem op een of andere manier ook nog echt krijgen. Mag via ... Dank u wel. Dan geef ik graag de tweede partij die een amendement wil indienen de gelegenheid toe te lichten. Dat is de Partij voor de Dieren. Wie gaat daar het woord voor nemen? Mevrouw Batteau, gaat uw gang.

Mevrouw Batteau: Dank u wel, voorzitter. Zoals aangekondigd in de commissievergadering RGW dienen we hierbij een amendement in om de motie 19 Behoud Oude Tempel niet als afgedaan te beschouwen en dus van deze motielijst af te houden ... Af te halen. Onze onderbouwing is duidelijk. We hebben het meermaals

soort voor het voetlicht gebracht. Naar onze overtuiging en die van onze mede-indiener Volt heeft GS niet voldaan aan de opdracht om naar alternatieve locaties te kijken voor bouw en per locatie een analyse te geven van kansen en mogelijkheden. Zo is er niet gekeken naar de locaties aangedragen door de lokale partij, POS, en ook niet onderzocht welke kansen en mogelijkheden zijn op het defensie terrein bijvoorbeeld. In de voortgang van de planvorming GS erop toe te zien dat er geen onomkeerbare beslissing worden genomen, zoals de uitzet van dassen. Mochten er nieuwe ontwikkelingen en nieuwe planvorming plaatsvinden, zoals wij uit ons netwerk begrijpen, ook dan blijven de doelen en effecten van deze motie actueel en relevant. Sterker nog, juist dan is het zaak dat GS zich inzet om bouw ten koste van bos en natuur bij landgoed Oude Tempel te voorkomen en concreet onderzoek te doen naar de alternatieve mogelijkheden voor woningbouw. Omdat wij dus hebben begrepen dat er nieuwe planvorming is, daar waar wij dus als Statenleden niet over zijn geïnformeerd, hebben wij een aanvullende motie gemaakt om erop toe te zien dat ook bij nieuwe planvorming ... Dat de effecten en doelen die we beogen ook worden meegenomen. Dank u wel.

De voorzitter: Even voor de duidelijkheid. U dient dus een amendement in om deze motie niet als afgedaan te beschouwen. Daarnaast dient u een motie in, een nieuwe motie. Die staan denk ik nog niet in het systeem.

Mevrouw Batteau: Die zullen we zo indienen.

De voorzitter: Die gaat u zo inleveren.

Mevrouw Batteau: Het amendement staat er wel in. Beide zullen we zo indienen.

De voorzitter: Prima. Dank u wel. Sorry, de overige fracties kunnen deze zaken meenemen in hun beraadslagingen. De rest van de moties geldt dan in ieder geval dat iedereen het daarover eens is dat die van de lijst af kunnen. Dus bij deze is dat dan vastgesteld. Daarmee komen we aan agendapunt 11. Dat is het Statenvoorstel Leidende Principes Energievisie. Dat is een ... Ik sla een belangrijk onderdeel over. Dat had ik natuurlijk even ... Dat had ik even direct ook moeten doen na het inbrengen van het eerste amendement en ook het tweede. Dus dat ... Neem me niet kwalijk. Ik moet even denken ... Wie heeft ... Misschien, dat is het handigste, dat het eerste amendement, de gedeputeerde daar de gelegenheid voor geven. Even kijken. Wie is dat dan?

Gedeputeerde Van Schie: Heel fijn als u mij de gelegenheid wil geven in elk geval de motie van CDA en BBB nader te beschouwen vanuit het college, voorzitter. Fijn. Dank, voorzitter. Zoals gezegd, hebben we dit inderdaad in de commissie natuurlijk ook besproken. Het college blijft nog steeds van mening dat de motie is afgedaan, omdat we met de partijen die op het moment dat de motie werd ingediend zich hadden aangediend voor een gesprek ook gesproken zijn. Het punt dat de heer Van Vuuren natuurlijk aanhaalt met betrekking tot het landbouwverkeer, is natuurlijk parallel aan die discussie ontstaan, maar minder relevant voor de snelheidsverlaging, zoals ik in de commissievergaderingen ook al heb aangegeven, omdat op deze tachtigkilometerweg in theorie in elk geval heel goed de mogelijkheid bestaat om het landbouwverkeer ook mogelijk maken. Dat is precies ook de reden waarom we het gesprek erover nog aangaan ook met de partijen die ook in de motie worden genoemd. Die zullen we dan ook uitnodigen voor dat gesprek. Ook als anderen nog daaraan willen deelnemen, zijn ze van harte welkom. Het gaat in elk geval een Cumela, de LTO, de Fietzersbond en degenen die ook het landbouwverkeer daar in de buurt gebruiken, met name buurtbewoners natuurlijk die annex aan de weg ook een bedrijf hebben. Dus volgens mij sluit het een het ander niet uit en kan de motie prima als afgedaan van de lijst, gaan we toch sowieso dat gesprek aan en wil ik dus met nadruk ook zeggen dat het misverstand dat op een tachtigkilometerweg per definitie geen landbouwverkeer mogelijk is, in elk geval bij ons niet bestaat en ook bij de bewoners niet zou moeten bestaan en tegelijkertijd ook wel

de winstwaarschuwing denk ik geven dat al deze gesprekken die we nog gaan voeren, ook niet gaan leiden tot waarschijnlijk nieuwe inzichten, want ook in de gesprekken die we daarna met de insprekers hebben gehad natuurlijk ook de inzichten die we allemaal overwogen hebben bij de heroverweging van het netwerk perspectief ook betrokken hebben. Dank, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dat was een reactie dan op het eerste amendement. Het is niet de bedoeling dat we hier inhoudelijk op debat gaan. Ik wil wel alleen indiener nog even de gelegenheid geven om daarop te reageren. Tenzij ... Mevrouw Rikkoert, ik geef u heel even het woord, misschien ...

Mevrouw Rikkoert: Bedankt, voorzitter. Dat is een beetje een verhelderende vraag. Wij hadden ook een motie bij dit agendapunt aangeleverd. De vraag is wanneer ik dat even kort kan toelichten.

De voorzitter: Die mag u nu indienen. Maar als u het goed ... In dat geval even eerst het woord aan de heer Van Vuuren, dat hij kan reageren op de reactie van de heer Van Schie. Dit heb ik een beetje rommelig aangepakt, dit agendapunt. Vergeef me. Maar we komen er wel weer samen uit. Daarna krijgt u dan het woord en kunt u de motie indienen.

De heer Van Vuuren: Dank u wel, voorzitter. Ik ben wel een beetje verbaasd, want er ligt wel gewoon een Statenvoorstel voor. Dus volgens mij moeten we daar wel over kunnen debatteren. Maar even in reactie op de gedeputeerde. Ik heb denk ik niet gezegd dat wij van mening zijn dat als er landbouwverkeer naar de hoofdlijnbaan gaat, dat het dan per definitie 60 zou moeten worden. Dus dat even daar ... Een reactie daarop. Maar ik heb nog wel een andere vraag dan aan de gedeputeerde. Op welke manier houden wij dan nu vinger aan de pols, als u zegt, u kunt deze motie prima als afgedaan beschouwen? Want ik heb al in de vorige commissie gevraagd van, wanneer horen we daar dan meer over? Toen kreeg ik geen reactie. Ik heb via de commissiegriffier daar via de mail een vraag gesteld, wanneer horen we hier meer over? Daar krijg ik ook geen reactie. Dus dat maakt voor mij wel een beetje dat ik denk, ik hou liever deze motie nog even ... Ik beschouw hem nog even niet als afgedaan, want we hebben geen vinger aan de pols meer op die manier. Dank u wel.

De voorzitter: We kunnen ... We hebben ... Het gaat er nu vooral om, kan iets wel of niet van de lijst af? Dat heb ik ermee bedoeld, en niet een inhoudelijke discussie of debat over de inhoud. Misschien wil de heer Van Schie nog even kort reageren.

Gedeputeerde Van Schie: Kort, want het is ... Terecht. Daar heb ik geen licht over gegeven. Ik zal ... Ik zeg u in elk geval toe dat ik voor de zomer een Statenvoorstel naar u stuur over de resultaten van de gesprekken die we hebben gevoerd en de gevolgen die dat heeft voor het gebruik van de weg.

De voorzitter: Met die toezegging denk ik dat de heer Van Vuuren tevreden is. Dan geef ik graag mevrouw Rikkoert alsnog de gelegenheid een motie in te brengen.

Mevrouw Rikkoert: Bedankt, voorzitter. Wat ons betreft en dus ook als indiener van motie 61 over de Bunschoterstraat, is deze grotendeels afgedaan. Maar helaas zijn diverse belanghebbenden niet meegenomen en zijn betrokkenen niet blij met de conclusies van de provincie. Het gaat ons echt om de verbetering van de leefbaarheid rondom de Bunschoterstraat. Daarom willen wij samen met BBB, GroenLinks, PvdA en de SP de gedeputeerde middels een nieuwe motie aansporen om opnieuw met partijen in gesprek te gaan om de overlast te beperken en de veiligheid te verbeteren. In het bijzonder, en dat slaat ook ... Sluit ook aan bij wat net vanuit de BBB werd benoemd, in het bijzonder willen we dat er een verdiepende sessie wordt

georganiseerd met alle relevante stakeholders, zoals de Fietsersbond, Cumela, LTO Noord om over het afwegingskader landbouwverkeer op de N199 te spreken. Bedankt.

De voorzitter: Dank u wel. De motie moet ook nog even echt ingeleverd worden, denk ik. Of is dat al gebeurd?

Mevrouw Rikkoert: Bij deze dien ik de motie in. Bedankt.

De voorzitter: Dank u wel. Misschien wil de heer Van Schie daar nog kort op reageren, of misschien iets van een reactie.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, graag in het verlengde natuurlijk met de toezegging die ik heb gedaan aan de heer Van Vuuren, kan ik hier natuurlijk ook van zeggen dat de ... Waar de motie om vraagt, natuurlijk zaken zijn die we in beginsel allemaal aan het doen zijn of willen doen, dus het gesprek daarover voeren. Maar ook hier wil ik wel nadrukkelijk ook, met betrekking tot het laatste dictum, aangeven dat we natuurlijk altijd openstaan voor nieuwe ontwikkelingen en gedachten over wat de nut en noodzaak is, maar dat we niet verwachten dat dit op korte termijn tot een nieuw inzicht zal leiden over het snelheidsregime op de Bunschoterstraat. Tegelijkertijd gaan we inderdaad met iedereen in gesprek en gaan we dus dat nog met u samenvatten ook in de Statenbrief die u voor de zomer kunt ontvangen. Dus als het een motie is, dan zou ik zeggen, oordeel Staten. Maar het ... Alles wat ... Waar de motie om vraagt, zijn we van plan te doen.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan wil ik ook de heer Van Muilekom nog even de gelegenheid geven te reageren op het amendementen en de motie van de Partij voor de Dieren, betreffende de Oude Tempel. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Muilekom: Dank u wel, voorzitter. Ik ken geen motie van de Partij voor de Dieren, dus ik kan er ook niet op reageren. Dat is een beetje ...

De voorzitter: Dan houden we die nog te goed voor na een schorsing. Dan kunt u ... Want die motie wordt zo meteen ingediend en dan kunt u daar op een later moment nog op reageren.

Gedeputeerde Van Muilekom: Nu wel het amendement doen, voorzitter?

De voorzitter: Ik denk dat het handig is dat u even reageert op het amendement, wat al ingediend ...

Gedeputeerde Van Muilekom: Dat doe ik nu wel even. Doe ik.

De voorzitter: De heer Bertrick. De heer Bertrick, sorry.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, de heer Bertrick is de draad een beetje kwijt. Want volgens mij werd er net een amendement en een motie ingediend en u geeft aan van, de motie wordt na de schorsing ingediend.

De voorzitter: Nee. Ik zal u even weer op gang helpen. Ik geef toe dat dit wat rommelig verloopt. Maar goed, het kan ook niet altijd goed voorlopen. Even kijken. Het amendement is al ingediend en er komt nog een motie. Die is al ingediend, maar die hebben we nog niet fysiek in het syst... Die hebben we nog niet in het systeem staan, die heeft de heer Van Muilekom ook nog niet kunnen bestuderen. Dus om die reden reageert

hij nu wel even op het amendement en komen we later even terug met een reactie van de Gedeputeerde Staten op de motie. Is dat akkoord wat u betreft?

De heer Van den Dikkenberg: Ik vroeg me wel af van, wanneer dan? Want we sluiten zo meteen de beraadslaging over dit agendapunt zonder reactie op de motie. Het is voor ons wel heel wezenlijk om te kunnen beoordelen hoe dat we gaan stemmen over dit agendapunt.

De voorzitter: Maar als de heer Van Muilekom de motie niet kent, kan die er ook nog niet op dit moment op reageren. Dus ik weet niet zo goed een oplossing hiervoor dan. Of ... Kunt u de strekking van de motie misschien nog kort herhalen? Is dat een oplossing, dat u daarop reageert?

Gedeputeerde Van Muilekom: Ik wil niet uit de losse pols gaan reageren. Dit is een onderwerp dat iedere keer weer terugkomt en zo. Dus ik wil het echt op papier hebben en er even over na kunnen denken, dus ...

De voorzitter: Mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Een punt van orde. Ik denk dat de heer Van den Dikkenberg terecht zegt, en de gedeputeerde ook, we kunnen niet reageren op de motie op dit moment. Ik wil daarbij wel even aantekenen dat ... In de procedure voor behandeling van dit agendaonderwerp is ook niet voorzien dat we een debat aangaan over de inhoud. Dus sowieso zouden we als Staten volgens mij niet aan het woord komen over de inhoud als reactie op de dingen die worden ingeleverd. Het tweede punt is dat, die wil ik wel maken, het feit dat wij nu pas komen met deze motie en dat we die nu pas indienen, komt ook omdat wij in eerste instantie gevraagd hadden, is dat mogelijk bij dit onderwerp, kregen we als reactie, nee, dat kan niet. Vanmorgen is gebleken dat het alsnog kan. Dat betekent ook dat wij alsnog deze motie hebben ingeleverd en inmiddels ook in handen van de gedeputeerde, begrijp ik, en hij is ook digitaal in ieder geval aanwezig op dit moment bij de griffie. Dank u wel.

De voorzitter: We zullen in elk geval de gang van zaken rondom op dit agendapunt meenemen in de evaluatie na deze Statenvergadering. Ik wil nu eigenlijk voorkomen dat allerlei fracties inbreng gaan leveren, want het gaat nu niet over de inhoud, het gaat echt puur om, willen we iets van wel of niet van de lijst af? Een punt van orde van mevrouw Van Elteren.

Mevrouw Van Elteren: Punt van orde inderdaad. Ik wilde eigenlijk voorstellen om dan misschien even kort vijf minuten te schorsen, zodat mijnheer Van Muilekom de motie kan bestuderen en dan vervolgens met een antwoord kan krijgen ... Kan komen. Ik denk dat het wel wenselijk is dat de gedeputeerde even de mogelijkheid heeft om te reageren op de motie.

De voorzitter: De heer Adriani.

De heer Adriani: Voorzitter, een vraag van orde, denk ik, aan u en aan de heer Travaille. Begrijp ik nou dat het de bedoeling is dat we een motie over de Oude Tempel in stemming brengen zonder dat haar enig debat hier in deze zaal heeft plaatsgevonden? Is dat ook de bedoeling van de Partij voor de Dieren?

De voorzitter: Dan kan het in dit geval alleen maar gaan om het wel of niet te afhalen eigenlijk van de ... Het is ingewikkeld. Ik weet niet zo goed ... Ik zal ... We gaan even vijf minuten schorsen. Heb ik even de gelegenheid om te bedenken, welke mogelijkheden zijn er? En heeft de heer Van Muilekom even de gelegenheid om de motie te bestuderen. Zullen we dat even doen? Vijf minuutjes. Ze staan ook in het systeem, toch? Als

iedereen weer zijn plekje heeft gevonden, wil ik het volgende voorstellen. Het is natuurlijk een nieuwe manier van doen nu. Het moet voor ons allemaal even wennen. We willen ook recht doen aan degenen die natuurlijk hun inbreng hebben gedaan met een amendement en met een motie. Met moties is het nou eenmaal de gewoonte dat we wel met elkaar daarover in debat gaan. Dus ik wil dat verzoek toch gehoor geven. Dat betekent dat we beide moties apart behandelen. Met een korte inbreng van max. twee minuten per fractie, wie dat wil. Het is natuurlijk niet verplicht om daarop te reageren. Als het goed is staan beide moties nu in het systeem. Dan stel ik voor dat we beginnen met het debat over de motie Bunschoterstraat. Volgens mij waren de ... Nee, ik zit nog even met Gedeputeerde Staten ... Ze worden even opgezocht. Maar u kunt alvast de motie van de Bunschoterstaat voor u nemen. De heer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Maar, voorzitter, dan gaan we nu alleen de Bunschoterstraat doen? Want ik ben echt benieuwd naar de reactie op de Oude Tempel namelijk.

De voorzitter: We doen nu eerst een rondje Bunschoterstaat en dan doen we een ronde Oude Tempel. Helemaal duidelijk voor iedereen? GS wordt gezocht. Dat hebben we ook nog niet eerder meegemaakt. Het wordt een dag val verrassingen volgens mij. De GS druppelt binnen, zullen we maar zeggen.

De heer Peer: Voorzitter, van de orde. Zou u mij kunnen vertellen waar in het systeem ik de motie kan vinden?

De voorzitter: Dat gaat de griffie even beantwoorden.

Griffier Poort: Ik mag hopen bij het agendapunt, maar ik kijk even mijn griffiecollega's aan. Hij is gevonden. Heel goed.

Mevrouw Rikkoert: Voorzitter?

De voorzitter: Even voor Gedeputeerde Staten. We hebben zojuist afgesproken dat we recht willen doen aan de moties en daarom een kort rondje doen langs alle fracties per motie. We beginnen met de motie Bunschoterstraat Amersfoort. Daarvoor is de gedeputeerde aanwezig. Mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert: Bedankt, voorzitter. Ik ga even met de griffie overleggen, want het is niet de goede versie die erin staat. Bedankt.

De voorzitter: Dit wordt ongeveer de wet van Murphy. Is het dan een idee dat we met de andere motie beginnen? Kan ieder... Is iedereen het daarmee eens? Dan beginnen we met de motie Oude Tempel. Die heeft iedereen in het systeem kunnen vinden? Dan kan de andere motie nog even in orde gemaakt worden. Ik ga een rondje maken langs alle partijen. En u ... Het is aan uzelf of u wel of niet het woord wil hebben. Dat is de eigen verantwoordelijkheid. De vijf minuten zijn ruim voorbij. Oude Tempel gaat het nu over. We gaan beginnen met Oude Tempel. De motie Oude Tempel. Ik geef als eerst het woord aan de heer Van Vuuren van de BBB. Mijnheer Van Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, volgens mij waren we nog in afwachting voordat we het rondje langs de fracties gingen doen van een antwoord van GS op de ingediende amendementen en de motie.

De voorzitter: U heeft gelijk. De heer Van Muilekom gaat eerst reageren op het ingediende amendement. Ik wilde net met de Bunschoterstraat beginnen. Dat was daarom ... Dit komt niet meer goed met dit

agendapunt. Maar we komen er doorheen met zijn allen. We zijn nu overgeschakeld naar Oude Tempel en daarop krijgt nu een reactie van de heer Van Muilekom op het amendement en de motie.

Gedeputeerde Van Muilekom: Dank u wel, voorzitter. Ik begin even bij het amendement. De aanleiding voor het amendement is, alle locaties, zijn die onderzocht? Alle locaties die zijn aangereikt die zijn onderzocht, ook op inpassing en ook op opbrengspotentie. Dus GS is echt van mening, dat hebben we al eerder gehad, dat echt de motie afgehandeld is, is volledig uitgevoerd. We gaan er ook niks anders meer mee doen. Wat wel denk ik belangrijk is, is dat we in de beantwoording op de motie van GS, dat is in september geweest, hebben we ook aandacht gevraagd in de verdere uitwerking, aandacht voor natuurinclusief wonen en aandacht voor de natuurwaarde en het groen in het plan. Op dit moment is het zo dat in Soest keihard gewerkt wordt om de uitwerking van het plan inhoud en vorm te geven. Daar ben ik zelf heel blij om. Op het moment dat er duidelijkheid is in Soest, die is verantwoordelijk voor de uitwerking van het plan, zal ik u zo snel mogelijk ook informeren over het plan en de uitwerking van. Dus deze amendement ontraad ik ten zeerste. Dan de motie. Als ik kijk naar de beslispunten, dan ... In zijn algemeenheid wil ik ook zeggen, ik ontraad hem ook ten zeerste. Eén, wat ik net ook al zei, het informeren van de Staten, dat ga ik doen op het moment dat er echt duidelijkheid is gekomen over de uitwerking van het plan, dan ga ik u zo snel mogelijk informeren, dat u inzicht heeft over hoe uitwerking is gegeven aan dat natuurinclusief wonen en ook natuurwaarde. Een tweede punt, afspraken en hoe dat allemaal is, we hebben een SOK. In die SOK zijn kaders aangegeven waar de ... Soest zich aan moet houden. Die uitwerking die er is, daar geldt hetzelfde als wat ik bij het amendement al zeg, aandacht voor die natuurinclusief wonen en die natuurwaarde en ook nog een keertje geen onomkeerbare besluiten. Ik ... Echt 100 procent op tegen. Het is echt van belang dat de uitwerking van het plan nu eindelijk eens op tafel komt te liggen. Ik hoop dat Soest er keihard aan werkt om dat inzicht te geven. Dan kan ik u ook zo snel mogelijk inzicht bieden hoe de uitwerking eruitziet. Dus ...

De voorzitter: Dank u wel. Heeft de heer Van den Dikkenberg nog een punt van orde?

De heer Van den Dikkenberg: Nee, een vraag aan de gedeputeerde.

De voorzitter: Dat doen we nu niet. We gaan nu een rondje maken en dan kan u dan de vraag stellen. We doen een kort rondje langs alle fracties. U bent natuurlijk niet verplicht om iets in te brengen of te zeggen, maar u krijgt in ieder geval wel de gelegenheid. Om te beginnen bij de BBB. Dat is dan de heer Van Vuuren, denk ik.

De heer Van Vuuren: Dank u wel, voorzitter. Ik ben officieel niet woordvoerder op dit thema, dus ik probeer even ... Dus ik ... Eigenlijk kan ik er niet zo heel veel over zeggen nu, voorzitter. Ik wil eigenlijk even tegen de ... Richting de Partij voor de Dieren zeggen dat het best wel lastig is om nu hier iets over deze motie te zeggen terwijl die nu pas binnenkomt. Dus ik wil eigenlijk wel straks nog binnen de fractie overleggen wat we met deze motie doen, dus kan er nu verder niet zoveel over kwijt.

De voorzitter: Dank u wel. GroenLinks. Mevrouw Van de Vooren.

Mevrouw Van de Vooren: Dank u wel, voorzitter. Allereerst, ik ben blij dat er vanuit de provincie aandacht is gevraagd voor de natuur op dit plan, zeker naar aanleiding van de motie. We zijn ook blij met dat wij zo snel mogelijk worden geïnformeerd. Want dezelfde geluiden die de Partij voor de Dieren heeft had over dit plan en dat er een aanpassing aan zit te komen of een wijziging, daar zijn we gewoon heel nieuwsgierig naar. Zij hebben al op korte termijn een bijeenkomst en worden geïnformeerd. Dus ik zou die ook zo ... Graag zo snel mogelijk in onze agenda's dan zien. Zeker, wat wilde ik daarop zeggen? We willen natuurlijk, en daarom staat

hij ook op de agenda, we willen een vinger aan de pols blijven houden op deze ... Op dit gebied. Ik heb de motie nog niet gezien, maar als ... Of dat nou met een amendement of een motie is, we willen gewoon weten wat dan dat aangepaste plan is en of dat effecten heeft op de natuur. We moeten nog even zien wat we dan met het amendement en de motie doen.

De voorzitter: Dank u wel. VVD. De heer Peer.

De heer Peer: Dank, voorzitter. het amendement is nog spannend, want wij vinden ook wel dat het college het onderzoek heeft uitgevoerd op een manier waar je zegt, is dat het meest diepgaande onderzoek geweest naar alternatieven, ja of nee? Maar dat brengt wel met zich mee dat wij uiteindelijk de doelstelling van het onderzoek niet ondersteunen. Dus slaat bij ons toch de mening door dat wij tegen het amendement zijn. Ten aanzien van de motie, de motie lezen wij als een politiek signaal, ga nog eens heel goed kijken wat er voor alternatieven zijn. Wij weten niet van alternatieven die er bij Soest leven. We weten alleen wel dat de consequenties van een eventueel niet doorgaan van deze locatie, op zijn minst 300 woningen die niet doorgaan en een tekort van 18 miljoen, hevig zijn. Niemand heeft het hier over wat er voor een woningcrisis op dit moment is. We hebben het de hele tijd over wat de effecten op natuur zijn. Allebei belangrijk, maar wij vinden de balans hier te ver doorgeslagen op een locatie die uit en te na al besproken is in de politiek. Dus wij zullen ook tegen deze motie stemmen.

De voorzitter: Dank u wel. D66 mevrouw De Widt.

Mevrouw De Widt: Voorzitter, dank u wel. De beantwoording van de gedeputeerde is wat ons betreft helemaal duidelijk. Wij zijn tevreden met een toezegging om ons als PS van het vervolg op de hoogte te houden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan het CDA, de heer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Wij hebben al eerder meegedeeld dat we vonden dat motie 19a naar ons oordeel voldoende was behandeld en afgedaan. Derhalve kunnen we niet ... Zullen wij niet voor het amendement stemmen. De motie die vervolgens wordt ingediend, gaat wat ons betreft weer veel te veel over details en verantwoordelijkheden van gemeenten, dus zullen wij ook niet voorstemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Partij van de Arbeid, de heer Adriani.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. We hebben in eerder in het debat het college opgeroepen om echt te kijken wat er nog kan, als het gaat om natuurinclusief bouwen, maar ook om betaalbaar bouwen. Daar heeft gedeputeerde een aantal keren, en ook nu weer, een hele deel duidelijke toezegging over gedaan over hoe die daarover in gesprek is met de gemeente Soest. Wat deze motie toch een beetje doet, voorzitter, is Provinciale Staten op de stoel van het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Soest zetten. Ik zou echt ook aan alle collega's hier willen vragen, laten we dat niet doen. Laten we niet denken dat we hier met 49 mensen vergunningverlening en beoordeling van plandetails moeten gaan doen, wat echt een bevoegdheid is van het College van Burgemeester en Wethouders. Daar moeten we hier geen politiek over vergunningverlening gaan maken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan sla ik de Partij voor de Dieren even over, die heeft natuurlijk de motie ingebracht. Dan ga ik naar de ChristenUnie. Nee. U wilt toch iets zeggen? Mijnheer Travaille. Mevrouw Batteau.

Mevrouw Batteau: We willen zelf ... Dank u wel. Daar willen we zelf natuurlijk ook even op reageren. Er wordt verwezen dat we de motie nu op een laat moment indien. We snappen dat dat ingewikkeld is. Maar dat heeft dus toch vooral te maken met de ingewikkeldheid van dit ... Deze procedure, hoe we hem hebben ingericht. We horen VVD zeggen dat ze zich kunnen vinden in het feit dat de oorspronkelijke motie inderdaad niet volledig is uitgevoerd. Dat vinden we fijn om te horen. Voor ons is het belangrijk dat we zekerheden hebben. Dus niet alleen maar vinger aan de pols, want we merken dat we onvoldoende geïnformeerd zijn over wat mogelijk plaatsvindt. Daarnaast, zoals de gedeputeerde zegt, zijn ... Er wordt gezegd dat alle alternatieven zijn onderzocht. Die zijn misschien onderzocht, maar die zijn niet in detail en met een analyse aan de PS gepresenteerd. Er zijn ook heel veel locaties niet bekeken en in detail en op basis van de financiële en ecologische consequenties aan ons gepresenteerd. Dus dat is wat ons betreft nog steeds niet uitgevoerd. Daarmee wilde ik het bij laten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. ChristenUnie.

De heer Schaddelee: Dank, voorzitter. Wat de ChristenUnie betreft, is het volstrekt helder wat steeds is beoogd met de moties en amendementen rond de Oude Tempel. Wij zijn het daarom helemaal eens met de BBB in de Partij voor de Dieren en andere fracties dat er nog niet voldoende is afgedaan en wij zullen voor beide stemmen.

De voorzitter: Dank u wel. UtrechtNu!, de heer Nagtegaal. Geen inbreng? Volt. Sorry. gaat uw gang, mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Links van midden, voorzitter. Dank. Volt dient het amendement van de Partij voor de Dieren mede in. We hebben dit debat nu een aantal keer gevoerd. De motie die Provinciale Staten heeft aangenomen, is gericht op het onderzoeken van alternatieven. Of alle betrokkenen het hier nu wel of niet mee eens zijn, meerderheid in deze zaal heeft die motie aangenomen. De fractie van Volt is nog niet overtuigd dat er geen haalbare alternatieven zijn voor het plan om een oud bos te kappen voor een reeks omvangrijke woningen, zeker gezien onze flinke opgave op het gebied van natuurbescherming en natuurherstel, waar we toch flink achterlopen. Ook hadden we meer hoop op samenwerking met de lokale partijen. We zien daarom graag nog een verdere uitwerking van deze motie, waarbij alle opties goed worden bekeken. Daarom steunen wij het amendement van de Partij voor de Dieren en dient Volt die ook mede in. Dan de motie, voorzitter. Daarin gaat het in principe natuurlijk gewoon om maximale bescherming van bos en natuur. In deze situatie met deze natuurwaarde is dat meer dan gepast. Zeker als we niet overtuigd zijn dat het ook anders kan. Natuurinclusief wonen, dat klinkt mooi. Maar we vragen ons af of dat dan ook gaat gelden voor de dassen en andere soorten. We steunen daarom de motie.

De voorzitter: Hartelijk dank. SGP, de heer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. We zitten als SGP best wel in een spagaat, als het gaat over het amendement. Voor de motie staat het wel helder dat we inhoudelijk vinden dat er gebouwd moet worden. De woningnood is groot en de bestuurlijke afspraken zijn oud. Laten we trouw zijn aan die afspraken en tot uitvoering overgaan. Daarom was ik ook wel benieuwd, maar die vraag mocht ik niet stellen, wat het praktisch gevolg zou zijn als we het weer zouden gaan onderzoeken voor de vertraging van de woningbouw. Maar het amendement ziet ook op de positie van PS. Als PS vindt dat de opdracht uit de motie onvoldoende is uitgevoerd, dan brengt dat me wel in een lastige spagaat, omdat we staan ook voor de positie van PS ten opzichte van GS. Dat maakt in ... De weging voor het amendement best wel lastig. Daar zitten we ook nog

middenin. Alle argumenten die we links en rechts horen, slaan we ook op in onze gedachte om tot een oordeelvorming te komen over deze procedurele spagaat. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. PVV. Geen behoefte. SP.

De heer Breur: Ik beroep mij op mijn zwijgrecht, voorzitter.

De voorzitter: Helemaal goed. Forum voor Democratie, mijnheer Van Breukelen.

De heer Van Breukelen: Dank u wel, voorzitter. Wij als Forum voor Democratie zullen zowel het amendement als de motie steunen. We gaan mee met de argumentatie van Partij voor de Dieren dat er eigenlijk niet goed gezocht naar alternatieve locaties en dat het college, wanneer zij deze motie niet uit willen voeren, moeten zeggen, nee, we leggen deze naast ons neer. Niet dat die al afgedaan is.

De voorzitter: Hartelijk dank. 50PLUS, mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. 50PLUS dient beide moties, een motie en een amendement, in. Wij steunen dat volledig. Wij vinden gewoon dat er te veel rekening gehouden wordt met het verdienmodel van de ontwikkelaar en geen rekening gehouden wordt, in de breedste zin van het woord, met de natuur en de beschermde dieren. Inderdaad, wat mijn buurman, mijnheer Van Breukelen, zojuist ook zei, er zijn ook ... Toch niet voldoende serieus gekeken, dat is onze gedachte, in ieder geval mijn gedachte, naar alternatieve locaties. Dus wij steunen dit in de breedste zin van het woord daarbij het amendement en de motie.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Hoek. Dan geef ik de heer Van Muilekom nog even de gelegenheid voor een slotwoord. Het is een klein debat, dus daar laten we het dan bij.

Gedeputeerde Van Muilekom: Ik alleen maar herhalen dat de soort discussie over locaties ... We hebben daar zelfs een bijlage, ook nog geheime bijlage, echt informatie over gegeven en echt gekeken naar de inpassing, ook locaties die van lokale partijen zijn gekomen en ook naar locaties gekeken in hoeverre opbrengstpotentie is. Zoals de heer Peer al zegt, daar hangt nu al een prijskaartje van 18 miljoen. Dat ... Daar hebben we natuurlijk naar gekeken van, hoe zit het met de opbrengstpotentie? Dus dat dat niet onderzocht is, ik bestrijd dat. Ik herken het ook niet. Maar ik ga niks herhalen wat ik net al verteld heb, dus ...

De voorzitter: Hartelijk dank. Mevrouw Batteau, u wilt eigenlijk interrumpen, begrijp ik. Gaat uw gang.

Mevrouw Batteau: Ik wil even bezwaar maken tegen het noemen van een bedrag, want dat hangt nu ... Dat ... Daar gaat dit amendement natuurlijk niet over, dat we het over 18 miljoen hebben. Dus dat heeft ... Dat hangt hier niet mee samen. We kunnen daar ook weer een debat over voeren, over wat het gaat kosten. Dus dat ... Daarom reageer ik daarop.

De voorzitter: Dank u wel. Kunnen we de discussie over deze motie hiermee afsluiten? Dan kunt u die meenemen in de beraadslaging. Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, ik had nog gevraagd wat het praktisch effect is als het amendement wordt aangenomen op de voortgang van de ontwikkeling.

De voorzitter: Dat is dan de laatste vraag die we hierover beantwoorden.

Gedeputeerde Van Muilekom: De motie die in juli is aangenomen, heeft ertoe geleid dat die hele planvorming drie maanden heeft stilgelegen. Echt drie maanden stilgelegen, in een project wat het eigenlijk niet kon hebben, wat juist uitwerking wil geven. Dus op het moment dat er wederom een amendement wordt aangenomen op dit vlak, krijg je wederom dat de boel in vertraging gaat, dat met in afwachting gaat. Dus echt, mijn oproep is, laat nu zorgen dat Soest, en die kent alle kaders en alle zorgvuldigheid, met die planuitwerking gaat komen, waar echt aandacht gaat besteden ook waar jullie aandacht voor hebben gevraagd. Dus ik hoop dat het voldoende is, want ik denk dat we nu weer de boel stilleggen en dat heeft ... Daar is niemand mee gediend.

De voorzitter: Goed. Hiermee ronden we de beraadslaging over de motie Oude Tempel af en gaan we even over naar de motie Bunschoterstraat. Is iedereen in het bezit van de juiste motie? Mevrouw Rikkoert? Dan gaan we gewoon ... U heeft hem al ingebracht en toegelicht, dus we kunnen gelijk het rondje afgaan. Beginnen we weer met de BBB. Wie is hier woordvoerder? De heer Van Vuuren.

De heer Van Vuuren: Dank u wel, voorzitter. Volgens mij heb ik gezegd wat ik daarover te zeggen heb, dus ik zou zeggen, van harte steun voor deze motie ook. Dank u wel.

De voorzitter: Prima. Dank u wel. GroenLinks. De heer Oude Wesselink.

De heer Oude Wesselink: Dank u wel, voorzitter. Naar aanleiding van het betoog van gedeputeerde Van Schie heb ik eigenlijk op dit moment alleen de vraag, hij heeft aangegeven, hij gaat nog de gesprekken aan met de aanvullende personen en organisaties die genoemd zijn. Daarbij gaf hij ook aan, ik verwacht echter niet dat daar nog wat anders uitkomt. Daarin is GroenLinks toch wel heel erg teleurgesteld. Als deze organisaties en personen meeluisteren, dan kan ik mij zo voorstellen dat zij het gevoel hebben, waarom zullen wij dan überhaupt nog dat gesprek aangaan? Dus ik hoop ook ... Ik hoop dus dat de gedeputeerde toch aan kan geven dat hij er in elk geval met een open blik naartoe wil gaan, serieus luisteren naar wat zij te zeggen hebben. Wellicht dat hij het gevoel heeft dat er nog weinig aan zal veranderen, maar ik vind het toch heel erg jammer dat hij dat dan ook zo openbaar aangeeft. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. De VVD. Wie mag ik ... De heer Hossain.

De heer Hossain: Dank u wel. De motie is in principe sympathiek. Al gingen wij er eigenlijk ook al wel van uit dat GS en de gedeputeerde dit sowieso gingen doen. Hij staat voor ons vooral een beetje op gespannen voet, ook met het eerdere amendement, want het roept op om snel aan de slag te gaan. Volgens mij zou precies ook wat nodig is, dat we ophouden met de hele tijd erover vergaderen en uitstellen en dat we die bewoners en die bedrijven die daar zitten snel een veilige en meer leefbare situatie geven, dus aan de slag gaan met wat er wel mogelijk is, bijvoorbeeld betere geluidswering. Dus we hopen dat de gedeputeerde, wat er ook uitkomt, hier gewoon met aan de slag gaat. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. D66, de heer Kamp.

De heer Kamp: Dank u wel, voorzitter. Ik zit de hele vergadering al een beetje op mijn tong te bijten, want ik wil toch even in gedachten roepen, de openingswoorden van de heer Schaddelee over overbodige moties. Ik heb de motie gelezen, ik heb het antwoord gehoord van de gedeputeerde. Ik zou het chique vinden van de opstellers, ChristenUnie en GroenLinks, om de motie gewoon in te trekken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. CDA. Mevrouw Bikker, denk ik.

Mevrouw Bikker: Dank u wel, voorzitter. Deze motie heeft wel een aanvulling ook in zich ten opzichte van het amendement dat genoemd is, bijvoorbeeld waar het gaat over het aanpassen van infrastructuur indien dat nodig is. Dus wij zijn eigenlijk wel voornemens om deze motie bij nader inzien dan toch te steunen. Verder sluit ik me ook aan bij de woorden van GroenLinks, dat de gesprekken ook open gevoerd moeten gaan worden. Dus daar wilde ik het bij laten voor nu. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de Partij van de Arbeid, mevrouw Flink.

Mevrouw Flink: Dank u wel, voorzitter. Wat wij terug horen van bewoners van de groepen die wij hier ook met deze motie oproepen om extra nog in gesprek te gaan, is dat hun visie, hun woorden niet goed zijn teruggekomen in die Statenbrief waarmee wij destijds zijn geïnformeerd. Daarom sluiten we ons ook bij de motie en het amendement aan dat we zeggen van, grotendeels is het uitgevoerd, maar ga nou, wat GroenLinks ook al opriep, open die gesprekken in, zodat wij dat als PS ook terugkrijgen en zien wat daar de uitkomst van was. Daarom ... Meer woorden ga ik er ook niet aan vuilmaken. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Partij voor de Dieren, mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Dank u. Wij schrokken ook een beetje van de bewoording van de gedeputeerde en sluiten ons aan bij de richting die GroenLinks hierbij zocht, voor open gesprek aangaan. Wat ik ook nog wil toevoegen, we krijgen heel veel reacties van bewoners die zeggen dat er juist heel veel mogelijkheden zijn op die plek om die snelheid te verlagen en dat die mogelijkheden ook niet allemaal goed onderzocht zijn. Ik wil eigenlijk op het hart drukken, gebruik die kennis. De ervaringsdeskundigen wonen daar gewoon in de wijk. Dank u wel.

De voorzitter: Interruptie van de heer Kamp.

De heer Kamp: Voorzitter, ik vraag me af wat hier gebeurt. We hebben een jaar geleden een kader vastgesteld, afwegingskader over 80 naar 60. Daar heeft de hele Staten ja tegen gezegd. Nou gaat er toch weer een opening gecreëerd worden om van 80 naar 60 te gaan. Ik vind het merkwaardig.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Rikkoert, denk ik. ChristenUnie. Geen behoefte. UtrechtNu!. Geen behoefte. Volt, mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Dank, voorzitter. Vanuit Volt zijn wij voor deze motie en wij sluiten ons aan bij de woorden van GroenLinks.

De voorzitter: Dank u wel. De SGP, de heer Van den Dikkenberg. De heer Vermaat.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Toch nog enkele woorden hieraan. De verwoording van de gedeputeerde zien wij dan toch iets anders dan anderen in deze Staten, als meer van realistisch en ook eerlijk richting de omwonenden na alle gesprekken die zijn gevoerd. Daarin zitten we met het amendement, daar zullen wij niet voorstemmen, maar volgens mij is er al wel een meerderheid in de Staten hiervoor. Tegelijkertijd ligt er dan een motie van de ChristenUnie die eigenlijk zegt van, de motie is uitgevoerd, maar we willen dat het gesprek blijft gevoerd worden. Ik sluit me dan ... Daar zitten wij een beetje ... De motie misschien wel steun omdat het gesprek blijft gaan ook voor andere wijzigingen dan alleen van 80 ... Van 80 naar 60. Daarom sluiten we aan bij D66. Er is een keuze gevallen en daar moeten we mee aan de slag. Dus de steun voor de motie, daar moeten wij nog intern over beraden.

De voorzitter: Dank u wel. PVV. Geen behoefte. SP, de heer Breur.

De heer Breur: Steun voor zowel de motie als het amendement. Daar wil ik het bij laten op dit moment.

De voorzitter: Dank u wel. Forum voor Democratie, de heer Van Breukelen. Geen inbreng. Mevrouw ... 50PLUS, mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. 50PLUS dient ook mee in. Ik ken dat gebied ook toevallig heel goed. Ik heb er ook 30 jaar gewoond. Het is gewoon een levensgevaarlijke weg. Veiligheid hoort gewoon bovenaan te staan. Niet alleen voor de gebruikers, maar ook voor de ... Voor alle gebruikers. Dan heb ik het ook over schoolkinderen en ik heb het over vrachtrijders, maar ik heb het over particulieren, alles, alles, alles. Het moet gewoon naar 60, want ze blijven toch wel 80 rijden. Dus je moet er altijd 20 kilometer bij optellen bij wat mag. Dus laten we hiermee doorgaan en voor veiligheid gaan. En ons niet verschuilen over allerlei andere fantasieën. Dank u wel.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng. Dan geef ik de heer Van Schie graag het woord, slotwoord.

Gedeputeerde Van Schie: Dank, voorzitter. Laat ik beginnen met ook de onduidelijkheid even weg te nemen over met welke houding zo'n gesprek natuurlijk wordt aangegaan. Ik heb gezegd dat we met betrekking tot het landbouwverkeer en wat dat betekent graag heel open het gesprek aangaan en ook zoeken naar oplossingen om dit veilig en verantwoord mogelijk te maken. Waar het gaat om van een gesprek aangaan waarvan de oplossing is, wat er ook gebeurt, het moet naar 60, dat heeft niet zoveel zin, dat gesprek. We hebben het gesprek op de inhoud over welke maatregelen we kunnen nemen om, precies zoals mevrouw Hoek zegt, de verkeersveiligheid en doorstroming, overlast te beperken. Daar zijn de maatregelen die we nu in voorbereiding hebben op dit ... Deze weg ook op gericht. Ook daarover gaan we graag open en transparant het gesprek aan met de bewoners. Wat we niet doen, is met die bewoners inspreken van, hoe gaan we nou het netwerkperspectief aanpassen en het kader dat daarvoor gemaakt is? Want dat is er nu eenmaal. Dat hebben we zorgvuldig gewogen, alle argumenten ingebracht. Die helderheid heb ik ook geprobeerd te geven. Die opdracht van uw Staten over ... Bij het netwerkperspectief, die staat ook nog steeds overeind. Dus volgens mij heb ik als het gaat over een motie van ... Die voorligt, eigenlijk alles toegezegd waar de motie om vraagt. Is in die zin overbodig. Wat ik nog wel ook wil aangeven, omdat daar natuurlijk ook nadrukkelijk naar wordt gevraagd, is dat, dat netwerkperspectief hebben we natuurlijk vastgesteld en dat is ... Elke weg en ook deze is dus nu meerdere malen gewogen met het kader dat we daarvoor hebben. Dat betekent niet dat het denken en de ontwikkelingen daarmee natuurlijk helemaal tot een stilstand zijn gekomen. Er kunnen altijd veranderende omstandigheden zijn. Alleen de veronderstelling om te denken dat tussen drie weken geleden, of intussen zes weken geleden, en nu die omstandigheden veranderd zijn, die helderheid heb ik willen geven, dat is niet zo. Maar dat betekent niet dat het denken ophoudt of dat we nooit meer iets kunnen doen.

De voorzitter: De heer Van Schie, er is een interruptie van de heer Vermaat. Ik wachtte op een punt, maar u bent heel goed in puntkomma's.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Even op punt 6 van de motie. U geeft in uw antwoorden aan dat u heel helder ben over 80 naar 60. Maar is dan niet beslist punt 6 uit de motie juist weer die opening die mogelijkheid geeft om ... Waarin die duidelijkheid weer van tafel gaat? Hoe kijkt u daar dan tegenaan?

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, ik heb geprobeerd duidelijk te zijn dat het netwerkperspectief het kader is waarmee wij opereren. Dat hebben we nu meermalen gewogen en er komt steeds dezelfde uitkomst uit. Ik

heb niet de verwachting dat dat op korte termijn gaat veranderen. Tegelijkertijd houdt het denken nooit op. Dus als er veranderende omstandigheden zijn in de toekomst, en ik voorspel dat dat niet de nabije toekomst gaat zijn, dan kunnen we natuurlijk altijd nog een keer weer heroverwegen. Maar op dit moment is het niet aan de orde. Die helderheid wil ik geven aan de bewoners, ook aan uw Staten, voorzitter. Op dat punt zeg ik dus ook van, het verwachtingsmanagement heb ik proberen aan te geven dat het gesprek ... Als het gesprek daar alleen maar over gaat, dat het niet heel veel perspectief gaat bieden op de korte termijn.

De voorzitter: Hartelijk dank. Daarmee zijn we dan nu wel echt aan het einde gekomen van de beraadslaging van dit punt. We nemen straks eerst de amendementen in behandeling en daarna de motielijst.

11. SV Leidende Principes Energievisie

De voorzitter: Ik stel voor dat wij beginnen met agendapunt 11, dat is een normaal debat over de leidende principes Energievisie, en dat we ernaar streven dat we voor lunch alle eerste termijnen van elke fractie hebben gehad, waarbij u dan ook de amendementen kunt indienen, zodat we tijdens de lunch, in de schorsing, tijdens de lunch die alvast mee kunnen nemen in de opstap naar de tweede termijn. Tweede termijn is altijd kort, twee minuten, ook voor de Gedeputeerde Staten, voor de duidelijkheid. Mijnheer Van Breukelen.

De heer Van Breukelen: Voorzitter, een punt van orde. Zojuist wordt het idee gegeven om alle eerste termijnen voor de lunch te doen. Echter vraag ik me dan af hoe laat wij gaan lunchen? Ik heb geen vertrouwen dat wij de eerste termijnen binnen een afzienbare tijd eigenlijk zullen doorbrengen.

De voorzitter: Het is een ambitie om dat af te hebben, zullen we maar zeggen. Op enig moment zullen we wel een pauze inlassen.

De heer Van Breukelen: Zeer ambitieus.

De voorzitter: De eerste termijnen van een normaal debat vinden plaats vanaf het kathedr. Ik wil dan als eerste de BBB dan ook de gelegenheid geven om de eerste inbreng hier te komen doen.

Mevrouw Van den Broek: Voorzitter, dank u wel. Ik denk dat ik een beetje door blijf gaan in de chaos van vandaag. Dat is dus echt wat ... Zo beter? Ik moet ... Het is ineens weer helemaal even een andere situatie. Dank u wel, voorzitter. De leidende principes Energievisie. Ik kan mij nog goed de commissie van M&M herinneren waarin verschillende Statenleden onder ons, waaronder ikzelf, elkaar aankeken en vonden dat wij hier ook echt nog wel iets over te zeggen hadden. Dankzij de meerderheid aan stemmen van onze motie staat nu dit punt op de agenda. Inderdaad, wij hadden hier nog wel iets over te zeggen. Je hoeft alleen maar te kijken naar de stapel amendementen aangaande dit onderwerp. Tijdens de laatste commissie M&M had BBB al aangegeven dat wij lokaal zeggenschap, gezondheid en leefomgeving een belangrijk onderdeel van de leidende principes vinden. We hebben toen al verschillende amendementen hierover aangekondigd en daar zijn de volgende amendementen het resultaat van. Het amendement over gezondheid en leefomgeving en het amendement Lokaal zeggenschap en eigenaarschap. Na voor de zoveelste keer echter het document te hebben gelezen bij de voorbereiding, realiseerden wij ons dat we nog een amendement moesten indienen en dat werd nummer drie. Het amendement Hernieuwbare of duurzame energie. Dit laatste amendement vinden wij belangrijk, omdat er in het document van de leidende principes Energievisie alleen wordt gesproken over hernieuwbare energievoorzieningen en -bronnen. Daar hebben wij moeite mee. Want daarmee sluit je andere duurzame vorm van energievoorzieningen zoals bijvoorbeeld kernenergie

bijvoorbeeld uit. Dat is iets wat we niet zouden moeten willen. Verschillende amendementen van andere partijen die dienen waarmede in, zoals Lokaal eigendom van de SGP, Innovatie en experimenteerruimte als leidend principe van Volt. Daarnaast steunen we nog enkele andere amendementen en moties met betrekking tot dit onderwerp. Kortom, er is veel te zeggen over dit onderwerp. Ik ga nu graag over tot het voorlezen van de verschillende dicta. Ik lees wel het dictaat van het eerste amendement voor. Dan moet ik even ... Ik heb natuurlijk een stapeltje. Over Gezondheid en leefomgeving. Echter, gisteravond laat is er ook een amendement binnengekomen van CDA en SGP. Die heb ik nog niet kunnen bespreken met mijn fractie. We gaan nog even in conclaaf later of we kijken of we iets kunnen combineren of dat we het iets anders gaan doen. Maar ik dien hem wel in eerste instantie in. Ik weet niet of dat dan ook de procedure is, maar ... Het dictum van dit amendement is, Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 20 maart 2024 ter bespreking van agendapunt 10, of ondertussen 11, dacht ik, SV Leidende principes Energievisie, besluit, de volgende punten toe te voegen aan de leidende principes. Er moet zicht zijn op gezondheidsrisico's op zowel korte als lange termijn via gevalideerd onafhankelijk onderzoek, zodat tijdig in het proces maatregelen kunnen worden getroffen om gezondheidsschade op korte en op lange termijn te voorkomen. Er wordt nadrukkelijk rekening gehouden met het aspect ruimtelijke kwaliteit en beleving van het landschap. Het dictum van ... Nee, dan moet ik ... Sorry. Nog even ... Het dictum van de ander, nummer twee, met betrekking tot lokaal zeggenschap luidt, het besluit, uitgangspunt is lokaal eigenaarschap van de energievoorziening te vervangen door uitgangspunten zijn lokaal zeggenschap en lokaal eigenaarschap van de energievoorziening. Dan hebben we dus nog nummer drie. Daar luidt het dictum van, het besluit, punt B in SV Leidende principes de hernieuwbare energiebronnen in de provincie Utrecht worden optimaal benut, te wijzigen in, de duurzame energiebronnen in de provincie Utrecht worden optimaal benut.

De voorzitter: Mevrouw Van den Broek, er is een interruptie van mevrouw Flink.

Mevrouw Flink: Dank u wel. U heeft veel amendementen. Mooi. Ik zag ... Het ging eigenlijk zo snel, dat ik een beetje laat was, maar ik hoop dat de voorzitter mij toch toestaat een vraag te stellen over het amendement over het lokaal zeggenschap. Ik vroeg mij af, want dat werd mij niet duidelijk uit dit amendement, hoe mevrouw Van den Broek lokaal zeggenschap definieert. Hoe moeten wij dit zien?

De voorzitter: Mevrouw Van den Broek.

Mevrouw Van den Broek: Lokaal zeg... De mensen die in de omgeving van de windturbine of iets anders, want het gaat natuurlijk niet alleen maar over windturbines, komen te wonen en die daar de lasten van zullen dragen, moeten daar ook zeggenschap over kunnen krijgen. Wij vinden dat het niet alleen wordt opgelost door lokaal eigendom, want iemand die het niet kan betalen om in een energiecoöperatie te ... Plaats te nemen en wel de lasten ervaart, dat vinden wij niet goed. Dus vandaar dat wij lokaal zeggenschap daarboven zetten. Dat is ook iets wat al uit het burgerforum ook naar voren is gekomen dat dat heel belangrijk is. Dus daar sluiten we graag bij aan.

De voorzitter: Voldoende, of heeft u nog een vervolgvraag?

Mevrouw Flink: Kleine vervolgvraag.

De voorzitter: Kleine vervolgvraag. Gaat uw gang.

Mevrouw Flink: Hoe definieert u dat als het gaat om ... Op welke manier ziet mevrouw Van den Broek het voor zich om die mensen dan wel inspraak te geven? We hebben dat burgerforum gedaan inderdaad dat gegeven was. Is dat dan ook een vorm van lokaal zeggenschap, of zijn er andere vormen die u voor u ziet?

Mevrouw Van den Broek: Nee, ik denk dat je dan ... Burgerforum, daar heb je niet per se de direct omwonenden van zo'n locatie. Dus je zal daar toch iets verder in moeten gaan. Dat zullen dan de gemeentes, want die zijn dan uitvoerend, echt met die mensen in gesprek moeten. En zo ... Maar goed, ik ga niet op de uitvoeringsstoel zitten. Dat mogen de mensen zelf die daarover gaan, gaan doen. Maar echt de lokale mensen die eromheen wonen, die moeten echt zeggenschap krijgen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Welschen.

Mevrouw Welschen-van der Hoek: Dank u wel. PvdA heeft inderdaad ... Ik had dezelfde vraag, maar ik heb daar nog een aanvullende vraag ook op. Is het die zeggenschap ook als het eigendom er al is, of in aanloop naar het verkrijgen van eigendom? Want als het eigendom er is, dat is misschien een beetje juridisch-technisch, hoe ... Dan ben ik wel benieuwd, maar misschien kan GS daar antwoord op geven, hoe je zeggenschap dan vormgeeft zonder dat er eigendom is. Dat lijkt mij juridisch best lastig inpasbaar. Dus ik weet niet of u daar nu al antwoord op heeft of een gedachte erbij, maar dat is wel belangrijk voor ons.

De voorzitter: Wilt u dat beantwoorden, mevrouw Van den Broek?

Mevrouw Van den Broek: Het is wel een technische vraag en daar ben ik niet zo goed in. Dus dat laat ik liever aan de experts over.

De voorzitter: Dan geven we de vraag ... Misschien dat GS straks iets over kan zeggen. Maar gaat u verder met uw inbreng. Is dat oké voor u?

Mevrouw Van den Broek: Waar was ik.

De voorzitter: Amendement drie.

Mevrouw Van den Broek: De hernieuwbare of duurzame energie. Dus volgens mij was ik mijn besluit aan het voorlezen. Punt B in SV Leidende principes, de hernieuwbare energiebronnen in de provincie Utrecht worden optimaal benut, te wijzigen in, de duurzame energiebronnen in de provincie Utrecht worden optimaal benut. En punt F in de SV Leidende principes, de transitie naar een hernieuwbare energievoorziening wordt zoveel mogelijk gecombineerd met andere opgaven, aan te passen naar, de transitie naar een duurzame energievoorziening wordt zoveel mogelijk gecombineerd met andere opgaven. Waarvan toepassing bovenstaande aanpassingen, hernieuwbaar vervangen door duurzaam, ook door te voeren in de bijbehorende toelichtingen. Voor zover mijn bijdrage, voorzitter.

De voorzitter: Misschien wilt u nog even blijven staan. Ik denk dat mevrouw Matser u nog iets wil vragen. Gaat uw gang.

Mevrouw Matser: Dank u wel. Voorzitter, ik ken mevrouw Van den Broek als iemand die zich graag wil inzetten, ook voor de gezondheid van onze inwoners en hun zorgen daarover heel serieus neemt. Ze heeft dit amendement onder anderen ingediend, met eronder als een van de redenen dat we ook moeten kijken naar kernenergie. Nou hebben we recent een informatiesessie gehad met experts die vertelden over dat eigenlijk

een normale kerncentrale in Utrecht neerzetten niet mogelijk is en dat de nieuwere, de SMR's, dat die in Utrecht plaatsen, dat dat altijd hele nieuwe innovaties zijn waarvan eigenlijk nog weinig bekend is over de veiligheid daarvan. Ik ben benieuwd hoe mevrouw Van den Broek reflecteert op de gezondheid van onze inwoners en hun zorgen daarover, als zij juist die mogelijkheid open wil maken met dit amendement.

Mevrouw Van den Broek: Het laatste viel een beetje weg. Dat heb ik niet goed verstaan.

Mevrouw Matser: Ik ben benieuwd hoe mevrouw Van den Broek kijkt naar de gezondheid van onze inwoners, als we hele nieuwe vormen van kernenergie weer gaan introduceren, waarvan eigenlijk de veiligheid nog minder duidelijk is, omdat het hele nieuwe experimentele vormen zijn.

Mevrouw Van den Broek: Daar moet natuurlijk altijd gewoon goed onderzoek worden gedaan, net zo goed als naar windturbines waar nu ondertussen al veel meer klachten over binnenkomen. Maar dat is voor een vervolg. Dus ik ... Die onderzoeken moeten plaatsvinden, ook naar andere vormen van duurzame energie. Dus ik heb nu kernenergie als voorbeeld gebruikt omdat dat geen hernieuwbare energie is. Zo zijn er meer. Dus die moeten we gewoon niet uit het oog verliezen en niet alleen maar focussen op hernieuwbaar als we dingen willen bereiken. Gezondheid staat altijd bovenaan natuurlijk.

De voorzitter: Daar zult u het mee moeten doen, mevrouw Matser, denk ik? De heer Fiscalini, u heeft ook een interruptie.

De heer Fiscalini: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Het was eigenlijk meer een aanvulling ook en ... Richting mevrouw Matser is dat kernenergie is de veiligste vorm van energie die er is. Dat wilde ik nog wel even meegeven. Verder hebben we ook een hele mooie folder waar dat soort informatie in te lezen staat, voorzitter.

Mevrouw Van den Broek: Dank u wel, mijnheer Fiscalini.

De voorzitter: Dank. Dat was geen vraag. U kunt ... Dank voor uw inbreng. Uw amendementen ontvang ik graag. Dan is mevrouw Matser aan de beurt van GroenLinks.

Mevrouw Matser: Dank u wel. Ik heb vandaag goed nieuws. Twee weken geleden hebben namelijk klimaatwetenschappers in twijfel getrokken of het meest slechte klimaatscenario nog steeds relevant is. Volgens mij komt dat omdat we plannen aan het opstellen zijn zoals deze, waarin we ons in gaan spannen voor een klimaatneutrale energievoorziening in 2040. Omdat we dit soort stappen zetten, zijn we bezig met het vormgeven van een toekomst waarin we onze CO₂-uitstoot beperken en daarmee zorgen dat de scenario's waarin we, om het maar te vertalen naar iets niet letterlijk bedoeld, maar waarin we in 2050 allemaal hier weg aan het koken zijn, die zijn misschien niet meer zo relevant. Desalniettemin zullen we ons nog verschrikkelijk moeten inspannen om in 2040 klimaatneutrale energieopwekking te voorzien daadwerkelijk ook te realiseren. Vandaag hebben we het specifiek over de leidende principes. Pas na de zomer krijgen we een document waarin deze principes worden uitgewerkt. Eigenlijk hebben we het vandaag dus over acht zinnen. Zoals ik net al aangaf, het is niet zo dat die acht zinnen niet belangrijk zijn, want dingen zoals, in 2040 klimaatneutraal worden, is nou eenmaal een enorm belangrijk streven dat heel veel impact gaat hebben op hoe dat document er zo meteen uit komt te zien. Ik denk alleen wel dat het belangrijk is dat we als Staten enigszins terughoudend zijn in proberen elk woord aan te passen omdat de uitwerking van de woorden zo meteen in het document na de zomer komt.

De voorzitter: Neem me niet kwalijk, mevrouw Ghijssels, ik had u over het hoofd gezien. Maar u kunt alsnog interrumperen.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Ik heb even een korte vraag. U noemt met veel enthousiasme alle inzet ten aanzien van het klimaat, ook dat dat enorme impact gaat hebben. Ik zou in deze context toch ook willen vragen hoe u die relatie ziet ten aanzien van natuur, van drinkwater, et cetera. Want daar zit mogelijk een niet-lineair verband met elkaar.

De voorzitter: Gaat uw gang.

Mevrouw Matser: De inspanningen om de CO₂-uitstoot te verminderen, zullen ook impact gaan hebben op hoe het gaat met onze natuur en daarmee ook goed zijn voor onze natuur en daarmee drinkwater, et cetera.

De voorzitter: Dat is het antwoord. Zeker. Even de microfoon aan.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Excuses. Het punt is natuurlijk dat bijvoorbeeld windturbines ook zonne-energie andere schades toebrengen aan natuur in de grond, in de bodem. De hoeveelheid beton, dat een zeer vervuilend materiaal feitelijk is, de grond ingaat, is in deze context contrair, denk ik.

De voorzitter: Ik hoor geen vraag. Dat is een uitleg. Dank u wel. U kunt verder gaan met uw betoog.

Mevrouw Matser: Ik zou daar toch graag op reageren.

De voorzitter: Dat mag.

Mevrouw Matser: Ik denk namelijk, het klopt dat ... Windmolens zijn nu nog niet 100 procent circulair. Dat is nog niet de meest duurzame manier. Dus laten we daar vooral verder naar op zoek gaan. Maar tegelijkertijd de stappen vooruit die we zetten door af te stappen van fossiel, door te stoppen met het verbranden met kolen en gas en te beginnen met het gebruikmaken van hernieuwbare energie, zoals wind en zon, dat zorgt ervoor dat we al een heel stuk schoner worden. Als we dan ook bijvoorbeeld kijken naar bijvoorbeeld de uitstoten van vervoer en als we daarop overstappen op elektrisch in plaats van diesel en benzine verbranden, lijkt me een heel stuk schoner voor onze omgeving en de gezondheid van onze inwoners. Dat gezegd hebbende, in de commissie hebben we al de kans gekregen om een hele hoop aandachtspunten mee te geven. Dat hebben wij ook gedaan. Hopelijk wordt een deel daarvan zichtbaar in de uitgebreidere versie na de zomer, want volgens mij hoeft niet alles wat we in deze Staten willen bereiken in de Energievisie voor 2050 te vangen in deze acht zinnen in deze acht principes. Niet alles hoeft vandaag geregeld te worden, want we krijgen nog een versie na de zomer. Desalniettemin heb ik samen met Partij voor de Dieren, PvdA, ChristenUnie en het CDA een amendement ingediend, omdat op één principe toch wel een cruciaal stukje tekst voor ons miste, namelijk, we willen onze energie beschikbaar en betaalbaar hebben voor onze inwoners en bedrijven, maar ook graag voor onze maatschappelijke organisaties, zoals musea en voor organisaties simpelweg zoals wij, zodat wij hier deze vergadering kunnen voeren. Want ook hier hebben we energie voor nodig. Die wil ik graag bij deze indienen. Ik heb hem niet geprint, ik weet niet of dat nodig is, maar ... Precies. Ik heb hem digitaal ingestuurd. Dat was hem. Dank u wel.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng, mevrouw Matser. Dan gaan we over naar de VVD. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw De Man. Die was al onderweg.

Mevrouw De Man: Ik zal geen gebruik maken van de spreektijd van mevrouw Matser. Wat de oproep was voor deze aparte bespreking, was eigenlijk eensgezindheid. En wat krijgen we? We krijgen twijfel en heel erg veel meningen. Ik hou wel van zo'n proces, dus we genieten ervan. De VVD zegt dan ook, laten we het met elkaar vandaag dan ook maar wat scherper maken. Laten we ons, voor ons betekent dat in ieder geval, laten we ons niet blindstaren op de stand der techniek. Ik zag daar net een klein debat tussen mevrouw Matser en mevrouw Van den Broek. Maar open ogen houden voor alle innovaties die op ons afkomen en hoe we daar als provincie kunnen meehelpen om dat los te krijgen. U kunt dan ook binnenkort van ons als fractie van de VVD een uitnodiging ontvangen voor het bezoek aan de provincie Gelderland, waar zij een energiefonds hebben en daar willen wij graag met u van gedachten wisselen over op wat voor manier wij aan in... Aan die innovatie ook boter bij de vis kunnen geven. Ten tweede vinden wij het belangrijk dat alle vormen van energie moeten worden meegerekend met de Energievisie. De BBB heeft daar een voorstel voor. De Partij voor de Dieren steunen wij in dat de doelstelling geen leidend principe is. Voor het overige hebben wij op dit agendapunt geen andere voorstellen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw De Man. Dan geef ik het woord aan D66, mevrouw Veen.

Mevrouw Veen: Voorzitter, dank u wel. Ik denk dat het goed is dat we als Staten et elkaar deze tussenstap nemen om eigenlijk inderdaad dat gelijke startpunt met elkaar te creëren. Inderdaad, deze acht zinnetje is daarvan het startpunt. Wat ons betreft, zien we dat dus ook als basis, eigenlijk als een lege kerstboom en gaan we die met elkaar optuigen in de Energievisie. Maar die lege kerstboom is natuurlijk wel de basis van waar wij zo meteen met elkaar gaan ... Over gaan spreken. Want als je niet een goede kerstboom uitkiest, dan wordt die ... Kan je er ballen in hangen wat je wil, maar dan wordt het gewoon een heel lelijk ding. Dus wat ons betreft, is waar we het vandaag over hebben, die mooie spar die we samen hebben uitgezocht in dat bos. Dat is belangrijk, dat we het met elkaar hier vandaag over hebben. Want we hebben namelijk ... Er zijn zoveel redenen waarom die energie transitie zo belangrijk is. Voor de ene is dat klimaatverandering, voor de ander is dat de afhankelijkheid van buitenlands gas. Maar ook netcongestie is een belangrijk aspect waar de energietransitie en de Energievisie waar wij het vandaag met elkaar over hebben een rol in gaat spelen. Hoe gaan we dat met elkaar voor elkaar krijgen? We hebben volgens mij een hele mooie boom uitgezocht met elkaar. Maar wat ons betreft, kan die nog een klein beetje mooier. Dus we hebben drie punten die we mee willen geven. Voor ons is het belang van lokaal eigendom dat die spar ook daadwerkelijk van ons is met elkaar. Dat vinden we echt ontzettend belangrijk. In dat kader dienen we ook het amendement met de SGP samen. Die zal de heer Vermaat straks indienen tijdens zijn termijn. En dienen we ook de motie van Volt mee die ingediend zal worden tijdens hun termijn. Dan willen we ook het belang van innovatie onderstrepen. Want we denken dat de energiemogelijkheden die we nu tot onze beschikking hebben, dat dat in de toekomst misschien er anders uitziet, dat dat meer kunnen zijn. Wellicht ook kernenergie. We beraden ons nog op de ... Op het amendement van de BBB over de vervanging van duurzaam, omdat wij inderdaad wel onderschrijven dat we alle vormen van energieopwek moeten overwegen. Dus daar zullen we nog op terugkomen. In het kader van die innovatie, zullen we dus ook het amendement van Volt wat daarover is inge... Of ingediend gaat worden straks, mee indienen.

De voorzitter: U heeft een interruptie van de heer De Jong. Gaat uw gang.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Uiteraard zijn we ontzettend blij met ... Om samen op te trekken met D66 op dat onderwerp. Ik wilde één onderwerp terug nog. U steunt ook, of u dient zelfs in, samen met de SGP een amendement over lokaal eigenaarschap. Vinden ... Vindt Volt ook ontzettend belangrijk. We vragen ons alleen af, voorzitter, is D66 het met Volt eens dat als we gaan streven en als we er een principe van gaan

maken, dat het 100 procent zou moeten zijn, terwijl het 20 over 12 is voor het klimaat en alle vormen van duurzame energie die we tot onze beschikking hebben, er eigenlijk al zouden moeten zijn, willen we nog een goed antwoord geven aan klimaatverandering, dat een principe een streven naar 100 procent mooi is en fijn zou zijn, maar als dat de snelheid van de implementatie significant in de weg gaat staan, dat voor het klimaat echt desastreus gaat zijn en dus niet handig. Dat is de vraag, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Veen.

Mevrouw Veen: Voorzitter, dank u wel. De motie is ind... Het amendement is aangepast. Het streven is niet meer 100 procent, het streven is naar zoveel mogelijk. Dat onderschrijven wij ten volste. Want het is inderdaad wat ons betreft de afweging tussen zo snel mogelijk en de 10 over 12 en ook zoveel mogelijk lokaal eigenaarschap mogelijk maken. Wat ons betreft is met de verwoording van zoveel mogelijk, kun je de balans houden tussen die twee.

De voorzitter: Daar moet u het mee doen, denk ik. Een korte aanvulling.

De heer De Jong: Een korte ... Ik wil dit goed begrijpen. Dus de conclusie, dat is ook voor ons belangrijk voor de eventuele steun, wat we in eerste instantie niet van plan waren, dat u die motie interpreteert, bij zoveel mogelijk, tenzij het de implementatie significant vertraagt. Is dat uw interpretatie? Want die zin hebben wij gevraagd erin te zetten, staat er nu niet in. Maar als u hem wel zo interpreteert, dan wil ik dat graag weten. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Gaat uw gang.

Mevrouw Veen: Voorzitter, dank u wel. In het laatste dictum dat ik heb gelezen, is dat wel hoe ik hem interpreteer.

De voorzitter: U heeft ook een interruptie van de heer Travaille. Gaat uw gang.

De heer Travaille: Dank u, voorzitter. We hebben een coalitieakkoord waarin geen keuze wordt gemaakt tussen de modaliteiten voor mobiliteit. Nu hoor ik D66 eigenlijk ook zeggen, eigenlijk ook alle vormen van energieopwek zijn ons even lief. U benoemt specifiek kernenergie. Als u kijkt naar de leidende principes, dan staat er niet in dat fossiele bronnen niet meer worden gebruikt, waar ik kernenergie dan ook onder reken. Er staat alleen in, de hernieuwbare energiebronnen in de provincie Utrecht worden optimaal benut. Dus in ... Op welke manier heeft uw statement dan eigenlijk impact op de leidende principes zoals die hier staan?

De voorzitter: Mevrouw Veen.

Mevrouw Veen: U vat een heleboel in uw interruptie. Ik ga hier proberen zo goed mogelijk antwoord op te geven. Het statement dat ik heb gepoogd te maken, is dat wij als D66 onderschrijven dat er heel veel verschillende vormen van energie zijn die we kunnen opwekken met elkaar en dat we in deze acht zinnen een aantal keuzes maken in onze provincie, waar we volledig achter staan. Maar, zeggen we, de ontwikkelingen gaan ook zodanig snel. Als het veilig en gezond kan, dan zeggen we, dan moeten we niks uitsluiten. Dus dat is wat ik heb geprobeerd duidelijk te maken met mijn opmerking. Daarom zeg ik ook, we beraden ons nog op het stukje ... Op het amendement van de BBB over de verwoording van duurzaam, omdat dat voor ons eigenlijk die ruimte biedt om te zeggen, we moeten ... We maken nu keuzes, we moeten nu vooruit. Maar we moeten ook onze blik openhouden naar wat er nog meer kan.

De voorzitter: Mijnheer Travaille, een korte vervolgvraag.

De heer Travaille: Ik denk dat dat helemaal klopt. Onze partij sluit zich daar eigenlijk ook gewoon helemaal bij aan. Maar ik zie niet waar dat conflicteert met de leidende types zoals die nu voorliggen. Daarin zeggen we niet dat we dingen uitsluiten of dat we innovaties niet willen meenemen.

De voorzitter: Misschien is het goed ... Daar komt straks nog een reactie ook van de gedeputeerde, denk ik, op dat conflicteren wel of niet. Maar als u zelf nog wil reageren, mag het natuurlijk ook. Anders kunt u uw betoog vervolgen.

Mevrouw Veen: Misschien even heel kort. Ik denk dat het belangrijk is dat we het benadrukken en dat we dat er expliciet in opnemen. Dus vandaar mijn ... Het amendement samen met Volt. Dan tot slot, de derde basis die wij aan onze spar gunnen, is dat we in die acht zinnetjes bij het vervolg bij het traject dat er nu achteraan komt, dus daarvan zult u ook geen motie of amendement van ons zien, oog houden voor het belang van de integratie van deze opgave in alle andere opgaven die we hebben en de ruimtevragers die we in de provincie kennen en dat we daar goed oog voor houden, dat we goed de afwegingen maken in het volledige systeem en dat we met andere ruimtevragers goed in balans zullen zijn. Daar wilde ik het even bij laten, voorzitter.

De voorzitter: Hartelijk dank. U dient de amendementen ook hierbij in? Of dat doen ... Dat gaat gezamenlijk gebeuren. Is prima. Dan gaan we over naar het CDA? Mevrouw Welschen.

Mevrouw Welschen-van der Hoek: Vanuit het rentmeesterschap wil het CDA, het woord dat bij het CDA past, zuinig zijn op onze kwetsbare planeet, zodat onze kinderen en iedereen die daar weer op volgt veilig en gezond kunnen leven. De gevolgen van klimaatverandering en de geopolitieke ontwikkelingen tonen op pijnlijke wijze aan dat we ons energiestelsel moet ... Herzien moet worden, om deze robuust te maken voor de toekomst. Een gezamenlijk gedragen toekomstbeeld voor het energiesysteem in onze provincie draagt daaraan bij. We moeten in de komende jaren concrete stappen zetten om in de nabije toekomst minder en uiteindelijk geen fossiele energie te gebruiken en een aanzienlijk deel van het energiegebruik in de provincie duurzaam op te wekken. Vandaag ligt het Statenvoorstel Leidende principes Energievisie voor. De leidende principes, herstel, eigenlijk de voorlopige leidende principes, dienen als uitgangspunt voor de Energievisie. Het is een visie op het energiesysteem. De principes vormen de basis voor het maken van keuzes van ... Bij het vormgeven van een energiesysteem en daarmee het kader waarbinnen de Energievisie wordt opgesteld. Ik herhaal het nog maar even, want het is een groot en complex onderwerp. Dus ik zoek altijd eventjes weer, waar zitten we ook alweer in die enorme opgave waar we met elkaar voor staan? In die Energievisie maken we keuzes over het hele energiesysteem, inclusief alle energievormen. Bijvoorbeeld elektriciteit, waterstof, warmte, gas, de hele ... Het hele pakket. Een aantal van die principes voor het opstellen van de Energievisie gaan CDA extra aan het hart. Ik noem principe C, de energiebesparingsmogelijkheden, en principe D, het in voldoende mate beschikbaar en betaalbaar zijn van energie in de provincie. De fractie van het CDA mist echter ook een aantal elementen. Belangrijk ook bij het vormgeven van het energiesysteem is om oog te hebben voor draagvlak onder de inwoners. Dat streven komt al dan niet indirect al tot uiting in veel van de principes zoals die nu al in het Statenvoorstel zijn opgenomen. Maar het is ook nog relevant met het oog op de zorgen van inwoners rondom gezondheid en ruimtelijke inpassing bij het verder vormgeven van het systeem. Reden waarom wij samen met de SGP een amendement indienen met een tweetal extra principes. Zoals net ook al genoemd, zijn dat het waarborgen van de gezondheid van onze inwoners en zorgvuldige ruimtelijke inpassing van het systeem. Het Statenvoorstel noemt ook lokaal eigenaarschap. Belangrijk hierbij is dat er ook echt sprake is van lokaal eigenaarschap. De inzet van het CDA is erop gericht dat constructies waarbij slechts een aantal kleine private of zakelijke partijen dit lokaal eigenaarschap vormgeven zoveel als

mogelijk worden tegengegaan. Lokaal eigenaarschap, daar past wat het CDA betreft gemeenschap bij, de lokale gemeenschap. Verder, naast deze principes zijn we nog mede-indiener van een aantal andere amendementen. Het zijn er een aantal. Die over lokaal eigenaarschap, innovaties, toevoeging van maatschappelijke organisaties en het amendement over hernieuwbaar vervangen door duurzaam. Tot slot, naast dit werk heb ik ook nog een echte baan. In dat kader zag ik laatst in een ... Bij een bijeenkomst een bordje hangen waar ... Het was in de Metaal Kathedraal, volgens mij ook hier in Utrecht. En er stond een mooi bordje bij de trap. There is no elevator to success, so you need to take the stairs.

De voorzitter: Zou ik u even mogen onderbreken? Want u heeft een interruptie van de heer Breur.

De heer Breur: U geeft aan, het amendement te steunen dat hernieuwbaar wordt vervangen door duurzaamheid, dat met het oog om ook kernenergie tot de mogelijkheden te rekenen. Nou hebben we vorige week een hele interessante sessie gehad over kernenergie, waar mij een aantal dingen duidelijk werd. Bijvoorbeeld dat de techniek voor eindopslag van kernafval, dat die pas over 100 jaar in gebruik kan worden genomen. En dat de enige plek in de provincie die geschikt is voor een kerncentrale, dat dat Bunschoten-Spakenburg is. Dat is niet, er komt een kerncentrale bij Bunschoten-Spakenburg, maar Bunschoten-Spakenburg gaat vervangen worden door een kerncentrale. U begon uw betoog met rentmeesterschap, dus ik vroeg mij af hoe die twee met elkaar te rijmen zijn.

Mevrouw Welschen-van der Hoek: Ik weet niet of u mij de woorden in de mond wil dat ik voor ik een kerncentrale ben op de plek waar nu Bunschoten ... Dat gaat voor mij veel te ver. Ik koppel hem wel heel graag aan het andere amendement dat wij mee indienen, dat van innovaties. Het is nu 2024. Als je al een paar jaar terugkijkt, dan zijn er al zo veel meer inzichten, innovaties gekomen. Daarom moeten we ook niet statisch blijven kijken, wat is er in 2024 mogelijk? Maar, wat komt er allemaal nog? Daar is zo veel ontwikkeling en zo veel onderzoek nog. Dus met het oog daarop steunen we ook die. Ik hoop dat ik uw vraag hier ook mee heb beantwoord.

De voorzitter: Tevreden, mijnheer Breur?

De heer Breur: Zeker. Dank u wel voor het antwoord.

De voorzitter: Ga ik naar de volgende interruptie van de heer Travaille.

De heer Travaille: Dank u. U gaf aan het begin aan hoe waardevol rentmeesterschap is, zorg voor de omgeving. U zei ook letterlijk, dan is er geen fossiele energie meer. Als je geen fossiele energie meer ...

Mevrouw Welschen-van der Hoek: Op den duur, zei ik.

De heer Travaille: Als je geen fossiele energie meer hebt, welke ... U geeft aan, ik wil in het amendement hernieuwbare uit de leidende principes halen. Als je geen fossiele energie meer hebt, dan heb je toch alleen maar hernieuwbare energie? Of ziet u nog een andere optie?

Mevrouw Welschen-van der Hoek: Volgens mij zijn er nog extra vormen. Bijvoorbeeld kernenergie valt niet onder beide. Ik wil het allemaal openhouden. Dit wat nu voorligt, is een Energievisie op het energiesysteem. Daar wil ik het ook op toepassen, want daar doelt dit amendement ook op, en niet over mijn totale ... Daar wil ik in dat we de ruimte houden om het hele spectrum van energievormen te kunnen blijven onderzoeken en toepassen indien mogelijk of noodzakelijk.

De voorzitter: Mijnheer Travaille. Een korte vervolgvraag.

De heer Travaille: Dus daarmee doelt u ook op fossiele energie?

Mevrouw Welschen-van der Hoek: De komende jaren nog wel, maar daarna hopelijk niet meer. Maar ik ben geen ... Ik kan niet in de toekomst kijken. Maar dat lijkt mij wel de insteek van hoe het nu ... Welke weg we zijn ingeslagen. Dus dat is niks nieuws voor u ook, denk ik.

De heer Travaille: Maar, voorzitter, als u mij toestaat, we hebben het hier over leidende principes. Die gaan ons helpen om de doelstelling voor 2050 en 2040 te realiseren. Dus die op den duur geen fossiele energie ...

Mevrouw Welschen-van der Hoek: Energiesysteem.

De heer Travaille: Sorry?

Mevrouw Welschen-van der Hoek: Het energiesysteem.

De heer Travaille: Die leidende principes gaan ons helpen om die doelen te realiseren voor 2050, 2040. Klopt, hè? Als dat zo is en u zegt, op den duur hebben we geen fossiele energie meer, dan kun je toch prima vinden met dat de hernieuwbare energiebronnen optimaal worden benut? Dus ik zie niet waar dan het probleem is.

Mevrouw Welschen-van der Hoek: Omdat er nog een derde restcategorie is, waaronder bijvoorbeeld kernenergie, wat niet onder hernieuwbaar per se valt. Ik wil, misschien zijn we het daar niet over eens, maar omdat we het daar misschien niet over eens zijn, wil ik hem er nog wel buiten houden en wil ik ... Vind ik duurzaam een veiligere optie.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Flink.

Mevrouw Flink: Dank, voorzitter. Ik heb een kleine ... Ik hoorde mevrouw Welschen net zeggen van, ik wil eigenlijk alle opties openhouden. In principe, als je breed kijkt naar, hoe gaan we deze uitdaging aan, dan is het wel mooi om alle opties open te houden. Maar het gaat hier wel om de leidende principes voor hoe we die uitdaging gaan aanpakken. Daarin vraag ik me af hoe mevrouw Welschen weegt, als je alle opties wilt openhouden of ... Wat dan het leidende principe is. Wat is dan belangrijker? En daarbij ook voortbordurend op, hernieuwbaar, is dat de prioriteit? Of alle opties openhouden, onder de brede noemer van duurzaamheid?

De voorzitter: Mevrouw Welschen.

Mevrouw Welschen-van der Hoek: Die tweede, duurzaamheid. Een oog houden voor innovaties. Je weet niet wat er allemaal ... Misschien over tien jaar kijken we terug naar deze film en dan zeggen we, als we toen hadden geweten ... Met het oog daarop is dit de keuze.

De voorzitter: Dat is een helder antwoord, denk ik, op uw vraag. Uw heldere vraag ook. Vervolgt u uw betoog. U was gebleven bij de lift en de trap.

Mevrouw Welschen-van der Hoek: Bij de lift. Die uitspraak sprak mij aan. Ik dacht, wat kunnen we daar nou mee? Ik dacht, de idealisten moeten wat realistischer worden en de realisten wellicht wat idealistischer. Anders gezegd, er zijn inderdaad idealistische ambities nodig, maar wel gekoppeld aan realistische plannen,

ook ten aanzien van het energiesysteem. Als we met elkaar op weg zijn, dan is het nemen van die trap ook nog eens veel gezonder en duurzamer dan in een lift willen stappen. Tot slot, als je die trap oploopt, kun je halverwege nog eens om je heen kijken en genieten van het uitzicht van wat je tot dan hebt bereikt en terugkijkend op de stappen die je al met elkaar hebt afgelegd, om vervolgens de weg naar boven te vervolgen. Dank u.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng, mevrouw Welschen. Mevrouw Flink van de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Flink: Dank u wel, voorzitter. Toen het in eerste instantie in het debat opkwam, willen wij nog een extra debat over die Energievisie, willen we dit als PS samenstellen, ondanks dat er ... Vaststellen, ondanks dat er ook al een participatietraject met inwoners loopt, toen waren wij als PvdA een beetje huiverig. Dachten we, wacht nou even dat Participatietraject af, anders dan ga je iets vaststellen wat eigenlijk ... Waar je ook de inwoners juist over wil meepraten. We zijn een klein beetje tot inkeer gekomen dat een debat hierover heel waardevol is. Zowel in de commissie als in de Staten hebben we veel plezier beleefd aan het debatteren over, wat is onze visie op de toekomst, op het energiesysteem van de toekomst? We zijn het ook grotendeels eens met de Energievisie die er nu al ligt. We denken dat de kern van de principes, dat het echt inderdaad de kern is van hoe we de visie voor de toekomst willen vormgeven. We dienen wel nog een amendement mee in inderdaad met GroenLinks voor die maatschappelijke organisaties, want naast burgers, bedrijven, zijn maatschappelijke organisaties ... Hebben ook onwijs veel baat bij een betaalbaar en duurzaam energiesysteem. En zullen we ook het amendement van SGP mee indienen over lokaal eigendom. Enkele amendementen zullen we steunen, niet mee indienen, maar dat hoort u straks in onze stemverklaring. Wij wensen de gedeputeerde heel veel succes met het uitwerken van de Energievisie, van het afronden van participatietraject en kijken uit naar de 90-procentversie. Daar wil ik het bij laten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Flink. De heer Travaille van de Partij voor de Dieren.

De heer Travaille: Dank u, voorzitter. Ik was zo aandachtig aan het luisteren en een notitie aan maken, dan vergeet je weleens dat je zelf ook aan de beurt bent. Fijn dat dat nu kan. Fijn dat de leidende principes als voorlopig beslispoint naar voren zijn gehaald. Mooi dat de leidende principes tekstueel en qua opbouw nog een mooie verbeter slag hebben gehad sinds de infosessie. In de werkbijeenkomst die we gehad hebben, hadden wij het graag gehad met de commissie over die leidende principes en ook wat verder doorgesproken. Echt inhoudelijk ook verdiept van, wat betekent dat nu? Waarschijnlijk had dat ook als resultaat gehad dat er heel wat minder amendementen zouden zijn geweest bij dit punt. In plaats daarvan zijn we in de werksessie ingegaan op het publieke belang, betrouwbaarheid bijvoorbeeld en duurzaamheid. Ook hartstikke waardevol, maar die verdieping van de leidende principes, die was eigenlijk wel gewenst. We spreken ... We bespreken hier nu de leidende principes. Dat zijn principes, dat zijn dus punten op hoofdlijnen die we de komende maanden nog als organisatie kunnen uitwerken. Bij de start van de Energievisie verwachtte ik dat de Energievisie de basis zou zijn voor de energietransitieaanpak en daarmee voor het nieuwe energieprogramma. Maar de startnotitie is heel helder. De Energievisie gaat over het energiesysteem en is primair gericht op de investeringen, pMIEK, en heeft daarnaast gevolgen voor de omgevingsvisie en het energieprogramma. Het gaat dus niet over een effectieve strategie voor bijvoorbeeld energiebesparing bij burgers en gemeenten of wat Energievisie vooral ... Of het gaat niet over wat de provincie zou moeten doen als organisatie in hun eigen verantwoordelijkheid bijvoorbeeld, maar het gaat echt over het systeem zelf. Daarom willen wij die Energievisie ook meer richten op het energiesysteem, ook tekstueel. Dus we hebben een amendement opgesteld waarin we oproepen om de Energievisie te vervangen in de leidende principes door Energiesysteemvisie. Dat wijkt wellicht een klein beetje af van de landelijke aanpak, maar we kunnen

het natuurlijk noemen zoals we willen, als het maar accuraat is. De leidende principes zelf gaan bijna allemaal over hoe we iets willen bereiken, bijvoorbeeld het benutten van besparingen en het zoveel mogelijk benutten van mogelijkheden van opwek van energie, of de laagste maatschappelijke kosten, lokaal eigendom. Het eerste principe uit de huidige leidende principes, dat is echter geen principe, maar is een doel. Het gaat over, 2040 is een klimaatneutrale energievoorziening. Dat is natuurlijk een heel belangrijk onderdeel, maar dat is geen principe. Het is een doelstelling. Daarom hebben wij een amendement opgesteld met als doelstel... Met als titel, een doelstelling is geen principe, waarin we de doelstelling wel gewoon in de besluittekst willen laten, maar het ook daadwerkelijk willen benoemen als een doelstelling. De volgorde van de leidende principes geeft geen prioriteit aan, maar de opbouw is wel redelijk logisch. We beginnen met de kernprincipes, dan benutten, gebruiken, verbinden enzoverder. Wij willen daarom voorstellen om in de volgorde B en C om te draaien. Dat betekent dat we eerst benoemen dat we zoveel mogelijk willen gebruik maken van opwek van energie en als C, zoveel mogelijk gebruik willen maken van hernieuwbare bronnen. Niet omdat het meer prioriteit heeft, maar omdat het eigenlijk een landelijke logische volgorde is die overal wordt gehanteerd. Dan het punt van lokaal eigendom. Dat vinden we hartstikke belangrijk. Maar lokaal zeggenschap misschien wel net zo belangrijk. BBB noemde dit punt ook al, andere partijen hebben daar ook iets over gezegd. Niet iedereen heeft de mogelijkheid om eigenaar te worden van opwek van energiesystemen, maar we willen ook de mensen die daar geen mogelijkheid toe hebben om zelf eigenaar te worden, wel uitnodigen om enige zeggenschap te hebben. Nogmaals, dit zijn principes. Dus hoe we dat vervolgens inrichten, dat is eigenlijk de volgende stap. Dat vergt een praktische uitwerking. Maar ook als je geen lokaal eigenaar kunt worden moet je toch enige vorm van zeggenschap kunnen hebben over wat er gebeurt in jouw omgeving.

De voorzitter: U heeft ook gezien dat er twee interrupties zijn. U kwam ongeveer gelijk aanlopen, maar ik acht dat de heer Vermaat net iets eerder bij het spreekgestoelte was. Gaat uw gang.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Ik heb deze interruptie even gewacht tot de echte, hoe zeg je ... De indiener van dit amendement over dat lokaal zeggenschap. We hebben het in de eerdere informatiesessie daar ook over gehad, wat versta je eronder? Mijn vraag aan Partij voor de Dieren is, hebt u ook de definitie gelezen die bij de RES Nationaal Programma staat? Ik citeer dan even. Als het gaat over het lokaal eigendom, daar wordt dan uitgelegd, dat zij kunnen meebeslissen over projecten en over een deel of over alle opbrengsten. Je hebt dan wat te zeggen over een project. Dat heeft dan inderdaad de naam lokaal zeggenschap gekregen. Is dat wat u bedoelt met zeggenschap? Want dan valt hij onder lokaal eigendom. Wat ziet u er anders onder?

De voorzitter: De heer Travaille.

De heer Travaille: Nee, dat is niet wat we daaronder verstaan. Ik wil nadrukkelijk eigenlijk zeggenschap en eigendom loskoppelen. Dus, ja, zeggenschap volgt uit eigendom. Logisch. Maar ook als je niet de mogelijkheden hebt, bijvoorbeeld als je financieel de mogelijkheden niet hebt, om eigenaar te worden, dan zou het toch wel heel zuur zijn dat je helemaal niks meer te zeggen hebt over je eigen omgeving. Dus we willen dat nadrukkelijk loskoppelen en willen eigenlijk kijken of we kunnen onderzoeken of we die zeggenschap ook een vorm kunnen geven als je niet de mogelijkheid hebt of niet de wil hebt om eigenaar te worden.

De voorzitter: Nog een korte aanvullende vraag.

De heer Vermaat: Ja, voorzitter. Met deze reactie is de vraag, hoe ziet u dan de representatieve democratie als het gaat over besluiten die de gemeenteraad slash de provincie neemt in een omgeving? Heeft u daar ook over nagedacht?

De voorzitter: De heer Travaille.

De heer Travaille: Of ik weleens nagedacht heb over de representatieve democratie, ja, ik denk dat we dat allemaal regelmatig doen in dit huis. Zeker. Die heeft natuurlijk een eigen rol. Ik wil daar ook zeker niets aan afdoen. Ik wil daarnaast alleen plaatsen dat als het voor ... Grote ingrijpende veranderingen zijn in de omgeving, wil ik ook kijken of we lokale partijen enige mate van zeggenschap kunnen geven. Hoe we dat in willen vullen, nogmaals, dat is eigenlijk een volgende stap.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de heer De Jong.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Interessant voorstel van de Partij voor de Dieren, waar in eerste instantie zou je denken, dat is taal naar ons hart. Maar dan bestuur je het verder en dan hoor ik ook zo de heer Travaille hier spreken, voorzitter, dan denk ik, wacht even, de uitvoering, dat komt dan later. Maar dat is wel een beetje belangrijk om te beslissen nu wat we eigenlijk willen doen en hoe dat eruit gaat zien. Want met ... Als dit voorstel het zou halen, dan spreken wij ook wel bepaalde verwachtingen met elkaar uit. Die worden ook opgepakt door mensen op straat. Dus hoe manage je die verwachtingen? Voorzitter, ik heb de volgende vragen. De motie gaat over energievoorzieningen. Is het zo, de ... Het idee van Partij voor de Dieren dat bij elk transformatiehuisje zo meteen zeggenschap geldt? Welk beeld heeft de Partij voor de Dieren bij deze uitvoerbaarheid en uitvoering, zeker ook met het management van verwachtingen? Betrekken van burgers bij de ontwikkelingen gaat bijvoorbeeld ook via de Omgevingsvisie. Zou dat niet een beter instrument ervoor zijn. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: De heer Travaille.

De heer Travaille: Om bij dat laatste punt te beginnen, de Omgevingsvisie is daar een uitstekend instrument voor, maar dat gaat veel breder. We hebben het over leidende principes. U moet mij dan niet verleiden om te gaan vertellen hoe de eigendomssituatie in de toekomst voor transformatorhuisjes geregeld is. Zoals voor al die leidende principes in dit stuk, voor betrouwbaarheid, voor betaalbaarheid, voor duurzaamheid, al die punten geldt, dat moeten we nog uitvinden en dat moeten we nog uitwerken en daar moeten we nog afspraken over maken. Dat er een verwachting wordt gecreëerd, ik denk dat ik dat met u eens ben. Dat is ook logisch, want we vinden dat belangrijk. Zoals we ook betaalbaarheid belangrijk vinden of duurzaamheid belangrijk vinden. Maar die uitwerking die volgt nog. Daar hoeven wij denk ik in dit debat niet de details voor te bespreken.

De voorzitter: Voldoende, mijnheer De Jong?

De heer De Jong: Nee. Ik zal het wel tot een laatste inbreng houden, voorzitter. Want dat we dat nu niet hoeven te bespreken, is misschien ... Daar ben ik het denk ik niet helemaal mee eens, maar dat neem ik van de heer Travaille aan. Doen we dat niet. Ik heb nog wel een slotvraag. Want hoe belangrijk het ook is dat we die zeggenschap voldoende faciliteren vanuit het bestuur, als dit de uitvoering van een innovatief klimaatneutraal energiesysteem gaat vertragen, dan lopen wij niet in de pas met de klimaatambities die we echt moeten gaan verwezenlijken. Dus, ja, laten we ervoor streven. Maar laten we er oog voor houden in die

uitvoerbaarheid dat het ook een andere kant op kan gaan. Dat is het gevaar dat ik achter deze motie zie. Ik vraag me af of de Partij voor de Dieren het daarmee eens is, voorzitter.

De voorzitter: De heer Travaille.

De heer Travaille: Toch nog een vraag aan het einde. Dank u wel. Uiteraard. Wij hechten net zoveel waarde als u denk ik aan de voortgang van de energietransitie die nodig is. Tegelijkertijd, we vragen hier niet mee om alles op slot te zetten en eerst allerlei vormen van zeggenschap uit te gaan werken. Dat vragen we niet. We vragen alleen er aandacht voor en we willen kijken of er een mogelijkheid is om dit toch als een onderdeel te zien van ons energiesysteem en daarmee van onze energietransitie. Ik zou graag vervolgen, voorzitter. Dat voor wat betreft lokaal eigendom en, los daarvan, lokaal zeggenschap. Ons laatste amendement bij de leidende principes, wat ons betreft ook gelijk de belangrijkste, dat is het amendement dat stelt dat de provincie uitgaat van duurzame bronnen. In de werksessie in 14 februari zijn de publieke belangen, waar wij als provincie Utrecht garanties voor moeten bieden, uitgebreid aan bod geweest. De meeste publieke belangen hebben uiteindelijk ook een plek gekregen in deze leidende principes. Maar we missen echt nog duurzame energiebronnen. Dit komt niet overeen met bijvoorbeeld hernieuwbare bronnen of klimaatneutraal. We hadden daar net al in het debat enige discussie over. Stel, je gaat een heel bos kappen, bijvoorbeeld bij Soesterberg, je verbrandt het en je vangt de CO₂ op, dan is het wel hernieuwbaar en klimaatneutraal, maar niet duurzaam. Het is niet duurzaam op dat moment. De provincie Utrecht kan de komende tijd ook voor dit punt nader invullen wat duurzaam dan precies betekent. Daarom willen wij een amendement indienen, waarbij we eigenlijk praktisch gezien maar één woordje toevoegen aan de, ik geloof, de tweede bullet van de leidende principes, dat het niet alleen gaat om hernieuwbare opwek, maar dat het gaat om duurzame hernieuwbare opwek. Dank u wel.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng, mijnheer Travaille. Ik wil eigenlijk voorstellen, en dan, ook voor uw amendementen, om nu eerst te gaan lunchen. Ook omdat wij gasten van de Staten hebben. Die willen we ook niet met de honger in de hals op de tribune hebben. Ik wilde de gasten van de Staten nog even melden dat er voor u een aparte tafel is. Dus daar kunt u samen aan gaan zitten. Dan hoeft u ook niet steeds heen en weer te lopen om iets op te halen. De andere leden van de Staten weten hoe het werkt. We schorsen wat mij betreft tot 13:45 uur. Dan gaan we weer verder met dit onderwerp. Dan is als eerste spreker de ChristenUnie aan de beurt. Tot straks. Dames en heren, het is inmiddels 13:45 uur geweest en wij hervatten de vergadering. Mevrouw Rikkoert staat al te popelen van ongeduld om haar inbreng te mogen brengen. Stel ik zeer op prijs. Als iedereen zijn plekje gevonden heeft, we wachten nog enkele momentjes ... Het woord is aan mevrouw Rikkoert. We zijn ... We gaan verder met de geschorste vergadering over de leidende principes voor de Energievisie. Gaat uw gang.

Mevrouw Rikkoert: Bedankt, voorzitter. Ik probeer een beetje de vaart erin te houden, dus ik sta hier al even. Wat betreft de leidende principes, dat zijn een aantal belangrijke vertrekpunten voor de Energievisie. Zoals in de commissie ook besproken, is het proces om hiertoe te komen anders verlopen dan wij hadden gehoopt. Toch goed dat er nu een aantal aanscherpingen komen vanuit de commissie. Wij zullen de amendementen omtrent de maatschappelijke organisaties en lokaal eigenaarschap en zeggenschap mee indienen. Wij kijken met grote nieuwsgierigheid uit naar de uitwerking in de Energievisie. Nog even in reactie op het debatje van zojuist over het amendement Lokaal zeggenschap. Het eigenaarschap brengt automatisch zeggenschap. Als je niet kunt investeren, heb je niks te zeggen. Er zitten risico's aan als eigenaren veel te zeggen krijgen over bijvoorbeeld een windpark. Dat kan problemen geven, want die mensen met zeggenschap dragen niet altijd

de lasten van slechte besluiten. Dat is allemaal op te lossen in een goede vorm en daarom dienen we deze ... Dit amendement in. Dat was het.

De voorzitter: Hartelijk dank, mevrouw Rikkoert. Dan is de beurt aan UtrechtNu!, de heer Fiscalini.

De heer Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Wij hebben hier voor ons een Statenvoorstel vol met nobele principes waarop volgens ons, op slechts enkele uitzonderingen na, vrijwel iedereen het in deze zaal met elkaar eens zal zijn. Enkele uitzonderingen zoals ... Zijn bijvoorbeeld het nieuwe modewoord hernieuwbare energie. Waar komt dit opeens vandaan? En wie heeft dit verzonnen? Want, voorzitter, door ons te beperken tot enkel nieuw hernieuwbare energie, lijken we andere duurzame bronnen rücksichtslos aan de kant te schuiven. Wellicht denkt u, waarom maakt UtrechtNu! zich zo zorgen om dat woordje? Voorzitter, dit woordje zorgt er namelijk voor dat je bijvoorbeeld kenenergie zou kunnen uitsluiten. Wij zien daarom ook graag een reflectie van de gedeputeerde hoe dit woordje er in is komen te staan. Want ik heb het coalitieakkoord er nog bij nagelezen en daarin is geen enkele verwijzing naar het woordje hernieuwbare energie. Voorzitter, UtrechtNu! dient daarom ook het amendement van de BBB in om dit aan te passen mede in. Voorzitter, hoe komt het dan eigenlijk dat we het volgens ons hier vrijwel allemaal met elkaar eens zullen zijn? Waarschijnlijk omdat de bewoordingen in dit stuk vrij algemeen zijn en niet bepaald concreet. We kijken dan ook verder uit naar de verdere concretisering van deze begrippen en zinnen. Daarnaast was ... Stond er ook een stukje in, dat was een vrij bedroevend idee, dat we het nu al mogelijk hebben over energieschaarste en wie dan voorrang zou moeten krijgen. Dit is iets wat ik en waarschijnlijk velen met mij enkele jaren geleden nooit voor mogelijk hadden gehouden. Daarom vinden wij het dermate ook belangrijk dat het woordje duurzame energie wordt gebruikt en niet hernieuwbare energie. Laten we de CO₂-vrij-krachtpatsers niet bij voorbaat al buitenspel zetten. Dan, voorzitter, tot slot hebben wij zelf ook nog een amendement. Met dit amendement willen we eigenlijk duidelijk stellen dat we als provincie niet te ambitieus moeten zijn. Om deze ambities bij te stellen en gelijk te trekken met de nationale overheid, dienen wij het amendement in om het bij de kernprincipes, zoals genoemd in het Statenvoorstel. We willen met het amendement duidelijk maken dat we als provincie Utrecht ons in ieder geval committeren aan het beleid van de Rijksoverheid. Dat was het.

De voorzitter: Hartelijk dank voor uw inbreng. Begrijp ik nu dat dit een andere versie is dan die in het systeem staat, of niet?

De heer Fiscalini: Nee, dit is de ...

De voorzitter: Het is dezelfde versie. Prima. Hartelijk dank. Dan is het woord aan Volt, de heer De Jong.

De heer De Jong: De tekst was weg. Dank u, voorzitter. Dat er grote energieopgave liggen in Europa en ook in onze provincie, is meer dan evident. Ontwikkelingen ... Ontwikkeling van een visie op energie wordt door Volt daarom ook ten zeerste aangemoedigd, maar dan wel in nauwe samenhang met andere Europese regio's en Europese bestuurslagen. Want wat als ... Want wat ons betreft, is de grootste energiepuzzel te leggen op Europees niveau. Een gecoördineerde aanpak zorgt dat we samen efficiënt en effectief kunnen zijn, optimaal opwekken van duurzame stroom daar waar dit het meest logisch is en die energie dan opslaan in delen via ... En delen via Europees gekoppelde netwerken. Even kijken. Als we samen de transitie en innovaties faciliteren hebben we veel sneller veel meer voor veel minder. Dat is wat Volt betreft dus het primair leidende principe, nauwe afstemming met en ondersteuning van de Europese visie en ambities. We zijn blij met de toezegging in de commissie van de gedeputeerde om de link met Europa en de Europese energieambities verder expliciet te maken straks in de Energievisie. Voorzitter, de Energievisie zal een toekomst wil scheppen van de

ontwikkelingen van ons energiesysteem, met als doel een toekomstig Energiesysteem beter te kunnen plannen, zo stelt het Statenvoorstel. Nu zal dat plannen in de toekomst mogelijk grotendeels inmiddels artificiële intelligentie gebeuren en is ons energiesysteem nog meer gestoeld op digitale systemen. Maar het energiesysteem zelf zal ook uit oplossingen bestaan die wij vandaag nog niet kennen. Innovaties aan de horizon, zeg ik met een verwijzing naar het Europees subsidieprogramma voor onderzoek en innovatie. Volt wil dat de provincie Utrecht innovaties en experimenten gaat stimuleren en faciliteren, dat doet en dat blijft doen. Dit betreft ook innovaties die integrale systemen bevorderen met combinaties van opwek, opslag en mogelijk warmte. Innovaties moeten die ruimte krijgen, ook om te kunnen experimenteren. Daarom dient Volt een amendement in om als leidend principe te laten opnemen, innovaties en experimenten krijgen een belangrijke rol in de energietransitie.

De voorzitter: Mijnheer De Jong, u heeft een interruptie van mevrouw Flink. Gaat uw gang.

Mevrouw Flink: Dank u wel, voorzitter. Ik heb een interruptie die gaat eigenlijk over de vraag, en eerder heb ik daar ook al geprobeerd bij een andere indiener van het amendement naar te vragen, dat is, in hoeverre is het wenselijk om innovatie en experimenteeruimte leidend te maken? Als ik aan de andere kant de heer De Jong in andere debatjes en interruptiedebatjes hoor zeggen, het is 20 over 12, we moeten nu zeker de stappen nemen, betrouwbaar, betaalbaar energiesysteem. Volgens mij zijn de meest betaalbare en betrouwbare bronnen die we nu hebben wind en zon. Moet het dan leidend worden om in te zetten op innovatie en experimenteren, of moeten we inzetten op betrouwbare bronnen, betaalbare bronnen en een betrouwbaar energiesysteem?

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer De Jong: Dank u. Nou wordt een beetje een tegenstelling gecreëerd door de PvdA die ik niet herken. Dus die hoor ik van u, dat zie ik anders. Wat mij betreft, is het niet of of, maar is het alle zeilen bij om alles te kunnen halen wat we moeten halen. U noemt het betaalbaar en betrouwbaar. Dat zijn uw woorden. Die heb ik niet in een interruptie gebruikt. Volt is ervan overtuigd dat ruimte voor innovatie hartstikke hard nodig is om juist die klimaatdoelen te halen. Dat betekent niet dat wat we nu hebben kunnen ontwikkelen dankzij de ruimte die die innovatieve technologieën zoals zon en wind, die ze 80 jaar geleden ... Die we niet kenden, die er nu wel zijn en ons kunnen helpen in onze strijd tegen klimaatverandering, dat we die nu kunnen gaan opschalen. Dat is dankzij de ruimte die die innovatieve technologie in het verleden heeft gekregen. Hetzelfde geldt voor de oplossingen voor morgen. Dus naast dat we alle zeilen bijzetten, moet er ook zeker ruimte blijven voor innovaties, willen we alle doelen halen.

Mevrouw Flink: Voorzitter, ik heb een korte vervolgvraag. Volgens mij gaat de Energievisie ook vooral, hoe willen we in 2040, 2050 eruitzien? Ik vraag me dan af, voor die komende 20, 30 jaar, wat is dan belangrijker? Innovatie en experimenteren, of betrouwbare bronnen? Dat was eigenlijk de kern van mijn vraag, als we kijken naar, wat moet leidend zijn?

De voorzitter: Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Dat was uw vraag. Volgens mij heb ik die ook naar behoren beantwoord in mijn antwoord net. Het komt er voor mij op neer dat die tegenstelling die u creëert bij ons niet bestaat. Het is en en. Zeker ook in 42 blijft het belangrijk dat we in ons energiesysteem ruimte bieden voor innovaties, want ik geloof ook niet dat we in 2040 alle eieren al hebben gelegd.

De voorzitter: Hartelijk dank. Mevrouw Veen heeft ook een interruptie.

De heer Veen: Voorzitter, ik wilde eigenlijk ook reageren op de vorige interruptie. Want ik sluit me erg aan bij wat meer De Jong zegt. Het is een tegenstelling die gecreëerd wordt die wat ons betreft niet juist is. Wij zeggen juist, de bestaande betrouwbare energiebronnen die moeten we vooral op inzetten en vooral mee doorgaan. Maar hou nou dat open vizier, want je weet niet wat er nog meer komt. Innovatie gaat snel en gaat rap. Juist om een robuust systeem te creëren, moet je dat volgens mij ook in ogenschouw nemen.

De voorzitter: Ik hoor niet echt een vraag. Het is meer een aanvulling op. Mevrouw ... Mijnheer Fiscalini, gaat uw gang.

De heer Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Het was eigenlijk meer een interruptie op mevrouw Flink, omdat ... Ik hoor haar nu al een paar keer zeggen in het debat dat betrouwbare bronnen die we nu hebben, en ze schrijft daarmee eigenlijk gewoon duurzame en innovatieve bronnen aan de kant. Ik vraag me eigenlijk af, wat ziet zij dan als betrouwbare energiebronnen en waarom zet zij eigenlijk innovatie opzij?

De voorzitter: Wilt u dat beantwoorden, mevrouw Flink? Het mag vanuit uw plek.

Mevrouw Flink: Ik zie als betrouwbare bronnen zon en wind. Dat zijn hernieuwbare bronnen, die zijn bewezen effectief. Het zijn ook de bronnen die het goedkoopst zijn. Dus met een van leidende principes, betaalbare energie, zelfs zon, wat nu best al een dure wordt op de energierekening, is nog altijd goedkoper en betaalbaarder dan kern. Laten we het beestje maar bij de naam noemen. Volgens mij wordt dat bedoeld met innovatie en experimenteerruimte. Dus ik denk, ook als we het gaan hebben, dat was ook een beetje iets wat ik meenam uit informatiesessie of discussie over kern die we recent hebben gehad, hoeveel tijd we besteden aan het onderzoeken of dat een mogelijkheid is, willen we het hier met elkaar erover hebben, of willen we alle zeilen bijzetten om te zorgen dat we in elk geval onze doelen voor een duurzaam systeem halen met bronnen die bewezen effectief zijn?

De voorzitter: De heer Fiscalini.

De heer Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Een van de bronnen die effectief bewezen zijn, dat is kernenergie namelijk. Want als de zon niet schijnt en de wind waait niet, hebben we ook nog steeds energie uit het stopcontact. Dat is met die betrouwbare bronnen waar ik toch wel een beetje aanhalingstekens bij wil zetten, of het echt betrouwbaar is. Daarnaast is het volgens het onlangs verschenen rapport uit de EU, is volgens mij gewoon dat erin stond dat kernenergie een stuk goedkoper is. Als we het hebben over de zogenaamde discussiesessie, wat helaas geen discussiesessie mocht zijn afgelopen woensdag, was het wat ons betreft een eenrichtingsverhaal van een spreker dat gewoon zelf als activist bestempeld staat, die propaganda maakte tegen kernenergie. Er zijn ook andere sprekers die hadden kunnen zeggen, die we uit hadden kunnen nodigen, die wij ook aangedragen hebben, juist een heel ander verhaal... Verhaal vertellen over kernenergie. Ik raad u aan bijvoorbeeld de onlangs verschenen film over kernenergie te kijken waarin staat dat er veel meer mogelijk is in veel kortere mogelijke tijd is met kernenergie dan dat de spreker van WISE wordt beweerd.

De voorzitter: Hartelijk dank voor de toelichting. Ik wil u er nog even op wijzen, we hebben het nu over de leidende principes van de Energievisie. Dat we niet de hele discussie naar kernenergie gaan verschuiven. Maar u heeft dit punt wel kunnen maken in ieder geval. Volgens mij ... U wil hier nog op reageren, mevrouw Matser?

Mevrouw Matser: Ik vind het belangrijk om bezwaar te maken tegen het gebruik van het woord propaganda. Volgens mij, als we een expert uitnodigen, moeten we hem als expert waarderen en niet op zo'n manier wegzetten. Dus daar wil ik graag bezwaar tegen aantekenen.

De voorzitter: Prima. We gaan niet steeds ...

De heer Fiscalini: Voorzitter, daar maak ik heel graag bezwaar tegen. Want op de website van WISE staat namelijk precies dat ze actief... Activisten zijn, actie voeren tegen kenenergie. Dus of het een expert is, valt te betwisten.

De voorzitter: Ik vind deze discussie te ver af gaan van het agendapunt, dus ik sluit het hierbij af. Mevrouw Veen, u wilt graag interrumperen.

Mevrouw Veen: Voorzitter, dank u wel. Ik wilde gewoon alleen nog even benadrukken dat wat ons betreft het onderwerp innovatie breder gaat dan de zojuist niet nader te noemen, voordat het uit de hand loopt, vormen van energie. Wij zeggen juist, alle vormen van energie moeten in de gaten gehouden worden op het gebied van innovatie en vernieuwing. We moeten vooral uitgaan van de meest betrouwbare bronnen die we nu hebben, maar we moeten absoluut onze ogen niet sluiten voor de ontwikkeling in de rest van het energieveld.

De voorzitter: Hartelijk dank. Ik hoor geen vraag, dus ik ga door naar mevrouw Matser. U heeft nu een interruptie op de heer De Jong.

Mevrouw Master: Graag. Ik dacht, laten we de interruptie weer gebruiken waarvoor ze bedoeld zijn, namelijk een interruptie ...

De voorzitter: Anders pak ik even een stoel voor hem.

Mevrouw Matser: Precies. U dient in dat u het heel belangrijk vindt om innovatie centraal te stellen. Maar ik denk dat ... De rest van het stuk sluit helemaal niet uit dat we gaan innoveren. Volgens mij is innovatie heel hard nodig, maar waarom is dat zo belangrijk om op te nemen als leidend principe, als alle innovatie die we moeten gaan doen, die zal moeten komen, als we over willen stappen naar hernieuwbare bronnen, als we onze doelen willen gaan behalen? Ik heb het idee dat u daar eigenlijk iets anders mee bedoelt. Het is zojuist al gevallen, maar ik ben benieuwd of u daar zelf nog op zou willen reflecteren. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer De Jong vervolgt, of reageert op mevrouw Matser.

De heer De Jong: Zal ik eerst op mevrouw Matser reageren? U heeft het idee dat ik er iets anders mee bedoel. Dan laat ik die intentie bij u, en u gaat over uw eigen stemmen. Ik denk, wij denken, Volt denkt dat innovatie en experimenteerruimte essentieel zijn in de ontwikkeling van ons energiesysteem naar de toekomst toe. Doordat op deze manier toe te voegen aan de leidende principes, maken we het extra duidelijk. Dat is wat ons betreft belangrijk om te doen. Als u zegt, ik vind hem overbodig, moet u tegenstemmen.

De voorzitter: Daar zult u het mee moeten doen, mevrouw Matser, denk ik. Dan vraag ik mijnheer De Jong zijn betoog te vervolgen.

De heer De Jong: Dank u, voorzitter. Mijn iPad heeft een leuke verrassing door een vorige versie van mijn tekst voor me te geven en niet mijn oude. Dus ik wil zeggen dat wij de ambtelijke ondersteuning willen

bedanken voor de actieve samenwerking bij de totstandkoming van dit amendement. Nou hoop ik dat ik het goed gaan zeggen. Er zijn een aantal partijen waarmee we dit amendement mede indienen. Dat zijn de VVD, D66, ChristenUnie en BBB. Maar ik meen in mijn nieuwe versie ook SGP en CDA te hebben gezien. Er wordt geknikt, dus dat klopt. Gaan we door. Naast innovatie is lokaal eigendom een belangrijk onderdeel binnen de energietransitie. Utrecht kent wel 59 coöperaties. De mogelijkheden rond energiecoöperaties zijn echter bij de meeste Utrechters onbekend. Hoeveel Statenleden zijn er eigenlijk al lid van een coöperatie, vraag ik me af. De grote onbekendheid, deze stilte zegt het misschien, is ook volgens energie van Utrecht een groot probleem. En toch, met bekendheid alleen komen we er niet. Er zijn ook mensen met weinig geld die ook de relatief lage contributie niet kunnen betalen of mensen die door een taalachterstand, intellectuele of culturele uitdagingen of belemmeringen of andere belemmeringen minder makkelijk toegang hebben. Dit kan en moet beter, want energiecoöperaties zijn er voor iedereen. Hier hebben alle betrokken partijen een rol in. Daarom dient Volt een motie in die het college oproept in haar gesprekken met energiecoöperaties, gemeenten en relevante experts te bekijken wat ervoor nodig is om die mogelijkheden van lokaal eigenaarschap bij energieprojecten voor inwoners van Utrecht bekender en inclusiever te maken. De motie dienen we in samen met GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, Partij voor de Dieren, SP en D66. Wij danken wederom de uiterst positieve samenwerking met de bestuurlijke en ambtelijke ondersteuning. Nu is een stuk tekst weggefallen, maar ik weet nog wel wat ik daar wilde zeggen. Dat was namelijk een reactie op het amendement van de SGP over het streven naar zoveel mogelijk lokaal eigenaarschap. Toen daar nog het getal 100 procent in stond, dachten we, dat kan de snelheid van de uitvoering in de weg staan. Het is inmiddels anders verwoord. Met de interpretatie van D66, naast de twee interrupties net die glashelder ook vertaalden wat ik dacht, voelen wij veel comfort en hebben wij de SGP gevraagd om te kijken of Volt het daar nog mede kan indienen. De SGP was zo vriendelijk het Volt-logo daar ook boven te zetten. Tot slot, voorzitter. We dienen ook een amendement van de BBB mede in waarmee we ruimte bieden voor alle duurzame energiebronnen in plaats van hernieuwbaar. Niet alle duurzame bronnen zijn immers volledig hernieuwbaar. In het verlengde hiervan heeft Volt al vaker een lans gebroken voor kernenergie. Waaronder een motie die we hebben ingediend voor de start van een maatschappelijke dialoog rond kernenergie. Die willen we graag in een andere vorm opnieuw aan uw Staten voorleggen. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng, mijnheer De Jong. Dan is de SGP aan de beurt. De heer Vermaat.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Ik begin mijn bijdrage met een vraag, namelijk, wat hebben lokaal eigendom, gezondheid, draagvlak, kernenergie en innovaties met elkaar te maken? Wat het antwoord is, hoort u later. Voorzitter, ik heb hier staan, krijg je er energie van, of kost het energie? Hoe is de balans er eigenlijk tussen vraag en aanbod? Vragen die passen bij de bespreking van de leidende principes. Want als het over leidende principes gaat, geeft het eigenlijk richting aan over hoe wij ons energiesysteem verder willen vormgeven en hoe we dat met elkaar willen doen. Uiteindelijk komt daar de Energievisie uit voort. Voorzitter, voordat ik dieper inga op het besluit zelf, wil ik toch even terug naar de vergadering van 13 december 2023, waarbij met best wel wat pijn en moeite, kostte dus best wel wat energie, een motie werd aangenomen om de leidende principes door onze Staten te laten vaststellen. Als ik dan zie hoeveel amendementen inmiddels zijn ingediend, kunnen we beoordelen dat we toen als Staten een verstandig besluit hebben genomen. Die gedachte gaf mij energie. Om in de lijn van het onderwerp te blijven, dan hoop ik dat deze congestie, met andere vertaling, ophoping, van amendementen niet voor kortsluiting gaat zorgen bij de Gedeputeerde Staten, in het bijzonder bij de heer Van Essen, zijn ambtenaren of ons als Staten, zodat we aan het einde van deze dag de juiste keuzes maken hoe de Energievisie verder moet worden uitgevoerd. Voorzitter, nu de leidende principes zelf. Als SGP zijn we blij met het realisme over het onderwerp energieneutraal. Want zo staat er, we kunnen daarom als provincie niet energieneutraal worden. Tussen

haakjes staat erachter, zelfvoorzienend op het vlak van energie, waarbij alle energie die gebruikt wordt op het oppervlak van de provincie wordt gebruikt, en dan sluit hij weer af, maar uiteindelijk streven er wel naar om de energiebronnen die we hebben te benutten en dat de verschillende principes gelijkwaardig zijn. Voorzitter, maar wat is nu eigenlijk het antwoord op de vraag? Misschien denkt u, ons verkiezingsprogramma en standpunten van de SGP. Ja, dat klopt. Maar in deze specifieke vergadering zijn het de onderwerpen waarover wij zelf of met andere fracties amendementen indienen of hebben ingediend. Daarom als eerste, voorzitter, lokaal eigendom. Begonnen we twee weken met alleen het logo van de SGP erboven, vanmorgen en eigenlijk tot ongeveer een uurtje of één, half twee vanmiddag, kwamen er steeds meer partijen bij. Dus nu moet ik zeggen dat wij samen met ... Dus de SGP samen met de BBB, SP, 50PLUS, D66, GroenLinks, CDA, PvdA, Volt en ten slotte ook nog ChristenUnie het amendement willen indienen. En het nu nog principe H, uitgangspunt is lokaal eigenaarschap van de energievoorziening, aan te passen, in, uitgangspunt is zoveel mogelijk lokaal eigenaarschap van de energievoorziening, met minimaal 50 procent lokaal eigenaarschap bij opwek. Met zoveel indieners geeft dat ook mij weer energie. Voorzitter, dan gezondheid en draagvlak. Daar heeft de SGP altijd gepleit om voor de ... Bij de energietransitie nadrukkelijk oog te hebben voor de gezondheidseffecten van onze inwoners en daarmee ook zorg te dragen voor draagvlak voor de energietransitie in het geheel. Daarom dienen we het amendement over gezondheid zorgvuldig en ruimtelijk inpassen en winning dicht bij het gebruik, samen met het CDA en volgens mij ook inmiddels BBB in. Maar dat is even nog een twijfeltje of dat nu wel of niet zo was. In ieder geval zeker met het CDA.

De voorzitter: Ik ga u even onderbreken. Er is een interruptie van mevrouw Flink.

Mevrouw Flink: Voorzitter, ik ren wel heel vaak naar de interruptiemicrofoon vandaag, maar er zijn gewoon heel veel ... Als het gaat om leidende principes, dan wil ik graag een beetje ... Wat is de achterliggende gedachte eruit of wat betekent het eigenlijk als we dit toevoegen? Bij dit amendement had ik die vraag ook en dat ging vooral omdat stukje van die eerlijke balans tussen stedelijk en landelijk gebied, als we dat toevoegen. Ik vroeg me af of de heer Vermaat misschien een verduidelijking had voor mij wat de achtergrond daarvan is, hoe wij dat moeten interpreteren en hoe wordt dat dan gewogen als het gaat om dit energiesysteem, hoe passen we dit leidende principe dan toe? Dank u wel.

De heer Vermaat: Voor...

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Vermaat: Dank u wel, voorzitter. Het is een ... Het is ... geworden, het besluit. Als je kijkt naar de balans, en eigenlijk hebben we... Net heb ik al het woordje draagvlak erbij genoemd, draagvlak hebben we ook van gemeentes nodig om de energietransitie vorm te geven zoals we dat willen vormgeven. U kent ook de geluiden denk ik wel uit de velden, als het gaat over, het platteland moet alles oplossen voor de steden, want daar hebben ze geen ruimte, dus wij moeten het doen. Ik denk dat precies in dit besluit, deze leidende principes, is vormgegeven om die balans ook in de verre vormgeving van de Energievisie dat daar ook voor te hebben. Dus ook richting opmerkingen vanuit de internetconsultatie, die wij ook, nog dank daarvoor, ook kunnen zien, de zorgen die er leven. Dat is onderdeel van die ... Wat er hier staat bij de balans tussen landschappelijk en stedelijk. Je moet er woorden aan geven en deze woorden zijn samen met het CDA hiervoor gekozen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kunt u verder gaan met uw betoog. U komt aan een afronding, denk ik.

De heer Vermaat: Voorzitter, want het onderwerp kernenergie, gelukkig al een aantal keer gevallen, en innovatie, daar staan wij ook voor. Helder is dat alleen met zon en wind we het niet gaan redden. Helaas is dat de ruimte wel die we via de RES, Regionale Energietransitie, tot nu toe hebben gehad. Wat de SGP betreft, hebben we daarmee kostbare tijd verloren, daarmee energie, om te werken aan duurzame energiebronnen en niet alleen hernieuwbare energiebronnen. Daarom dienen we ook samen met ... Het amendement van BBB mee in, in lijn daarvan als ook het amendement van Volt en andere om innovaties en experimenteerruimte mee te nemen in de leidende principe. Voorzitter...

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Vermaat. Ik ga nog één keer onderbreken, want mijnheer Breur staat bij de interruptiemicrofoon.

De heer Breur: Dank u wel, voorzitter. De SGP toont zich een voorstander van kernenergie. Ik neem aan dat de SGP ook bij de bijeenkomst was waar duidelijk bleek dat de enige plek in de provincie die geschikt is voor een kerncentrale, dat dat Bunschoten-Spakenburg is. Ik ken Bunschoten-Spakenburg als een gemeente waar veel SGP'ers wonen. Ik vroeg mij af, waar wilt u uw kiezers dan laten?

De voorzitter: Een prikkelende vraag, mijnheer Vermaat.

De heer Vermaat: Ik laat ze graag daar, waar ze wonen en waar ze zijn. Toch dank voor de eer, maar volgens mij staat ChristenUnie nog steeds bovenaan in Bunschoten. Maar we zijn met een opmars bezig. Maar de tijd zal het leren.

De voorzitter: U heeft alweer een interruptie, dit keer Van de heer De Jong.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Ik wil even reageren op wat de heer Breur net zei, want nou doet u misschien de gedachten rijzen, ook aan mensen die hiernaar kijken, dat dat als serieuze locaties zijn aangewezen. Wij hebben een informatiesessie met elkaar gehad om heel goed te kijken, wat betekent deze technologie en hoe ziet die toekomst uit zo voor de technologie en voor de opties binnen Utrecht? Toen is er in een zin genoemd dat er door één iemand naar een kaart is gekeken en die heeft deze locaties genoemd. Er is allerminst serieus gekeken of dat een locatie is voor kernenergie. Laat dat bij alle toehoorders duidelijk zijn. Die discussie gaan we wel voeren, maar die komt nog.

De voorzitter: Dank voor uw toelichting. Ik hoor geen vraag. U kunt uw betoog verder gaan.

De heer Vermaat: Voorzitter, voordat ik de laatste zin uitspreek van mijn bijdrage, toch ook even een serieuze reactie op de heer Breur. Inderdaad, sluit aan bij Volt, als het gaat over, er is een locatie genoemd. Maar eigenlijk, waar ons punt om gaat, ook wat ik al ze, dat we eigenlijk kostbare tijd hebben verloren, is omdat wij geen mogelijkheid kregen om buiten wind en zon aan de slag te gaan. Dat is net in de discussie ... Kwam ook. Als de overheid geen duidelijkheid geeft welke richting zij op wil, dan zijn ondernemers veel minder bereid om daar die in... Investeringsen daarvoor te doen. Dus ik weet echt al misschien al vijf jaar geleden dat er bedrijven waren die zeiden van, als de overheid nu zegt, wij gaan voor zoveel nieuwe kerncentrales, dan weet ik zeker dat er in de ... bedrijven zijn die gelijk die investering willen doen. Maar de overheid bleef daarin vaag van, we weten het niet. Er lijkt nu wat beweging in te zijn. Laten we dat vooral vasthouden en ook die route openen. Voorzitter, dan de laatste zin die ik hier heb staan. Van deze bovenstaande wijzigingen krijg ik energie en ik hoop u ook. Ik dank u.

De voorzitter: Dank voor uw energieke inbreng, mijnheer Vermaat. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Van der Velde van de PVV.

Mevrouw Van der Velde: Dank u wel, voorzitter. We hebben natuurlijk vandaag al veel gehoord. Ik geloof ook wel dat iedereen ondertussen gezien heeft dat er nog heel veel spreekminuten bij elke partij over zijn voor de rest van de dag. Dus ik ga proberen het gewoon lekker kort te houden. Want ik heb geen zin om met zijn allen tot vier uur 's nachts hier te zitten. Iedereen heeft het natuurlijk over hernieuwbare energie en iedereen is zeer compleet blind aan het staren, voorzitter, op alleen maar hernieuwbaar. Dat is dus te zeggen, zonnepanelen en windturbines. Nou wil ik over die windturbines helemaal niet zoveel zeggen, want we hebben geloof ik vandaag nog twee punten op de agenda staan waar het ook over die windturbines gaat. Maar waar ik het wel over wil hebben, is dat, als het goed is, in 2040 wij 25 procent meer inwoners kunnen verwachten in deze provincie, aldus het college, of tenminste, aldus de Gedeputeerde Staten in het coalitieakkoord. Ook staat er in het document dat we nu bespreken dat de provincie niet in staat is om zelfvoorzienend te zijn met energieneutrale opwek. Als wij nu al een probleem hebben met de hoeveelheid land die wij hebben en wat wij daar allemaal doen, hoe is het dan in vredesnaam een goed idee om vol in te zetten met navelstaren op nog meer windturbines en zonnepanelen? Die ruimte hebben wij niet, ook als wij mensen willen huisvesten. Vervolgens lees ik in deze In dit voorstel ook een aantal woorden waar mij de haren recht van overeind gaan staan. Er wordt de hele tijd gesproken over betaalbare energie voor iedereen. Maar ook lees ik dan het perverse woord prijsprikkels terugkomen. Dus eigenlijk wil de provincie dan maar met invloed op de prijs bepalen wat inwoners wel en niet moeten gaan doen. Maar wat nou, voorzitter, als die inwoners gewoon niet een hele grote beurs hebben? Hoe moeten zij dit dan straks gaan betalen? Dan kunnen dus de mensen die wel een grote beurs hebben doen en laten wat ze willen en dan hebben ze wel die energie om dingen te kunnen doen, en mensen die dat niet hebben, die kunnen helemaal niks. Dat slaat natuurlijk nergens op. Die gedragsverandering is wat de PVV betreft niet wenselijk om als provincie door te drukken. Keuze zou er moeten zijn voor de inwoners van deze provincie. Verder stond er 21 januari 2024, dus dit jaar, een bericht in The Telegraph uit het Verenigde Koninkrijk, waarin Joe Kaeser, de voormalig CEO van Siemens, aangeeft dat windturbines ontzettend verliesgevend zijn en dat deze kosten voor dit hele verhaal doorberekend worden aan de consumenten. Als wij extra windturbines neer gaan zetten, dan zal dit dus ook doorberekend worden aan de inwoners van onze mooie provincie. Hoe is dit dan nog te doen qua de kosten? Ook is er volgens Alliander, en nou zitten wij in deze provincie niet met Alliander, maar goed, al die gasten zijn een beetje hetzelfde, zijn 60.000 mensen nodig om die transitie waar te maken. Al die extra mensen die moeten we allemaal weer ergens vandaan trekken, die moeten weer ergens gehuisvest worden, die moeten weer ergens aan de slag kunnen. Waar gaan wij die mensen vandaan halen? Dus hoe haalbaar is dit hele verhaal eigenlijk? En dan, voorzitter, kom ik nog even op het punt dat al een aantal andere partijen ook aangestipt hebben, kernenergie komt natuurlijk niet terug in het hele verhaal zoals het nu op papier staat. Daar vinden wij als PVV natuurlijk wat van en daarom dienen wij samen met Forum voor Democratie en 50PLUS een amendement in. Neem kernenergie op in voorlopige leidende principes Energievisie. Die zal ik u zo overhandigen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank voor uw, inbreng, mevrouw Van der Velde. Dan gaan we over naar de SP, de heer Breur.

De heer Breur: Dank u wel, voorzitter. Ik kan het eigenlijk heel kort houden. In de commissie had ik al gezegd dat het kernprincipe klimaatneutrale energievoorziening in 2040 is erg ambitieus, maar is het ook haalbaar of blijft het bij streven? Dat is eigenlijk de vraag die ik daar stelde. Wat mij betreft, kon het verder een hamerstuk zijn. Wel wil ik nog even aandacht vragen over de ... Voor de discussie over eigenaarschap en zeggenschap, met name de motie die Volt heeft ingediend. Want je kunt een onderscheid maken tussen

eigenaarschap en zeggenschap en ook aangeven, voor niet iedereen is eigenaarschap een haalbare kaart, en je kunt het daarbij laten. Maar je kunt hier er ook voor inzetten om dat eigenaarschap wel voor iedereen een haalbare kaart te maken. Dus extra aandacht voor die motie, en daar wil ik mijn bijdrage voor nu bij laten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank, mijnheer Breuer. Dan is Forum voor Democratie. Sorry. Ik zeg het goed. De heer Van Breukelen.

De heer Van Breukelen: Dank u wel, voorzitter. Wij bij Forum voor Democratie zijn erg geschrokken van het Statenvoorstel Leidende principes Energievisie. Een ideologische Energievisie die onder meer streeft naar een klimaatneutrale energievoorziening in 2040, energiebesparingsmogelijkheden optimaal benut worden en het uitgangspunt lokaal eigenaarschap van de energievoorziening heeft. Voor het klimaat rammende oor zijn dit natuurlijk mooie uitgangspunten. Echter is er geen oog voor de betaalbaarheid en stabiliteit, twee factoren die hand in hand gaan, van de levering van energie aan onze burgers, bedrijven en alle overige organisaties die energie behoeven. Totaal geen oog is natuurlijk een leugen. Onder het kopje Gebruiken kunnen wij punt D vinden. Energie is in voldoende mate beschikbaar en betaalbaar voor alle inwoners en bedrijven. Bij Forum voor Democratie haalden we even opgelucht adem. Er is toch wel oog voor de beschikbaar- en betaalbaarheid van energie. Wat nobel. Toen lazen we de argumentatie. Energie mag geen bron van armoede zijn. Goed. Tegelijkertijd zal via prijsprikkels ook gewenst gedrag tot stand moeten worden gebracht en, in het geval van energieschaarste, zal er middels een integrale maatschappelijke analyse bepaald worden wie met voorrang energie krijgt. Hoe rijmt dit college betaalbaarheid en beschikbaarheid van energie met prijsprikkels, wat klinkt als, op bepaalde momenten energie voor de rijken, en de ... Het lijkt toch wel geplande energierantsoenen. In dit Statenvoorstel wordt dus eigenlijk al geanticipeerd op Zuid-Afrikaanse praktijken qua energievoorziening. Praktijken die in de gemeente Stichtse Vecht met regelmatige stroomstoringen al steeds vaker voor lijken komen. Praktijken veroorzaakt door onzekerheid aan zowel de levering- als de afnamekant van het energienet, veroorzaakt door zonnepanelen, windturbines en elektrische auto's. We kunnen niet genoeg benadrukken dat dit de princ... Dat de principes in dit Statenvoorstel en het algemene beleid rondom energie simpelweg niet te rijmen valt met een betaalbare en stabiele energievoorziening. Daarom hebben we ook geen amendement op dit Statenvoorstel ingediend. Het hele Statenvoorstel is wat Forum voor Democratie betreft niet haalbaar en zit vol met voorbeelden van dubbelspraak om het haalbaar te laten lijken. Ik hoorde mevrouw Veen, die wel vaker mooie beeldspraak gebruikt, net de vergelijking maken met het optuigen van een kerstboom. Wij hopen dat Driekoningen zo spoedig mogelijk komt. Wat ons betreft, geeft het college in het voorstel al toe dat het streven naar klimaatneutraliteit en het maximaal benutten van hernieuwbare energiebronnen, bronnen die vaak met haken en ogen in de vorm van milieu en gezondheidsrisico's komen, resulteert in een dure en onbetrouwbare energievoorziening in de provincie Utrecht. Naast de absurde kosten voor mensen, hun gezondheid en portemonnee, vragen wij ons ook af, hoe duurzaam is de energievoorziening, wanneer we om de 20 à 30 jaar alle windturbines en zonnepanelen weer moeten vervangen? Naast dreiging van Zuid-Afrikaanse praktijken of juist vanwege deze dreiging wil de provincie invloed uitoefenen op de individuele keuzes van burgers, bedrijven, overheden en andere organisaties die stroom behoeven, zodat ze ook meer stroom gaan besparen. Als de provincie invloed, oftewel druk, wil gaan uitoefenen op de energieconsumptie van iedereen die energie behoeft, wat blijft er dan nog van individuele keuzes over? Forum voor Democratie is zeker niet tegen besparen, maar gedwongen besparing door middel van onbetaalbaarheid is geen vrijwillige keuze, dat is gewoon onbetaalbaarheid. Zo zal ik ook nooit claimen dat ik in mijn maandlasten bespaard heb door geen Lamborghini te kopen. Er was geen keuze. Ik kan het helaas simpelweg niet betalen. Want wat ook vaak vergeten wordt, is dat heel veel mensen inmiddels al geen keuze meer hebben. 600.000 huishoudens in Nederland hebben al last van

energiearmoede. Betekenend dat ze meer dan 12 procent van hun besteedbaar inkomen kwijt zijn aan energie. In combinatie met absurde algemene kosten voor huur, levensmiddelen vervoer, eigenlijk alles wat leuk is en alles in het leven zijn energiekosten inmiddels ook een steeds groter wordende bron van armoede. Dit mag natuurlijk nooit het gevolg zijn van het beleid dat de provincie voert. Daarom dienen wij samen met PVV, 50PLUS en BBB de motie Terugdringen energiearmoede met een stabiele en betaalbare energievoorziening in. Dit omdat wij graag zouden zien dat er maximaal ingezet wordt op betaalbare en stabiele energie in de provincie Utrecht. Geen wiebelstroom, prijsprikkels en gedwongen gedragsveranderingen, maar stabiele en betaalbare energie voor alle Utrechters. Aangezien wij geen steun in de Staten verwachten om hiernaar te streven door middel van traditionele vormen van energieopwekking, maar toch een zeer acceptabel alternatief zien, dienen wij ook het amendement Neem kernenergie op in voorlopig leidende principes Energievisie mede in. Kernenergie biedt stabiliteit, relatieve betaalbaarheid, veiligheid en ruimtebesparing. Ik zie de heer Breur.

De voorzitter: Wat fijn dat u zo goed mee oplet. De heer Breur, u mag even interrumpen.

De heer Breur: Dank u wel. Kernenergie is natuurlijk een interessant punt, zeker als je het hebt over de kosten van energie waar de heer Van Breukelen het net terecht over had, want energiearmoede is echt een groot maatschappelijk probleem. Nou komt bij kernenergie het punt van het afval kijken dat wij naar Frankrijk verschepen. Daar laten we het uit elkaar halen, er komt weer afval terug. Dat gaat daar een tijd ... Opgeslagen wordt bij COVRA en uiteindelijk moet het onder de grond, wat pas over 100 jaar mogelijk is. Al die opslag van het afval komt natuurlijk ook met een prijskaartje. Wat denkt de heer Van Breukelen dat dat doet met de prijs van onze energie?

De voorzitter: De heer Van Breukelen.

De heer Van Breukelen: Wat ik denk dat dat doet met de prijs van energie, ik denk dat daar eigenlijk integraal inderdaad gekeken naar moet worden. Maar tot dusver is het niet gebleken dat op plekken waar kernenergie inderdaad opgewekt wordt, dat daar gigantische kosten mee komen kijken. Kernenergie is nog over het algemeen goedkoper dan vele andere vormen van energieopwekking. Het is inderdaad een dure investering om te doen inderdaad, daar ben ik het helemaal mee eens. Maar op een lange termijn, als je faciliteiten ervoor hebt, kan het behoorlijk goedkoop. En het is al niet superduur.

De voorzitter: Dank voor uw antwoord. De heer Travaille.

De heer Travaille: Dank u, voorzitter. Als ik de heer Van Breukelen zo hoor, eerst complimenten voor consequentie in eigenlijk een jaar lang debatvoering over dit thema. Consequent zijn, bedoel ik dan. Heel mooi. Aan de andere kant, als ik het zo beluister, ik heb twee punten. U schetst eigenlijk het belang van voorkomen van energiearmoede, u bent voor een betaalbaar energiesysteem. Dat staat precies in punt D. Dus precies wat u bepleit, staat in dat leidende principe. De toelichting die daarbij staat, daar wordt ook het punt van prijsprikkels genoemd. Maar prijsprikkels is natuurlijk een van de vele onderdelen waarmee we energiebesparing vormgeven. Voor energiebesparing, daar zult ook niet tegen zijn. Dus waar zit nou eigenlijk de pijn als het gaat om energiebesparing en het organiseren van prikkels die leiden bij bedrijven, bij organisaties, bij individuen tot energiebesparing. Waar zit uw pijn?

De heer Van Breukelen: De pijnpunten waar het het meest eigenlijk zit, is hoe deze prijsprikkels vormgegeven zullen gaan worden. Komt er een limiet op hoeveel stroom je mag gebruiken of wanneer je stroom mag gebruiken? Stel, als burger, jij komt uit de nachtdienst of je hebt een irregulier schema qua werk, dan zullen

er gewoon momenten zijn waarop jouw telefoon opladen of de was doen of andere acties ondernemen die energie vragen significant duurder zullen worden. Dus in die zin, daar zitten wel een paar pijnpunten inderdaad. Ik denk niet dat er prijsprikkels in die zin zouden moeten zijn. Ik denk dat energie stabiel goedkoop zou moeten zijn. Dat zou ook het streven van de provincie moeten zijn. Dus de hele tijd met prijsprikkels gekomen die op een bepaalde manier toch eigenlijk gedragsbeïnvloeding zijn vanuit de overheid op het gebruik van energie, ben ik geen voorstander van. Daar zit de pijn.

De heer Travaille: Ik constateer dat u erg voor energiebesparing bent, maar prijsprikkels als onderdeel van het hele palet van gedragenbeïnvloeding van bedrijven, andere organisaties, individuen, misschien minder van gecharmeerd bent. Dan het tweede punt, ik ... De motie gaat over, benoem kernenergie als een van de vormen in deze leidende principes. Die gaan niet over vormen van energie. Die gaan niet over gebruik gascentrales of gebruik windmolens. We hebben het niet over één specifieke vorm van energie, we hebben het alleen over criteria waar die vormen van energie aan moeten voldoen, bijvoorbeeld dat ze duurzaam moeten zijn of hernieuwbaar. Dus ik snap niet zo goed hoe die ... Hoe ik dat moet rijmen, één specifieke vorm dan benoemen bij alle leidende principes en voor de rest niet.

De heer Van Breukelen: Ik snap heel goed wat u bedoelt. Alleen vind ik dit een hele rare tegenstelling die wordt geboden. Want u zegt, we kiezen niet voor de vormen, niet voor de specifieke vormen. Maar tegelijkertijd wordt er ook in de discussie en het debat gezegd, de hernieuwbare of de duurzame, welke daar wel of niet onder vallen. Dus dat is gewoon een implicatie welke er wel en niet onder vallen. Waarom zou je het dan niet expliciet willen zeggen over welke vormen we nog meer moeten gaan bekijken? Want de keuzes zijn qua betaalbaarheid en haalbaarheid redelijk gelimiteerd, dus dan mag je daar best wel expliciet in zijn, denk ik.

De heer Travaille: Je zou kunnen zeggen, dat is eigenlijk wat het komende halfjaar gebruikt wordt om dat explicieter te maken. Maar dank voor uw antwoord.

De voorzitter: Wilt u uw betoog vervolgen en afronden, als dat kan?

De heer Van Breukelen: Ik was eigenlijk klaar met het betoog.

De voorzitter: Dat dacht ik al. Er komt geen slotzin?

De heer Van Breukelen: Nee, volgens mij had ik die net uitgesproken, dus ...

De voorzitter: Hartelijk dank voor uw inbreng. Dan is tot slot 50PLUS, mevrouw Hoek, aan de beurt.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. 50PLUS kan hierin kort zijn. 50PLUS is tegen windmolens, en al helemaal onder dwang en zonder draagvlak, en zal dus praktisch alle alternatieve vormen ondersteunen, waaronder kernenergie. Wil niet bijdragen aan de fabricatie van windmolens, voornamelijk in China. China telt vele kantoren ... Kankerdorpen waar rivieren en rijstvelden vervuild zijn met het cadmium en indium voor zonnepanelen of de groene elementen voor windmolens. Plattelanders betalen zo de prijs voor de schone energie van buitenlandse stedelingen in de vorm van kanker, geboortefwijkingen of luchtwegenaanandoeningen. Ik wil dat maar even gemeld hebben, want misschien weet niet iedereen het, hoe die wieken van de windmolens tot stand komen. Dan wil ik ook nog even zeggen dat daar oorspronkelijke schone meren nu pikzwart zijn van het gif met gore gifpluimen die de atmosfeer ingaan. Moeten wij dan het beste jongetje van de klas zijn? Want de atmosfeer cirkelt om de hele aarde heen. Daarnaast, alarm

huisartsen. Dat heeft namelijk van de week op de voorpagina van het AD gestaan en nog twee pages binnenin. Inmiddels wordt het duidelijk hoe dramatisch windmolens de gezondheid van omwonenden ... En laten wij de dieren niet vergeten in de lucht, die vermalen worden door de wieken, en hoe het oude ... Het onderwatersysteem bij windmolens op zee voor de dieren desastreus werkt met de nodige navigatiecommunicatie via sonarsystemen van de dieren zelf. Ontwrichting compleet. Over gezondheidsschade omwonenden slaan huisartsen groot alarm. Het wordt ... Men wordt gillend gek van de windmolens. Mijn vraag aan de gedeputeerde is, wil de gedeputeerde dit op zijn geweten ... In zijn geweten meenemen, dat zoveel mensen ... Als je echt doorgaat en doordramt om windmolens te plaatsen, terwijl er vele andere middelen zijn? Vele andere middelen is bijvoorbeeld inderdaad kerncentrale. Natuurlijk zijn er nog veel meer windmolens ... Of veel meer middelen. Ik heb al zo vaak gezegd, ga in de winter niet op blote voeten en een T-shirtje door je huis lopen. Doe er wat aan. Dus het is veel breder, wat kunnen we er zelf aan doen? Ik hoorde hier nu dus dat er dus een optie is voor, hoe heet het, Spakenburg, Bunschoten. Ik weet een veel betere plaats. 45 jaar geleden, toen werd ... al bij DHV, kan ik zeggen, toen werd de Markerwaard drooggelegd, of althans, het gebied daar voor de nieuwe Flevopolder. Daar was in het begin in de grote kom waar eigenlijk het Markenmeer nu is ... Eerst was er een groot plan om daar een luchthaven aan te leggen. Dat is niet doorgegaan. Vervolgens heb ik daar ongeveer 1000 windmolentjes in moeten tekenen, omdat men toen daar een windmolenpark zou willen ontwikkelen. Maar dat is eigenlijk een prachtige plek voor een kerncentrale. Dan kan Bunschoten-Spakenburg gewoon behouden blijven. Dat is ook heel belangrijk. Ik geef het maar aan. Ik zit natuurlijk nou aan de tekentafel om te zeggen, waar moet hij gaan komen, maar ik kan het wel aangeven. Tot zover, voorzitter, eigenlijk. Daarnaast dienen wij een aantal moties in die allemaal te maken hebben, mee in, die allemaal te maken hebben met, hoe kunnen we het anders doen, hoe kunnen we het beter doen, behalve windmolens? Een ervan is de actualiteitenmotie Wie goed doet, goed ontmoet van de VVD. Tot zover voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank, mevrouw Hoek, voor uw inbreng. Ik begreep dat de gedeputeerde in principe klaar is, maar hij heeft nog niet alle paperassen die nodig zijn.

De heer Van Essen: Nog niet alle moties.

De voorzitter: We hebben nog niet alle moties. Daar wordt aan gewerkt, begreep ik, door de griffie. Dus we schorsen even vijf minuutjes, denk ik. Dan zullen ze er wel zijn. Dus niet te ver weg gaan. Dames en heren, u mag weer plaatsnemen op uw zetel. Dan vraag ik gedeputeerde Van Essen naar het kathedraal te lopen en de inbreng van uw fracties te beantwoorden. We gaan meteen door. De heer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Dank ook aan alle fracties voor inbreng in de eerste termijn. Ik zal ... Twee hele korte inleidende bespiegelingen en daarna de amendementen en moties langslopen. Misschien even qua inleidende bespiegelingen, we hebben acht leidende principes in het Statenvoorstel opgenomen. Er zijn inderdaad veel amendementen vandaag langsgekomen. In de wandelgangen werd al eens geroepen van, als we straks met 23 leidende principes de deur uitgaan, dan zijn dat er misschien een beetje veel. Dus dat zou ik u sowieso ook ter overweging mee willen geven, in de beperking herkent men de meester. Het aantal leidende principes, ik kan me voorstellen dat het ... Dat er aanleiding is om een aantal toe te voegen, maar om misschien ook de overlap die bijvoorbeeld tussen een aantal amendementen zit, ik heb daar een aantal voorbeelden van, om die ook aan te grijpen om het aantal principes toch enigszins binnen de perken te houden. Het andere is, een aantal van u noemt ook, terecht, denk ik, dat dit vrij algemene abstracte principes zijn. Dat klopt. Dat is ook de aard van deze principes. De concretisering daarvan, de doorvertaling daarvan naar verschillende delen van het energiesysteem, naar verschillende bronnen, naar warmte, naar elektriciteit,

naar opwek, naar gebruik, naar opslag, et cetera, dat zijn allemaal elementen die zijn beslag zullen krijgen bij de verdere uitwerking en bij meer de structurerende keuzes in het vervolg. Dus dat is denk ik goed om te beseffen. Dat zit ... Past ook bij de aard van deze leidende principes, waarbij we, dat is denk ik ook goed om te benoemen, het Nationaal Plan Energiesysteem, een beetje de Rijkstegenhanger van deze Energievisie, ook nadrukkelijk naar gekeken hebben ook om daar zoveel mogelijk bij aan te sluiten. Dan kom ik bij de verschillende amendementen en moties. Daar wilde ik het overgrote deel gewoon op volgorde doen zoals ze zijn ingediend. Ik heb nog een beetje een kriebelhoestje, voorzitter, dus ik zal af en toe even hoesten. Maar maakt u zich verder geen zorgen. Dat slijt, heb ik laten ... Heb ik onlangs begrepen van iemand die het hetzelfde kwaaltje had. Ik begin bij de ... Het amendement van onder andere de BBB en een groot aantal andere fracties, die zeggen ... Die vragen eigenlijk om het woord hernieuwbaar te vervangen in duurzaam, als het gaat om energie in twee punten van het Statenvoorstel. Dat raakt natuurlijk ook aan het ... Kijk eens even. Dank u, voorzitter. Dat is attent. Dat raakt ook aan het amendement van Partij voor de Dieren dat vraagt eigenlijk om ...

De voorzitter: Mijnheer Van Essen, excuus. Vanwege mijn cateringactiviteiten had ik even de interruptie van de heer Travaille gemist. Dus alsnog geef ik u graag het woord.

De heer Travaille: Dank u wel. We hebben inderdaad zo'n grote lijst met amendementen. Misschien is het handig om, als het mogelijk is, in ieder geval de nummers even erbij te noemen. Dat is het meest concreet en helder voor ons allemaal en ook voor thuis natuurlijk, die dat zit te volgen.

Gedeputeerde Van Essen: Zal ik doen, voorzitter. Ik begin dan met A24-19 en A24-27. A24-19 is onder andere van BBB. Die vraagt dus om niet te spreken van een hernieuwbare bronnen, maar van duurzame bronnen. Partij voor de Dieren zegt eigenlijk, laten we ervan maken, hernieuwbare ... Of duurzame hernieuwbare bronnen. Dan alleen bij een van de twee leidende principes. Ons advies zou eigenlijk zijn om het amendement van BBB en andere te volgen, omdat wij inderdaad denken dat duurzaam ... Dat omvat sowieso alle hernieuwbare bronnen. Dat zijn natuurlijk ... Zeker in onze provincies is dat gewoon een belangrijk onderdeel van de bronnen waar we het over hebben. Het sluit ook meteen aan bij de wens van Partij voor de Dieren, om ook duurzaamheid als aspect daarbij mee te wegen. Dus dat is ons advies voor die twee amendementen. Dus positief advies voor amendement A24-19 en daarmee is amendement A24-27 wat ons betreft overbodig. Kom ik bij amendement nummer A24-20. Dat is die ook onder andere van de BBB en 50PLUS. Die gaat over gezondheid onder andere. Die raakt ook aan een ander amendement van het CDA. Dat is nummer A24-23. In de commissie kwam al langs dat wij ons goed kunnen voorstellen dat er een toevoeging komt aan de leidende principes op het onderwerp gezondheid en op het onderwerp ruimtelijke kwaliteit. Als we kijken naar de formuleringen, dan vinden wij de formuleringen in het amendement van de ... Of onder andere het CDA wat beter uitgewerkt en passend bij de typen formuleringen van de leidende principes. We zouden daar die positief willen adviseren, maar wel met een verzoek richting de indieners. Er staat één woordje in waarvan wij zeggen, dat is wat ... Kan wat verwarrend werken of misschien wat ... Daar zouden we een suggestie voor willen doen. Dat is in het tweede punt, onder J, er wordt gezegd, bij het ontwerp van het energiesysteem wordt nadrukkelijk rekening gehouden met, en dan staat er onder bij, en een eerlijke ruimtelijke verdeling. Eerlijk is natuurlijk heel subjectief. Dus wij zouden de suggestie willen doen aan de indieners om daarvan te maken, een zorgvuldige ruimtelijke verdeling. Dus als dat aangepast kan worden op die manier, kunnen we hem positief adviseren. Dus dan zouden we nummer A24-23 positief adviseren en de indieners van nummer A24-20, BBB en andere, willen adviseren om misschien ... Die staan er trouwens ook al op, zie ik, op dat andere amendement. Dus dat is ... Ik wilde zeggen, om daarbij aan te sluiten, maar dat heeft u zelf al geregeld. Dan kom ik bij amendement nummer A24-21. Dat gaat over zeggenschap. Die zegt, laten

we het woordje zeggenschap toevoegen. Ik hoor een aantal van u die eigenlijk ook als motivatie geven van, er zijn mensen die geen geld hebben om eigenaar te worden en het is belangrijk dat die ook een stem krijgen en dat ook die invloed kunnen hebben. Met die duiding kunnen we het positief adviseren. Waarbij denk ik ook, de SGP zei dat, geloof ik, die zeiden ook van, we hebben uiteindelijk natuurlijk wel, als het gaat bijvoorbeeld om besluitvorming, zijn het natuurlijk gewoon de gekozen volksvertegenwoordigers die uiteindelijk aan zet zijn. Dus dat is uiteindelijk ... Dus het is ook niet zo dat dit amendement wat ons betreft gelezen kan worden dat bijvoorbeeld ... Dat er een soort veto zou kunnen komen van direct omwonenden van een energie ontwikkeling. Of dat nou gaat om een zonneweide of een hoogspanningsstation of een geothermieboring, dat is dan misschien even minder interessant, maar dat is wat ons betreft niet hoe het gelezen mag worden. Maar wel zeggenschap dat over de wijze waarop dingeninvulling krijgen, dat dat niet alleen maar de eigenaars zijn, bijvoorbeeld dus de lokale eigenaars, maar dat ook mensen die dat niet kunnen betalen daarin mee kunnen praten. Met die duiding kunnen wij deze positief adviseren. Dat was nummer A24-21. Dan kom ik bij nummer A24-22, Energie voor de hele maatschappij. Dat zegt, naast inwoners en bedrijven hebben we ook maatschappelijke organisaties. College, u bent vergeten dat op te nemen in de opsomming. Dat klopt. Heel scherp. Positief adviseren, amendement A24-22. Dan kom ik bij amendement nummer A24-24 van Partij voor de Dieren. Dat zegt eigenlijk, even kijken, om de klimaatdoelen eigenlijk apart te zetten van de leidende principes. Een beetje een cosmetisch amendement, zou ik zeggen. Het verandert inhoudelijk natuurlijk niks. De redenering was een beetje, je hebt het wat en het hoe, je hebt de doelen en hoe je het wil bereiken. Voorzitter, ons beeld is dat ... Ook in de andere dingen zit een aantal doelen, namelijk dat energievoorziening betaalbaar moet zijn. Dat is ook een doel. Dus we vinden het een wat kunstmatig onderscheid. Wij denken ook dat als je dit weer apart gaat zetten, wordt het ook lastig om het ook op het netvlies te houden en aan de buitenwereld te communiceren. Dus wij zouden het om die reden willen ontraden. We zien het ook, nogmaals, als een beetje meer cosmetisch amendement. We zien er niet echt de toegevoegde waarde van. Eerder dat het verwarrend kan werken. Dat geldt ook voor de volgende, dat is nummer A24-25, dat vraagt om een volgorde om te draaien. In het Statenvoorstel staat expliciet dat de volgorde niet een prioritering is. Als u dan volgorde gaat omdraaien, dan wekt u toch de indruk dat het wel een soort waarde heeft. Dus daarom, om die reden, zouden we ook u dat amendement willen ontraden. Dat was A24-25. Kom ik bij nummer A24-26, ook van Partij voor de Dieren. Die zegt, Energievisie, maak daar Energiesysteemvisie van. Het zijn een beetje amendementen op de vierkante millimeter, zeg ik er eerlijkheidshalve bij. Ook deze zeggen wij van, wij zouden dat willen ontraden. Om een andere reden, namelijk dat ook gewoon in de landelijke stukken, wat wij ook gevraagd krijgen vanuit EZK, wordt overal gesproken over een Energievisie. Dus laten we daar gewoon consistent in zijn, ook voor de herkenbaarheid. Kom ik bij amendementen A24-28 van UtrechtNu!. Dat vraagt om, even kijken, kernprincipe te wijzigen, niet klimaatneutrale energievoorziening 2040, maar het committeren aan Rijksdoelen. Die 2040, dat is wel iets dat u ook eerder heeft vastgesteld, is ook wat expliciet benoemd staat in het coalitieakkoord. Dus om die reden moet ik dat ook ontraden. Kom ik bij amendement nummer A24-29. Dat gaat over innovatie toevoegen. Het kwam net in het debat ... Werd het denk ik een beetje smal gemaakt. Het ging heel erg voor, als u ... Dit amendement gesteund wordt, ben je voor kernenergie en als je tegen innovatie bent, ben je tegen kernenergie, of andersom. Ik zie een interruptie, voorzitter.

De voorzitter: Ik zag hem ook. De heer Vermaat, gaat uw gang.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Het gaat nog op het vorige amendement over die plek van die doelstelling. Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat hier al een besluit over is genomen. Ik dacht in een eerdere commissie dat juist daar de conclusie was dat het wel in het coalitieakkoord stond, maar er in de Staten nog geen besluit over was genomen. Heb ik dat juist?

De voorzitter: De heer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, ik meen dat het ook wel eerder in stukken gestaan heeft. Wellicht in het Energieprogramma. Ik heb dat niet helemaal scherp, moet ik u zeggen. Ik kan dat eventjes checken en de tweede termijn daarop terugkomen. Wat ik wel zeker weet, is dat het in het coalitieakkoord staat. Dus dat ik in ieder geval dat wel als opdracht voel om het op te nemen en dat ook om die reden het amendement negatief geadviseerd wordt. Kom ik wederom bij A24-30. Sorry, A24-29, Innovatie. Ik begon al dat ik dat een beetje smal vond opgevat in het debat. Want wij werken natuurlijk op dit moment aan innovatie en dat gaat ook meer ... Verder dan techniek. Wij hebben net een energiedienstencentrum in het leven geroepen. Dat is hartstikke innovatief. Dat gaat over samenwerking, dat gaat over collectief inkopen, het gaat over nieuwe arrangementen. We hebben een aanpak met soortenmanagementplannen om ecologisch verantwoord te isoleren. Hartstikke innovatie ... Innovatief. Heel Nederland kijkt mee. Dus laten we, als we het hebben over innovatie ... We zijn bezig met de energiehubs om vraag en aanbod lokaal te commun... Te combineren. Dat gaat over techniek, dat gaat over contracten, dat gaat over samenwerking. Ook dat is innovatie. Dus ik zou u wel als ... Wat mij ... Wat ons betreft, is innovatie heel erg belangrijk. Maar laten we het ook breed zien. Want die ... Ook op al die terreinen, techniek, samenwerking, contracten, regelgeving is innovatie heel erg belangrijk. Dus met die interpretatie kunnen we ook het innovatieve amendement A24-29 positief adviseren. Kom ik bij amendement A24-30, Lokaal eigendom.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen, excuus, er is een interruptie van de heer De Jong. Gaat uw gang.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Heel kort. Ik wilde ... Ik voel de behoefte even te zeggen dat dat ook de intentie was bij het schrijven van de motie. Dank.

De voorzitter: Dank voor uw toevoeging. Daar gaat gelijk een interruptie van mevrouw Flink.

Mevrouw Flink: Dank u wel. Door de beantwoording van de gedeputeerde ben ik me gaan afvragen van, wat is de impact voor het uitwerken van de Energievisie, als we dit nu als leidend principe ook opnemen? Is daar een impact van en zo ja, hoe moet ik dat wegen?

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, die vind ik best lastig te beantwoorden. Ik denk wel, het gaat ... De Energievisie gaat met name over waar je na 2030, of sorry, 2040-2050 naartoe wilt. Ik denk dat je het ... Het vooral betekent dat je ... Een soort adaptieve route, dat je inbouwt dat je onderweg gewoon innovaties tegenkomt die ook weer tot nieuwe inzichten, nieuwe oplossingen kunnen leiden en misschien ook wel beseft dat het gewoon innovatie vraagt. Dus ook dat je ... Dus ik denk dat het wel invloed heeft. Leidt het tot een totaal andere visie? Dat denk ik niet. Maar ik denk dat het wel een belangrijke notie is. Dus vandaar ook, met de uitleg die ik eraan gaf, dat we hem positief kunnen adviseren. Lokaal eigendom. Uitgangspunt is lokaal eigenaarschap. Dat wordt voorgesteld om dat uit te breiden met minimaal 50 procent lokaal eigenaarschap bij opwek. Hij is wat specifiek voor algemeen leidende principes, maar wij kunnen ... Ik vind het een logische toevoeging. Is ... Past ook bij wat u eerder daar al heeft over vastgesteld. Dus kunnen we positief adviseren. Waarbij denk ik wel goed ... Ik geloof dat dat vanuit Volt kwam of mevrouw Veen, geloof ik, van, het is wel zo dat uiteindelijk lokaal eigenaarschap natuurlijk ook bedoeld is om te komen tot betere projecten. Het hangt natuurlijk ook een beetje af van de onderdelen van het energiesysteem waarin het toepasbaar is. Ik kan me voorstellen dat voor een hoogspanningsstation lokaal eigenaarschap buitengewoon ingewikkeld is om te organiseren. Dus dat vraagt ook wel enigszins maatwerk. Het moet niet heel erg vertragend gaan werken. Dat heb ik u ook horen zeggen. Dus daar... Waarvan akte. Dus daarom ook positieve advisering. Dan heb ik nog het amendement van onder andere PVV, dat heet Neem kernenergie op. Maar het amendement doet iets

anders. Dat schrapt eigenlijk alle acht principes en vervangt die door drie nieuwe. Daarmee schrapt die wat ons betreft ook wel heel veel andere hele belangrijke principes op het gebied van opwek, op het gebied van energiebesparing. U licht er één techniek uit. Principes, wellicht is het u opgevallen, zijn echte techniekneutraal. Het lijkt ons verstandig om dat zo te houden. Dus daarom ontraden wij amendement A24-31. Tot slot twee moties. Motie zonder nummer van Volt en andere over de energiecoöperaties voor ons allemaal. Ik moet zeggen, daar zitten wij een beetje dubbel in. Want deze vraagt om in gesprek met energiecoöperaties aandacht te vragen ook voor de bekendheid eigenlijk daarvan en ook om ... Voor het inclusiever maken ervan. Daar zijn wij zeer voor. Maar daarna vraagt u om een plan op te stellen en dat aan u voor te leggen. Excuses, voorzitter. Ik word er emotioneel van. Want het is wat ons betreft een ... Heel belangrijk dat het gebeurt, maar het is niet heel logisch dat we als provincie dit een beetje voor de energiecoöperaties gaan doen. Dat we hen daarin faciliteren ondersteunen, ja. Maar dat wij een plan gaan maken en dat gaan uitvoeren, los van de energiecoöperaties, dat vinden we niet zo logisch. Dus als we hem echt mogen interpreteren dat dit een plan is ook van de energiecoöperaties, bijvoorbeeld ook van hun koepel, dat wij hen daarbij ondersteunen en dat we dat hier bij u terugleggen, dan kan ik hem positief adviseren. Als u echt bedoelt van, het college, de provincie gaat hier een plan voor opstellen, dan denk ik dat wij echt een rol pakken die ons niet helemaal past omdat dit ... Wij vinden het ook wel belangrijk dat de energiecoöperaties hier zelf voldoende in lead blijven.

De voorzitter: De heer De Jong, gaat uw gang.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Om daarop in te gaan, voorzitter, de intentie van deze motie is dat de provincie in gesprek gaat, die is al in gesprek, met de energiecoöperaties, gemeenten en relevante experts en uit die gesprekken gaat kijken van, wat moet er gebeuren of wat zou er kunnen gebeuren om de energiecoöperaties bekender en inclusiever te maken? Daarin kan je natuurlijk ook gaan onderzoeken wie welke rol heeft. Dan kan ik me zo voorstellen dat u vanuit de provincie rolvast blijft en de nadruk gaat leggen bij de energiecoöperaties. Maar ik zie wel een rol voor de provincie in het engageren van dat gesprek, het adresseren van dit onderwerp en dan ook wel met een open houding te kijken wat we daar eventueel ondersteunend in zou kunnen betekenen. Dat is wat de motie in mijn optiek zegt.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, precies zoals de heer De Jong het zegt. Met die interpretatie, dat betekent dus ook echt dat het iets is ook van de energiecoöperatie wat wij op gang brengen, wat wij het gesprek ... Waar we ook kunnen faciliteren en ondersteunen, waarvan we het niet gaan overnemen van de sectorale wereld, dan kunnen wij dat met die interpretatie positief adviseren. Tot slot, Terugbrengen energie armoede met een stabiele en betaalbare energievoorziening. Die verzoekt ons om ... Het is ... Eigenlijk is het een soort prioritering. U zegt, het streven van de provincie Utrecht om zo spoedig mogelijk, 2050, klimaatneutraal zal zijn, niet ten koste mag gaan van oplopende energiarmoede en het laten prevaleren van terugdringen energiarmoede boven klimaatneutraliteit. Dat is eigenlijk ... Twee punten lijken veel op elkaar, maar het is wat ons betreft ook een beetje een vals dilemma dat hier wordt geschetst. Want energietransitie gaat bijvoorbeeld ook heel erg over beter isoleren van woningen. Je zag natuurlijk juist bij de stijgende energieprijzen dat juist mensen met slecht geïsoleerde woningen of mensen die niet het geld hebben om zelf zonnepanelen op hun dak te hebben, die worden het hardst geraakt. Dat is ook waarom betaalbare energie nadrukkelijk ook als leidend principe staat genoemd, maar deze motie vraagt eigenlijk een soort prioritering die wat ons betreft niet passend is, ook niet bij de urgentie van de aanpak van klimaatverandering.

De voorzitter: Misschien wilt u nog heel even blijven staan, want ik zie een vraag van de heer Vermaat.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Dank ook voor de reactie op alle amendementen. Nog één vraag die is een beetje bij ... In ieder geval een opmerking die u maakte, is bij mij blijven hangen. Dat is over het amendement als het ging over de ruimtelijke inpassing en het woordje dat u graag wil dat eerlijk werd vervangen door zorgvuldig. Als je daar lang over nadenkt, denk ik, zorgvuldig gaat wat mij betreft meer over het proces dat je loopt en in die leidende principe gaat het ook over de herverdeling landelijk, stedelijk en dat op een eerlijke ... Dat zit meer op die verdeling. Nu wil u dat woordje ... Hebt u geadviseerd om dat te vervangen. Wat zou u ervan vinden als we in beide opnoemen dat het een eerlijke en zorgvuldige verdeling daartussen is? Dat je beide elementen meeneemt?

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Het woord eerlijk dat suggereert dat het ... Dat dat ieder evenveel bijvoorbeeld zou moeten krijgen. Dat is natuurlijk niet aan de orde, omdat je gewoon heel veel verschillende opgaven en ruimtelijke mogelijkheden hebt. Het aantal transformatorhuisjes in het stedelijk gebied zal vele malen hoger zijn dan in het landelijk gebied. Dat wordt niet eerlijk verdeeld, kan ik u zeggen. Dus dat gaan we ook niet doen. Een windmolen zal toch iets sneller in het landelijk gebied eindigen dan midden in een dorp of een stad. Alleen ... Al is het al om de gezondheid van omwonenden. Het andere punt trouwens van dit amendement. Dus daarom vinden wij het woord eerlijk hier niet helemaal passend. Zorgvuldig, het mag voor mij ook goed, een goede verdeling, maar misschien ... Zorgvuldig is ... Lijkt ons een betere term. Dus eerlijk, we denken dat we dan een beetje te veel komen in het van, overal evenveel. En dat ... Gezien de opgaven heb je gewoon verschillen. Past het een ... Of is het hier ... Is het een hier meer noodzakelijk. Warmte wil je gewoon, dat staat er denk ik terecht, wil je bijvoorbeeld dichtbij waar het gebruikt wordt. Dat ... Is dat eerlijk? Dat is ook vooral zorgvuldig en een goede ruimtelijke inpassing.

De voorzitter: Dank u wel. Ik laat het hier even bij. Het is een woordenkwestie. De heer Van Breukelen.

De heer Van Breukelen Dank u, voorzitter. Dank aan de heer Van Essen voor zijn beantwoording. Hij gaf net inderdaad aan dat de motie van Forum voor Democratie ook draait om prioritering en dat die prioritering hier niet gegeven wil worden. Maar als er een daadwerkelijke keuze gemaakt moet worden tussen bepaalde vormen van energie, het klimaatbeleid en betaalbare energie, dan ... Dat clasht soms. Soms moet je daar keuzes in maken. Daarom is deze motie ook exact ingediend, om aan het geven van, wat is de prioritering van de Staten? Dus daarom lijkt het me juist een hele goede motie om duidelijk te maken welke partij waar staat in die prioritering. Deelt hij deze mening of ...

De voorzitter: Daar kwam de vraag. De heer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Dat ... We hebben niet voor niks al die leidende principes niet in een bepaalde volgorde gezet, omdat het wat ons betreft niet een ... Het is allemaal belangrijk. U licht er nu twee uit en zegt, deze is belangrijker dan die. Dat lijkt ons in die zin niet verstandig, ook omdat deze leidende principes gaan over het hele energiesysteem. Wij kunnen ons best voorstellen dat bijvoorbeeld in de ene sector of het ene gedeelte, bij de industrie, misschien iets anders werkt dan bijvoorbeeld bij ... In de gebouwde omgeving. Dus wij vinden hem in die zin ook heel specifiek. Het lijkt ons ook meer iets, een discussie die past bij de structurerende keuzes, dus bij de verdere uitwerking van de Energievisie.

De voorzitter: Dank voor de toelichting. We laten het hier even bij, als u het goed vindt. Dank voor uw reactie. Dan komen we nu toe aan de tweede termijn. Gezien de tijd en het feit dat we hierna nog 11 agendapunten hebben te gaan, wilde ik eigenlijk voorstellen dat ik niet alle fracties afgaan maar eventjes inventariseer wie

er nog wil reageren. U heeft dan twee minuten max. en tot slot heeft de gedeputeerde ook nog twee minuten om te reageren. Dus doe het alleen indien nodig, als je nog echt iets toe wil voegen. Maar u hoeft niet weer opnieuw kracht bij te zetten bij wat u al gedaan heeft. De BBB wil graag van het ... Inbreng gebruikmaken. Gaat uw gang.

Mevrouw Van den Broek: Ik in ieder geval ... Dank u wel, voorzitter. Sorry, ik word terecht gewezen. Dat vergeet ik iedere keer. Dank u wel, voorzitter. Ik wilde aangeven dat wij amendement A24-20 terug... Hoe ze je dat? Intrekken.

De voorzitter: Intrekken.

Mevrouw Van den Broek: En dat wij ons aansluiten bij het amendement van het CDA de SGP. Dus dat wilde ik doorgeven. Ik moest nog iets doorgeven. Even kijken. Sorry. Met betrekking tot motie ... A24-21, dat ... Daar gaf de gedeputeerde aan dat hij hem positief kan adviseren, als het zeggenschap alleen gaat over het betrekken van omwonenden, maar dat besluitvorming bij de gekozen volksvertegenwoordiging hoort. Wij zien toch wat dat zeggenschap dan toch wel iets meer is dan alleen maar meepraten. Dat is het enige wat we nog wilden meegeven. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank, mevrouw Van den Broek. GroenLinks, mevrouw Matser.

Mevrouw Matser: Dank u wel. Ik zou toch kort graag reageren op twee amendementen, namelijk het amendement om hernieuwbouw eruit te halen met als doel om dan in de provincie aan de slag te kunnen met kernenergie, zullen we overtuigen tegen te stemmen. We denken dat we daar niet op tijd onze doelstellingen mee gaan halen, dat het onbetaalbaar is, wat betekent dat waarschijnlijk ook niet in lokaal eigendom plaats zal vinden. Bovendien creëert dat een nieuw probleem voor de toekomstige generaties rondom opslag. Maar de innovatiemotie of -amendement van Volt dat nu breder wordt geïnterpreteerd dan alleen kernenergie, zullen we dan ... Zal ik dan wel positief voorleggen aan de fractie. Ik moet natuurlijk wel even met de fractie afstemmen of zij daadwerkelijk ook met mij mee hiervan eerst de interpretatie willen wijzigen. Dat was het. Dank u wel.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng. Mevrouw De Man, VVD.

De heer Vermaat: Voorzitter?

De voorzitter: Ik hoor iets. Iets harder mag van mij. U wilt iets interrumpen, iets vragen?

De heer Vermaat: Interruptie op mevrouw Matser, maar u keek te veel naar links, dus dat u mij niet zag.

De voorzitter: Dat heb je.

De heer Vermaat: Dus daarom dacht ik, ik wacht. Eigenlijk had ik moeten wachten op het woord van de voorzitter. Dus daar wacht ik netjes op. Voorzitter, een vraag. Ik hoorde mevrouw Matser zeggen van, het onbetaalbare in de toekomst. Tegelijkertijd dat de internetconsultatie ... Wordt ook ... Komt van inwoners, bedrijven en instellingen, dat zij een betrouwbare energievoorziening willen. We weten ook, een van de positieve punten van kernenergie, is de punten, de positieve en stabiele bijdrage. Hoe kijkt u daar dan tegenaan, als u zegt van, weet je, als ik dan goed ... Uw woorden goed beluister, kernenergie is sowieso niet aan de orde als het aan GroenLinks gaat over de toekomst.

De voorzitter: Mevrouw Matser.

Mevrouw Matser: Volgens mij is dat juist het mooie wat ik heb aangegeven over dat we het andere ... Het andere amendement mogelijk wel gaan steunen, omdat ... Innovatie kan ook gebeuren op het punt van bijvoorbeeld energieopslag. Dus de energie die we daadwerkelijk duurzaam opwekken, kunnen we ergens gaan opslaan, zodat in tijden dat inderdaad de zon niet schijnt of de wind niet waait, we wel nog toegang hebben tot energie. Ik moet toch wel opmerken dat als we kernenergie en betrouwbaarheid als principes bij elkaar brengen, dat ik vooral moet denken aan dat de betrouwbaarheid van dat een kerncentrale er op tijd staat om daadwerkelijk de energie te gaan leveren heel erg laag is. Die projecten duren vaak veel langer dan voorspeld. Dus ik denk dat dat de betrouwbaarheid van ons energiesysteem geen goed zal doen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank voor uw reactie. Dan gaan we ... Nog een interruptie van mevrouw Welschen? Geen interruptie. Maar u heeft het woord. De heer ... Mevrouw De Man is aan de beurt. Ik was even in verwarring. Gaat uw gang, mevrouw.

Mevrouw De Man: Dank u wel, voorzitter. Ik dacht al, dat gaat wel heel snel. Het debat horende van zowel het CDA alsook van 50PLUS en alle krantenartikelen van de afgelopen tijd over die gezondheid, deel ik alleen even mee dat wij het voorstel of het amendement over gezondheid van het CDA zullen steunen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar D66, mevrouw Veen.

Mevrouw Veen: Voorzitter, dank u wel. Ook even heel kort. Gehoord ook het advies van de gedeputeerde zullen we in ieder geval voorstemmen voor het ad... Even, dan moet ik het goed zeggen, voor het amendement van de BBB over hernieuwbare en duurzame energie en de tekstwijziging daarin. Wij hadden nog wel ... Maar ik merk dat bij ons nog een beetje de vertwijfeling zit in amendement A24-21 over lokaal zeggenschap. Ik denk dat lokaal zeggenschap en lokaal eigenschap heel belangrijk is. Maar we maken ons wel een beetje zorgen over hoe dat lokaal zeggenschap ... Wanneer is er voldoende lokaal zeggenschap geweest? Hoe ga je ... De praktische uitwerking daarvan, daar zetten wij onze vraagtekens bij. Ik denk dat het heel belangrijk is dat er aan de voorkant een zorgvuldig proces wordt ingericht, dat er zoveel mogelijk wordt ingezet op lokaal eigenaarschap. Maar ik heb te weinig beeld bij hoe je dat lokaal zeggenschap wil inrichten en ook ervoor zorgt ... Wanneer is er genoeg zeggenschap? En dat ... Die discussie daar moeten wij ons nog op beraden en dat vinden we voor nu niet voldoende helder. Dank u wel.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng. Mevrouw Welschen van het CDA.

Mevrouw Welschen-van der Hoek: Dank u wel. Allereerste dank aan gedeputeerde Van Essen voor zijn reactie op het amendement Gezondheid en ruimtelijke inpassing. We zullen ... We nemen uw suggestie over om die tekst aan te passen van eerlijk naar zorgvuldig en dienen hem daarmee opnieuw in, namens de partijen die er al bijstonden. Landelijk en stedelijk werd ook nog even genoemd. Daar wil ik nog wel een aanvulling op geven. Ik wil het ook, omdat het het energiesysteem is als geheel en bijvoorbeeld niet alleen wind, daarom was ik ook wel blij met het voorbeeld over die huisjes in de stad die ... Of warmte in de stad. Ik wil ook wel de gezamenlijkheid van landelijk en stedelijk benadrukken, dus niet vanuit de tegenstelling dit ... Deze reis aangaan, maar ook opereren vanuit een gedeeld belang, zolang dat mogelijk is. Natuurlijk zullen er ook botsingen blijven, maar dat wil ik nog even gezegd hebben. Dan verder inderdaad het amendement over zeggenschap. Daar zal ik ook nog met mijn fractie naar kijken. Sympathiek. Ik snap de gedachte erachter. Daar willen we ook in mee. Maar ook nog niet concreet genoeg. Ik ga even met mijn fractie bespreken of we dat toch het voordeel van de twijfel zullen geven. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Welschen. Dan is mevrouw Flink van de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Flink: Voorzitter, dank aan de gedeputeerde voor de uitgebreide beantwoording en ook advisering over hoe wij de ingediende amendementen ook moeten wegen. Dat helpt enorm. Ik zal mijn stemverklaringen bewaren voor de stemming. Dank u wel.

De voorzitter: Heel goed. Dank u wel. De heer Travaille, Partij voor de Dieren.

De heer Travaille: Dank u wel. Vier punten van onze kant. Allereerst, CDA en D66 geven aan dat ze wat moeite hebben met de praktische invulling van zeggenschap. Dat kan ik me ook goed voorstellen. Maar aan de andere kant, daarom zijn het ook principes. Die moeten we verder nog invullen wat dat praktisch betekent. Dat moeten we denk ik gezamenlijk doen, maar ook vooral via de ambtelijke organisatie. Het andere punt is, waar GroenLinks op aanhaakte, moeten we nou hernieuwbaar eigenlijk uit de leidende principes halen en vervangen door duurzaam? Wij willen duurzaam vooral toevoegen. Wat ons betreft is het eigenlijk heel bijzonder en heel raar als de provincie Utrecht niet langer streeft in de leidende principes naar hernieuwbare energiebronnen. Dat is toch een heel raar signaal dat wij zouden afgeven als provincie? Niet passend, denk ik. Dan, we zijn blij met het positief advies als het gaat over het toevoegen van maatschappelijke organisaties, over zeggenschap, over energiecoöperaties. Maar we zijn ook een beetje teleurgesteld over de reactie over drie moties die de gedeputeerde eigenlijk samenvatte, als dat is wel een beetje ... Het zijn maar kleine punten. Besef dat die punten eerder aan de orde hadden kunnen komen als we op een normale manier het debat hadden kunnen voeren in de commissie hierover. Ik vind het ook van belang om te noemen dat het punten zijn die een heel duidelijk signaal moeten geven, zeker als het gaat over systeem. Als het een energiesysteemvisie is, dat is veel smaller in definiëring en dat sluit ook veel beter aan bij wat we nu doen. Wij hadden graag een bredere strategie willen afspreken in de commissie en bredere strategische principes willen afspreken over, hoe gaan we dit doen, waar leggen we onze nadruk op? Nu is het een vrij smal pakket, dat gaat echt over het systeem. Maar noem het dan ook het energiesysteemvisie en noem het vooral geen klein punt. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. Mevrouw Rikkoert, ChristenUnie.

De heer Vermaat: Voorzitter, alsnog dan een interruptie.

De voorzitter: U zit helemaal niet in mijn ooghoek of zo. Ik zal het beter doen. De heer Vermaat, gaat uw gang.

De heer Vermaat: Dank u wel. Een vraag aan de Partij voor de Dieren. In het amendement staat, duurzame hernieuwbare energiebronnen. Wat verstaat u daaronder? Want duurzame energiebronnen kennen we ook een nieuwbare energiebronnen ook. Maar u heeft een combinatie van twee gemaakt. Die definitie, volgens mij komt die nergens nog in terug. Dus ik ben benieuwd wat u daaronder verstaat.

De voorzitter: De heer Travaille, kort.

De heer Travaille: Het zijn twee criteria. Het moet dus voldoen aan duurzaam en het moet voldoen aan hernieuwbaar. Ik denk dat beide op zich hartstikke duidelijk zijn. Er staat dus niet in dat er alleen maar duurzame hernieuwbare bronnen mogen zijn in Utrecht. Er staat alleen dat de provincie daarnaar streeft en optimaal wil benutten. Dus er staat helemaal niet in dat je geen fossiele bronnen meer kan gebruiken. Alleen als provincie streven wij naar duurzaam en hernieuwbaar. Dat lijkt me op zich heel evident.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie een vinger van de heer Fiscalini.

De heer Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Ik wil daar nog wel eventjes concreet dan vragen, want hernieuwbare bronnen, dat zijn ... Dat is dan bijvoorbeeld zonne-energie, windenergie biogas, aquathermie, maar ook natuurlijk biowarmte. Duurzame bronnen, dat bijvoorbeeld ... Is bijvoorbeeld ... Volgens de EU is groen gas is ... Is dat gas, kernenergie, zon, wind en biomassa. Nou kan ik me bijna niet voorstellen, maar daarom vraag ik het ook nog eens een keer, hoe kijkt dan de Partij voor de Dieren aan als ze de weg openlaten voor de biomassa?

De voorzitter: De heer Travaille.

De heer Travaille: U hanteert daar een definitie die wij niet hanteren. Wij vatten bijvoorbeeld biomassa en mestvergisting niet onder de duurzame bronnen. Dat valt niet uit te leggen.

De voorzitter: De heer Fiscalini, heel kort.

De heer Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Volgens de taxonomie in de EU, als je kijkt bij de Green Deal, wat veel collega hier weleens vaker aanhalen, daar staat onder andere ... Ik noemde niet biovergisting, maar biomassa wordt daar wel degelijk gezien als een duurzame energiebron ook. Dank u wel.

De voorzitter: Toelichting. Gaat u iets nieuws zeggen?

De heer Travaille: Ik ga iets helemaal nieuws zeggen. We zijn van mening veranderd dankzij de ... Nee.

De heer Fiscalini: Zou mooi zijn.

De heer Travaille: Wat belangrijk is ... Al die begrippen, lokaal eigendom, zeggenschap, duurzaamheid, betaalbaarheid, al die punten moeten wij nog gaan uitvinden wat we daar precies mee bedoelen. Dat geldt zeker ook voor duurzaamheid. Maar om nou dan hernieuwbaar op te geven in de leidende principes, ik denk dat het als provincie Utrecht een verkeerd signaal geeft.

De voorzitter: Dank voor uw uitleg en toelichting. Dan is nu mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert: Bedankt, voorzitter. Ik heb enkel nog te noemen, bedankt voor de positieve advisering van de moties die wij mede hebben ingediend.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Fiscalini van UtrechtNu!.

De heer Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Ik had de gedeputeerde een vraag gesteld eigenlijk en dat ging ook, hoe kan het ook anders, over hernieuwbare bronnen. Mijn vraag was, hoe is dat woordje erin gekomen? Hoe kijkt de gedeputeerde daartegenaan dat het woordje hernieuwbare energie er nu in staat? Daarnaast ben ik positief verrast dat de gedeputeerde de mo... Het amendement omarmt en ... Over de wijziging van hernieuwbare energie naar duurzame energie. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer De Jong van Volt.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Ik zal het ook kort houden. Wij zijn ook blij met de positieve adviezen op het amendement en de motie van Volt. Hartstikke fijn. Goede beantwoording ook vanuit het college,

waarvoor dank. Dat ging ... Geldt ook trouwens ook voor de samenwerking met de ambtelijke ondersteuning daarbij. Het debat over zeggenschap, dat blijft bij ons toch nog een beetje hangen. Dat was voor ons toch ... Gaf onvoldoende duidelijkheid. We blijven toch een gevaar zien voor het verwachtingsmanagement met burgers op straat en denken dat de eerste stappen moeten worden gezet met de energiecoöperaties om die maar eens goed te positioneren. Tegelijk voelen we veel voor het versterken van lokale participatie met zeggenschap. Al met al, we gaan ons nog even beraden.

De voorzitter: Hartelijk dank, mijnheer De Jong. De heer Vermaat, SGP.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank voor de beantwoording en de positieve ontvangst van de diverse amendementen. Er zijn al een paar pijnpunten misschien of twijfel die er nog is over bepaalde amendementen ... Die hangen in die zin ook nog boven de markt. Ik sluit me aan bij andere partijen, als het over het stukje ... Die zeggenschap. In een interruptie gaf ik al aan van dat de definitie daarvan gegeven wordt vanuit de Regionale Energie Strategie, dat het onderdeel is van lokaal eigendom, dat je daarmee ook ... Zeggenschap heeft. Maar we moeten inderdaad de representatieve democratie niet uithollen door andere verwachtingen te scheppen. Dus wij nemen dat nog even mee in de fractie hoe we daar tegenover staan. Voor de rest denk ik dat we met de vele amendementen die worden ingediend en mogelijk ook worden aangenomen een mooie vervolgstap zetten naar de verdere uitwerking van de Energievisie en wensen daar de gedeputeerde en de ambtelijke organisatie heel veel succes bij.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van der Velde, heeft u nog inbreng? PVV? Dan gaan we doen aan de SP, de heer Breur. Geen inbreng? Forum voor Democratie, de heer Van Breukelen, ook geen inbreng. Mevrouw Hoek, nog een laatste woord.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. Ik heb het net natuurlijk al gezegd, maar 50PLUS heeft de schade aan gezondheid hoog in het vaandel staan. Ik heb al een aantal keren het berichtje rondgestuurd dat een rechter in Frankrijk al 100.000 euro als schadevergoeding heeft geëist aan degene die voor ... De windmolens heeft geplaatst. De bewoners die zo ziek werden, dat ze echt verhuizen moesten. Ik weet ook dat er in Zeeland al een aantal mensen zijn verhuisd, dat het in de Wieringermeerpolder al gebeurt dat ze weggaan. Ik wil toch wel benadrukken dat dat wel een punt is. Als die windmolens net geplaatst worden, voorzitter, dan is ... Zijn nog niet de veroorzaakte ziektes waarneembaar. Dat ontstaat in ... Binnen een jaar bijvoorbeeld. Ik neem ... Ik hoop dat de gedeputeerden beseft dat, als het dan zover is, dat ook rechtelijke uitspraken gaan komen met schadevergoedingen van 100.000 of nog meer, dat dan ... Denk ik dat u er rekening mee moet houden dat dan de gedeputeerde, oftewel de provincie, oftewel het college, hiervoor verantwoordelijk is. Dus dat kan ons heel veel geld gaan kosten. Dat wil ik nog wel even benadrukken. Maar het hoogste wat ik dus vind, wat in mijn vaandel staat van 50PLUS, is de gezondheid, los van het geld. Maar dat is wel een consequentie. Dat wil ik nog wel even benadrukken. Hou daar rekening mee. Dus niet onder dwang en niet zonder draagvlak. Dat wilde ik nog gezegd hebben.

De voorzitter: U heeft een interruptie van de heer ... Dank u wel.

Mevrouw Hoek: Ik weet niet waarom ik knipper, want ik heb nog heel veel tijd.

De voorzitter: U heeft een interruptie van de heer Fiscalini. De tweede termijn is twee minuten, dus u had niet zo heel veel tijd meer. De tweede termijn is twee minuten. Mijnheer Fiscalini wil u denk ik iets vragen.

De heer Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Ik had een vraag aan mevrouw Hoek. U staat onder een am... Onder twee amendementen. Een staat voor het woordje hernieuwbaar eruit te halen en de ander is om de definitie te veranderen naar duurzame hernieuwbare energie. Het lijkt mij een beetje tegenstrijdig. Ik denk dat u toch zal moet kiezen tussen een van de twee.

Mevrouw Hoek: Als het kan, voorzitter, maar dan gaat het volgens mij niet van mijn tijd af, want het is een vraag. Ik heb ook inderdaad moties mee ingediend, zo, als het een het niet haalt, dan kan iets anders het nog wel halen. Dan bereik je in ieder geval iets, want je haalt nooit altijd 100 procent van wat je wilt. Dus vandaar, mijnheer Fiscalini, ga ik ook mee met andere voorstellen om te kijken van, als dit niet lukt, dan lukt dat misschien wel en dan hebben we in ieder geval iets bereikt en dan kunnen we het daarop weer anticiperen.

Mevrouw Veen: Voorzitter?

De voorzitter: Wilt u nog reageren, de heer Fiscalini? Kort.

De heer Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Ik vind het wel vreemd, aangezien ze toch wel tegenstrijdig van elkaar zijn, als je bij eentje het woordje eruit wil halen en bij de ander laat je het er juist expliciet inzitten. Dus ...

De voorzitter: Ik zie dat als een constatering. Dan laten we het daarbij. Mevrouw Veen.

Mevrouw Veen: Voorzitter, ik was even benieuwd of mevrouw Hoek misschien zou meedoen aan het gedachte-experiment dat als ze er één zou moeten kiezen, welke het dan zou zijn.

De voorzitter: Mevrouw Hoek hoeft niet per se te reageren.

Mevrouw Hoek: Hoog ... Voorzitter, hoog in het vaandel staat gezondheid.

De voorzitter: Goed. Dank u wel voor uw inbreng. Hiermee zijn we aan een afronding gekomen van de tweede termijn. De gedeputeerde krijgt nu nog twee minuten om te reageren op de laatste inbreng.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Dank voor de vragen. Allereerst, dank voor de aanpassing van het CDA. Daar gaat mijn tijd. Die kan ik alsnog positief adviseren, kunnen we ook positief adviseren. Ik was ook heel blij dat mevrouw Welschen ook aangeeft, het gaat ook om een gezamenlijk belang van stedelijk en landelijk gebied, met ook allebei de eigen mogelijkheden, opgaven, en gezamenlijk ook die energietransitie een plek geven. Dus laten we daar niet tegenover elkaar staan, als landelijk en stedelijk gebied, maar juist die samenhang zoeken. Volgens mij is dat heel belangrijk. Er waren twee zaken die er een beetje uitsprongen, denk ik, in de tweede termijn. Eentje is zeggenschap. BBB zegt, dat is meer dan meepraten. Dat denk ik ook. Eigenaarschap is bijvoorbeeld een heel sterke manier om ook zeggenschap te hebben. Eigenlijk de oproep was, zo heb ik het ook net vertaald, dat door het toevoegen van zeggenschap eigenlijk ook u uit wil spreken als Staten dat ook mensen die niet misschien de middelen hebben om eigenaar te worden wel ook op die manier invloed hebben. Geen vetorecht, maar wel ook invloed hebben. Dus het is meer dan alleen maar meepraten. Het is denk ik goed om dit ook te koppelen aan het lokaal ... Of het kader lokaal eigenaarschap voor ... Dus dat gaat dan wel alleen over wind, dus dat is maar een klein gedeelte natuurlijk van alle ... Van het hele energiesysteem. Maar daar ... Dat komt natuurlijk nog uw kant op. Daar zullen we ook zeggenschap bij betrekken. Dat raakt ook erg denk ik aan de motie die natuurlijk is ingediend, die vraagt om inclusieve energiecoöperaties. Juist ook mensen met een kleine beurs, dat die misschien ook toch op een of andere

manier ook mede-eigenaar kunnen worden. Dat helpt natuurlijk ook omdat daarmee ook dat zeggenschap beter en breder te borgen. Een ander onderwerp dat ik merk dat veel terugkomt, is duurzame energie versus hernieuwbare energie. Het probleem natuurlijk van beide is dat iedereen daar een beetje de eigen definities aanhangt. Ik zie veel gezwaai, voorzitter.

De voorzitter: Ik hing aan uw lippen, dat zag u wel. Een interruptie van mevrouw Van der Velde, PVV.

Mevrouw Van der Velde: Dank u wel, voorzitter. Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat mensen met een kleine beurs dan ook eigenaarschap kunnen krijgen. Maar hoe kun je dat dan betalen als er geen geld is, vraag ik mij af.

Gedeputeerde Van Essen: Daar zijn zeker modellen voor. Dat je bijvoorbeeld wel via een lid energiecoöperatie ook daaraan mee kan doen, ook als je geen middelen inbrengt. Maar dit is nou typisch een onderwerp dat we volgens mij in dat kader ook verder zullen uitwerken. Dat komt naar u toe.

De voorzitter: Dank voor uw toelichting. Eigenlijk, de gedeputeerde is net klaar. Maar ... Dat dacht ik. U stopte heel aardig omdat u zag dat er een interruptie was. Gaat uw gang, mevrouw Flink.

Mevrouw Flink: Dank, voorzitter, dat ik alsnog deze interruptie mag doen. Wij waren op basis van de beantwoording van de gedeputeerde over het amendement met lokaal zeggenschap in beraad of als de interpretatie van de indieners blijft, en dus niet hoe de gedeputeerde had gezegd van, mag het deze invulling zijn, of het dan alsnog positief geadviseerd kan worden, of dat dan de advisering verandert. Want dat konden wij er niet helemaal uithalen. Dus ik vroeg me af of dat gedeputeerde dat nog iets zou kunnen aanscherpen voor ons. Dank u wel.

De voorzitter: Ik wil de gedeputeerde graag weer het woord geven, maar wel erop wijzen dat u al buiten de twee minuten bent, dus hou het kort.

Gedeputeerde Van Essen: Ik ... Volgens mij ben ik heel duidelijk. Met die interpretatie die wij aangeven, kunnen we het positief adviseren. Maar als u zegt van, wij merken dat hier heel veel onduidelijkheid over is en iedereen daar zijn eigen uitleg aan geeft, dan is het misschien verstandiger om als Staten te zeggen, wij nemen hem niet aan, want dit is alleen maar verwarrend. Maar als hij aangenomen wordt, zullen wij dat in ieder geval doen met die interpretatie. Dan kom ik nog bij tot slot duurzaam versus hernieuwbaar. Ik zei al, daar zijn veel verschillende definities van. Het is niet zo dat ik dit lees, dat wij dit lezen, als van, daarmee gaat het vooral over kernenergie. Want de oproep volgens mij van Partij voor de Dieren was juist ook, kijk ook naar duurzaamheid. Dat betreft meer aspecten dan hernieuwbaarheid. Dus wat ons betreft is het streven naar duurzame energie en benutten van de mogelijkheden daarvan heel verstandig en beslaat dat meer aspecten. Dus het is ... Het was juist een idee van, we horen verschillende amendementen die heel veel raakvlakken met elkaar hebben en ons leek het verstandig om op die ... Op deze manier te combineren. Dus het heeft een duidelijk bredere interpretatie. U zoekt echt naar duurzame bronnen in de brede betekenis. Met die interpretatie hebben we dat positief geadviseerd. Tot slot, twee dingen nog. Partij voor de Dieren zegt, een aantal kleine punten niet positief geadviseerd. Dat had niet met omdat het wat kleinere punten waren, maar echt met de inhoudelijke onderbouwing die ik daarbij in de eerste termijn heb gegeven. Dat is de reden waarom we die negatief hebben geadviseerd, die redactionele wijzigingen. Tot slot, mevrouw Hoek die vroeg bij de eerste termijn, de gezondheidsschade, in uw geval specifiek over windenergie. Uiteraard is dat een belangrijk element. Niet alleen van windenergie overigens, ook voor andere aspecten van het energiesysteem, van hoogspanningsstation of uitstoot of kernafval of geothermie, relaties met drinkwater. Al

dat soort aspecten zijn van belang. Dat is waarom wij dat ... Ook het amendement daarover positief hebben geadviseerd voor vandaag.

De heer Fiscalini: Voorzitter?

De voorzitter: Hartelijk dank aan de gedeputeerde.

De heer Fiscalini: Voorzitter?

De voorzitter: Toch nog een laatste ...

De heer Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Ik heb nu twee keer een vraag gesteld aan de gedeputeerde, waar het woordje hernieuwbare energie vandaan komt en hoe dat erin gekomen is, aangezien het er nooit eerder is over gehad. Heb ik de, voorzitter, heb ik de gedeputeerde horen zeggen dat er allerlei definities aangeplakt kunnen worden. Nou staat de definitie, zeker in de Europese Unie, is dat het allemaal duidelijk ingeschreven wat hij hernieuwbare bronnen zijn en wat duurzame bronnen zijn. Maar mijn vraag ook, wil ik hem voor de derde keer wel herhalen, waar komt het woordje hernieuwbare energie vandaan? Aangezien we dat nog nooit eerder in dit huis op papier hebben gehad.

De voorzitter: De heer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Of het hier nooit eerder op papier is geweest, dat waag ik te betwijfelen. Waarom hier in dit stuk voor die term is gekozen, ik ... Volgens mij worden allebei de termen, duurzaam en hernieuwbaar, worden allebei veelvuldig gebruikt in allerlei stukken. Er is ... Hernieuwbaar is voor gekozen. Er zit niet een hele beschouwing achter of dat daar op een gegeven moment ... Dus dit is wat ik daarvan weet op dit moment. Ook zo een technische vraag, als ik zo vrij mag zijn.

De voorzitter: Ik sluit het hierbij af, want het wordt nu een discussie over woorden.

De heer Fiscalini: Er staat ... In het hele coalitieakkoord is het woordje hernieuwbare bron nog nooit gebruikt. We hebben het over energievisies ... Gaat het steeds over duurzaam, dus ...

De voorzitter: Ik geef u niet meer ... We zijn er nu klaar mee, mijnheer Fiscalini. Excuus. Maar we moeten het ook een keer afsluiten. Dit is niet het hele ... Waar ... Hangt niet het hele stuk om en de hele besluitvorming. Ik denk dat we een prima debat hebben gehad over de leidende principes Energievisie. Advies van de gedeputeerde is er ook over de amendementen en de moties.

12. SV Wijzigingsbesluit Verordening Europese Landbouwsubsidies 2023-2027 provincie Utrecht

De voorzitter: Dat maakt dat wij door kunnen naar agendapunt 12. Het Statenvoorstel Wijzigingsbesluit Verordening Europese Landbouwsubsidies 2023-2027 van de provincie Utrecht. Het is een klein debat. Betekent dat u allen één keer het woord krijgt. Het hoeft niet. U mag ook rustig overslaan. Dat is geen schande. Dan starten we daar nu mee. Gaat op volgorde van grootte partijen. Ik wil eigenlijk ook voorstellen om alle kleine debatten gewoon vanuit uw plek te doen, tenzij het natuurlijk uw maidenspeech betreft. Dan nodig ik u straks van harte uit bij het kathedr. Dat betreft mevrouw Batteau, die gaat straks haar maidenspeech ... Frank van Breukelen wil iets vragen.

De heer Van Breukelen: Punt van de orde. Dienen de indieners niet naar het spreekgestoelte te komen, of zullen die ook gewoon vanuit achter hun ...

De voorzitter: Mij voorstel was om praktische en tijdbesparende maatregelen om op je plek te blijven, tenzij het je maidenspeech is.

De heer Van Breukelen: Begrijp ik.

De voorzitter: Maar in uw geval is dat vast niet het geval. Dus dat geldt alleen voor mevrouw Batteau. Dat weten we van tevoren. Dan geef ik bij de BBB graag als eerste de heer Van Vuuren het woord.

De heer Van Vuuren: Dank u wel, voorzitter. Ik ga hier inderdaad kort over zijn. We hebben hier in de commissie verschillende technische vragen over gesteld die voor ons voldoende zijn beantwoord, dus daarvoor ook onze dank. Wij dienen de ... Het amendement van de VVD mede in. Ik ga ervan uit dat mevrouw Van Gilse die zo meteen nader zal toelichten. Maar die is volledig met ... In lijn met onze visie. Wij moeten geen onderscheid maken in typen landbouw of bepaalde vormen van landbouw, een voorkeurshandeling geven. Dus vandaar van harte steun voor het amendement van de VVD. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. Geef ik graag het woord aan de heer Hart van GroenLinks. U kunt gewoon gaan praten. Het beeld volgt u vanzelf.

De heer Hart: Liep het hele leven maar zo soepel, voorzitter. Dank u wel. Eigenlijk is dit een vrij technisch Statenvoorstel, maar toch even een korte bijdrage. Want in dit wijzigingsbesluit wordt het aanjagen van samenwerking duidelijk benoemd. Ook in de commissievergadering heb ik al benadrukt dat GroenLinks heel veel waarde hecht aan het aanjagen van die samenwerking, en het liefst gebiedsgericht. Met als doel een sector die niet alleen economisch rendabel is, maar ook ecologisch rendabel. Daarom vinden wij het heel positief dat in deze verordening landbouwers met een biologische bedrijfsvoering, maar ook landbouwers die willen omschakelen naar biologisch, een hoger aantal punten kunnen krijgen. Daar is GroenLinks gewoon heel erg blij mee.

De voorzitter: Hartelijk dank, mijnheer Hart. VVD, mevrouw Van Gilse.

Mevrouw Van Gilse: Dank voor het woord, voorzitter. We hebben in de provincie Utrecht een hele diverse agrarische sector met allerlei soorten landbouw op allerlei soorten manieren en ook heel veel nevenactiviteiten bij de boerenbedrijven. Wij vinden het daarom ook heel erg belangrijk dat onze subsidieregelingen daar ook rekening mee houden en ruimte voor geven. Er liggen grote opgaven in onze provincie voor het landelijk gebied en het is belangrijk dat iedereen gestimuleerd wordt stappen in de goede richting te zetten. De wijziging die nu voorligt, stelt onder andere voor om de extra punten die gegeven kan worden aan biologische boeren en boeren die daarnaartoe omschakelen uit te breiden naar een onbegrensd aantal. Ter afweging van ... Aan GS. Dit kan Gedeputeerde Staten vastleggen in haar openstellingsbesluiten. Daar hebben wij vervolgens als Provinciale Staten geen invloed meer op. Mijn angst is daarom dat de woorden tenminste, die voor een extra punt zullen worden gezet, dat die zo kunnen worden uitgewerkt in een vaststellingsbesluit op een openstellingsbesluit dat dit zorgt voor onzekerheid bij boeren en dat het willekeurig in de hand zou kunnen werken. Het is goed als boeren, welke bedrijfsvoering dan ook, van tevoren weten waar zij aan toe zijn en dat alle boeren, ongeacht welk labeltje, gestimuleerd worden om stappen in de goede richting te zetten. Daarom dien ik graag met 50PLUS, SGP en BBB een amendement in om de woorden tenminste niet toe te voegen aan de verordening. Ik hoor graag hoe de gedeputeerde hiernaar kijkt en hoe zij

van plan is in die openstellingsbesluiten te borgen dat mijn geschetste schrikbeeld geen realiteit wordt. Laten we samen met alle boeren de goede kant opgaan in ons landelijk gebied. Dank u.

De voorzitter: Hartelijk dank voor uw inbreng. Ik beschouw uw motie nu als ingediend. Het amendement. Pardon. Die krijgen we ook nog, denk ik. U mag hem even ... Kan. Even kijken. We gaan door naar de D66. De heer Overkleeft.

De heer Overkleeft: Heel kort, voorzitter. Wij beschouwen dit nogal technische stuk als een uitstekende basis van waaruit wij op een heel evenwichtige manier subsidies kunnen gaan verdelen onder de verschillende soorten agrarische ondernemingen in onze sector. Ik kan nu al wel zeggen dat wij de zorgen van VVD hierin niet delen, maar we zijn wel benieuwd naar de beantwoording van de gedeputeerde. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. De heer Westelaken, CDA.

De heer Westelaken: Dank, voorzitter. Heel kort. We zijn blij dat deze juridische basis gelegd is voor een goed openstellingsbesluit en we verwachten en vertrouwen erop dat de gedeputeerde de gehele agrarische gemeenschap in de provincie Utrecht hiermee kan versterken.

De voorzitter: Hartelijk dank. Partij van de Arbeid, de heer Adriani.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Omwille van de tijd en omdat onze fractiespecialist belangrijke taken elders aan het doen is, sluit ik me aan bij de woorden van de heer Hart van GroenLinks.

De voorzitter: Vooruit dan maar. Dan komen we nu toe aan mevrouw Batteau. Die gaat haar maidenspeech vanaf deze plek doen. Dat betekent dat zij niet geïnterrupteerd mag worden terwijl ze haar maidenspeech doet. Op enig moment gaat ze misschien over op haar inbreng. Ik vraag haar dan ook om dat eventjes aan te geven op het moment ... Wanneer uw maidenspeech voorbij is en u gaat over op uw inbreng, of u dat even ... Precies. Want dan mag er wel weer geïnterrupteerd worden. Gaat uw gang.

Mevrouw Batteau: Het is misschien een beetje ongebruikelijk om een jaar na de Provinciale Statenverkiezingen een maidenspeech te houden, maar dat bent u inmiddels van ons als fractie, van Partij voor de Dieren wel gewend, denk ik. We doen dingen soms graag anders, verwoorden dingen net even anders, gebruiken andere termen, vragen geëigende paden, plaatsen kanttekeningen bij wat vanzelfsprekend doorgaat. Het voordeel van op een later moment een maidenspeech houden, is dat we collega's zijn geworden. We kennen elkaars partijpolitieke standpunten, maar zijn ook meer vertrouwd met elkaars manieren van spreken. Er zijn politiek overstijgende persoonlijke connecties, verrassende gedeelde interesses, vriendschappelijke uitwisselingen en we vinden elkaar over en weer op specifieke onderwerpen. Het is dus mooi om een speech te kunnen houden voor mede-Statensleden leden die ik al wat beter ken en die mij al een beetje kennen. Ik wil deze gelegenheid gebruiken om het over stilte te hebben. Wij volksvertegenwoordigers praten graag, vertellen graag hoe het zit, blinken uit in het stellen van scherpe vragen, we weten dat taal ertoe doet in een debat, we houden van woordgrapjes en stijlfiguren. Maar stil zijn, nee, dat is niet zo ons ding. Daarvoor zijn we niet de politiek ingegaan. Want als het goed is, willen we iets veranderen. Dat doen we met woorden, argumenten, betogen. Toch is stilte van wezenlijk belang. Want de ruimtes tussen de woorden, het wit tussen de regels, daar bevindt zich vaak het grootste onrecht. Dat wil zeggen, degenen die niet gehoord worden en wiens belangen over het hoofd gezien worden. De stilte is een plek waar we vaak, zonder het zelf door te hebben, aan voorbijgaan. Filosoof Eva Meyer schreef daarover in haar boek, verwar het niet met afwezigheid. Verwijzend naar een gedicht van Adrienne Rich, die ik hier parafraseer, stilte is een

aanwezigheid. Het heeft een geschiedenis, een vorm. Verwar het nooit met enige vorm van afwezigheid. Meyer laat zien dat de macht en taalstructuur waarbinnen we de politiek bedrijven niet alleen bepalen wie er mee kunnen praten, wiens perspectieven we serieus nemen, wie we wel of niet onderdeel uit laten maken van de politieke gemeenschap, maar zelfs ook van invloed zijn op wat ... Of we spreken als spreken herkennen. Onderdrukkende systemen kunnen anderen onzichtbaar maken omwille ... Om onmondig zelfs dusdanig het zwijgen opleggen, waardoor levende wezens niet meer als zodanig herkend worden. Niet als ademende, denkende, liefhebbende, voelende, handelende wezens, maar als objecten waarmee we kunnen doen wat we willen. Waardoor hun stemmen, die wel degelijk klinken, niet als spreken worden onderkend, maar als geluid of als voorgeprogrammeerd gedrag bij dieren, of, in het geval van mensen, als irrelevant, niet ter zake doend. Laat ik concreet worden. Lang hebben we gedacht dat dieren geen taal hebben, geen cultuur. Het waren bioautomaten. Of we noemden het instinct, voorgeprogrammeerde gedragingen. Maar inmiddels weten we dat dat niet zo is. Iedereen die samenleeft met een hond of kat, ieder die dagelijks omgaat met kippen, varkens, paarden, koeien weet dat dieren communiceren, eigen voorkeuren, vriendschappen, unieke karakters hebben, gelukkig kunnen zijn, maar ook kunnen lijden, emotioneel en fysiek. Hoe hebben we hier oog voor gekregen? Doordat onderzoekers kritische vragen stelde over onze menscentrische benadering van dieren. Ze zijn onderzoeken gaan doen waarin de menselijke opvatting over taal en cognitie niet langer het uitgangspunt zijn, maar de unieke eigenschappen van het dier zelf. Van daaruit zijn we anders gaan spreken over dieren. Niet langer als objecten, als bioautomaten, maar als individuen die net zoveel waarde hechten aan hun eigen leven als wij dat doen. Dat anders spreken heeft het beeld doen kantelen. Dat is het doorbreken van stilte. Als je het eenmaal ziet en hoort, kun je het niet meer niet zien en je kunt het ook niet meer niet horen. De diepe drijfveer voor mij in de politiek is om oog te hebben voor de stilten die in politieke systemen in ons denken besloten liggen en ruimte te maken voor diegenen die nog niet worden gehoord. Het gaat daarbij om het vormgeven van het principe van radicale gelijkwaardigheid. Het humanitair recht is daarbij onze leidraad, ons ijkpunt. Van daaruit kunnen we dierenrechten en natuurrechten gaan vormgeven. We kunnen dus niet selectief zijn in wie we laten spreken en wie niet of principes van rechtvaardigheid willekeurig toepassen, de ene mens bestaansrecht gunnen en de andere niet, onderdrukking en geweld tegen onschuldige burgers onbenoemd laten. Of het nu gaat om oorlogsmisdaden, discriminatie, uitsluiting en uitbuiting van mensen of om het systemische geweld tegen de vele miljoenen dieren die in ons land een kort en ellendig bestaan leiden in de bio-industrie, het is mede aan ons als vertegenwoordigers om niet te zwijgen en moedig te zijn, vanuit liefde te spreken en de kant te kiezen van de onschuldigen en de kwetsbaren. Alleen zo behouden we ook onze eigen menselijkheid. Tot slot, stilte is niet alleen een onderdrukkende stilte. Eva Meyer legt uit dat er ook een hoop en een belofte in besloten liggen, in stilte. Want we weten niet wat er gaat komen. Onze politieke gemeenschap kan zoveel rijker en meer verscheiden worden, zoveel meer stemmen laten klinken en te horen brengen. Om ons te bekwamen in de kunst van het luisteren, kunnen we die stilte ten goede keren. Namelijk als de ruimte waar we de stem van de ander, die we misschien nu nog niet kennen, ineens wel kunnen horen. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk bedankt voor uw indrukwekkende maidenspeech. Dan gaat u nu over tot uw inbreng.

Mevrouw Batteau: Ik ga over ... Inderdaad.

De voorzitter: Dat mag u ook daar doen. U staat er nu toch.

Mevrouw Batteau: We hadden naar aanleiding van dit ... Dit is even een overgang naar een technisch verhaal. Dat is altijd even schakelen. Wij hadden eigenlijk wat betreft het wijzigingsbesluit van de verordening nog één punt die we wilden inbrengen. Dat gaat over dierenwelzijn, uiteraard. Vandaar ook mijn maidenspeech die

daarover ging. We hebben begrepen dat er negen ... Er zijn negen prioriteiten of doelen vanuit de EU verwerkt in het GLB, dus het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Die zijn weer overgenomen in ons Nationaal Strategisch Plan, waar deze verordening weer op is gebaseerd. De gedeputeerde stelt in de memo dat dierenwelzijn in dit specifieke subsidie-instrument, dus die samenwerking in de integrale gebiedsontwikkeling, dat dierenwelzijn daarin geen doel op zich is, maar wel terugkomt in andere openstellingen die nog eraan komen in 2024. Verder wordt er gesteld dat er in een later openstellingsbesluit aandacht gaat besteed worden aan dierenwelzijn. Voor ons is het dus heel belangrijk, en we vinden het dus eigenlijk jammer dat het niet al in die verordening is meegenomen, want we kennen wel meer punten toe aan biologische boeren die die transitie willen ingaan, maar we hebben eigenlijk ... Maken we dierenwelzijn daarin niet expliciet, dus we hadden het liever in deze verordening gehad. Maar nu begrijpen we dat in ... Bij het openstellingsbesluit dat alsnog ... Dat daar aandacht aan besteed gaat worden. Voor ons is dat niet een mogelijkheid, maar we vinden dat echt een voorwaarde, een noodzakelijke voorwaarde. Want het kan natuurlijk niet zo zijn dat bij initiatieven die subsidie ontvangen dierenwelzijn achteruit gaat. Dus voor ons is het heel belangrijk dat daar een criterium in gaat komen. Dus daar zou... Dat zouden wij willen ... Voor willen pleiten dat bij de beoordelingen, bij de toekenning, dat je zo wil aansturen met criteria op verbetering van dierenwelzijn. Dat is natuurlijk ook in lijn met onze motie, onze transitie, Ook onze transitie, waarin dierenwelzijn een structurerend principe vormt. Dus die ... Daarom zou ik eigenlijk aan gedeputeerde willen vragen of er een toezegging kan worden gedaan bij de openstelling van subsidie-instrumenten naar aanleiding van deze verordening of dierenwelzijn daar een plek in gaat krijgen en dat er dus die selectiecriteria geëxpliciteerd worden. Dat zou ook dan mooi deel uit kunnen maken van de verdere uitwerking van motie M14, waar ook aan gerefereerd is in een memo, Utrechtse aanpak dierenwelzijn. Dus dat we dan ook dat in onze subsidie openstellingsbesluiten verwerken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng. ChristenUnie, geen behoefte om inbreng. UtrechtNu!, geen behoefte. Volt, geen behoefte. SGP, mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Grotendeels kunnen we ons aansluiten bij de woorden van mevrouw Van Gilse van de VVD. In de commissie is erover gesproken. We hebben de beantwoording ook nog eens teruggekeken. Terecht, volgens mij, daarom dienen we hem ook mede in, het amendement, want waarom ... Wat is het doel van de EU van de subsidies uiteindelijk, is dat we bottom-up initiatieven stimuleren die ecologische, sociale of economische innovaties aanjagen. Het is dan apart als we een hele grote sturende rol in de puntentelling maken voor biologische boeren, want juist de maatschappelijke baten op onze investering, zo zie ik dan de subsidie maar, kan juist het groot zijn bij andere boeren. Kan juist zijn, daarom zeggen we ook van, het is goed als het één punt was geweest. Maar om de limitering weg te halen van de puntentelling, dan is er ook geen kader meer en dan ben ik wel benieuwd van uiteindelijk hoe het uitpakt als het tenminste één punt wordt in plaats van maximaal één punt. Daarom dit amendement. We kijken ernaar uit om de beantwoording van de gedeputeerde te horen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. SP, de heer Breur. Geen inbreng?

De heer Breur: Jawel, voorzitter. Een hele korte. Aangezien ik in de commissie had aangegeven een amendement te overwegen om LEADER uit het voorstel te halen. Maar aangezien mijn fractie geen potentiële meerderheid zag voor dit amendement, hebben we besloten om dit niet te doen en gewoon tegen het voorstel te stemmen. Gezien de vele moties en amendementen die vandaag zijn ingediend, denk ik dat daar enige dankbaarheid vanuit deze Staten voor op zijn plaats is. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. Ik sloeg per ongeluk mevrouw Van der Velde van de PVV over. Bij deze mag u natuurlijk alsnog uw inbreng doen.

Mevrouw Van der Velde: Dank u wel, voorzitter. Wij hebben een motie om in te dienen, Geen extra punten voor biologische landbouwers. Doordat ... Door innovatie en aangescherpte regelgeving is het verschil niet zo heel groot. Dus wij vinden extra punten niet gepast. Vandaar de motie. Dus ik zal hem zo even naar u toe brengen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van den Dikkenberg wil hierop reageren.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, die motie, is die niet overbodig op het moment dat we het amendement in stemming brengen, vraag ik aan mevrouw Van der Velde.

De voorzitter: Dat vraagt u aan mevrouw Van der Velde? De vraag van de heer Van den Dikkenberg is of de motie nog nodig is als het amendement wordt aangenomen. Of u wilt reageren? Het staat u vrij om de motie alsnog in te dienen natuurlijk.

Mevrouw Van der Velde: Vind ik ook wel lastig. Weet u wat, we houden hem gewoon aan. Veel plezier.

De voorzitter: U komt de motie nog even ... Of is die net al ingeleverd? Dat komt nog. Dan gaan we naar de heer Van Breukelen van de Forum voor Democratie.

De heer Van Breukelen: Dank u, voorzitter. We hebben eigenlijk weinig meer toe te voegen, we sluiten ons aan bij de woorden van BBB, VVD en SGP. Het is ook fijn als een ander ... Anderen een keer voor je spreken.

De voorzitter: Dank u wel. Dan tot slot, mevrouw Hoek. Mevrouw Hoek, wilt u iets inbrengen?

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. 50PLUS dient het amendement mee in, dus wij zijn het ermee eens. Dus dat ... Ik kan natuurlijk alles wel oplezen weer wat, waarom en overwegende. Maar ... En constaterende. Maar wij staan erachter. Dus bij deze.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is nu het woord aan de gedeputeerde. Kunt u gelijk reageren, wilt u even schorsen? U kan gelijk gaan reageren. Dat doet u vanuit het kathedr.

Gedeputeerde Sterk: Is dat goed?

De voorzitter: Doe maar.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, ik denk dat nog even goed is om kort te zeggen waar we het vandaag dus over hebben. We hebben het vandaag over een modelregeling die voorligt, die is gebaseerd op het Nationaal Strategisch Plan en dat is weer gebaseerd op het GLB-beleid, dat is vastgesteld door de Europese Commissie. De Europese Commissie heeft aangegeven dat ze graag een inzet willen op biologische landbouw. Dat is in die zin zo doorvertaald en in deze modelregeling gekomen die hier vandaag voorligt. Het betreft echt een technische aanpassing van de verordening die wij hebben met elkaar. Ik begrijp dat dat in zichzelf een discussie oproept. De volgende stap die we gaan zetten vanuit deze kaderstelling, zou je kunnen zeggen, is dat het inderdaad een openstellingsbesluit gaat worden. Het is niet dat wij daar als GS de vrije hand in hebben om daar zelf wat voor te bedenken en op basis daarvan een openstellingsbesluit te maken. Want dat moeten wij doen op de kaders die u als Staten heeft meegegeven. Die kaders die liggen in de Landbouwwisje,

die kaders die zitten in het UPLG en die kaders zitten ook in het coalitieakkoord en die liggen soms ook in moties die zijn ingediend in de Kamer. Eén motie die ik daarbij expliciet wil noemen, is de motie rond de koplopers die is aangenomen. We willen graag die boeren die eigenlijk al wat verder zijn dan de andere boeren richting de doelen die we met elkaar willen bereiken als provincie willen we ook op een bepaalde manier extra belonen. Dat is wat u eigenlijk ook terugziet in deze nog steeds modelregeling, die overigens in elke provincie op dezelfde manier er uitziet. Maar het is ook eens iets wat ik zou willen doorvertalen in de openstellingsbesluiten die we nemen, dat we natuurlijk ook daarin moeten doorvertalen wat wij met elkaar hier hebben afgesproken. Biologische landbouw is een van de transitiepaden die we ook met elkaar hebben afgesproken, net zo goed als innovatie een transitiepad is, net zo goed als extensivering een transitiepad is. Daar maken we de subsidieregelingen bij. De subsidieregeling die vandaag voorligt, is een wijziging die alleen betrekking heeft op de productieve investeringen. Er komen ook nog andere, of er zijn soms ook wel andere, openstellingsbesluiten. Deze openstelling die gaat komen, staat voor iedereen in principe open. Dus iedereen kan eraan meedoen, iedereen maakt ook kans. Ja, inderdaad, als je biologische landbouw bedrijft of van plan bent om dat te gaan doen, dat staat ook iedereen natuurlijk vrij om dat te gaan doen, dan heb je daar inderdaad net in dit geval een streepje voor. Maar als we het hebben over subsidies die gaan over hoogtechnologische innovaties, wat we ook willen bespoedigen, dan is ... Ligt dat weer net anders. Dat is denk ik niet te voorkomen, want dat heeft te maken met de breedheid aan landbouwperspectief dat we in onze provincie willen stimuleren. Dat zie je dus ook terug in de openstellingsbesluiten die we hier hebben liggen. Dus ook deze openstelling zal uiteindelijk voor iedereen openstaan. Inderdaad, als je op weg bent naar de biologische landbouw of je bent er al, heb je net een klein streepje voor. Ik zou goed letten op, als wij die openstellingsbesluiten gaan uitwerken, dat dat inderdaad wel redelijk blijft. Dus dat het niet zo is dat je alleen nog maar als biologische boer in aanmerking komt voor deze regeling, want dat is natuurlijk ook niet de bedoeling. Daar zit volgens mij een deel van de zorg ook van de VVD, dat het wel uiteindelijk ... Voor elke boer moet er iets zijn in de provincie waarmee hij geholpen kan worden om die transitie te maken op de manier die hij zelf wil. Dan zeg ik er wel bij, wat ons betreft wel richting de doelen die we als provincie ook stellen, want daarvoor zijn natuurlijk ook die middelen uiteindelijk bedoeld. Dan was er nog een ander punt rond dierenwelzijn en wat ...

De voorzitter: Mag ik u heel even onderbreken, mevrouw Sterk?

Gedeputeerde Sterk: Zeker.

De voorzitter: Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, bij welke doelgroep kun je maatschappelijk de hoogste opbrengsten halen in de doelrealisatie van de doel die we als provincie gezet hebben in de landbouwtransitie?

Gedeputeerde Sterk: Ik begrijp de vraag niet helemaal. Bij welke doelgroep?

De heer Van den Dikkenberg: Bij welke doelgroep kun je nu met de investering die we doen het meeste rendement maken op de subsidie die we verlenen in de verduurzaming van de sector?

Gedeputeerde Sterk: Ik denk dat dat voor ... Dat dat bij elke boer in principe kan, maar zeker ook bij boeren die hebben aangegeven, wij willen graag in de transitie gaan naar de biologische landbouw. We weten allemaal dat de biologische landbouw op een aantal punten echt goed scoort als het gaat voor de doelen in de provincie. We weten ook dat die omschakeling naar de biologische landbouw kostbaar is. Dat hoor ik ook in gesprekken met jonge boeren. Die zeggen, ik wil best wel eigenlijk die omschakeling maken, maar dat

vraagt behoorlijk wat de investering aan de voorkant. Als je net begint met je bedrijf, heb je soms nog geen middelen daarvoor. Daarvoor zijn subsidies dan juist een goed instrument, denk ik, om hen daarbij te ondersteunen. Maar we zeggen niet dat we alleen voor die groep hem openstellen. We stellen hem in principe open voor alle boeren. Ik denk dat je dus niet één soort van instrument kunt hebben waarmee je iedereen in een klap helpt en dat je dat dus altijd toe zult moeten spitsen op, welke richting wil welke boer uit en hoe zullen we dat kunnen ondersteunen met de openstellingen die wij met elkaar vormgeven hier? Dus daar is niet één antwoord op te geven volgens mij.

Mevrouw Hoek: Voorzitter?

De voorzitter: Mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Ik ... Mag ik een vraag stellen? Mijn vraag is, er zijn ook agrariërs die door de situatie waarin ze nu zitten dus van groot naar kleiner moeten, maar toch nog wel een volwaardig bedrijf willen runnen en dan dus eigenlijk hierdoor switchen naar een andere vorm van het bedrijf. Kunnen die ook aanspraak maken op subsidie?

Gedeputeerde Sterk: Er zijn natuurlijk ondersteuningsmiddelen die soms in de vorm van deze subsidies zijn, maar soms ook in regelingen die we als provincie zelf daarnaast nog ontwikkelen, waarbij we mensen proberen te ondersteunen om de stap te maken richting de doelen die we met elkaar stellen. Als een boer zijn bedrijf kleiner maakt omdat hij dat misschien wel door de discussie rond de NV-gebieden die nu speelt, dat boeren misschien terug moeten in het aantal koeien, dan zullen we kijken, daar hebben we bijvoorbeeld plattelandscoaches voor, wat kunnen we dan betekenen voor deze mensen? Hoe kunnen we zorgen dat ... Of kijken wat voor bedrijfsvoering er nodig is dan om toch uiteindelijk een boterham te kunnen blijven verdienen?

De voorzitter: Ik denk dat uw vraag hiermee beantwoord ... Mevrouw Van Gilse.

Mevrouw Van Gilse: Dank voor het woord, voorzitter. De gedeputeerde geeft aan haar best te doen dat alle boeren een stap in de goede richting kunnen gaan zetten en gebruik kunnen gaan maken van deze, of in ieder geval, daar aanspraak op zouden kunnen gaan maken. Alleen hoe kan de gedeputeerde ons verzekeren dat dat ook echt gaat ... Echt zo gaat gebeuren? Daarnaast nog de vraag hoe onzekerheid en willekeur tegengegaan gaat worden in de openstellingsbesluiten.

Gedeputeerde Sterk: Op dat laatste punt, in het openstellingsbesluit zullen we duidelijk aangeven welke criteria er zullen zijn om te kunnen voldoen hieraan. We hebben daar ook altijd een nette commissie voor die dat ook bepaalt hoe dat soort dingen gaan. Dus dat is volgens mij een manier om te ondervangen dat er een soort willekeur zou ontstaan. Het is natuurlijk wel zo dat op een gegeven moment, wie het eerst komt, wie het eerst maalt soms. Als je voldoet aan die criteria, dat dat natuurlijk meespeelt. Maar dat werkt bij andere regelingen ook zo. Ik zie dat mevrouw Van Gilse nog een vraag wil stellen.

De voorzitter: Gaat uw gang.

Mevrouw Van Gilse: Heel kort over die criteria. Want bedoelt u dan ook dat er ook overal eigenlijk al een vast soort puntenverdeling al komt, of blijft dat eigenlijk totaal onduidelijk van tevoren?

Gedeputeerde Sterk: Nee. Wij zullen aan de voorkant in dat openstellingsbesluit duidelijk maken bijvoorbeeld voor hoeveel punten iemand in aanmerking zou komen. Wat mij betreft zijn dat er geen tien of zo. Dus het lijkt een beetje alsof er een soort openeindregeling hier is. Dat zal niet het geval zijn, want we zullen in het openstellingsbesluit duidelijk aangeven waar je aan moet voldoen om in aanmerking te komen voor die subsidie en wat, als je biologische landbouwer bent, wat dat dan eventueel extra telt? Nogmaals, dat zullen geen tien punten zijn of zo die je daarmee kunt verdienen waardoor je een enorme scheve balans krijgt. Ik vind ook dat wij de mogelijkheid moeten bieden aan alle boeren om gebruik te maken van die regeling. Maar, zoals ik al zei, uw Staten heeft ook gezegd, kijk hoe je ook koplopers kunt bevoordelen. Dit is ook een manier waarop je dat zou kunnen doen in ieder geval. Volgens mij is hij niet zo, hoe moet ik dat zeggen, zo dwingend dat dat betekent dat dit alleen nog maar voor biologische boeren opengesteld zou kunnen worden en andere boeren daar helemaal geen kans mee zouden maken. Ik denk dat het grootste deel toch nog steeds wel daaruit zal bestaan.

De voorzitter: Ik zie nog een interruptie van de heer Van Vuuren.

De heer Van Vuuren: Voorzitter, en eigenlijk in de laatste zin van gedeputeerde sorteerde ze al een beetje voor op mij vraag, want ik wilde hem dan inderdaad ook vragen van, als uw kop... Of als de gedeputeerde koplopers wil stimuleren, waarom dan toch de keuze voor de biologische boeren? Want er is natuurlijk niet gezegd dat een gangbare boer niet ook een koploper kan zijn.

Gedeputeerde Sterk: Maar we hebben het nu over deze regeling. Ik heb u ook genoemd, we hebben ook andere regelingen rond innovatie bijvoorbeeld. Ook daar wil je uiteindelijk zorgen dat daar ook in geïnvesteerd kan worden en geïnnoveerd kan worden. Maar dat is dan bijvoorbeeld weer niet voor de biologische boeren weggelegd. Dus het is een ingewikkelde discussie. Als je echt wil gaan bepalen van op ... Bijna op de vierkante meter, wie wil je waarvoor in aanmerking laten komen? Wij gaan er niet over welke keuzes de boeren maken. Wij geven alleen aan wat wij graag zouden willen bereiken in deze provincie en hoe wij daarin ... Om daar te komen, wat voor een stimulerings... En wat voor instrumenten we daarvoor hebben. Biologische landbouw is daar één van, dus naast de andere paden die ik net heb genoemd. Wat we in deze regeling doen, is dat we net een klein beetje voordeel geven aan een biologische landbouwer, waar we bij andere regelingen misschien juist weer voordeel geven aan boeren die echt geloven in die technische innovatie.

De voorzitter: Nog een verduidelijkende vraag.

De heer Van Vuuren: Om hier toch even op door te gaan. Want ik snap wel dat je dan wel een klein beetje voordeel wilt geven, dus daarom kan ik ook best wel inkomen met dat ene extra punt. Maar nu met ... Het voorstel is natuurlijk om daar een groter voordeel aan te geven. Dus vanwaar is daar dan het die behoefte ... Waarom is die behoefte er dan?

Gedeputeerde Sterk: Waar we het nu over hebben, is gewoon een modelregeling die wordt voorgesteld landelijk om dat op te nemen in je eigen verordening. Dat is wat we hiermee doen. Wij geven daarin aan dat het mogelijk moet zijn dat je misschien niet één maar twee of drie punten zou kunnen verdienen. Maar zover zijn we nog niet. Wat we alleen doen, is nu het kader bieden. We gaan vervolgens uitwerken in de openstellingsbesluit. Als je kijkt naar ons eigen beleid, wat willen we daar dan bij stimuleren? Dan zou het dus zo kunnen zijn, ik acht de kans op zich ook wel waarschijnlijk, dat je inderdaad wel een klein voordeel geeft aan boeren die of op weg zijn ... Nogmaals, die vraag krijg ik ook van jonge boeren, hoe kunnen wij die omslag maken? Help ons daarbij. Dit is een middel om daarbij te helpen. Maar we sluiten hem niet af alleen maar

voor de boeren die die weg in willen gaan. Ook andere boeren blijven gebruik kunnen maken van het openstellingsbesluit wat mij betreft.

De voorzitter: Hartelijk dank voor uw beantwoording.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, ik had nog een ander punt, maar dit ging over de eerste.

De voorzitter: Mevrouw Van Gilse, ik wil u vragen uw interruptie te beperken, want dit is uw derde interruptie in één onderwerp. Maar als u nog een heel belangrijk ...

Mevrouw Van Gilse: Want dat was eigenlijk nog op het ... Op de reactie op de interruptie van de heer Van Vuuren. Want de gedeputeerde geeft steeds aan van, dit is alleen een model en daar komt er ... Maar hoe kunnen wij er als Provinciale Staten er nou gerust op zijn dat dat goed landt in die openstellingsbesluiten? Want dat mis ik steeds nog. Een soort garantie of geruststelling dat dat inderdaad goed geborgd wordt.

Gedeputeerde Sterk: Dan zult u mij toch op mijn bruine ogen moeten geloven in zekere zin. Dat is een beetje flauw om te zeggen, maar ik heb aangegeven dat er natuurlijk kaders zijn gesteld door u als Staten. Er zijn kaders gesteld in het coalitieakkoord, er liggen moties. Het is mijn rol om daar zo goed mogelijk vorm aan te geven. Dat geef ik aan, een van die dingen die daar volgens mij in staan, is dat we ook de biologische landbouw willen stimuleren. Ik heb geprobeerd aan te geven dat deze openstelling ertoe kan leiden dat je net een klein voordeel hebt, maar dat het niet uitsluitend bedoeld is alleen maar voor de biologische boeren. Ik vermoed eerlijk gezegd zegt dat er meer reguliere boeren een plekken in zullen krijgen dan biologische boeren. Ook gezien, als je kijkt naar wat de wens is van veel boeren in onze provincie. Maar dat je daar, vanuit het idee dat je ook koplopers wil belonen, daar wel iets mee doet in deze subsidieregeling, dat is wel wat ik van plan ben.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Als u dat anders ziet, dan heeft u een instrument in handen denk ik om daar iets aan te ... Mee te doen.

De voorzitter: Er was ook nog een interruptie van de heer Van den Dikkenberg. Gaat uw gang.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, de gedeputeerde gaf net een paar keer aan dat wij kaders gezet hebben ... Gesteld hebben. Dat hebben we inderdaad. Maar dat was het kader van maximaal één extra punt in de beoordeling. Dat wordt nu ten minste. Waarom heeft de gedeputeerde dan niet overwogen om bijvoorbeeld maximaal drie of maximaal vijf? Dan heb je een kader en dan weet je wat je met elkaar afsprekt. Het kunnen er nu ook duizend zijn.

Gedeputeerde Sterk: Nu ridiculiseert een beetje. Ik heb net al gezegd, het zullen er zeker geen tien zijn. Maar als u zegt, het mogen er niet ... Maar maximaal drie zijn, dan wil ik daar best wel akkoord op geven.

De voorzitter: Dank u wel.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter ...

De voorzitter: Mevrouw Batteau had nog een interruptie en de heer Westerlaken. Mevrouw Batteau was eerder.

Mevrouw Batteau: Ik wilde eigenlijk op iets anders ingaan. Ik ga ... Maar ...

De voorzitter: Ik versta het niet. Sorry.

Mevrouw Batteau: Ik wilde eigenlijk op iets anders ingaan, namelijk de koppeling tussen biologisch landbouw en innovatie.

De voorzitter: Maar misschien heeft mijnheer Westerlaken nog wel ...

Mevrouw Batteau: Maar als we dit debatje dan af willen maken, is het ook goed.

De voorzitter: Had u over dit punt nog een inbreng, mijnheer ...

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Ik zat iets eerder met mijn hand te zwaaien, maar goed. U hebt een ... Kennelijk een linkse oriëntering.

De voorzitter: Mevrouw Batteau had uit beleefdheid haar hand even naar beneden gehaald.

De heer Westerlaken: Maar ik had nog een vraag aan de heer Van den Dikkenberg. Want er wordt nu met ... Over allerlei punten en puntensysteem. Maar weet de heer Van den Dikkenberg dan, ik weet het niet, maar ik ... Hij heeft het over duizenden punten. Maar volgens mij zitten er zoveel punten niet in het systeem.

De voorzitter: Ik moet eerlijk zeggen dat ik het vrij technisch begin vind te worden. Dat had ook op een ander moment misschien eerder gekund. Op een gegeven moment moeten we dit toch een beetje met elkaar afsluiten en dan eventueel moet u dan maar met een motie of een amendement komen om dat aan te passen. Dat lijkt me dan het beste. Dan zou ik willen ... Dan heeft mevrouw Batteau iets nieuws, of wilt u dan ...

Gedeputeerde Sterk: Ik wil nog graag even dit punt nog afronden en dan wil ik nog even de moties ...

De voorzitter: Doen we dat even. Is dat oké met u?

Gedeputeerde Sterk: Want er is dus, en het ... Ik denk dat dat op zich uit deze discussie voortvloeit niet mensen zal verbazen, maar daar ligt een amendement van de VVD, BBB en SGP. Dat moet ik dus ontraden op dit punt. Met de toezegging dat we echt niet enorme voorrang gaan geven aan de biologische landbouw, maar we willen wel op deze manier uitdrukking geven aan dat je koplopers wel iets in sommige gevallen voorrang, tenminste, voorrang moet ik ook niet zeggen, maar in ieder geval de mogelijkheid geeft om een iets grotere kans te maken. De motie van de PVV ontraad ik ook om diezelfde reden.

De voorzitter: Hartelijk dank. Misschien wilt u nog even blijven staan. Mevrouw Batteau kan dan ...

Gedeputeerde Sterk: Ik moet ook nog een ander punt zo, voorzitter ...

De voorzitter: Precies.

Mevrouw Batteau: Ik wilde inhaken op wat ik begreep te horen, dat er voor biologische landbouw, dat innovatie daar niet van toepassing is. Daar wilden we even een verduidelijkende vraag over stellen. Klopt het

dat dat niet als ... Maatregelen binnen biologische bedrijfsvoering niet als innovatie worden gezien, of wat is dan wel innovatie?

Gedeputeerde Sterk: Waar ik het over heb, is dat er soms subsidieregelingen zijn waarbij mede geld vrijkomt om te investeren in technologische innovaties als bijvoorbeeld monovergister of dat soort innovaties. Die zie ik niet onmiddellijk plaatsvinden bij de biologische landbouw. Voorzitter, dan was er nog een ander punt dat mevrouw Batteau ook opbracht over dierenwelzijn. Dat ... Ze heeft natuurlijk ook al een motie ingediend op dat punt. We zijn ook bezig om die motie verder uit te werken. Ik beloof u dat wij gaan kijken hoe we dat zouden kunnen doen, hoe je dat erin zou kunnen verwerken. Want ik wil even kijken hoe ... Wat dat dan betekent als je zegt, het mag niet bijvoorbeeld achteruitgaan of zo, als je een ... Want ik ... Dat vraagt denk ik even wat denkwerk hoe dat dan het beste een plek kan krijgen. Dus ik hoop dat u van mij ook weer op mijn bruine ogen aanneemt dat ik daar in ieder geval mee aan de slag ga. Ik heb er alle vertrouwen in dat u mij daar nog wel een keer op aanspreekt.

De voorzitter: Hartelijk dank. Er is nog een interruptie van de heer Van Vuuren. Dat is ook uw laatste, denk ik.

De heer Van Vuuren: Zeker. Dank u wel, voorzitter. Ik worstel hier een klein beetje mee, want eigenlijk net in het debatje van net was het argument van, we willen eigenlijk zoveel mogelijk boeren de kans geven om mee te doen aan deze subsidie. Nu wordt er natuurlijk wel weer iets aan toegevoegd van, het moet ook bijdragen aan dierenwelzijn. Dan, daarmee ... Er zullen ongetwijfeld ook initiatieven zijn die daar niet direct toe bijdragen, dus ik zou daar wel willen ... Toe willen oproepen dat we daar niet die beperking eraan toevoegen.

Gedeputeerde Sterk: Precies. Dat is precies waarom ik ook daarnaar wil kijken. Maar ik denk wat mevrouw Batteau ook zegt, dus dat je niet iets gaat subsidiëren waarmee er ineens een enorme achteruitgang voor dierenwelzijn dat tot het gevolg heeft. Ik denk dat we daar met elkaar wel snel over eens zijn dat dat ... Dat je dat niet wil met wat je subsidieert. Maar hoe je dat een vorm geeft, daar wil ik even naar kijken voordat ik toezeg dat ik dat ga doen op die manier. Dus dat is wat ik heb bedoeld te zeggen.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan zijn we hiermee aan het einde gekomen van agendapunt 12.

13. Actualiteitenmotie Natuur niet belangrijker dan drinkwater, ingediend door PVV e.a.

De voorzitter: Dan komen we nu toe aan het grote aantal moties. Een aantal moties is, actualiteitenmoties, is bij elkaar gezet, omwille van de ... Om dat wat handiger in te delen. Ik wil de volgende aanpak voorstellen om dit een beetje in de tijd goed te kunnen blijven doen. Er komt per motie, ook al zijn er vijf indieners, één hoofdindieners aan het woord, dan reageert Gedeputeerde Staten en daarna kunnen andere partijen nog reageren. Tot de afsluiting mag de indiener dan nog iets zeggen. Dat hebben we vanmorgen ook even in het fractievoorzitters overleg besproken. Daar was iedereen het mee eens. Dus ik hoop dat dat nog steeds zo is. Ik wilde dat nog even goed uitleggen van tevoren. Ik kan me ook voorstellen, want ... De heer Virginia.

De heer Virginia: Dank, voorzitter. Uiteraard ben ik het daar wel mee eens, maar het is me niet helemaal duidelijk wat we doen met interrupties. Als er interrupties zijn bij de indiener, mogen die wel gesteld worden voordat de gedeputeerde heeft gereageerd?

De voorzitter: Ik kan me niet voorstellen dat u al gaat interrumpen als iemand nog een motie aan het indienen is, want ... Maar goed, het kan. Maar ik zou u vooral ... We hebben er nu nog volgens mij meer dan tien zelfs, want er zitten dus nog een aantal bij elkaar. Als we dat vandaag af willen krijgen, dan moeten we

ook met zijn allen een beetje mee willen werken. Anders krijgen we het gewoon niet af en dan moeten we het volgende week afmaken, volgende week woensdag. Want we hebben nu over dit onderwerp, dat ook toch niet zo ... Dat was ook een klein debat, hebben we ruim een halfuur gedaan. Als we dat zo per elk agendapunt nu gaan doen, kunt u zelf uitrekenen hoe laat het wordt. Dus ik doe echt een groot beroep op u om mee te gaan in een ... In deze werkwijze. Ik stel ook voor om dat nu even gaan oefenen met het eerste punt. Daarna zouden we dan bijvoorbeeld even tien minuten een kleine korte pauze kunnen doen, als iemand daar behoefte ... Of misschien hebben jullie daar geen behoefte aan. Maar ik kan voorstellen dat iemand even de benen willen strekken, de handen willen wassen. Dan doen we dat. Dus we gaan door met agendapunt 13. Dat is een actualiteitenmotie die wordt ingebracht door de PVV, Forum voor Democratie en 50PLUS. Ik geef mevrouw Van der Velde, of nee, de heer Van Breukelen graag het woord.

De heer Van Breukelen: Dank u wel, voorzitter. De PVV en FVD hebben besloten om de twee actualiteitenmoties die wij samen ingediend hebben samen met 50PLUS te verdelen. Ondanks dat PVV natuurlijk de hoofdindieners is, vonden we het wel leuk om jullie wat afwisseling te bieden. Anders wordt het hier ook zo saai. Om kort te zijn, zal ik toelichten waarom deze motie ingediend is. Want het is een samenvoegsel van een ... Eigenlijk een aantal zeer relevante problemen die niet los van elkaar gezien kunnen worden. Utrecht heeft een aantal grote problemen, niet alleen Utrecht, deze problemen zien we eigenlijk ook wel landelijk terug, problemen met drinkwatervoorziening op de lange termijn, de woningcrisis en de snelgroeiende bevolking zoals in het coalitieakkoord wordt omschreven tot wel 25 procent in 2040. Daarom richt het dictum van deze motie zich ook op meerdere integrale problemen betreffende onze drinkwatervoorziening. Een drinkwatervoorziening waarvan ik hoop dat deze ons allen dierbaar is, maar om deze voorziening veilig te stellen en ook duurzaam en voldoende te laten zijn, moeten er wel keuzes gemaakt worden, keuzes die soms lastig zijn. Natuurlijk moeten we altijd focussen op ontwikkeling, waarin meerdere belangen zo goed mogelijk gecombineerd worden. Natuur en drinkwater kunnen we natuurlijk ook echt niet los van elkaar zien, maar om bij conflicterende belangen in de toekomst duidelijk te hebben welk belang de prioriteit geniet, stellen wij dat het belang van drinkwater boven natuurdoelstellingen gezet moet worden. Daarnaast is voorkomen beter dan genezen. De toename aan de vraag naar drinkwater, maar ook het tekort aan woningen kan niet los gezien worden van de bevolkingsgroei. Een bevolkingsgroei die niet los gezien kan worden van de immigratie in Nederland. Daarom ook het verzoek om een signaal te geven aan het Rijk dat het asielbeleid strenger moet, zodat er minder mensen binnenkomen in Nederland en dus ook Utrecht. Natuurlijk, we hebben nu de Spreidingswet. Minder mensen betekent simpelweg meer water per hoofd van de bevolking.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng. Ik weet niet wat u nu gaat doen, mijnheer Nagtegaal, want we hebben eigenlijk net afgesproken dat we dit niet zouden doen, dat ... We zouden eigenlijk dat proberen op te sparen. U krijgt nadat de gedeputeerde aan het woord is geweest de kans om iets in te brengen, omdat we ernaar streven deze vergadering af te maken vandaag.

De heer Nagtegaal: Maar ik wil een interruptie doen.

De voorzitter: Maar dat hadden we net afgesproken dat we dat niet gingen doen.

De heer Nagtegaal: Maar het instrument interruptie is dat ik dan ook meteen reactie krijg.

De voorzitter: Dan heeft u niet goed geluisterd bij het ...

De heer Nagtegaal: Ik heb redelijk goed geluisterd, alleen ik geef er geen gehoor aan.

De voorzitter: Ik geef u straks het woord.

De heer Nagtegaal: Mag ik een interruptie plegen, vraag ik u?

De voorzitter: Nee. Ik geef het woord aan de gedeputeerde. U mag straks het woord.

De heer Nagtegaal: Maar dan hoop ik wel dat ik meteen reactie krijg.

Gedeputeerde Bakker: Voorzitter, dank voor de ingediende motie. Ik ga ook geheel aansluitend bij uw voorstel het proberen kort te houden. Wij gaan de motie ontraden, niet omdat we dit geen belangrijk onderwerp vinden, zeker wel. Volle aandacht namelijk voor dit onderwerp. Gister nog is er een campagne gestart, Wees wijs met water. We zijn volop bezig landelijk met een actieprogramma drinkwater, beschikbaarheid en bronnen. Veel overleg met Vewin onder andere, de koepel van drinkwaterbedrijven, veel overleg met Vitens, onder andere over Schalkwijk. Eigenlijk wat u zegt over natuur en drinkwater, hoe verhouden die zich tot elkaar, daar hebben wij ons gehou... Te houden aan wettelijke verplichtingen die daarover zijn. Waar het gaat over Natura 2000, geldt gewoon, dat mag niet verslechterd worden daardoor. Voor andere natuurgebieden geldt dat het gelijkwaardig wordt getrokken. Ik denk ook een beetje ... Volgens mij is de grote zoektocht die er is, en daar proef ik bij bijvoorbeeld een partij als Vitens ook zeker bereidheid toe, hoe gaan we de twee meer met elkaar verbinden? Ik was een tijdje terug in Tull en Het Waal. Daar wordt dat heel mooi gedaan. Daar wordt ruimte geboden aan bijvoorbeeld weidevogels. Daar moeten we heen. U kunt dat ook zelf onder de aandacht gaan brengen, want als het goed is staat 12 juni ook een werkbezoek aan Vitens voor Provinciale Staten op de agenda. Maar deze motie ontraden wij. Tweede bullet vinden we eigenlijk een wat andere discussie. Is niet aan ons op dit moment. Dat is echt een Rijksoverheidsdiscussie. Al was het aan ons, dan hebben we niet dezelfde mening en zijn we niet toegedaan als de indieners. Dus focus op drinkwater, beschikbaarheid en bouwen van woningen. De rest laten we even. Dank.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan inventariseer ik nu even wie er dat wil zeggen zo meteen, waarbij ik heb gezien dat mijnheer Nagtegaal dat wil. Die krijgt van mij ook bij uitzondering zo meteen als eerst het woord. Maar ik wil even kijken of er nog meer fracties zijn. Nog een paar inderdaad. De heer Nagtegaal. Ik geef u als eerste het woord.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Allereerst, excuses. Mijn stem is weg, dus ik klink een beetje als, voor de liefhebbers, de vieze man van Van Kooten en De Bie. Ik heb eigenlijk een drietal punten die ik bij de indieners wil leggen. Ik zal trouwens geen kuikentjes aanbieden vandaag. Allereerst, waarom eigenlijk het instrument actualiteitenmotie? Als ik bijvoorbeeld het eerste beslispunt lees, lees je, om het in kaart te brengen van eventuele oplossingen en daar ook een soort prioriteit in te stellen, drinkwater boven natuur, en is dit eigenlijk niet een perfect iets zo... Dat je bij de kadernota zou kunnen ... Aan de kaart zou kunnen stellen? Dat is eigenlijk mijn eerste vraag die ik aan de indiener heb. Ten tweede, het tweede beslispunt, een van de indieners is de PVV. De PVV, ik heb net nog in het ... In de krant kunnen lezen dat daar waarschijnlijk binnen acht weken een nieuw kabinet of iets dergelijks is. Ik vind daarom het tweede precies punt een beetje cru en een beetje gek. Want je zit zelf als partij zijnde niet direct hier natuurlijk maar wel als partij zijnde aan tafel en dan ga je hier in de Staten voorstellen voor een strenger immigratiebeleid. Ik snap dat niet helemaal. Dus ik hoop dat de indieners daarop kunnen reageren.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng. Dan kijk ik nu even rond. Iemand van de BBB die inbreng heeft? Nee. GroenLinks? Ook niet. VVD? Nee. D66? Ook niet. CDA.

De heer Westerlaken: Ik ga hier geen woorden aan vuil maken.

De voorzitter: Goed zo. Partij van de Arbeid. Partij voor de Dieren, ook geen inbreng. ChristenUnie. De heer Schaddelee.

De heer Schaddelee: Dank u wel, voorzitter. Ik had dezelfde overweging als de heer Westerlaken om hier geen woorden aan vuil te maken. Maar soms moeten dingen denk ik wel gezegd worden. Ik vind het behoorlijk beschamend hoe deze motie asielbeleid en natuur in een valse tegenstelling brengt met drinkwater. Ik wil gezegd hebben dat ik dat echt heel ver van mijn werp. Dank.

De voorzitter: Dank u wel. UtrechtNu!. Die hebben natuurlijk al gereageerd in de persoon van Sjors Nagtegaal. Volt, geen inbreng. SGP, geen inbreng. PVV heeft natuurlijk mede ingediend. SP, de heer Breur.

De heer Breur: Dank u wel, voorzitter. Ik had dit ook in een stemverklaring kunnen doen, maar ik wil eigenlijk de complimenten die ik maak in het debat echt tot recht laten komen, dus niet afdoen met een stemverklaring, want er staat nogal wat in die motie. Er wordt een tegenstelling gecreëerd tussen natuur en drinkwater. Er wordt ook nog een link gelegd naar het asielbeleid. Dit is toch wel verreweg de meest verwarrende motie die ik ooit heb gezien. Daar wil ik graag mijn compliment voor maken.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng. Dan krijgen de ... Mevrouw Hoek, 50PLUS. Die is ook mede-indiener. Dan krijgen de indieners nog het slotwoord. De heer Van Breukelen.

De heer Van Breukelen: Dank u wel, voorzitter. Ik hoorde zeker een aantal dingen ook van de gedeputeerde, daar zal ik als eerste op ingaan. We zijn in ieder geval blij dat we te horen krijgen dat de focus op het veiligstellen van onze drinkwatervoorzieningen ... Dat die focus er zeker is. Inderdaad, voor de Natura 2000-gebieden is de prioriteit wettelijk gezien op de Natura 2000-gebieden. Maar er wordt inderdaad aangegeven dat betreffende andere natuurgebieden de prioritering eigenlijk niet bestaat. Ze staan gelijk. We zouden willen zien, heel graag, dat drinkwater echt een nummer één-issue wordt, als we het over natuur versus drinkwater hebben. Natuurlijk zien we heel veel problemen die ook samen daarin op te lossen zijn. Dat moet dan ook gebeuren wanneer dat kan. Maar wanneer er harde keuzes moet gemaakt ... Gemaakt moeten worden, moet drinkwater wat ons betreft op nummer één staan. Dan kreeg ik ook nog het verzoek of verwijt van UtrechtNu!, waarom de actualiteitenmotie? Wij denken dat drinkwater altijd een actueel probleem is, net zoals UtrechtNu! dat één à twee vergaderingen ook nog dacht. Jullie hadden recent echt zo'n zelfde motie, dus ik vind het een frappant verwijt van deze kant. Daarnaast is het ook nog ... Het asielbeleid, er wordt eigenlijk het verwijt gegeven dat wij het asielbeleid compleet de schuld geven van de drinkwaterproblematiek. Nee, niet alleen het asielbeleid. Het is het hele immigratiebeleid, het bevolkingsgroei-beleid.

De voorzitter: Mijnheer Van Breukelen, er is een interruptie van de heer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Dank, mijnheer Van Breukelen, door het verkeerd in kaart te brengen waar wij bezig zijn geweest. Want dat is niet zo, wat u net zegt. Wij hadden geen motie ingediend die een soort tegenstelling creëert immigratie versus drinkwater. Wij hebben inderdaad eerder drinkwater aan de kaak gesteld. Ik zou ook nog heel graag willen dat u ingaat op mijn opmerking, vraag over waarom actualiteitenmotie, tegenover dat bijvoorbeeld over, wat is het, twee maanden, drie maanden, de kadernota eraan komt, dat u dit ook kunt aankaarten.

De voorzitter: De heer Van Breukelen.

De heer Van Breukelen: Dank u wel, voorzitter. Het ding met deze actualiteitenmotie is dat die al even op de agenda staat. Die komt niet uit de lucht vallen. Dus inderdaad, toentertijd toen deze motie ingediend is, die hebben we helaas niet eerder kunnen behandelen, waren er heel veel signalen vanuit de media dat er problemen waren met drinkwater. Dan wil ik ook nog even verder ingaan, waarom inderdaad het verband? Ik heb dat verwijt ook nooit gemaakt dat u een verband had tussen asielbeleid en drinkwater. Maar ... Geen ... Maar ik denk dat over het algemeen wanneer de bevolking groeit, en asielbeleid is daar een onderdeel van, van die bevolkingsgroei, dat er dan gewoon simpelweg minder water per hoofd is. We moeten ook denken aan hoe vol Nederland raakt en tot wanneer onze drinkwatervoorzieningen die capaciteit aankunnen. Dus ik denk dat het best wel een hele relevante vraag is. Het is ook een vraagstuk waar snel iets aan gedaan kan worden. Voor de verdere verwijten, misschien uit oud zeer richting de PVV, ga ik niet verder op reageren, want het is niet aan mij om daarop te reageren. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan is hiermee punt 13 ... Gaan we er nog langer ... Mijnheer Nagtegaal. Gaat u iets nieuws toevoegen, of een vraag stellen?

De heer Nagtegaal: Ik ben zeer vernieuwend, dus ik voeg altijd iets nieuws toe. Voorzitter, het laatste is helemaal geen verwijt, maar is meer gewoon van, ik probeer me dan te verplaatsen in een ander. Ik denk, wat zou ik doen als ik nu in deze positie zat, ook als je krijgt naar het landelijke? Ik had dat dan niet zo gedaan. Laat ik dat even vooropstellen. Het is geen oud zeer of wat dan ook. Ik vind het gewoon vreemd. Ik heb eigenlijk nog een laatste vraag aan Forum voor Democratie van, is Forum voor Democratie eigenlijk überhaupt tegen bevolkingsgroei?

De voorzitter: Die vraag kunt u met ja of nee beantwoorden en dan kunnen we dit agendapunt afsluiten.

De heer Van Breukelen: Momenteel ja.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan hebben we agendapunt 13 hiermee behandeld. Dan wil ik even rondkijken. Is er behoefte aan een korte pauze om de benen te strekken, handen te wassen, dat soort dingen? Ja. Of niet? Wel. Dan gaan we dat nu doen, tot 16:30 uur. Tien minuutjes. Dat is meer dan genoeg. Tot zo.

14. Actualiteitenmotie Onderzoek naar aanwezigheid van Bisfenol A in het oppervlaktewater en de bodem rondom windturbines", ingediend door PVV & Forum voor Democratie

De voorzitter: Dames en heren, het is 16:30 uur, zelfs al een beetje geweest. Een pauze bevalt goed, zie ik. Dus als iedereen zo vriendelijk wil zijn zijn plek weer in te nemen, dan kunnen we met gezwinde spoed door met agendapunt 14. Ik doe ook een beroep op u om de ... Het geroezemoes in de zaal een beetje te beperken. Zeker als er nog debatten gaande zijn, dan wil ik u verzoeken, ook uit respect naar de sprekers, om niet te veel te praten of anders eventjes de zaal te verlaten en daar te praten met elkaar. Dus dat is het verzoek. Dan hebben we even uitgerekend. Er zijn nog elf moties te gaan. Sommige zijn geclusterd. Als we dan zeggen, gemiddeld tien minuten per motie, dan zouden we toch nog zo tegen 18:30 uur klaar kunnen zijn. Dat wil ik heel graag, zodat we dan kunnen gaan eten en schorsen en daarna de stemmen en de stemverklaringen. Dus ik hoop dat jullie dat ook een goed idee vinden en dat we dus de ... Het blijven hanteren zoals we net hebben afgesproken, de indiener dient de motie in, de reactie van de gedeputeerde komt en daarna krijgt u de gelegenheid om te reageren. Op die manier gaan we nu dus verder met motie 14. Dat is de actualiteitenmotie Onderzoek naar aanwezigheid van bisfenol A in het oppervlaktewater en de

boden rondom windturbines, ingediend door PVV en Forum voor democratie. Wie gaat deze motie indienen? Mevrouw Van der Velde, gaat uw gang.

Mevrouw Van der Velde: Dank u wel, voorzitter. Laat ik gewoon alles maar even voor zijn door te zeggen dat ook deze motie natuurlijk twee maanden geleden eigenlijk al op de agenda heeft gestaan, maar wegens omstandigheden helaas niet doorgang ... Of geen doorgang kon vinden. Vandaar dat wij hem vandaag natuurlijk ook graag in willen dingen. Windturbines zijn een hot topic. De gezondheid van onze bevolking is een hot topic. Iedereen heeft waarschijnlijk de laatste tijd wel in de krant gelezen dat windturbines toch wel voor behoorlijke schade aan gezondheid kunnen zorgen. Nou zijn de laatste berichten vooral gericht op geluid. Maar in de provincies Flevoland en Noord-Holland zijn ze een onderzoek gestart dus naar aanwezigheid van bisfenol A in het oppervlaktewater en in de bodem rondom de windturbines, omdat dit van de bladen van de windturbines af zou komen. In de commissie M&M van 22 november 2023 hebben wij de Gedeputeerde Staten gevraagd om ook deel te nemen aan dit onderzoek, waarop gedeputeerde Van Essen heeft geantwoord dat gezien het relatief lage aantal windturbines in de provincie Utrecht in vergelijking met Flevoland het zinvoller lijkt om het onderzoek in Flevoland af te wachten. Wel gestart? Dit onderzoek is dus nog niet gestart en wat ons betreft kan de provincie daar dus ook nog prima bij aanhaken. Wij hadden dus gevraagd of de gedeputeerde daar ook aan mee wilde doen. Maar door het lage aantal windturbines wilde hij dit niet. Maar we gaan natuurlijk nu een hele zoi aan windturbines erbij krijgen en dat lijkt ons ontzettend belangrijk om ook daadwerkelijk zeker te weten, voordat we starten met het hele verhaal, of de gezondheid van onze inwoners dan ook niet beschadigd raakt door die dingen. Dus bij deze zouden wij in eerste instantie graag weer het verzoek bij GS willen neerleggen om toch mee te doen aan dit onderzoek. Als u daar een toezegging op kunt doen, dan trekken wij de motie in. Mar doet u dat niet, dan zou ik toch heel graag onze motie in willen dienen. Dus het onderzoek naar aanwezigheid van bisfenol A in het oppervlaktewater en de bodem rondom windturbines. Omwille van de tijd zal ik het hierbij laten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van der Velde. De gedeputeerde, u mag het ook vanuit uw plek doen.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Dank ook voor deze motie. Goed dat deze alsnog hier aan de orde komt. Het is wat ons betreft belangrijk dat hier inzicht in komt, in het voorkomen van de stoffen die u noemt rond windturbines. Bisfenol A is overigens de stof die in heel veel zaken voorkomt, ook in hardplastics, in lijmen, in cd's, in bouwmaterialen, in pesticiden, ook in inkt van kassabonnen. Dat maakt dat het best lastig is om causaliteit tussen windturbines en het voorkomen van die stof te detecteren. Dat vraagt een goed onderzoek. Het inderdaad zo dat Flevoland dat onderzoek start. Daar kijken wij ook met belangstelling naar uit. Ik kan u ook toezeggen dat we dat onderzoek volgen en de resultaten delen. Om daar nog een keer extra middelen van onze begroting in te stoppen, dat lijkt ons niet noodzakelijk, ook niet zoveel toegevoegde waarde. Daar speelt inderdaad mee dat er natuurlijk in Flevoland veel meer materiaal is om dit onderzoek op toe te passen en dat we dus absoluut het belang zien van het onderzoek, dat we ook belangstelling volgen en u daar de informatie van zullen delen. Maar om daar een soort nog een Utrechtse variant aan toe te voegen, daar zien we niet echt de toegevoegde waarde van.

De voorzitter: Een duidelijk antwoord, lijkt mij. Welke fractie wil hier graag het woord over voeren? De heer Virginia, GroenLinks.

De heer Virginia: Dank, voorzitter. Het is ... Het was als interruptie bedoeld, maar goed, dat mocht niet. Als woordvoerder Bodem en water word ik steeds meer een scheikundige, want nu heb ik ook weer wat geleerd over bisfenol A. Op de website van RIVM staat waar het allemaal in zit. Inderdaad bouw materiaal, elektronica, plastic flessen, et cetera, et cetera. Ik was daarom zo verbaasd waarom mevrouw Van der Velde,

of in ieder geval de indieners, zich richten op windmolens terwijl eigenlijk die stof veel meer voorkomt, inderdaad met alle gevaren, dus ik ben heel blij wel dat het onderwerp aangekaart is, maar waarom specifiek windmolens? Want ik vroeg me af, als er nou een windmolen naast een landbouwbedrijf staat met landbouwplastic en je vindt daar heel veel bisfenol A, sluiten we dan het landbouwbedrijf dat plastic... Ik begrijp het dus niet waarom die specifieke keuze gemaakt is en niet verzocht om een breder onderzoek.

De voorzitter: Hartelijk dank. We doen even het rondje. Dan kunt u straks in één keer reageren. Andere fracties? De heer Travaille.

De heer Travaille: Dank u. De gedeputeerde onderschrijft het belang van gezondheid en specifiek ook rond deze stof. Inderdaad, Flevoland heeft heel iets ... Heel wat meer te onderzoeken dan wij. Sommige mensen zouden zeggen, ook helaas. Maar aan de andere kant, ik denk dat als het voorstel van de PVV eigenlijk is van, laten we goed in beeld brengen wat dit betekent voor Utrecht, dan kan ik me ook zomaar voorstellen dat de gedeputeerde zegt van, we wachten het onderzoek af van Flevoland en we kijken dan in een soort toelichting erbij van, en wat betekent dit voor Utrecht, als het al iets betekent? Dat was een suggestie. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Nog andere fracties het woord? Mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert: Bedankt, voorzitter, ook in aansluiting met wat er zojuist al werd gezegd van, bisfenol A zit eigenlijk overal in. Ik vroeg me eigenlijk af, waarom wordt er dan niet gevraagd naar een bisfenol-breed onderzoek in onze hele provincie?

De voorzitter: Hartelijk dank. Nog ander... Mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. Mijn vraag aan de gedepu...De vraag van 50PLUS aan de gedeputeerde is, wat moet er gewoon ...

De voorzitter: Mevrouw Hoek, er is geen vraag mogelijk aan de gedeputeerde. Het is uw reactie op de motie en de indiener krijgt zo meteen nog de gelegenheid om te reageren. We doen niet meerdere rondjes met vragen en antwoorden aan de gedeputeerde.

Mevrouw Hoek: Daar mag helemaal geen reactie op gegeven worden, op de gedeputeerde?

De voorzitter: Die heeft al gereageerd en dat is het.

Mevrouw Hoek: Maar je mag er toch wel wat van vinden?

De voorzitter: U mag er wel wat van vinden, maar u wilde een vraag ...

Mevrouw Hoek: Dan zeg ik wel ...

De voorzitter: Ik dacht, ik doe even aan verwachttingsmanagement.

Mevrouw Hoek: Ik wil graag weten wat de gedepu... Wanneer is het genoeg bij de gedeputeerde om te stoppen met de idioterie, om van alles maar gewoon te realiseren, terwijl er heel veel schade op allerlei niveaus toegebracht wordt? Vooral ook inwoners.

De voorzitter: Het is ook misschien wel meer een statement. Heeft iedereen die het woord wilde hebben, dat gekregen? Behalve de heer Fiscalini.

De heer Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Wij zitten misschien iets te rechts voor uw beeld. Wij willen toch een korte reactie erop. Ik zag een aantal van onze collega's die vroegen zich af, waarom dan bisfenol A en met windturbines? Dat komt omdat windturbine bladen die hebben een ... Door het vele gebruik ontstaat erosie en dan ontstaat verlies van fijnstof. In het fijnstof zit onder andere bisfenol A. Wij vinden het inderdaad ook belang... Gezondheid belangrijker. We snappen dan ook het onderzoek in de andere provincies. Alleen we willen er wel bij melden dat als er onderzoek wordt gedaan dat wij het inderdaad zonde vinden om van onze financiële middelen om dat ... Om dan dat uit te gaan geven aan een onderzoek hier in de provincie Utrecht. Wat ons betreft, als een onderzoek wordt gedaan naar bisfenol A voor het verlies van windturbines, dan maakt het niet uit waar de windturbine staat, of dat nou in Utrecht is of in Flevoland. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank voor uw reactie. Dan krijgt ... Is er nog iemand ... Mevrouw Van Gilse. Die zit voor mij net weer een beetje achter het ... De VVD, gaat uw gang.

Mevrouw Van Gilse: Dank voor de ... Voor het woord, voorzitter. De VVD vindt een veilige leefomgeving zeer belangrijk. We vinden dit onderzoek echter lastig. Want wanneer weet je, net als de heer Virginia aangaf, hoe ... Wanneer weet je nou of het daadwerkelijk van windturbines komt of niet? En wat kun je er vervolgens aan doen of niet? Dus wij houden wel de ontwikkelingen in Flevoland in de gaten, maar zullen deze motie niet steunen.

De voorzitter: Hartelijk dank. Mevrouw Van den Broek.

Mevrouw Van den Broek: Heel kort. Volgens ... Dank u wel, voorzitter, voor het woord. Volgens mij hebben wij net een toezegging van de gedeputeerde gehoord met betrekking tot het in de gaten houden van het onderzoek van Flevoland. Dus volgens mij ... Je kunt er iets mee doen, maar ...

De voorzitter: Dank u wel. De heer De Jong, Volt.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Wij begrijpen een beetje dat dit misschien niet per se gaat om bisfenol A, maar het gaat om vervuiling van oppervlaktewater en bodem. Als we dat nou centraal stellen, hebben we eigenlijk een vraag aan de indieners, omdat in het verleden voorstellen die waren gericht op vervuiling van water en bodem niet zijn gesteund door deze indienende partijen. Dat leidt tot een conclusie van onze kant dat het echt gaat over de windmolen, en elke andere vorm van vervuiling steunt u niet. Die reactie zie ik graag tegemoet.

De voorzitter: Hartelijk dank. Ik kijk nog even rond of ik nu iedereen de gelegenheid heb gegeven. Dan krijgt mevrouw Van der Velde het slotwoord.

Mevrouw Van der Velde: Dank u wel, voorzitter. Ik vind die vergelijking van landbouwplastics bij boerderijen eigenlijk best wel onzinnig. Er staan namelijk genoeg windturbines niet in de buurt bij boerderijen waar dus makkelijk getest kan worden. Dus dan kun je ook heel makkelijk zien of dat inderdaad van die windturbines komt of dat dat dan dus bij een boerderij dus zou komen van de microplastics die daar gebruikt zouden worden. Zou je wellicht ook een onderzoek naar kunnen doen, heer Virginia, via de voorzitter, bij een boerderij en dan weer bij losse windmolens die daar niet in de buurt staan, om te kijken of die microplastics of bisfenol A dezelfde hoeveelheid bevat. Zou natuurlijk ook kunnen. Dus dat is in onze optiek een beetje een

loos argument. De heer Fiscalini die gaf natuurlijk aan dat dat onderzoek al wordt gedaan. Maar er worden vrij veel onderzoeken gedaan en extra investeren in de gezondheid van de eigen inwoners is wat ons betreft belangrijk. Dus daarom is het in onze optiek niet verkeerd om hier toch aan mee te doen. VVD was leuk. Dat was een soort stemverklaring. Hetzelfde antwoord als de heer Virginia, denk ik. En Volt, waarom hierop wel en bij andere zaken niet? Ik hoor graag welke moties u dan bedoelt. Want ik vind het lastig om te plaatsen daar wij natuurlijk in deze provincie al langere tijd zitten, al een langere tijd ook voor en tegen moties hebben gestemd en ook niet dezelfde fractieleden altijd dus in deze fractie hebben gezeten. Dus daar heb ik niet echt gegrond of een gericht antwoord op.

De voorzitter: Hartelijk dank voor uw inbreng. De motie is ingediend, dus die kan hiermee verder straks meegenomen worden.

15. Actualiteitenmoties Meest kansrijke gebieden voor windenergie

De voorzitter: We gaan nu door naar agendapunt 15. Daar komen drie moties tegelijkertijd aan bod. Ze betreffen allemaal de kansrijke gebieden voor de windenergie. De eerste motie heet Zonder vastgestelde landelijke windturbinebepalingen geen projectbesluit toepassen. Die is ingediend door BBB en 50PLUS. De tweede is Geen extra windturbines voor gemeenten die een RESbod hebben gehaald. Die is ook ingediend door BBB en 50PLUS. De derde is, Wie goed doet goed ontmoet. Die is ingediend door de VVD en 50PLUS. De eerste twee moties kunnen wat mij betreft in één keer ingebracht worden. Wie is daar de woordvoerder over? BBB. mevrouw Van de Broek, gaat uw gang.

Mevrouw Van den Broek: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, collega-Statenleden, collega-volksvertegenwoordigers in de provincie Utrecht en natuurlijk onze inwoners. Voor u staat hier, had ik bedacht. Maar ik zit hier natuurlijk. Hier zit vandaag een voorzichtig hoopvolle en optimistische BBB'er. Afgelopen vrijdag, 15 maart, was het een jaar geleden dat BBB in alle provincies de grootste partij werd. Tot ieders verbazing zelfs ook hier in de provincie Utrecht. Dat had een reden. De kiezers hadden aangegeven dat zij veranderingen in beleid wilden. Een van die veranderingen waardoor zij voor ons kozen, is het beleid met betrekking tot de energietransitie. Al vanaf dag één hebben wij aangegeven tegen grote windturbines te zijn. Deze stellingname heeft ons de winst in de provincie opgeleverd, maar ook mede de coalitieonderhandelingen hier gekost. Persoonlijk heb ik het met dit laatste toen best even moeilijk gehad en dat was vooral vanwege de verantwoordelijkheid die ik toen voelde, en nog steeds voel overigens, richting de inwoners die zo graag die verandering van beleid willen. Ondertussen moet ik echter toegeven dat wij behoorlijk blij zijn dat wij niet in deze coalitie zitten en dat wij daarom op dit punt geen water bij de wijn hebben hoeven doen. Dat kan in onze ogen namelijk niet als het gaat om gezondheid en welzijn van mensen en hun leefomgeving. Afgelopen vrijdag, 15 maart, was het een jaar geleden dat wij dit huis binnenliepen, het afgelopen jaar was er een met soms best wel grote frustraties, zeker als het aankomt op dit onderwerp. Hoe vaak hebben wij in die korte tijd namelijk niet om een pas op de plaats gevraagd ten aanzien van grote windturbines, dat hier geen ruimte is voor windturbines? Hoe vaak hebben wij hier niet geroepen dat we moeten zorgen voor onze inwoners? Hoe vaak hebben wij hier niet aangegeven dat gezondheid en welzijn van onze inwoners en hun leefomgeving in gevaar komt door plaatsing van grote windturbines? Hoeveel inwoners en belangenverenigingen kwamen hierover inspreken met dezelfde zorgen? Het voelde voor ons als roepen in de woestijn. We werden aangehoord, schouders werden opgehaald en er werd weer overgegaan tot de orde van de dag. Afgelopen vrijdag, 15 maart, een jaar nadat wij een trekker voor de deur parkeerden en binnenliepen in dit huis. Heel voorzichtig kon ik zeggen dat ik een heel klein beetje hoopvol en een heel klein beetje optimistisch was. Er lijkt voorzichtig beweging in de goede richting te komen, ook vanuit

verschillende coalitiepartijen in dit huis. Dit was ook maar weer te ervaren tijdens de laatste commissie M&M. De geluiden uit de samenleving worden steeds luider, zelfs raadsleden weten de weg naar dit huis te vinden om hun stem te laten horen en aan te geven dat zij niet op extra windturbines zitten te wachten. Zij roepen om dezelfde reden als wij en als de belangenverenigingen en inwoners die niet zitten te wachten op windturbines. Die roep is toch niet langer te negeren, dacht ik afgelopen vrijdag 15 maart. Toen werd het afgelopen maandag, 18 maart 2024. De dag die begon met het artikel in het AD over de huisartsen die de noodklok luidden over de gezondheidsschade die wordt aangericht door windturbines. De dag die, zoals wel vaker sinds ik in dit huis actief ben begon met een bijna uit elkaar klappende telefoon, berichtje na berichtje, telefoontje na telefoontje, heb je het bericht in het AD gezien? Eindelijk. Eindelijk worden onze geluiden breed opgepakt in de media, want ook op radio en televisie is er uitgebreid aandacht voor. Dankzij de vragen van onze Henk Vermeer voor tijdens het vragenuurtje gisteren in de Tweede Kamer werd er ook daarover gesproken. Hij kreeg goed bijval vanuit VVD, NSC, SP en ChristenUnie. VVD vroeg om een pauzeknop en SP wilde zelfs de overlast gevende windturbines stopzetten. De heer Van Kent van de SP zei, als wij moeten kiezen tussen gezondheid van onze inwoners en het laten draaien van windturbines, dan moeten we kiezen voor de gezondheid van onze inwoners. Henk Vermeer Van BBB vroeg onder andere om de provincies per direct te ontheffen van hun RES-verplichtingen, zodat provincies vrij kunnen handelen om de pauzeknop in te drukken. Het afgelopen jaar, toen wij onze oproepen deden voor onder andere het maken van het pas op de plaats, de pauzeknop indrukken dus, waren wij misschien de tijd nog ver vooruit. Maar gezien de ontwikkelingen van de afgelopen periode, zeker deze week, lijkt onze tijd steeds dichterbij te komen. Want, voorzitter, want, voorzitter, ik kan mij namelijk heel erg goed voorstellen dat dit vragenuurtje in de Tweede Kamer nog een interessant staartje gaat krijgen. Alsof wij dit hadden voorzien, hebben wij de volgende actualiteitenmotie ingediend, Zonder vastgestelde landelijke windturbine bepalingen geen projectbesluit toepassen. Het dictum daarvan luidt, Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op woensdag 20 maart 2024, draagt het college op het instrument project besluit niet eerder in te zetten dan wanneer de Rijksoverheid de windturbinebepalingen heeft vastgesteld. Twee, dit te communiceren naar alle gemeenten en andere belanghebbenden. We hadden nog een actualiteitenmotie voorbereid naar aanleiding van de meest kansrijke bieden voor windenergie, Geen extra windturbines voor gemeenten die hun RESbod hebben gehaald. Het dictum daarvan luidt, draagt het college op, bij die gemeenten die naar de afgelo... Afgesproken zes maanden voldoen aan het afgesproken RESbod 1.0 geen projectbesluit toe te passen, dit te communiceren naar alle gemeenten en andere belanghebbenden. Met deze motie hopen wij iets weg te kunnen nemen van het groeiend maatschappelijk en politiek wantrouwen richting het provinciebestuur en onrust weg te nemen bij de gemeenten die aan hun RESbod voldoen. Voorzitter en collega's, ik hoop dat de roependen in de woestijn nu eindelijk gehoord worden door iedereen in dit huis en dat dit zich vertaalt in een meerderheid van steun voor onze moties. Dank u wel.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng. Fijn dat de introductie meteen voor twee moties deed. Dan is dat duidelijk. Dan vraag ik mevrouw De Man de derde motie in te dienen.

Mevrouw De Man: Dank u wel, voorzitter. In de commissie ging het al even over het braafste jongetje van de klas die netjes op tijd zijn huiswerk af had en de leerkracht die nog wat extra huiswerk oplegde, in plaats van dat de vrijheid werd gegeven om even lekker buiten te voetballen. Een wat luchtige vergelijking waarmee we proberen de gevoeligheid en het gevoel van oneerlijkheid uit te beelden in deze vreselijk lastige discussie, zeker ook voor de VVD. Ikzelf was, in tegenstelling tot de heer Virginia, wat ik later begreep, niet het beste meisje van de klas, maar ik had wel een enorm verantwoordelijkheidsgevoel, zeker als ik in een groepje moest samenwerken. Dan dacht ik altijd, ik moet toch wel mijn bijdrage ook leveren. Dat verwachtte ik eigenlijk ook van de andere kinderen in mijn groepje. De frustratie was dan dus ook wel groot als anderen een

beetje zaten te kletsen of een boek zaten te lezen. Dit verraad wel meteen mijn leeftijd, geloof ik, maar oké. Deze ergernis over groepsgegoten herken ik ook wel in de mensen die hier kwamen inspreken. Dat was drie weken geleden. In deze Statenzaal hoorden we van, ik heb heel goed mijn best gedaan en nu dreig ik toch extra taken te krijgen. De urgentie van de discussie is dus ook nu. Want wij hebben aan de ene kant een groep gemeenten die heel erg hun best doet en die probeert dit bod echt wel gestand te doen en aan de andere kant een groep die denkt, het zal mijn tijd wel duren. Dus deze oproep is ook echt wel een signaal naar iedereen. Kom op, pak je verantwoordelijkheid en ga ervoor. Het huiswerk dus netjes afmaken en toch nog een extra opdracht krijgen ontmoedigt en draagt niet bij aan het onderlinge vertrouwen tussen gemeenten en provincie, terwijl we elkaar zo ontzettend hard nodig hebben bij deze opgave, een herhaling van mijn bijdrage in de commissie. Om die reden een actualiteitsmotie met het verzoek van 50PLUS, het CDA en van de VVD om juist die gemeenten die als eerste hun beste beentje voorzetten als laatste te benaderen, als we onverhoopt dan toch met zijn allen een projectbesluit voor de plaatsing van windturbines moeten nemen. Ja, dat kan dus ook alleen als je met zonne-energie jouw aandeel in het RES hebt gehaald. Want wie ijverig zijn sommetjes heeft ... Af heeft, mag daarna best eventjes buiten spelen. Wie goed doet, goed ontmoet. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank voor het inbrengen van de moties. Daarbij, de drie motie worden nu ... Wordt op gereageerd door de heer Van Essen, gedeputeerde Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Ik zal beginnen met die over de windturbinenormen. Daarbij is ... Er wordt ... De motie spreekt ook van een aantal juridische risico's. Die zijn er in die zin niet, omdat een bevoegd gezag ook bevoegd is gewoon zelf normen te stellen. Er zijn ook veel gemeentes, provincies die dat op dit moment doen. Dat kan ... Dat vraagt natuurlijk wel een zorgvuldige onderbouwing van die normen. Dus het kan niet dat een bevoegd gezag daar zomaar wat in winkelt, maar er moet gewoon een heel zorgvuldige onderbouwing die dat ook laat zien dat dat de gezondheid van omwonenden op een goede manier beschermd is. Dus deze motie moet ik ontraden, want die vraagt in feite op de handen te zitten als het gaat om projectbesluiten tot de landelijke normen zijn vastgesteld. We weten niet wanneer dat zal zijn. Zodra ze zijn vastgesteld, uiteraard gaan we die hanteren. Maar mocht dat nog heel lang duren, dan is het natuurlijk ... Dan is het niet nodig om daarop te wachten, omdat je ook gewoon zelf goed onderbouwd normen kan vaststellen en ook veel gemeentes dat, en ook provincies, dat al doen en daarmee natuurlijk ook de doelstelling om de RES-doelen te halen in 2030 daarmee uit de tijd gaan lopen. Dus dat is de reden dat ik de motie moet ontraden. Uiteraard, mochten de landelijke normen er nog niet zijn, vraagt het wel een zeer zorgvuldige onderbouwing. Dat is ook de reden waarom wij ook in het planMER landelijke normen wel ook bekeken hebben en ook de plannen en de mogelijke locaties daaraan getoetst hebben en de conclusie ook getrokken dat alle meest kansrijke gebieden ook aan die ontwerp landelijke normen kunnen voldoen. Excuus, voorzitter. Dan kom ik bij de andere twee moties. Die gaan eigenlijk over, mocht het zover komen in dit najaar dat de provincie een projectbesluit gaat doen, in welke pro... Gemeentes of op welke locaties komen daar dan voor in aanmerking? Wat mij betreft, is ... Wat ons betreft, is dat wel een discussie die echt thuishoort bij het tweede startgesprek. Dat is dit najaar. Want dan wordt duidelijk of regio's, gemeentes gezamenlijk voldoende concrete plannen hebben en of het dus überhaupt nodig is dat besluit in te zetten en dan ook dan de afweging te maken op basis van een veelheid aan factoren, ook ... Kijkend ook naar de aanbeveling bijvoorbeeld vanuit het burgerforum van minimale gezondheidsschade voor omwonenden, beschermen van natuur, clustering, ook vanuit aantal belangrijke aanbevelingen, om dan de balans op te gaan maken en, mocht het nodig zijn, dan ook de meest geschikte locaties daarvoor te selecteren. Om daar nu op vooruit te lopen met ... Middels deze moties, lijkt ons onverstandig, omdat dat ook dat gesprek in de regio's en ... Ook doorkruist. De oproep is nadrukkelijk gericht natuurlijk aan alle gemeentes in alle regio's om

plannen voor zon en voor wind concreet te maken, voor zon en voor wind. En waarbij ... Daarbij ook nadrukkelijk te kijken en de meest kansrijke gebieden, omdat die het meest kansrijk zijn voor wind, de zon-/windverhouding natuurlijk nog steeds ook wel een aandachtspunt is en een verbetering daarvan zeer gewenst is. Dus dat is de reden dat we deze moties op dit moment niet verstandig vinden omdat dat toch nu die discussie over provinciale inzet projectbesluit eigenlijk naar voren halen waar die wat ons betreft echt thuishoort dit najaar. Dat gezegd hebbende, misschien even kort de duiding van de moties verder. Daar wil ik twee dingen over zeggen. Eén is, er wordt gesproken over gemeent... Er wordt over RES-doelen en gemeentelijke doelen ... Dat husselt een beetje door elkaar. Wat natuurlijk echt ... De doelen zoals ze zijn vastgesteld, zijn de RES-doelen, dat zijn regionale doelen. Hoe dat is opgebouwd, verschilt per regio. Ook welke afspraken daarover zijn gemaakt, verschilt per regio. De motie van BBB is daar vrij ... Is er wat strakker in dan de motie van onder andere VVD. Dus onverlet wat ons advies is, houd deze moties aan tot het najaar, tot het startgesprek twee. Dat is ons advies voor beide moties. Mocht u zeggen, ik wil hier toch een signaal over geven, wat wij niet adviseren, dan is de motie van de VVD wat ons betreft passender dan de motie van BBB en andere. Om ... Laat ik het daarbij houden.

De voorzitter: Hartelijk dank voor uw beantwoording. Welke fractie zou het woord willen voeren? Ik ga dan toch het hele rondje even langs voor de zekerheid. BBB, Mevrouw Van den Broek.

Mevrouw Van den Broek: Voorzitter, ik heb het net weer uitgebreid over de gezondheid van mensen gehad en ik heb toch nog een vervolgvraag naar aanleiding daarvan. Gisteren in de Tweede Kamer heeft de heer Van Kent van de SP gezegd, als wij moeten kiezen tussen gezondheid van onze inwoners en het laten draaien van windturbines, dan moeten we kiezen voor de gezondheid van onze inwoners. Ik wil die vraag ook aan de gedeputeerde stellen. Waar kiest de gedeputeerde voor? Want ik hoor één keer het woordje gezondheid, geloof ik. Verder gaat het alleen maar over het halen van doelen die op papier staan.

De voorzitter: We hebben afgesproken met elkaar dat we dat niet zouden doen. Dan krijgen we steeds vraag, antwoord, vraag, antwoord. Het is een klein debat, dus het is één termijn. Het gaat ... U heeft de motie ingebracht. Er is een reactie geweest.

Mevrouw Van den Broek: Dan was dit, hoe noem je dat ook alweer ...

De voorzitter: Uw reactie.

Mevrouw Van den Broek: Mijn reflectie.

De voorzitter: Mevrouw Matser, GroenLinks.

Mevrouw Master: Dank u wel. Volgens mij, wat de motie die de BBB hier voorstelt, is het wachten op de landelijke normen. Dat is simpelweg het vragen om vertraging. We kunnen zelf de normen opstellen, we kunnen ervoor kiezen om de energietransitie vorm te geven. Ik zou zeggen, voorwaarts. Op haar bezwaren rondom gezondheid, zou ik willen zeggen, de echte gezondheid waarbij onze inwoners mee gediend zijn, is het stoppen met het uitstoot ... De uitstoot van fossiele brandstoffen, dus stop met die te frustreren. Dan hebben de VVD en de BBB beiden een motie over de RES-doelen en of de gemeente die zich nu inspannen achter in de rij moeten komen te staan zo meteen om aangewezen te worden voor een projectbesluit. Ik zou aan hen willen vragen, wie heeft er nu de bal? Volgens mij hebben we gezegd tegen de gemeente, u heeft een RES-doel om te realiseren en u krijgt zes maanden de tijd, nu wij deze voorkeursactie in kaart hebben gebracht, om daarover met elkaar het gesprek aan te gaan. U heeft zes maanden de tijd om met elkaar te

bepalen hoe u invulling gaat geven aan uw gezamenlijke RES-doel. De VVD en de BBB willen bepaalde gemeenten nu achter in de rij zetten, maar het is juist zo belangrijk dat de gemeenten nu onderling het gesprek kunnen gaan voeren, zonder dat wij ons mengen in hun spel. De bal ligt nu bij de gemeenten en niet bij ons. We moeten ons wel voorbereiden op als de bal eenmaal wel bij ons komt te liggen. De gedeputeerde heeft ook al toegezegd dat de voorbereiding daarvoor, dat we daar een notitie voor krijgen. GroenLinks wil dan graag met die notitie een gehele afweging maken. Niet nu al zeggen, deze gemeenten staan achteraan in de rij, omdat er een aantal hier zijn komen inspreken. Maar kijken naar ook natuurinclusiviteit, zoals weidevogels, zoals andere flora en fauna, kijken naar of er coöperaties mogelijk op die plek mee kunnen doen, naar recreatie, archeologie, er waren enorm veel redenen en overwegingen genoemd bij al deze verschillende locaties die nu niet aan bod komen, die we wel moeten afwegen als we een provinciale afweging maken. We maken nu echter niet een provinciale afweging, want de bal ligt nog bij de gemeenten. Waarom wilt u niet wachten en maken we zo meteen gezamenlijk een rekensom hoe we tot die doelen komen, waarin we alles meenemen? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Is er bij de VVD nog iemand die wil inbrengen? Mevrouw De Man.

De heer Vermaat: Voorzitter, interruptie.

De voorzitter: Waar?

De heer Vermaat: Vermaat.

De voorzitter: Het is toch el... Ik doe het er echt niet om.

De heer Vermaat: Voor de derde keer, voorzitter. Richting mevrouw Matser zou ik u toch willen vragen, u geeft aan in uw bijdrage van, de bal ligt bij de gemeenten. Maar eigenlijk hebben we de bal al naar de provincie getrokken door een eerder besluit. Hoe kijk je dan tegen reacties van de brieven die van gemeentes zijn gekomen die al goed op weg zijn en het doel gewoon gaan halen, die tegen de provincie hebben gezegd, kijk even niet naar ons? Hoe kijkt u daar dan tegenaan?

De voorzitter: Mevrouw Matser.

Mevrouw Matser: Gemeenten hebben al ... Dank u wel. Gemeenten hebben al heel lang de tijd gekregen om sam... Gezamenlijk hun doelen te gaan halen. Het is ze nog niet gelukt tot nu toe. Daarom is het belangrijk dat we op een gegeven moment provinciaal gaan kijken, hoe gaan we ervoor zorgen dat we die doelen toch halen als het onderling niet lukt? Sorry, ik ben de precieze vraag kwijt. Mag ik hem toch nog heel veel vragen om zijn vraag te herhalen? De heer Vermaat vragen.

De voorzitter: Zeker.

De heer Vermaat: Voorzitter, ter verduidelijking. De gemeente die al aan hun bod voldoen, dus bijvoorbeeld, ik ken er eentje van dichtbij, want de gemeente Vijfheerenlanden heeft een brief gestuurd en daar ... Die hebben duidelijk het signaal gegeven richting ons ook als Staten en de gedeputeerde van, wij voldoen aan ons bod, laat ons met rust. Terwijl ik eigenlijk u in uw betoog juist een andere richting hoor.

De voorzitter: Mevrouw Matser, de vr...

Mevrouw Matser: Dank u wel. Mijn betoog is om die overweging zo meteen provinciaal te maken en niet nu al erop vooruit te lopen en bepaalde gemeentes achter in de rij te zetten. Maar echt te zeggen aan de gemeente, u mag nu zelf deze besluiten gaan maken, als u daar niet aan toekomst, zullen wij een provinciaal besluit maken en daar zullen wij meerdere kwesties in meewegen en niet enkel deze ene kwestie die nu naar voren wordt gebracht.

De voorzitter: Bij de VVD, mevrouw De Man.

Mevrouw De Man: Dank u wel, voorzitter. Als een reactie op de beantwoording van de gedeputeerde. Ik hoor het woord spel vallen, ik hoor het woord rekensom vallen en het doorkruisen van een proces. Allemaal woorden die helemaal niets te maken hebben met het effect en de impact van een windturbine bij iemand in de achtertuin in onze gemeente. Het gaat niet om de RES-regio. Het gaat om de gemeentelijke locaties, het gaat om locaties bij mensen in de achtertuin. Die inlevendheid over de impact van onze besluitvorming in deze zaal die mis ik toch wel een beetje in dit debat. Het gaat ook over nu. Het gaat over aansporing voor degenen voor die locaties en die gemeenten die misschien denken, ik wacht nog even. Het gaat over geruststelling. Het gaat over zeggen, we hebben afspraken met elkaar gemaakt, als je voldoet aan het opwekken van terawattuur, want daar komt ook iedere keer weer de windturbine en de zontegenstelling hier om de hoek kijken, het gaat om het opwekken van energie voor ons allemaal, zodat de energietransitie betaalbaar blijft. Het gaat dus ook over de geruststelling in de verhouding die we met de gemeente hebben. Daarom is het op dit moment actueel. Om die vraag naar voren te schuiven, haal je die geruststelling en die aanmoediging, die u ook heel graag wil, dan verwijs ik even naar de bijdrage van mevrouw Matser, die haalt u dan ook van tafel. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Veen van D66.

Mevrouw Veen: Voorzitter, dank u wel. Allereerst wil ik vertellen dat ik ontzettend blij ben met de motie ... Of de, ja, de motie van de BBB over de projectbesluiten. Want waar de BBB eerder faliekant tegen projectbesluiten was, zetten ze nu de deur op een kier. Ik ben niet anders dan verheugd om dat te horen natuurlijk.

De voorzitter: U heeft een interruptie van mevrouw Van den Broek.

Mevrouw Van den Broek: Sorry, moet ik toch even op reageren. Wij blijven daar niet voor. Maar je moet soms roeien met de riemen die je hebt, dus ...

De voorzitter: Een goede verduidelijking. Mevrouw Veen vervolgt.

Mevrouw Veen: Helder. Dan de andere twee moties. Ik merk dat ik me wel een beetje met een dilemma gepresenteerd voel. Want ik voel eigenlijk wel mee met wat de BBB en de VVD hier aankaarten. Het gaat erover dat we een provinciaal doel hebben dat we met elkaar moeten halen en de gemeenten die daarin hun aandeel hebben bijgedragen. Wij durven niet als provincie blijkbaar voor hen te gaan staan en te zeggen, goed gedaan. Nee, we willen juist de ruimte overhouden om daar nog wat extra huiswerk, zoals de VVD zo mooi metaforisch omschrijft, bij op te leggen. Ik merk dat ik heel erg zoekende ben naar waar het collegiaal precies bang voor is om te zeggen, als u uw RES-doel heeft gehaald, al dan niet met wind en zon of alleen zon, dat ... Die discussie zou ik dan nog even willen parkeren. Maar als u uw RES-doel heeft gehaald, dan staat onderaan in de rij. Daarmee staat u niet ... Dan zeggen we niet, u staat niet meer in de rij. Want als u vervolgens ... Als we de RES-doelen in totaal niet halen, dan zullen we ook naar mensen onderaan in de ...

Gemeenten onderaan in de rij moeten gaan kijken. We zeggen nergens volgens mij, en zeker niet in de motie van de VVD, staat nergens dat we mensen van de wachtrij afhalen. Dus ik merk dat ik een beetje zoekende ben naar waar het college nu precies bezwaar tegen heeft en waarom dit pas in het najaar besloten zou moeten worden, terwijl het eigenlijk zeggen van, we zijn heel erg blij met jullie bijdragen en jullie input voor onze energietransitiedoelen, dank je wel en we gaan eerst kijken of we het ergens anders ook kunnen oplossen. Ik zie daar niet zozeer de vertragende factor in, ik zie ook niet wat daar probleem in zou zijn, anders dan dat je vertrouwen opbouwt bij gemeenten en dat je ze ook nog een beetje aanmoedigt om hun doel op zichzelf te halen. Dus ik merk dat ik heel erg zoekende ben naar waar het college nu precies ... Waarom het college dit per se vooruit wil schuiven naar het najaar, terwijl we volgens mij ook nu kunnen zeggen, dit kan ook op een ander moment. Of dit kan ook ... We kunnen ook nu aangeven dat het voldoende is op deze manier.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng, mevrouw Veen. De heer Westerlaken, CDA, inbreng? Geen inbreng. Partij van ... Wel. U schudt nee.

De heer Westerlaken: Ik wees daarnaartoe.

De voorzitter: U wijst naar Marlies Welschen. U staat bij mij op het lijstje, dus ... Mevrouw Welschen, gaat uw gang.

Mevrouw Welschen-van der Hoek: Dank u wel. Een korte bijdrage, ook omwille van de tijd. Ik denk dat mevrouw De Man en mevrouw Veen het heel goed hebben gezegd. Dank inderdaad om nog ... Voor de verheldering ook van mevrouw Veen. Daar sluit ik me bij aan als mede-indiener.

De voorzitter: Hartelijk dank. Even kijken. Partij van de Arbeid, mevrouw Flink.

Mevrouw Flink: Voorzitter, ik wilde me eigenlijk volledig aansluiten bij GroenLinks, bij mevrouw Matser. Maar ik heb inderdaad wel een verduidelijkende vraag, want er wordt de hele tijd gedaan over ... A4an de indieners van eigenlijk alle moties en het gaat de hele tijd over de boden van de gemeente. Maar het gaat volgens mij nadrukkelijk om de RES-boden. In die RES moet het gemeenschappelijk worden opgelost dat er genoeg groene energie wordt opgewekt. Om het dus even iets te verscherpen van hoe mevrouw Matser het net vroeg van, waarom dienen jullie dat nu al niet in en niet straks als de bal inderdaad daadwerkelijk bij de provincie ligt, over een halfjaar of in het najaar? De vraag van, waarom willen we met deze moties dus interveniëren als provincie bij een proces van die regionale afspraken die er nu worden gemaakt.

De voorzitter: De vraag is duidelijk, denk ik. De indieners zullen zo daarop reageren. Mevrouw Welschen wil interrumperen?

Mevrouw Welschen-van der Hoek: Graag. Ik ... Inderdaad je dient het bod in met je RES-regio als gemeente, maar een projectbesluit komt wel bij de gemeente terecht, en niet bij de RES-regio. Hoe legt u dat dan uit?

Mevrouw Flink: Precies zoals ik net zei van, laten we het er dan over hebben als we het startgesprek voor het projectbesluit gaan doen. Maar dat is nu nadrukkelijk nog niet aan de orde. Nu is nog dat spel, of spel, nu is nog die gezamenlijke afweging van de gemeente. Dus het is wat mij betreft echt te vroeg om nu te gaan zeggen van, projectbesluit komt misschien dit najaar, als het niet lukt, en dan willen we al die afweging maken. Nee, laten we dat dan doen als inderdaad dat projectbesluit voorligt.

De voorzitter: Klein en kort.

Mevrouw Welschen-van der Hoek: Ik ben wel toch ook wel een beetje van goed gedrag belonen, althans ...

De voorzitter: Maar deze argumenten hebben we al gehoord. Dat is dan geen nieuw argument.

Mevrouw Welschen-van der Hoek: Dat moeten de gemeenten dan onderling misschien binnen de regio ... Sorry, voorzitter, ik ging voor mijn beurt.

De voorzitter: Volgens mij is het duidelijk dat u daar net iets anders in staat. Het wordt dan een herhaling. Dus er is nog een interruptie van mevrouw Veen.

Mevrouw Veen: Voorzitter, dank u wel. Ik ben even benieuwd naar waar de PvdA precies bezwaar maakt tegen het van aan de voorkant aangeven dat goed gedrag beloond wordt.

Mevrouw Flink: Ik ben niet zozeer tegen het aan de voorkant aangeven dat goed gedrag beloond wordt, maar de manier waarop we het nu aangeven, lijkt het me dat we binnen een proces van gemeenten onderling gaan interveniëren en dat we zeggen van, jij doet het goed, jij doet het niet goed. Ga dan maar nog weer opnieuw met elkaar in gesprek. Terwijl, als we dat doen, ik ben niet per een tegenstander van goed gedrag belonen, maar dan wil ik het heel graag doen als we het startgesprek voor een eventueel projectbesluit doen. Maar dat is nu nog niet aan de orde, dus daarom wil ik mijn handen daar ook niet aan branden.

De voorzitter: Mevrouw Veen, tot slot, kort en bondig.

Mevrouw Veen: Tot slot. Want daarmee ontzeg je gemeenten ook de kans om nu al te zeggen, we gaan een stapje bij ... Een beetje een stapje bij extra zetten om die boden of om ons doel te halen. Niet bod halen, ik zie mensen heel erg boos kijken als ik het woord bod in de mond neem. Als we die doelen halen. En dan met het aangeven van, dat goed gedrag wordt beloond, geef je in feite ook een extra incentive om voor dat eigen doel nog een stapje extra te zetten. Dus ik merk dat ik die zorg toch anders inschat.

De voorzitter: U bent het niet helemaal met elkaar eens. Maar misschien kunt u dat tijdens de schorsing nog even met elkaar over van gedachten wisselen. Wilt u ook nog interrupteren op mevrouw Flink? Een reactie, dat gaan we niet doen. We gaan even het rondje afmaken. U heeft het al gereageerd en heeft ook al inbreng gehad. Even kijken, is er nog ... Zijn ... Welke fracties hebben nog inbreng. Mevrouw Rikkoert van de ChristenUnie.

Mevrouw Rikkoert: Bedankt. Ik dacht dat u het rijtje afging, dus dat Partij voor de Dieren nog voor ons was, maar ...

De voorzitter: Ik dacht, ik kijk gewoon even wie er nog wil inbrengen. Maar de heer Travaille wilde ... Dan, als u zo charmant bent om de heer Travaille voor te laten gaan, dan doen we dat. Gaat uw gang.

De heer Travaille: Dat wordt zeker gewaardeerd. Ik denk dat wij ons makkelijk aan kunnen sluiten bij de inbreng van GroenLinks en de aanvulling van de Partij van de Arbeid. Althans, dat is een plantechisch en procedureel kloppend verhaal. Tegelijkertijd voel ik ook wel een klein beetje mee met het gedachtegoed dat daarachter zit als je ... iets van die braafste jongetjes van de klas die moet je ook een beetje belonen. Maar er zitten wel heel veel kanten aan dit verhaal, omdat je ook een strategische doelstelling hebt, namelijk dat er zoveel mogelijk aanbod komt van in dit geval vooral wind. Zo'n genuanceerd verhaal vent u niet van ons

gewend. Tegelijkertijd een vraag die steeds weer opdoemt en waar ik wel heel graag een keer een antwoord op zou willen hebben, dat gaat over de gezondheidseffecten. Dus je hebt de gezondheidseffecten die heel vaak worden ingebracht rond windenergie. Tegelijkertijd, ik herinner mij, vier jaar geleden zat ik in een commissie rond de luchtkwaliteit en dat scheelde een x-aantal jaren levenskwaliteit door luchtvervuiling. Die komt voor een deel ook van de fossiele industrie. Dus ik zou weleens een keer graag dat kunnen willen wegen op de een of andere manier, op welke manier hangen die eigenlijk met elkaar samen? Tegelijkertijd, ik denk dat de aanpak die GroenLinks en Partij van de Arbeid aanvulden de juiste koers is.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng. Mevrouw Rikkoert dan, ChristenUnie.

Mevrouw Rikkoert: Ik hou me in. Even in reactie op de motie van de VVD. Wat ons betreft, is volgens mij de inzet van de provincie om wind en zon meer in balans te brengen. Het is aan de regio's om gezamenlijk de doelstellingen van de RES te halen. Dat is nu echt aan hen. Nu kan het zijn dat sommige gemeenten op hun handen gaan zitten en denken, het zal mijn tijd wel duren. Die indruk heb ik inmiddels ook wel. Maar in het geval de doelstellingen niet gehaald worden, dan gaat dus de provincie aanwijzen. Ik heb de oproep gedaan bij de lokale fracties, doe je best in je regio. Want ik heb helemaal geen zin om dat gesprek hier te moeten voeren. Het zou mooi zijn als overigens iedereen dat zou kunnen doen. Maar dan is mijn vraag aan de VVD, bent u het met mij eens om eerst bij gemeenten aan te kloppen die hun huiswerk, dus ook qua balans en zon en wind, niet willen maken? Bent u het daarmee eens.

De voorzitter: Hartelijk dank. Ik ga dan toch de fracties nu maar even verder nog af. UtrechtNu!, mijnheer Fiscalini.

De heer Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. We vinden het een nobele motie. Het is inderdaad wel zo dat, wat VVD ook al zei, is dat de windturbines worden gebouwd in de gemeente en je dient inderdaad als RES-regio, waaronder gemeentes ook, dien je een bod in. Maar wij zijn als provincie een gelijkwaardige partner. Hoe mooi zou het zijn als je dan de gemeente die gewoon alles goed gedaan heeft, dat je die een steuntje in de rug heeft met te bespreken van andere gemeenten om het bod te halen? Dus daarom willen wij deze motie wel steunen. Daarnaast vonden wij het wel een vreemde motie dat die uit de koker kwam van de VVD en zo te zien nu ook van het CDA, aangezien het provinciaal inpassingsplan in het eigen beleid staat en in het coalitieakkoord staat. Wij vroegen ons dan eigenlijk af, is de VVD tot een ander inzicht gekomen met het gebruik van een provinciaal inpassingsplan? Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. Fractie van Volt, de heer De Jong.

De heer Jong: Zeker. Ik dacht even de VVD de gelegenheid te geven om te reageren, maar dat doen we niet. Dan onze inbreng. Voorzitter, collega's, deze discussie doet mij een beetje denken aan een film die ik heb gezien, en die hebben anderen vast ook gezien, de film van Adam McKay met Leonardo DiCaprio, Don't Look Up. Ik heb het gevoel dat we ... Een meteor op ons afkomt, klimaatverandering. Dit soort discussies blijven voeren, vind ik bijzonder. Zeker als ik collega's hier hoor over een pauzeknop. Dan heb ik echt het gevoel, er komt een meteor op ons af en iemand zegt, even niet omhoogkijken, druk even op de pauzeknop. Maar die meteor die blijft bewegen, en zo ook dus klimaatverandering. Dus ik vraag me echt af als ik dit allemaal zo hoor van de indieners, maakt u zich dan geen enkele zorgen over het klimaat met al die warmterecords, met al die klimaatschade? Ikzelf kom voor mijn werk heel veel in laag- en middeninkomenlanden. Die hebben zoveel te kampen van klimaatschade. Dan drukken wij hier de pauzeknop in. Ik kan daar zo moeilijk bij. Dan een triomf opsteken dat het in de Kamer als zodanig wordt besproken, dat is toch een fataal scenario? Niet vooruitschuiven, maar aanpakken en keuzes durven maken. Dan de motie van de VVD over je best hebben

gedaan, heb ik toch echt heel veel moeite mee. Want als het niet beantwoordt aan de benodigde mix wind/zon, dan wordt niet ... Dan wordt het niet, wie goed doet, goed ontmoet, maar dan wordt het, wie het eerst het lager hangend fruit plukt, hoeft niet te klimmen. Hoe eerlijk en hoe billijk is dat nou, ten opzichte van andere gemeentes. Want het is toch geen competitie? We moeten het toch met zijn allen doen? Als je het goed gedaan hebt, dat is hartstikke goed. Maar dat is toch ook logisch, gezien de ernst van de situatie, dat je voort hebt gemaakt en dat je je aanbiedt daarna aan de voorhoede, wat kan ik nog meer doen? In plaats van dat we je achter in de rij laten aanschuiven. Wat is dat voor gek? De rol van de provincie in deze kwestie is gewoon van groot belang. We moeten samenwerken provincie-breed.

De voorzitter: Mijnheer De Jong, ik ...

De heer De Jong: Ik maak één zin af.

De voorzitter: Eén zin.

De heer De Jong: Daar moeten wij wel lastige keuzes maken. Dat is al lastig genoeg. Dit soort moties dragen daar niet aan bij. Dit is een ontzettend grote afbreuk daarvan.

De voorzitter: Interruptie van mevrouw Veen, zag ik. Was er nog een vinger? De heer Fiscalini. Wie was eerst?

Mevrouw Veen: Ik wees op de heer Fiscalini. Ik heb geen interruptie.

De voorzitter: Mijnheer Fiscalini, gaat uw gang.

De heer Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Ik hoor de heer De Jong nu wel zeggen over het aantal gemeenten, dat het niet zo mag zijn dat we ze niet zo moeten helpen. Maar dat is zijn eigen persoonlijke mening. Dat mag. Maar er kunnen natuurlijk ook gewoon gemeenten zijn die zeggen van, wij willen het ... Ons bod halen met alleen zonne-energie. Dat zijn allemaal democratisch gekozen gemeenteraden, dus wat dat betreft, laten we het dan ook gewoon democratisch aan die gemeenteraden laten. Als zij een goed bod hebben ingeleverd, dan hoeven ze volgens dit amende... Deze motie ook niet meer extra te doen, als zij dat ook niet willen. Dat recht hebben ze ook.

De voorzitter: Dat is een toelichting op de motie die eigenlijk al gegeven was. De heer Vermaat.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Ik hoor mijnheer De Jong zeggen van, als het gaat over gemeentes die hun best doen, want dat wil ik wel zeggen, die zich aan hun opdracht houden, eigenlijk worden weggezet als iemand die het niet goed doet. Terwijl ik denk van, die gemeenten houden zich aan hun bod en dat is even mijn punt dat erbij komt, de provincie is een gelijkwaardige partner in dit geheel en dan is die provincie die zegt van, wacht even, u hebt zich aan de afspraken gehouden maar wij kunnen ook nog meer van u vragen of meer besluiten. Hoe vindt u dat in de relatie gemeente, Provinciale Staten in hun geloofwaardigheid en betrouwbaarheid?

De voorzitter: Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Dank u wel. Dat is een brugje naar wat ik als laatste wilde zeggen, denk ik, en antwoord op de interruptie van de heer Vermaat. Want, nogmaals, ik vind het ontzettend goed en ontzettend belangrijk dat gemeenten zich inzetten. De gemeenten die dat goed doen, moeten op een podium worden gezet als voorbeeld, als helden. Maar dan niet achter in de rij aansluiten wat mij betreft. Dan gaat het om die

samenwerking. Ik heb gewoon heel veel vertrouwen dat het college voortvarend maar ook billijk en evenredig de keuzes zal gaan maken. Dus die motie en die oproep in die motie is wat mij betreft helemaal niet nodig, omdat ik vertrouwen heb dat het college daarnaar gaat kijken. Natuurlijk als er andere opties zijn, is dit iets wat je meeweegt. Dat zei GroenLinks net ook heel goed. Het zal worden meegewogen. Maar laten we wegblijven van het frame dat het een opdracht of huiswerk is van school met voetballen daarna. Het is met zijn allen de verantwoordelijkheid oppakken om klimaatverandering en klimaatschade tegen te gaan met duurzame energiewinning. Daar hebben we iedereen hartstikke hard bij nodig.

De voorzitter: Hartelijk dank mijnheer De Jong, SGP, de heer Vermaat.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Allereerst, de motie als het gaat over, dan moet ik die even erbij pakken, als het gaat over de landelijke vastgestelde normen. Eigenlijk, het ... We dienen mee in, ook gezien het ... Vooral het ... Ook het argument over de juridische gevolgen. Natuurlijk kan het zijn dat een provincie natuurlijk zegt van, we doen eigen normen. Maar als die natuurlijk afwijken van landelijke normen, dan kan het met bezwaarprocedures natuurlijk heel veel ook mogelijk problemen veroorzaken. Dan is de voorbereiding volgens mij ... Kan die altijd dan gewoon doorgaan. Dus dat hoeft op zichzelf niet te vertragen. Maar het besluit dat wordt genomen, dan zeggen wij, dan is een pas op de plaats wel belangrijk. Dan de andere twee moties, laat ik zo zeggen, die van de BBB is scherper. Die zeggen gewoon, de gemeentes die voldoen, die kunnen ... Hoeven niks te vrezen, om het zo te zeggen, of niks te verwachten. De andere motie, daar zit toch meer ruimte in. Dan is mijn vraag eigenlijk ook aan de indieners, dus ik hoop eigenlijk dat ze aan het einde van de ronde wel nog even de gelegenheid krijgen om daarop te reageren, is van, welke zekerheid geeft u hiermee de gemeentes die u op het oog hebt, zoals u wel bij overwegende en constaterende benoemt? Want die gevoelens die al door andere fracties zijn benoemd, geven dat ook aan. Ze hebben zich aan de opdracht gehouden, ze zijn daarin betrouwbaar, ook richting ons als provincie. Ze hebben een besluit genomen, dat hebben ze uitgevoerd. Welke zekerheid geeft u hiermee? Voor de SGP staat echt wel vast, en dat hebben we ook in de commissie als het hierover ging gezegd, van, welk betrouwbare overheid zijn wij als provincie richting onze gemeentes? Daar is toch misschien ... Het is natuurlijk een korter debat, dus de diepte kan je niet met elkaar hierover ingaan, ook de rol die de provincie natuurlijk zichzelf ook heeft gegeven door eerdere besluitvorming. Dat maakt het ook wel weer lastig. Want in de commissie heeft de gedeputeerde gezegd, de gemeente, hij noemde er zelfs volgens mij ook nog de naam Vijfheerenlanden erbij, die laten we in dit geval links liggen. Want zij, met alle inspanningen, gaan ze hier aan hun bod voldoen. Terwijl, dan krijg je, wat is dan de uitspraak van de gedeputeerde, maar dat is één specifiek geval, met de rest? Dus uiteindelijk, denk ik, moeten wij ook ... Hebben wij met de brieven die zijn ook gestuurd vanuit de gedeputeerde richting de gemeente heeft wel de, hoe zeg je dat, de indruk gewekt van, we zijn in dit geval niet veilig ook als we aan ons bod hebben gedaan. Ik denk dat die correctie met de moties die hier worden voorgesteld wordt aangegeven. Dus in die zin steunen wij de lijn van de ... Ook van de motie van de BBB als het gaat over geen extra windturbines voor gemeenten die hun RESbod hebben gehaald. Ik dank u.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Vermaat. De PVV, mevrouw Van der Velde. Geen inbreng? Mijnheer Breur, SP.

De heer Breur: Dank u wel, voorzitter. Ik zie op de klok dat ik nog een goed halfuur heb, dus ga er even lekker voor zitten. Wat betreft zowel de motie van de VVD als die van BBB, die gaat over het al dan niet plaatsen van windturbines in gemeente waarvan het RESbod gehaald is, daar kan ik een heel end in meegaan. Je doet je best, je hebt het afgesproken resultaat gehaald en dan past het niet voor de provincie om te zeggen van, weet je wat, we zetten er toch nog een paar windturbines bij. Tegelijkertijd, je moet het wel kunnen vragen.

Want waarom heeft een andere gemeente het niet gehaald? Dat kan onwil zijn, wat je natuurlijk niet moet belonen, maar het kan ook gewoon zijn dat ze niet de ruimte zien om het bod te halen. Dan mag je als provincie best vragen, die en die gemeente heeft het niet gehaald, zien jullie nog ruimte voor een extra windturbine of iets dergelijks in jullie gemeente? Dus ik vraag mij bij beide moties af van, is de ruimte om het te vragen, is die er nog wel? Dus richten jullie puur op, we willen niet opleggen, maar vragen mag wel? Of willen jullie ook dat het die gemeentes überhaupt niet gevraagd mag worden? Dat is een stukje duidelijkheid dat ik graag nog wil over wat jullie met jullie moties beogen, vraag ik via de voorzitter. Voor de rest bewaar ik de rest van mijn halve uur voor de andere moties.

De voorzitter: We wachten met spanning af, mijnheer Breur. Dank u wel. De heer Van Breukelen Forum voor Democratie.

De heer Van Breukelen: Voorzitter, dank u wel. Het lijkt op zijn tijd of we in deze zaal af en toe in een of andere doomsdagcultus zitten. Ik schrik hier echt van. Het lijkt alsof ... We spreken hier over, de wereld vergaat of de meteor gaat inslaan, in de woorden van Volt. Maar het blijft me nog eigenlijk absurder wat er hier aan de linkerkant van de zaal gaande is. Ik heb al eerder gezegd dat ik zeker niet twijfel aan de capaciteiten van Gedeputeerde Staten om het staats- en bestuursrechtelijk rond te breien, de gedwongen plaatsing van windturbines. Echter zal ik blijven herhalen dat wij als bestuurslaag ook de wensen van gemeenten in acht zouden moeten nemen, al helemaal wanneer het betreft ... Wanneer het de inzet betreft in iets waar ze eigenlijk al weinig zin in hadden. Gemeente naar gemeente doet echt keihard zijn best om de doelstellingen van hun RES-regio te halen, in ieder geval daaraan bij te dragen. Op het moment dat je dat gaat afstraffen of in ieder geval er toch nog weer een schepje bovenop gooit, dan vind ik de vergelijking die mevrouw De Man maakte over het huiswerk eigenlijk een hele goede. Er wordt inzet getoond, continu, keer op keer door gemeenten, zoals Wijk bij Duurstede, die hun onderdeel van een het regiobod van de RESsen gewoon halen. Dan gaan wij zeggen, maar het is niet voldoende, het is niet voldoende dat jullie je onderdeel hebben gehaald. Wat je dan gaat krijgen, is, dan denken gemeentes, laat maar. Als wij ons best uit onszelf doen om het te halen, worden we alsnog afgestraft. Waarom zouden wij dan de moeite vanuit onszelf nemen? Dan laten we het allemaal wel aan de provincie over, want je wordt hier gewoon met complete willekeur behandeld. Het is absurdistisch.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Breukelen. Mevrouw Hoek, 50PLUS. Geen toevoegingen meer. Dan is nu het laatste woord aan de indieners. Dan begin ik weer met mevrouw Van den Broek ...

Mevrouw Veen: Voorzitter, de ... Puntje van orde.

De voorzitter: Mevrouw Veen heeft nog een voorstel.

Mevrouw Veen: Ik heb een puntje van orde, want ik merk dat in deze ... In dit debat ik toch eigenlijk ook wel echt behoefte heb aan een reactie van het college. Ik heb niet het gevoel dat ik een zorgvuldige afweging kan maken over de moties die voorliggen, zonder dat mijn vragen door het college van het ... Die ik naar het college heb gesteld zijn beantwoord. Dus ik snap dat dit de werkwijze is die we met elkaar hebben afgesproken. Maar er is zoveel gewisseld nu, dat ik daar wel behoefte toe heb. Het mag eventueel ook ... Het lijkt me goed om dat na de reactie van de indieners.

De voorzitter: Zullen we dat doen? Dan stel ik voor inderdaad dat we eerst de reacties doen van de indienende fracties. Mevrouw De Man.

Mevrouw De Man: Punt van orde. Ik wil niet dat de gedeputeerde het laatste woord krijgt in dit debat.

De voorzitter: Mevrouw ... Even kijken. Is er een specifieke vraag die u nodig heeft om antwoord te krijgen dat u mee kan doen met de besluitvorming?

Mevrouw Veen: Zeker. Ik heb ... Volgens ... Ik denk dat de heer Van Essen die ook misschien wel scherp heeft. Mijn vraag zit hem voornamelijk ... Ik niet. Dus dan hoeft u daar ook geen tijd ...

De voorzitter: Kunnen we er allemaal meelevend dat die ene vraag even beantwoord wordt door de gedeputeerde en dat we dan het slotwoord doen aan BBB?

De heer Van den Broek: Absoluut niet, voorzitter.

De voorzitter: Omdat we net dat ook niet gedaan hebben, bedoelt u waarschijnlijk. Omdat we die afspraak hebben gemaakt.

De heer Nagtegaal: Voorzitter?

De voorzitter: Mijnheer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Mag ik een punt van orde maken? Even in mijn hoedanigheid als lid van de werkgroep Stranddagen, de vorige Statenvergadering is er een Statenvoorstel aangenomen waarin deze werkwijze die we nu hanteren ... Die hebben we allemaal geaccepteerd, ook de fractie van D66, in de persoon van Lieke Veen. Dus ik wil gewoon voorstellen inderdaad gewoon verder te gaan en geen gehoor te geven aan dit voorstel.

Mevrouw Veen: Voorzitter?

De voorzitter: Dan ... Even kijken. Ik zie nog een escape in het volgende. We gaan het dan ... Dan blijven we handhaven wat we steeds gedaan hebben, want ik ben ook een beetje huiverig voor uitzonderingen, want dan ... Er komen nog een heleboel punten. We lopen alweer een kwartier uit inmiddels op de planning, dus ... Er is straks nog schorsing. Dan heeft u misschien ook de gelegenheid om uw vraag nog beantwoord te krijgen rechtstreeks.

Mevrouw Veen: Wanneer is de schorsing dan? Want anders wil ik nu een schorsing.

De voorzitter: De schorsing is bij de dinerpauze, want we hebben afgesproken ...

Mevrouw Veen: Voorzitter, ik ga niet tot de dinerpauze wachten voor de beantwoording van mijn vraag. Die wil ik dan ...

De voorzitter: Als we ... Dan moeten we stemmen over, gaan we de afgesproken procedure handhaven of gaan we nu toch vragen ...

Mevrouw Veen: Nee, ik stel voor om de afgesproken procedure te handhaven, alleen dan wil ik een schorsing.

De voorzitter: En dan? Maar waarom moeten we dan een schorsing? Ik heb nog ... Even kijken. Want ik probeer echt met u mee ... Allemaal mee te denken, om een zo goed mogelijke oplossing te hebben die niet

heel veel tijd en onnodig gedoe gaat veroorzaken. Zit uw wrevel misschien ... Ik probeer even mee te denken aan dat er misschien wat feitelijke onjuistheden zijn vermeld die u graag even wil weten of dat klopt wel of niet.

Mevrouw De Man: Voorzitter, punt van orde. Er is gevraagd om een schorsing. Daar moeten we nu een besluit overnemen, of niet? Volgens mij gaan de meeste schorsingen gewoon door.

De voorzitter: Ik doe ... Mevrouw De Man, ik doe even een tegenvoorstel. Daarna komt dat natuurlijk vanzelf weer aan de orde. Dat is ...

De heer Westerlaken: Voorzitter? Voorzitter, mag ik een voorstel van orde doen? Dat mag altijd. Mag altijd. Er is ... Er ligt een concreet verzoek tot een schorsing. Alternatieven zijn er niet voor een schorsing, behalve een schorsing nu. Ik denk dat we als Staten dat moeten toestaan. Dan kunnen allen die de vraag van mevrouw Veen hebben gehoord en misschien ook beantwoord willen hebben, zich verzamelen bij de gedeputeerde, zodat het in één keer opgelost wordt.

De voorzitter: U heeft altijd goede praktische voorstellen. Mijn voorstel was niet anders dan alleen te bedenken, in hoeverre kom ik het meest tegemoet aan alle Statenleden? Maar de schorsing is aangevraagd en de schorsing gaat altijd door. Ik geef een schorsing van vijf minuten. Dames en heren, de schorsing is voorbij. We gaan weer verder. Als iedereen weer op zijn plek wil gaan zitten. Qua proces handhaven we wat we hebben afgesproken. Daar blijf ik ook scherp op. Anders wordt het echt middernacht. Want het zijn allemaal belangrijke onderwerpen en ook onderwerpen waar emoties onder liggen. Heb ik ook alle begrip voor. Maar we willen ook op een fatsoenlijke tijd naar huis. Dus we blijven het doen zoals we hebben afgesproken. Dat betekent dat nu als laatste de indieners aan het woord zijn. Dan geef ik als eerste het woord aan mevrouw Van den Broek.

Mevrouw Van den Broek: Dank u wel, voorzitter. Alles aangehoord hebbende, ik had deze reacties ook wel een beetje verwacht. Wij gaan niet onze moties intrekken en zeker ook die over het RESbod niet. De gemeentes hebben aangegeven erg blij te zijn met de steun in de rug. Dus daar ... Dat is alleen al ... Is een reden voor ons om hem te laten staan. De andere ook, de pauzeknop, daar wordt een hoop herrie over gemaakt en wordt gezegd dat wij niks met het klimaat zouden hebben. Dat is absoluut niet waar. Maar we hebben zeker ook iets met de gezondheid van onze inwoners die eromheen wonen. De noodklok wordt niet voor niks geluid. Er wordt niet voor niks gesproken in de Tweede Kamer over een pauzeknop. Dus ik laat hem graag staan en ik hoop dat de mensen hier in de zaal ook met de gezondheid van de inwoners rekening willen houden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van den Broek. Dan heeft mevrouw De Man het laatste woord en dat zal haar zeker aanstaan.

Mevrouw De Man: Dat wilde ik heel graag. Dank u wel, voorzitter. Ik zie dat sommige partijen zich verschuilen achter het proces en anderen de discussie gaan over de inhoud. Dus daar zit ook nog een wereld te winnen. Ik hoorde het woord startgesprek vallen. U weet, expert op het gebied van startgesprek.

Mevrouw Matser: Sorry, voorzitter.

De voorzitter: Er is een interruptie van mevrouw Matser.

Mevrouw Matser: Ik ... Mevrouw De Man zegt, sommige partijen verschuilen zich achter het proces. Volgens mij hebben we met elkaar een proces afgesproken dat we willen volgen en we willen wij ons niet mengen in het proces dat anderen nu doorlopen hebben. Het allerbelangrijkste is dat we uiteindelijk die doelen gaan halen. Dus laat daar geen onduidelijkheid over bestaan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank voor uw uitleg, Mevrouw De Man, u kunt vervolgen.

Mevrouw De Man: Ik hoorde geen vraag en dit was een mooi voorbeeld van verschuilen achter het proces. Wij hebben een ... Maar ik heb wel een antwoord. Ik heb een inhoudelijk antwoord. Het gesprek is natuurlijk de werkwijze, de werkwijze die zowel mijnheer Van Essen en ik vorige periode samen hebben gemaakt. Het startgesprek hebben we al gehad. We hebben deel één van het startgesprek gehad. Dat ging over het proces. Ik zou eigenlijk mijn motie willen bekijken als een soort addendum op onze procesafspraken. Het startgesprek twee gaat over de invulling en de wegging van de locaties. Dus misschien moet u het met die ogen bekijken en dan val ik ook weer in het plaatje van het proces. Ik hoorde het woord pauzeknop. In de beantwoording van Volt deze middag had ik een zin opgeschreven die heel interessant was, vond ik. Ik hoor het van u, maar ik zie dat anders. Toen dacht ik, dat is een mooie zin. Nou kan ik hem ook gelijk weer gebruiken richting Volt. Dus dat was die reactie. Het gaat over achter in de rij zetten en niet uit de rij halen. Dat vond ik ook een hele mooie. Ik hoor de hele tijd hier van, het moet zon en wind zijn, het gaat om de mix. Nee, het gaat om het opwekken van energie. Dat toevoegen van we moeten meer wind en zon, dat was de tussenbalans. U vergist zich daar iedere keer in in deze Staten. Dat komt mogelijk ook door de manier waarop de beantwoording van Gedeputeerde Staten over dit debat elke keer gaat. Ik wens u heel veel goede en positieve beraadslagingen en laten we elkaar niet verliezen. Laten we, zoals we net deden in de schorsing, even de verbinding zoeken, maar het debat ook echt hier voeren in de openbaarheid. Want dat is heel erg belangrijk voor onze inwoners. Dank u wel.

De voorzitter: Dank voor uw aanmoediging, mevrouw De Man, en uw reactie. Dan zijn we hiermee aan het eind gekomen van agendapunt 15 aangaande de drie moties over de windenergie.

16. Actualiteitenmoties VAB aanpak 2024-2026

De voorzitter: Dan gaan we door naar agendapunt 16. Dat zijn ook twee moties over de VAB-aanpak, de Vrijkomende Agrarische Bebouwing. Die zijn beide ingediend door de BBB. Ik geef dan ook als eerste mevrouw Ghijssels het woord.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: We gaan van een heel groot wereldomvattende zaak naar iets veel kleiner, naar de Vrijgekomen Agrarische Bebouwing. Daar is beleid voor opgesteld. Naar aanleiding daarvan hebben wij een tweetal aanpassingen voorgesteld, middels moties toegelicht. Ik denk dat ze voor een heel groot deel helder zijn. Een korte toelichting op de aanpassing ten aanzien van de sloopmeterbank, die overigens niet provinciaal, zo begrijp ik inmiddels van ambtenaren, opgezet wordt, maar regionaal. Het maakt de context niet anders, namelijk dat wat wij voorstellen, is feitelijk even uit elkaar te halen, de factor tijd en de factor locatie. Dat wil ik even verder toelichten. Op dit moment kunnen namelijk boeren in sommige gemeentes niet allemaal hun leeggekomen, en dan moet ik zeggen, correctie, stoppende boeren vanzelfsprekend, want daar hebben we het over, die kunnen op dit moment hun leeggekomen stallen niet slopen, omdat het feitelijk nog niet zover is dat dit systeem of het administratief registreren van de sloopmeters geïmplementeerd is. Het is heel goed dat de provincie daar wat aan wil doen, want omdat dat op dit moment in sommige gemeentes in ieder geval niet mogelijk is, betekent het dat er ... In praktijk dat zij toch met enige regelmaat benaderd worden door criminelen en ander gespuis die deze schuren voor andere doeleinden willen gebruiken, waarbij

ook chantage en dreigingen kennelijk soms niet genegeerd of zelfs toegepast worden. Dit moet stoppen. Dat kan ook, namelijk door zo snel als mogelijk te implementeren dat iedere gemeente vroegtijdige sloop zonder verlies van rechten, van slooprechten, administratief vastlegt en zodoende er op korte termijn minder last komt van deze ondermijning. Tegelijkertijd, met het registreren en flexibel maken van de sloopmeters in tijd heeft de provincie ook gedacht dat het goed is om deze ook flexibel te maken ten aanzien van locaties. Dus slopen op de ene plek en bijvoorbeeld woningen bouwen op een andere en meer geschiktere plek. Wij begrijpen deze gedachtegang heel goed. Hij is op het eerste gezicht ook logisch. Maar vervolgens vragen wij ons af, waarom zou een meer geschikte woningbouwlocatie eigenlijk sloopmeters moeten gaan inzetten? Leidt dat niet tot extra kosten? De vraag is ook andersom, als er locaties zijn die minder geschikt zijn voor woningbouwlocaties, zou het dan kunnen zijn dat dankzij dit handelssysteem er prikkels komen waardoor init... De rijkste initiatiefnemers met de diepste zakken een ruimtelijk ordeningsproces op deze wijze ontlopen? Wat wij begrijpen, is dat deze vragen die wij hebben, ook welke locaties gebruiken wij, gaan we wel sloopmeters vragen, welke niet, dat die nog niet helemaal uitgewerkt zijn. Dat is de enige reden dat wij vragen, neem daar even pas op de plaats en zorg dat dat een heel helder systeem wordt, waar het niet in de weg gaat zitten van nieuwe woningbouwlocaties. Daarna, bij wijze van spreken, kunnen we dat alsnog implementeren. Als laatste nog, het is namelijk bij sommige gemeentes, we hebben geconsulteerd bij een aantal gemeentes, en het lijkt best tot verwarring te leiden, met name aan de initiatiefkant van woningontwikkelingen. Dat was voor wat betreft mijn eerste motie.

De voorzitter: U kunt gelijk ook uw tweede motie indienen. Ik wil u wel verzoeken om dat iets korter te doen.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Ik ga ... Ik had een uur. Ik ben net begonnen.

De voorzitter: We nemen die tijden niet serieus.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Ik ga mijn best doen de tweede wat sneller dan toe te lichten. Die ziet eigenlijk toe op de grote woningnood die ons land kent, en in onze beleving niet alleen op te lossen is met alleen nieuwbouw. Dat hoeft wat ons treft ook niet, want er zijn veel bestaande gebouwen en woonhuizen die efficiënter ingezet kunnen gaan worden. De provincie voert op dit moment eigenlijk een heel stringent beleid daar waar het gaat over woonhuizen in het buitengebied, VAB of niet. Extra woonvergunning en kunnen alleen verkregen worden door middel van aanzienlijke hoeveelheid sloop. Terwijl juist in dit buitengebied heel veel grote huizen te vinden zijn die, of boerderijen, die inmiddels omgezet zijn naar een woonfunctie, maar die helemaal niet meer passen in deze of de toekomstige tijd. Ze zijn veel te duur voor ... Qua energielasten, ze zijn veel te groot voor de kleine gezinnen en ze borgen een heleboel ruimte om daar meer mee te doen. Daarom hebben wij voorgesteld om er soepeler beleid op te gaan ontwikkelen. Dat ziet toe op maximaal één extra woning binnen de meters die er ... Binnen de bebouwing die er al is. Dit toegankelijk te maken voor burgerwoningen en of stoppende boeren. En, werd mij na een consult van de ambtenaren verteld, dat daar waar wij eerst hadden gedacht dat we dit ook voor boeren, agrariërs, zouden moeten willen bepleiten die agrariër blijven, daarvan is gezegd, daar zit het wat complexer. Daar zal ik dan nu niet te lang bij stilstaan. Maar daarom hebben we daarvan gevraagd, kan daar onderzoek naar kijken of daar mogelijkheden zijn? Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Hartelijk dank voor de toelichting. Geef ik nu als eerste het woord aan de gedeputeerde. Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter, voor de afwisseling. Wel misschien eerst even beginnend met de motie over sloopmeterbank, sloopmeterregistratie is eigenlijk wat we willen gaan doen. Misschien voor de

helderheid, het is niet zo een provinciale sloopmeterbank, het is echt van gemeentes. We willen dat faciliteren en ondersteunen. Uit deze motie spreekt eigenlijk een zorg die ook in de commissie was gedeeld dat de inzet van zo'n sloopmeterregistratie tot allerlei excessen zou kunnen leiden. Het idee van die sloopmeterregistratie komt uit ... Die is al praktijk in de provincie Gelderland, in de Gelderse Foodvalley-gemeentes. Die hebben daar hele goede ervaringen mee. Dat is ook de reden dat er ook vanuit gemeentes de wens is om ook te kijken of het aan Utrechtse kant toegepast kan worden. Vanuit de VAB-aanpak wordt voorgesteld om dat ook te gaan doen. We bespreken ook de Utrechtse gemeenten in de regio Foodvalley en de regio Amersfoort ook de mogelijkheden al om zich aan te sluiten bij die Gelders aanpak. Dus met name in de oostkant van onze provincie speelt dit en wordt de behoefte zeer gevoeld. Dus de ... Ik lees deze motie eigenlijk vooral als, houd goed vinger aan de pols. Het gaat namelijk voor een deel ook om gemeentelijke kaders die opgesteld moeten worden, gemeentelijke beleidskaders. Onze verordening, dat is misschien, ik weet niet of ik dat helemaal op die manier ook juist verwoord heb in de commissie, die biedt als er kwali... Sprake is van kwaliteitstoevoeging soms wel de mogelijkheid om een ... Bij een sloop een woning op een iets andere locatie te realiseren. Maar dat is heel erg gekoppeld aan aantoonbare kwaliteitstoevoeging. Met zo'n sloopmeterregistratie maak je het eigenlijk makkelijker voor agrariërs om daar gebruik, stoppende agrariërs, om daar gebruik van te maken. Ik ... Als we deze motie dan mogen uitleggen dat het ook, kijken naar de Gelderse ervaring en kijken wat misschien een aantal gemeentes gaan doen, het volgen daarvan heel kritisch op van, geeft dat allemaal excessen, krijgen we woningen op plekken die we niet willen, wat zijn de ervaringen daarmee in Gelderland, dan kunnen we dat zeker doen. Maar er ligt dus wel een heel belangrijke rol ook bij de gemeentes. Dat is denk ik goed om te beseffen. Dus ook met die interpretatie, volgens mij is het ook wel ongeveer wat ik begrijp van mevrouw Ghijsels-Kerkhoff, is dat ook we de motie daarmee positief kunnen adviseren.

De voorzitter: De heer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, ik zat weer in de dode hoek.

De voorzitter: Zeker niet in dode hoek. Gewoon even uit beeld.

De heer Van den Dikkenberg: Het gaat om het volgen. Ik volgde de gedeputeerde. Het gaat om het volgen van, wat gebeurt er? Maar anderzijds ook het faciliteren van. Ik ben benieuwd naar de duiding van de gedeputeerde daarop. Want het focust zich nu vooral op het volgen van de excessen van, maar ook het faciliteren van, als een gemeente dit gaat doen, dat we als gemeente ... Of dat we als provincie dat ook overkoepelend faciliteren. Hoe kijkt de gedeputeerde daarnaar?

Gedeputeerde Van Essen: Dat is natuurlijk nu nadrukkelijk ook wel de vraag van ... Aan de gemeentes, om hier wel in te faciliteren, om bij het opzetten van zo'n sloopmeterregistratie, om hen daarbij te helpen. Dus, ja. Dat geeft natuurlijk wel de mogelijkheid om ook goed te volgen wat de toepassingen daarvan zijn.

De voorzitter: Hebben ... Een interruptie van de heer Westeralaken. Hoewel we wel ... Wil ik afspreken dat we zo min mogelijk interrupties doen. Maar dit zal een verduidelijkende vraag zijn, denk ik.

De heer Westeralaken: Dit is een verduidelijkende vraag. Dank u. Ik zit in het midden, dus het was ietwat makkelijker in beeld. De heer Van Essen heeft het permanent over Gelderland, maar ik kan hem ook wijzen, en misschien is het goed om dat ook mee te nemen, wat er in de linten in de Lopikerwaard gebeurt. Want ook daar worden bedrijven gestopt en ook daar gebeurt nu al, zonder overigens die sloopmeterregistratie, gewerkt op deze wijze. Ik kan u een heel concreet voorbeeld, als u dat wil, bezoeken. Dan ga ik direct mee.

De voorzitter: Dat gaan we niet nu doen. Ik wil graag dat de gedeputeerde verdergaat.

Gedeputeerde Van Essen: Ik was klaar met beantwoording van die motie. Dan kom ik op de andere motie, die gaat over het onderzoeken van ...

De voorzitter: De laatste interruptie, mevrouw Van Gilse.

Mevrouw Van Gilse: Excuus. Dank voor het woord, voorzitter. Ik had namelijk even een vraag sowieso of de gedep... Als de motie wordt aangenomen, of de gedeputeerde kan toezeggen dat hij dan na een jaar rapporteert, de stand van zaken en wat hij daarmee heeft gedaan. Ik had nog even een vraag hoe hij nou precies kijkt naar die ... Naar dat behoud van die administratieve rechten van die sloopmeters en wat dat anders is dan wat er nu waarschijnlijk mogelijk überhaupt al mogelijk gemaakt gaat worden. Hartelijk dank.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, dat eerste, het toezeggen dat we in de loop van volgend jaar daarbij u op terugkomen. Dus dat sowieso. Het lijkt me ook goed om dan ... Dat geeft ... Doet denk ik ook recht, als deze motie is aangenomen, ook aan de oproepen die doet van, kijk nou of er al excessen ontstaan en hoe kunnen we dat voorkomen? Dus laat ik dat bij deze ook toezeggen. Die andere is, vind ik, wel een heel technische vraag als ik heel eerlijk ben. Dus dat is misschien beter om ook even technisch te beantwoorden.

De voorzitter: Daar komen we op terug, zeggen we dan. Dan kan u verder met beantwoording van de tweede motie.

Gedeputeerde Van Essen: Zeker, voorzitter. Die gaat over een onderzoek, eigenlijk onderzoeken, naar mogelijkheden voor woningsplitsing. Dat gaat inderdaad aan de ene kant over bedr... Agrarische woningen, dat ... Agrarische bedrijfswoning over het algemeen. Deze motie vraagt eigenlijk om te onderzoeken onder wat voor condities dat kan en hij vraagt ook breder, woningen in het buitengebied, kan die splitsing versoepeld worden? Allebei raakt dat aan onze Omgevingsverordening. Dus ik zou zeggen voor allebei, als u als Staten zegt, wij willen inderdaad dit onderzocht hebben, dan lijkt me dat een uitst... Prima motie. Maar ik denk dat het meest passend is om hiervan te zeggen, oordeel Staten.

De voorzitter: Mevrouw Ghijssels heeft een vraag.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Ik wilde hem iets aanscherpen. Wij maken ook, overigens op advies van de ambtenaar, een duidelijk onderscheid tussen enerzijds burgerwoningen in het buitengebied en anderzijds agrarische bedrijven in het buitengebied. Agrarische bedrijven, onderzoek het, want het ligt complex, begrijpen we om moverende redenen. Maar we proberen wel meer dan alleen een memo voor elkaar te krijgen daar waar het gaat over het splitsen van burgerwoningen, grote burgerwoningen, in het buitengebied, als dat zou moeten leiden tot een versoepelend beleid ten aanzien hiervan, omwille van de woningmarkt.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, dat beleid is vastgelegd in onze Omgevingsverordening. Ik word er weer emotioneel van als ik het over die verordening heb. Excuses. Is zo'n mooi ding. Maar die wordt natuurlijk aangepast. De startnotitie voor actualisatie visie en ook tegelijk daarmee aanpassing verordening, die komt later dit jaar uw kant op. In dat proces, eigenlijk zegt ... Spreekt u met deze motie uit, willen we die splitsen van de woningen on... Meer ruimte daarin onderzocht hebben? Ik denk, als u vandaag die motie aanneemt, is dat een goede timing, want dan kunnen we dat gaan onderzoeken en dan kunnen we op basis daarvan ook

later een voorstel doen in die aanpassing van de verordening en hoe dat verslag zou kunnen krijgen. Ik zou dan ook willen voorstellen om beide aspecten mee te nemen. Waarbij het een, die agrarische woningen, wat meer haken en ogen kent, omdat daar natuurlijk vaak, of eigenlijk altijd, een agrarische functie bij zit, die je ook niet te veel in de weg wilt zitten. Dus dat is ... Daar zijn ook alweer oplossingen voor. Dus dan leggen we hem zo uit dat we beide aspecten meenemen.

De voorzitter: De heer ...

Gedeputeerde Van Essen: We kunnen er goed mee uit de voeten, maar oordeel Staten, zou ik zeggen.

De voorzitter: Prima. Dat is duidelijk. Mijnheer Adriani heeft nog een verduidelijkende vraag.

De heer Adriani: Een beetje technische vraag, maar wel nodig om te kunnen snappen hoe we dit debat verder moeten voeren. Als het gaat om het splitsen van burgerwoningen, dan is dat primair, het afgeven van de splitsingsvergunning, een bevoegdheid van de gemeente. Kunt u mij nog heel even uitleggen wat er in onze Omgevingsverordening staat wat in de weg staat dat gemeentes in het buitengebied zo'n splitsingsvergunning verlenen? Maakt het nog uit of het een kadastrale of alleen een bouwkundige splitsing is?

De voorzitter: Het klinkt wel heel erg technisch. Ik kan me zo voorstellen dat mijnheer Van Essen dat ...

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, ik zou ...

De heer Adriani: Het maakt wel uit voor de beoordeling hoe zinnig het is hier in het kader van de Omgevingsverordening mee aan de slag te gaan.

Gedeputeerde Van Essen: Ik zou aan de heer Adriani willen voorstellen om even in de ... In een schorsing, bijvoorbeeld de dinerpauze, hier even ambtelijk ... We gaan het even uitzoeken. Ik moet u even het antwoord hierop schuldig blijven. Excuus.

De voorzitter: Mevrouw Ghijssels, indien het heel dringend is. Anders wilde ik graag een rondje gaan maken. Dan komt u nog een keer aan het woord. U weet het antwoord?

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Ik wilde antwoord op ... Gedeeltelijk wel. Het is in ieder geval niet zo dat het besluit hieromtrent bij de gemeente ligt, zeker niet waar het het buitengebied betreft. Maar dat kan ik zo dadelijk wel uitleggen.

De voorzitter: We laten het nog even checken ook door de ambtenaar. Maar alvast bedankt voor het op weg helpen. Dan zijn we nu toegekomen aan de ronde aan de Staten. Welke fracties willen hierover het woord voeren? Toch ook wel weer bijna allemaal, zie ik. BBB is natuurlijk net aan het woord geweest. Ik kan nu ... GroenLinks, geen inbreng. Dan doe ik het toch maar weer op grootte van de fracties. VVD, mevrouw Van Gilse.

Mevrouw Van Gilse: Dank voor het woord, voorzitter. Allereerst over de splitsmotie, we vinden als VVD dat er echt heel veel meer woningen moeten komen in de ... In onze provincie, echt heel veel meer woningen. Wij denken dat naast bijvoorbeeld Straatje erbij het heel goed is om te kijken naar het aanpassen van de huidige regeling om te zorgen voor meer en passende woningen. Het makkelijker kunnen splitsen van woningen op erven in het landelijk gebied kan daaraan zeker bijdragen. Daarom dienen wij deze motie graag mede in. Als

we dan vervolgens naar de motie over die sloopmeterbank gaan, dan ... In het ... Dan hebben wij nog een aantal vragen, want wij willen dus dat er in ieder geval zoveel mogelijk meer woningen komen en we denken dat sloopmeterregistratie zou kunnen leiden tot meer snelle woningbouw. Dan hebben we nog een paar ... Dan zitten wij vooral met de vragen of deze motie daar ook echt daadwerkelijk aan bijdraagt, omdat het ook kijkt naar het kunnen wachten met het terugbouwen van woningen door dan een soort van die meters in de zak te kunnen houden. Dat kan juist weer zorgen voor vertragingen van het rea... In het realiseren van woningen. Maar goed, aan de andere kant kan snellere sloop wel weer zorgen voor het tegengaan van ondermijning en tegengaan van verrommeling in het landelijk gebied. Dus we hebben eigenlijk daarom nog een paar vragen aan de indiener daarover, als het kan, en dus vooral over of het niet dus juist snelle woningbouw tegen kan gaan, de motie. Hartelijk dank.

De voorzitter: Dank u wel voor uw ...

Mevrouw Van Gilse: En ook of de indiener een termijn in gedachten heeft voor het mogen wachten met inzetten van de sloopmeters. Dank u wel.

De voorzitter: Kan ze straks op antwoorden. D66, geen behoefte. CDA, de heer Westerlanden.

De heer Westerlanden: Dank, voorzitter. Wij ondersteunen deze twee moties van ganser harte. Ik woon in de gemeente waar dit een redelijk staand beleid is. We moeten niet denken dat we hiermee een enorme woningvoorraad gaan creëren, maar dit helpt zeker. Als het gaat om de motie met de sloopmeters, dan neem ik aan dat dat toegepast wordt bij de regionale afspraken Wonen en werken. Zodat niet iedere gemeente zijn eigen registratie hoeft bij ... Bij hoeft te gaan houden. Voor wat betreft de splitsing van de woning, voor een groot gedeelte zullen gemeenten dit zelf kunnen doen, omdat het vaak binnen de rode contour valt, maar zeker ook voor die plekken die buiten de rode contour in het landelijk gebied vallen, bevelen wij dit van harte aan.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Adriani, Partij van de Arbeid.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Dank aan de heer Van den Dikkenberg die mij ondertussen via WhatsApp even bijgespijkerd heeft over de Omgevingsverordening. Dat helpt. Voorzitter, eigenlijk zijn wij ... Wij zijn wel voor het beter benutten van de bestaande woningvoorraad. Ik denk dat een aantal eenvoudige maatregelen ook niet in deze zaal of mensen van de Tweede Kamer kunnen nemen om de bestaande woningvoorraad echt beter te benutten en veel te doen aan de woningnood. Splitsen hoort daar ook bij, alhoewel ik de verwijzing in de motie naar de Tweede Kamerbehandeling niet helemaal terecht vind. Want dat ging vooral om betaalbare woningen. Ik vermoed eerlijk gezegd dat het splitsen van de grote burgerwoningen in het buitengebied niet direct tot betaalbare woningen leidt. Je weet het niet, maar dat vermoed ik maar zo. Inmiddels heb ik geleerd dat het verstedelijkingsverbod ... Dat er al sprake is van verstedelijking als er één extra woning bijkomt, dus dat dat de belemmering zou zijn. Dan zou mijn vraag wel zijn, moeten we het dan hebben over het splitsen van woningen of moeten we dan het onderzoek laten doen naar, tot waar lopen de grenzen van het verstedelijkingsverbod? Is één extra woning een verstedelijking of niet? Dus die suggestie zou ik nog wel even willen doen. Rondom de sloopmeters, ik herken helemaal het feit dat je leegstaand agrarisch vastgoed zo kort mogelijk wil hebben, dat dat allemaal tot excessen kan leiden. Maar ik aarzel een beetje bij die ... Dat tweede bolletje over die factor tijd, want zit daar in uw ogen dan helemaal geen limitering aan? Mag je 25 jaar later, 50 jaar later, 150 jaar later nog steeds een beroep doen op meters die je ooit gesloopt hebt of zou je bijvoorbeeld kunnen zeggen, die factor tijd die limiteren we op 5 jaar en dan heb

je toch voldoende de tijd gehad om een plan te maken en iets te doen? Dus die vraag heb ik nog aan de indieners van die motie.

De voorzitter: Dank u wel. Partij voor de Dieren, mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. Ik wil eerst even ten overstaan van onze collega's graag een oproep doen om geen opmerkingen meer te maken richting onze onafhankelijke voorzitter over het al dan niet gezien worden. Nu had ik toch even het woord. Dan naar de inhoud.

De voorzitter: Ik begrijp het niet. Kunt u ...

Mevrouw Butterman: Er worden een beetje flauwe toespelingen over dat u niet gezien wordt. Dus ...

De voorzitter: Het stoort mij niet, maar heel aardig. Dank u wel.

Mevrouw Butterman: Aan deze kant van de kamer wel. Dan naar de inhoud. Onze grootste zorgen over de VAB zijn bij collega's bekend, namelijk dat het een aantasting is van leef-, broedgebied en mogelijk schuilmogelijkheden voor beschermde diersoorten.

De voorzitter: Heeft u één momentje, mevrouw Butterman? Mevrouw Hoek, had u een interruptie op mevrouw Butterman? Mevrouw Hoek?

Mevrouw Hoek: Ik zat geduldig te wachten.

De voorzitter: Even voor de duidelijk... Interrumpeert u mevrouw Butterman, of wilt u gewoon straks de beurt?

Mevrouw Hoek: Nee. Ik dacht, want ik ben mede-indiener van de motie ...

De voorzitter: U krijgt zo meteen nog het woord dan. Gaat u verder, mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Tegelijkertijd deelt de Partij voor de Dieren de zorgen van de BBB dat sloopmeters natuurlijk geen perverse prikkel moeten worden voor projectontwikkelaars of ondermijnende partijen. Maar net als de PvdA hebben we vragen over dat stukje van factor tijd, omdat dat juist een ... Als dat ongelimiteerd is, dan schiet het volgens mij zijn doel voorbij, namelijk dat we in het landelijk gebied ook een verandering van het ... Van die agrarische bebouwing willen. Wat betreft het splitsen van woningen, dat onderschrijven we van harte, en dan eigenlijk met name om een reden die niet in de motie wordt genoemd, namelijk dat we zuinig moeten zijn op onze bouwmaterialen en dat we dus het beste bestaande panden kunnen opknappen en bewonen in plaats van nieuw te bouwen. Tot zover. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. ChristenUnie, behoefte aan inspraak? Mijnheer Schaddelee.

De heer Schaddelee: Dank, voorzitter. Wat ons betreft, zijn het twee hele charmante moties van de BBB. Wij zien ze ook met name ... Want sommige werpen heel erg het licht op de woningnood die er is of vormen van ondermijning. Ik denk dat dat frames zijn die je hierop zou kunnen loslaten. Ik denk dat het ook belangrijk is om te belichten dat we de komende jaren een enorme transitie krijgen in het landelijk gebied. Die is voor een deel natuurlijk al gaande. Ik denk dat het juist ook in die grote transitie van het landelijk gebied enorm

behulpzaam kan zijn als we wat meer ruimte geven in onze regelgeving. Dus wij zijn heel erg voor beide moties.

De voorzitter: Hartelijk dank. UtrechtNu!, geen inbreng. Volt, geen ... SGP, de heer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Wij dienen beide moties mee in. Dus een onderstreping behoeft geen verdere aandacht. Ik wil me graag aansluiten bij de onderbouwingen van de BBB. Dank u wel.

De voorzitter: PVV, geen behoefte. Forum voor Democratie, wilt u iets ... Dan is het woord aan mevrouw Hoek, 50PLUS. SP sla ik over.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Wacht, heeft u één momentje, mevrouw Hoek? Ik heb ... Ik ben heel ... Dat is toch wel sneu. Wilt u iets vertellen, mijnheer Breur, of ...

De heer Breur: Het zij u vergeven, mevrouw de voorzitter. Mijn vraag is reeds gesteld door de heer Adriani en beantwoord door mevrouw Ghijssels, dus bedankt.

De voorzitter: Alsof ik het wist. Dan is nu mevrouw Hoek van 50PLUS.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. Ik heb een ... Eigenlijk toch een vraag aan de gedeputeerde, als dat mag.

De voorzitter: Mevrouw Hoek, dat heb ik nou al een paar keer gezegd. Dat doen we niet. We hebben dat met elkaar afgesproken aan het begin van de dag. Dat heb ik ook nog een paar keer herhaald op de dag, dat we dat omwille van de tijd in de gigantische hoeveelheid actualiteitenmoties niet doen. Dus u kunt alleen reageren of iets aan de indieners vragen, maar dat is het dan.

Mevrouw Hoek: Dan stel ik de vraag aan de indieners, wat ik zelf ook overigens ben. Dat is een beetje raar. Maar aan de andere dan maar. Of zij op de hoogte zijn dat er een 2017 een vrijkomend agrarisch bedrijven, dat heet de VAB, is gekomen waarvan alles in staat wat kan en mag en dat er een, in 2014, een handreiking boerenbedrijven, vrijkomende bedrijven, is gepubliceerd. Na in... Bij navraag, is, zijn de overige indieners bekend dat daarin staat dat men, zoals het daarin staat, dat men het voornemen heeft, het college het voornemen heeft, om het een en ander te verruimen? Dus dan vraag ik het maar aan de mede-indieners, als ik het niet aan gedeputeerde mag vragen. Maar misschien zegt u wel, ik wil toch wat zeggen. Laten we dat maar hopen. Dan ... Of ze daarvan op de hoogte zijn, voorzitter. Want ik heb reactie gekregen van de ambtenaar afgelopen week.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Hoek. Dan is het laatste woord aan mevrouw Ghijssels hierover.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Wat mevrouw Hoek, om daarmee te beginnen, dat dat wist ik niet. Dus dat is wel frappant dat te horen, dat ... 2017, zei u. Dus dat ... Dan werd het weleens tijd, om het zo maar te zeggen. Over de factor tijd, leuk bruggetje, ik vind het een hele goede suggestie om daar een limiet aan te stellen. Het gaat er nu om dat er een aantal agrariërs die lege schuren laten staan omdat ze er niks mee kunnen, en tegelijkertijd dus in angst zitten over eventuele toenadering. Dus als daar een factor tijd aan toegevoegd wordt, lijkt mij prima. Dat laat ik dan over aan GS. Antwoord op de VVD, gaat dit niet ten koste van de woningmarktproductie? Ik denk juist dat het introduceren van sloopmeters in de weg gaat zitten van nieuwe projecten, omdat op sommige locaties niet duidelijk is dan of er op een geschikte locatie ook sloopmeters

gekocht moeten worden en op andere locaties dan niet. Dan ontstaat er een diffuus beeld. De heer Van Essen noemde een aantal gemeenten waar het goed werkt. Maar wij hebben, net als de heer Westelaken achter mij, ook gehoord dat dit tot gedoe leidt. Dat is één. Tegelijkertijd krijg je dat het ook nog kostenverhogend kan zijn voor woningbouwlocaties. Want je moet behalve de grond ook nog sloopmeters gaan afrekenen. Alleen diegenen die hele diepe zakken hebben en denkt, ik wil wel een mooie villa net buiten het dorp, ik koop wat sloopmeters op, die krijgt op een plek zijn zin, wat volgens mij ook niet de bedoeling is. Dus ik zie ... Ik pleit juist hiervoor omdat het niet nog meer zand in de wie... Nee, in de motor van de woningbouwproductie moet gaan gooien.

De voorzitter: Pardon. Ik had hem net toch aan... Heel erg bedankt, mevrouw Ghijssels. Dan sluiten we hiermee agendapunt 16 af. Deze moties kunnen straks ook meegenomen worden bij het stemmen. Dan gaan we nu over naar agendapunt 17. Dat betreft een actualiteitenmotie ... Pardon? Mevrouw Van Gilse, dat doen we niet. We hebben echt een strakke afspraak. Want anders dan blijft dat maar heen en weer gaan. Dus we hebben afgesproken dat we heel strak de volgorde doen. Indiener, gedeputeerde, fracties en de indieners. Dus het is ...

Mevrouw Van Gilse: Er is een vraag van mij ... De indiener heeft een vraag van mij niet beantwoord.

De voorzitter: Dan doet u dat straks even in de schorsing een-op-een. Dat kan ook. Inmiddels ben ik bij agendapunt 17.

Mevrouw Van Gilse: En van de Pv... De vraag is ook door de PvdA gesteld daarna nog een keer.

De voorzitter: Doen jullie het samen even in de schorsing.

17. Actualiteitenmotie Geldprijs Bakhuis Wolters, ingediend door PvdA e.a.

De voorzitter: We zijn inmiddels bij agendapunt 17, Actualiteitenmotie Geldprijs Bakhuis Wolters, ingediend door Partij van de Arbeid, GroenLinks, D66, BBB, Volt, SP, Partij voor de Dieren en 50PLUS. Mevrouw Van Elteren zal de motie indienen. Gaat uw gang.

Mevrouw Van Elteren: Dank u wel, voorzitter. Laat daar geen onduidelijkheid over bestaan, dat indienen doe ik namens PvdA en GroenLinks vandaag. Iets meer dan vier jaar geleden, op 4 maart 2020, een paar dagen voor Internationale Vrouwendag, stond mijn voorganger Karin Boelhouwer daar om een motie in te dienen met de titel Vrouwenprijzen.

De voorzitter: Sorry, ik ga u even ... Ik vind het erg onrustig in de zaal. De heren vooral eigenlijk.

Mevrouw Van Elteren: Prima. De motie stelde dat we hier in de provincie weliswaar het goede voorbeeld geven, omdat de helft van onze volksvertegenwoordigers in de Staten vrouw is, maar dat veel van de vrouwen in onze provincie die zich inzetten voor de maatschappij, en vrouwenemancipatie in het bijzonder, niet altijd een podium krijgen waar die inzet... Inzet ook wordt gezien en erkend. Want, zo stelde Karin Boelhouwer destijds, de strijd voor gelijkheid is er een van de lange adem. Vrouwen in de politiek en de top van bedrijven of vrouwen die het verschil maken binnen de maatschappij zijn nodig als voorbeeld of rolmodel voor andere vrouwen, en zij mogen gezien worden. Die motie werd met brede steun aangenomen en de Bakhuis-Woltersprijs werd in het leven geroepen. Een prijs die nu drie keer is uitgereikt dankzij een tomeloze inzet van de griffie, Roel Breed in het bijzonder, een enthousiaste werkgroep met Statenleden en een jury die

op basis van vastgestelde criteria uit alle voorgedragen personen elk jaar drie personen nomineert en een winnaar kiest. Dit heeft ertoe geleid dat er een indrukwekkende lijst aan prijswinnaars en genomineerden in het zonnetje is gezet. Bij de laatste uitreiking onder andere door een speciale uitzending op 8 maart, Internationale Vrouwendag, op RTV Utrecht. Oprecht iets om trots op te zijn. Maar ook een succes waar we, wat de PvdA en GroenLinks betreft, op door moeten pakken. Want eer en aandacht is mooi, maar door een bedrag te koppelen aan de prijs kunnen we mooie initiatieven ook een stapje verder helpen. Op basis van de genomineerden van de afgelopen jaren, kunnen we zeggen dat het vaak gaat om initiatieven die klein zijn en op vrijwillige basis en waarbij een geldbedrag een groot verschil kan maken voor de verschillende initiatieven en genomineerden, en daarmee dus ook voor vrouwenemancipatie binnen de provincie Utrecht. Want ik zeg het maar nog eens, we zijn er nog niet. Daarom dienen PvdA en GroenLinks met mede-indieners D66, Partij voor de Dieren, SP, BBB, Volt en 50PLUS een motie in die getiteld is Een prijs met een financiële impuls. Dat indienen dat doe ik graag even persoonlijk, al is het maar omdat ik dan de kans heb om een voorzitter haar eigen motie te overhandigen. Die kans die wil ik niet laten schieten.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng, mevrouw Van Elteren. Dank voor de prachtige motie. Dan geef ik het woord aan de gedeputeerde. Dat is de heer Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom: Dank u wel, voorzitter. Dank ook voor de motie. Mooi dat met de Bakhuis-Woltersprijs in ieder geval daar aandacht is voor vrouwenemancipatie. Tegelijkertijd, even goed kijkend naar de motie, is het ook dat het om structurele financiering vraagt. Dat is ... Ik geef u even maar mee, het is wat dat betreft heel sympathiek. Als we het hebben over de sociale agenda, heeft u tegen mij gezegd, hou focus. Er is ook geen geld overigens, maar het vergt wel even iets om daar heel goed naar te kijken. U vraagt ook in uw beslispunt iets over de kadernota. Daar zijn wij mee bezig, met de kadernota, maar die bevat ook bezuinigingen. Om even aan te geven dat het niet allemaal eenvoudig is. De prijs die is door de griffie in het leven gesteld. Wat dat betreft, is het zo dat ... Met een aantal Statenleden. Als college hebben we eigenlijk een nadrukkelijk verzoek. Het college wil eigenlijk heel graag samen met de griffie verder gaan uitwerken en onderzoeken hoe een geldprijs gekoppeld kan worden aan deze ereprijs eigenlijk die er is. Want het is best wel even makkelijk gezegd van, je gaat een geldbedrag beschikbaar stellen. Maar je moet ook even technisch heel goed nadenken, hoe ga je het doen? En vervolgens ook kijken op welke manier je tot een dekking gaat komen. Dus ik ... Als u zegt van, dat neem ik graag over, dan kunnen we als college zeggen, dan geven we het oordeel aan de Staten ook om hier een uitspraak over te doen. Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank, gedeputeerde. Heeft mevrouw Van Elteren nog een interruptie op de gedeputeerde? Anders dan wilde ik eerst het rondje maken en daarna mag u dan weer het slotwoord. Welke fracties zouden hier het woord over willen voeren? Dan ga ik toch alle fracties maar weer even af. BBB. Iedereen mag het woord.

De heer Gilissen: Voorzitter? Ik zou één verhelderende vraag aan de reactie van het college willen stellen.

De voorzitter: Dat is goed.

De heer Gilissen: Mag dat, voordat we de ronden ingaan?

De voorzitter: Zeker.

De heer Gilissen: Want ik hoor de gedeputeerde Van Muilekom zeggen, als er een toezegging wordt gedaan door de indieners, dan is het oordeel Staten. Mag ik daaruit opmaken dat, als de motie ... Als die toezegging niet volgt, dat het college deze motie in deze vorm ontraadt? Voor de scherpste.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Muilekom: Ja, dat is inderdaad zo.

De voorzitter: We gaan een rondje maken. BBB, is daar een woordvoerder die hier iets over wil zeggen? Het hoeft niet natuurlijk.

Mevrouw Oude-Luttikhuis: Dank u wel, voorzitter. Ik hoop toch echt wel dat wij ... Dat deze motie zijn voortgang vindt. Want ik vind het heel erg belangrijk, de vrouwenemancipatie, en dat daar ook een vervolg op komt. Elk initiatief dat er is bij de prijswinnaars, die moeten natuurlijk wel tijd kunnen investeren om het echt een ... Om het doel goed te bereiken. Dus ik ben er zeer voorstander van, van een prijs aan deze uitreiking. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Gaan we naar de VVD, de heer Gillissen.

De heer Gilissen: Dank u wel, voorzitter. De indieners van deze motie vinden de VVD aan hun zijde als het gaat over de voortdurende strijd voor vrouwenemancipatie. Dat is een strijd, die is zo belangrijk, zou ik bijna willen zeggen, dat je die niet alleen aan vrouwen kunt overlaten. Daar hebben we allemaal een rol in te spelen. Dat gezegd hebbende, voorzitter, hebben wel een vraag ook aan de indieners van de motie. Dat ziet namelijk op het feit dat de indieners aangeven dat ze een prijs als een belangrijk en waardevol initiatief kunnen zien om die strijd ook kracht bij te zetten. Ik zou graag willen weten op basis waarvan. De tweede vraag zou gaan met name ook over de dekking. Gedeputeerde zei daar ook al wat over. Er wordt eigenlijk een voorschot genomen op de kadernota. Wij zijn gewend dat je een motie ook voorziet van een adequate dekking, in dit geval zeker omdat het ook om structurele uitgave gaat. Dus mijn vraag zou dan zijn, want ik wil een beetje wegblijven over van, het is zo belangrijk dat die 20.000 euro op 500 miljoen euro in die begroting niet zo heel veel uitmaakt, dus ik zou de vraag dan zo willen stellen dat ... Welk bedrag vinden de indienende partijen dat je hier als dekking van de motie kunnen opvoeren met een verwijzing naar de kadernota? Is dat 20.000 euro? Dat kan dus blijkbaar, blijkt ook uit deze tekst. Wat vinden ze van 50.000 euro, 100.000 euro of 1 miljoen euro? Dus waar ligt een beetje het einde ook van het helder vlak dat ze op zouden willen gaan? Op basis van deze antwoorden, voorzitter, kunnen wij als VVD-fractie een afweging maken over de inhoud van dit voorstel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Gilissen. D66, mevrouw Veen.

Mevrouw Veen: Voorzitter, dank u wel. Ik kan me natuurlijk eigenlijk voor het overgrote deel gewoon aansluiten bij het prachtige verhaal dat mijn collega mevrouw Van Elteren net gehouden heeft. Ik vind wel de woorden overigens die de heer Gillissen sprak, dat emancipatie ook zeer zeker een mannenzaak is, wel goed om even nog te onderstrepen. Wat ons betreft, is het verzoek van de gedeputeerde om het samen met de griffie op te pakken natuurlijk prima in orde. Ik zou het wel waarderen als dat dan vóór de uitreiking van de volgende prijs is. Dus ik weet niet of dat een mogelijkheid is voor het college om dat dan op die manier vorm te geven.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Veen. Dan gaan we door naar het CDA, de heer Westelaken.

Mevrouw Welschen-van der Hoek: Mevrouw Welschen weer.

De voorzitter: Zijn naam stond erbij, dus dat is niet aan mij.

Mevrouw Welschen-van der Hoek: Ik denk dat er iets is misgegaan. Een prijs als deze kunnen wij alleen als partij alleen maar toejuichen en zeker ook ikzelf. Ik ben jarenlang voorzitter geweest van het landelijke CDA-vrouwen waar we ons enorm hebben ingezet voor, samen met De Rooie Vrouwen en alle andere vrouwenorganisaties, voor emancipatie en onder meer met ... Samen met D66 ons hard hebben gemaakt voor een initiatief voor het vrouwenquotum. The rest is history. Dus so far prijzen wij dat heel erg aan, het stimuleren en bekennen van initiatieven en voorbeelden van vrouwenemancipatie. De woorden van gedeputeerde die waren eigenlijk ook precies mijn bijdrage, want los van dat we dat willen stimuleren en die kant daarvan, heb ik ook een pragmatische kant en een pragmatische vraag daarbij. Het eerste wat ik dacht ook toen ik de motie zag, waar is de dekking? Want ook dit is geld en geld ... Wij vinden, het is altijd geld en dat moet ergens vandaan komen. Toen dacht ik ook met mijn fractie van, kunnen we geen aansluiting ook zoeken bij een subsidieregeling bijvoorbeeld? Want hoe gaan we dit invullen en welke eisen gaan we ook stellen aan de besteding van die gelden? Daarvoor hebben we ook een mooie subsidieregeling. Misschien kunnen we daar aansluiting bij vinden. Dus ik ben benieuwd zo naar de reactie van de indieners op ook de opmerkingen van gedeputeerde of van GS. Dan nog een kleine opmerking. Als ik even terugkijk naar de uitreiking van de prijzen, ik ... Het zou mooi zijn als die prijs en ook de aanleiding daarnaartoe inclusief is voor de hele Staten, dus met nadruk ook, kom als mannen daarnaartoe en alles ertussen. Maar ook partijbreed, van het hele politieke spectrum. Dat zou de prijs alleen nog maar mooier maken en ook de betrokkenheid vanuit de Staten. Dank.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng. Mevrouw Flink, Partij van de Arbeid.

Mevrouw Flink: Ik wil heel kort even mijn collega van GroenLinks aankijken of die de vragen straks die gesteld zijn beantwoordt. Ik zal ingaan op een paar overwegingen die ik heb gehoord, hoe onze kijk hierop is. Ik denk dat die redelijk vergelijkbaar valt. Het doel van deze motie en waarom we dus die geldprijs eraan hebben gekoppeld, is omdat we emancipatie niet alleen een symboolpolitiek willen maken. Dus dat het niet is van, heel mooi, nu heb je gewonnen, je hebt goed je best gedaan. Maar jouw initiatief, dat een hele goede bijdrage levert aan de emancipatie van vrouwen, we kunnen niet meer steunen dan in woorden. Dat is ook echt de afweging geweest van, hoe gaan we die vrouwenemancipatie dan kracht bijzetten? Dat is een heel klein bedrag dat wij als provincie daaraan kunnen geven, dat voor hen wel heel veel effect heeft om echt hun initiatief ook uit te dragen. Een van de genomineerden was bijvoorbeeld iemand die gaf weerbaarheidstraining bij vrouwen die echt in gevaarlijke relaties zitten. Die geeft trainingen waarbij ze dan zorgt dat die vrouwen zo geëmancipeerd zijn dat ze ofwel hun partner kunnen verlaten, de gewelddadige relatie kunnen verlaten, of daar beter mee om kunnen gaan. Eén zo'n weerbaarheidstraining kost een stuk minder dan überhaupt het bedrag dat wij hiervoor beschikbaar stellen. Dus daarmee denk ik dat dit echt een bijdrage kan leveren aan de verdere emancipatie van vrouwen. De dekking, ik vind het een beetje flauw om te zeggen van, tot waar gaat het, 20.000 of loopt het op tot 1 miljoen of meer dan 1 miljoen? Ik denk dat zo'n hellend vlak een beetje een valse ver vergelijking is. Ik ben het wel eens met de invulling van de gedeputeerde, dat, hoe gaan we dit precies uitvoeren, dat daar wel enige ruimte in zit voor de gedeputeerde om in goed overleg tot uitvoering te komen. Volgens mij is dat ook wel gebruikelijk vaker met moties. Tot slot een kleine oproep. Volgens mij waren de ... Ik zie een interruptie, maar ik kan ook mijn slotwoord alvast zeggen.

De voorzitter: De heer Gilissen.

De heer Gilissen: Ik voel me gezien, voorzitter. Dank u wel. Toch even een reactie op mevrouw ... Lid van de Partij van de Arbeid. Een valse vergelijking, het is voor ons best wel principieel. Want wat mevrouw lid er niet bij vertelt en ook de andere indieners, is dat je die 20.000 euro maar één keer kunt uitgeven. De realiteit is gewoon, en de gedeputeerde gaf dat ook al aan, dat we waarschijnlijk moeten gaan bezuinigen. Dat betekent dus ook dat met het goede initiatief dat er wellicht is door mensen een prijs te gaan geven, we iets anders niet kunnen doen. Dat wil ik ook hier inbrengen. Dus mijn vraag zou dan ook gewoon zijn, want ik weet dat de indieners wel degelijk gezocht hebben ook naar een dekking, zou het niet verstandig zijn dat wij als Staten, als kaderstellend orgaan, in ieder geval de richting aangeven waar dat bedrag vandaan zou moeten komen? Moet het ten koste gaan van onze klimaatambities, moet het ten koste gaan van investeringen in openbaar vervoer? Iets van richting zou mijn fractie in ieder geval ongelooflijk helpen. Dat is geen valse vergelijking. Dat is het wezenlijke idee van politieke keuzes maken, ook om een klein bedrag.

De voorzitter: Mevrouw Flink. U mag eerst de vragen beantwoorden, als u wilt. U mag ook de vraag pareren en aan mevrouw Van Elteren overlaten straks.

Mevrouw Flink: Ik kan hem wel beantwoorden. De prijs, en dat was nog voor de tijd dat ik Statenlid was toen die er kwam, dat was iets nieuws. We zeggen nu eigenlijk, die prijs die werkt goed. Er waren meer dan 30 aanmeldingen. Ontzettend veel aandacht voor überhaupt de provincie, maar ook voor vrouwenemancipatie in de provincie. Nu willen we iets nieuws. We willen namelijk dat het meer is dan alleen emancipatie in woorden. We willen ook emancipatie in daden. Daarom hebben we daar een financiële prijs die we daaraan willen koppelen. Maar het is iets nieuws, dus dat is nieuw geld. Ik vind dat het debat over waar dat ten koste gaat, dat dat niet aan de orde is van een actualiteitenmotie. Het is een actualiteitenmotie waarmee GS inderdaad, daar werd ook om gevraagd, om enige extra ruimte van, waar kunnen we dat vandaan halen vraagt, maar het is geen amendement op een kadernota waarbij we zeggen, we halen het nu uit dit potje. Dus ik vind dat ook niet aan de orde om nu te beantwoorden.

De voorzitter: Mijnheer Gilissen, ik wil u verzoeken het heel kort te houden.

De heer Gilissen: Zeker, voorzitter. Ik heb nog een tweede vraag aan mevrouw Flink. De motie is wel dwingend. Het gaat over 20.000 euro en GS moet het uit de kadernota halen. Mijn vraag aan de indiener zou zijn, begrijp ik het goed als, zoals ik mevrouw Flink ook hoor beschrijven, dat daar ook gewoon wel ruimte in zit? Als het geld er niet is, dat de ... Het geldbedrag er mogelijk niet komt en als het maar 15.000 euro of 10.000 euro is, wat er gevonden wordt, dat het bedrag ook naar beneden kan worden bijgesteld? Is die ruimte er of zit er een resultaatverplichting vanuit college om 20.000 structureel op tafel te leggen?

De voorzitter: Dat is een vraag aan alle indieners eigenlijk. Maar mevrouw Flink mag hem beantwoorden. U mag het ook overlaten aan mevrouw Van Elteren straks.

Mevrouw Flink: Ik vind het netjes om hem over te laten aan mevrouw Van Elteren, omdat ik niet de naam ben die ook onder deze motie staat namens PvdA. Dan zou ik eigenlijk heel graag toe willen naar mijn slotoproep. Volgens mij waren alle Statenleden uitgenodigd voor de uitreiking. Die was vorige week dinsdag, nog iets vóór internationale Vrouwendag. Het was een onwijs inspirerende sessie waarbij we ook echt in gesprek mochten met al die vrouwen die genomineerd waren, maar ook waren voorgedragen. Er waren denk ik wel een stuk of twintig vrouwen. Dus kom volgende keer, volgend jaar, hoop ik, als we de prijs weer uitreiken, toch allemaal. Dat is een ... Emancipatie is inderdaad niet alleen een vrouwenzaak.

De voorzitter: Er is ook nog een interruptie van mevrouw Hoek voor u.

Mevrouw Hoek: Voorzitter, de interruptie had ik eigenlijk nog op Dimitri Gilissen van de VVD, maar ik had al wel mijn hand opgestoken. Maar ik zit toch niet in de blinde hoek. Maar ik wilde even reageren op de zorg die uitgesproken is van, waar gaan we het van betalen? Ik heb voorgesteld in een andere commissie dat over financiën ging om eens te kijken, al die subsidies die wij geven, is dat ... Worden die nog wel terecht gebruikt? Dus ik heb ook voorgesteld om aan subsidies die je continu gaat geven, dat het een paar ... Een aantal jaren doorgaat, om daar een termijn aan te stellen, vijf jaar.

De voorzitter: Mevrouw Hoe, een interruptie is een korte vraag aan iemand die een inbreng heeft.

Mevrouw Hoek: Voorzitter, ik ben bijna klaar, ik ben bijna klaar, ik ben bijna klaar, want dit kost weer tijd.

De voorzitter: Wat is uw vraag? Wat is uw vraag?

Mevrouw Hoek: Mijn vraag ... Mijn vraag is dat, niet direct de vraag, maar ik wil hem op de hoogte stellen, het is wel een antwoord op de vraag die gesteld is, dat er wel geld vrij gaat komen van subsidies die constant gegeven zijn en niet meer nodig zijn. Dus dat hoeft niet van de energie af te gaan of wat het ... Anders. Dus ik hou de hoop, mijnheer Gilissen ...

De voorzitter: Geen vraag, maar een suggestie. Heel erg bedankt daarvoor.

Mevrouw Hoek: Dus het is een suggestie, maar als antwoord op een vraag.

De voorzitter: Goed zo. Ga ik even verder met het rondje. U bent straks weer aan de beurt voor de inbreng.

Mevrouw Hoek: ... daar in de vergadering ...

De voorzitter: Partij voor de Dieren, wie mag ik het woord geven? Of u heeft geen inbreng. ChristenUnie, mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert: Bedankt, voorzitter. Ik heb even opgezocht waar de Bakhuis-Woltersprijs precies voor was. Deze prijs is bedoeld voor een persoon die zich inzet voor de maatschappij, en voor vrouwenemancipatie in het bijzonder. Dus de prijs is bedoeld voor een persoon. Met het koppelen van een geldbedrag voor een maatschappelijke organisatie moet er dus niet alleen worden gekeken naar de prestatie van de persoon, maar moet nu ook worden getoetst of deze maatschappelijke organisatie deze prijs verdient. Je voegt hiermee dus eigenlijk een ... Toetsingscriteria aan de prijs toe. Mijn vraag is, hebben de indieners dit ook voor ogen? Hoe zit het met een oeuvreprijs en een persoon die niet zozeer gelieerd is aan één specifieke organisatie? Tot slot, dat is eigenlijk al wel meer aan bod gekomen, waar komt nou die ... Dat structurele budget vandaan? De vraag is wel, is het niet passend om zoiets te bespreken tijdens de kadernota? In ieder geval, het voorstel werd gedaan van griffiebudget, dat lijkt ons in ieder geval onwenselijk. Bedankt.

De voorzitter: Bedankt voor uw inbreng. Dan is het woord aan UtrechtNu!, de heer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Ik zal weer proberen te praten. Toen ik hier 8 maart, vrijdag, meen ik, naartoe kwam, ik wilde eigenlijk even rustig werken, kon ik geen parkeerplek vinden. Ik hou van met mijn auto rijden, dus ik dacht, waar moet ik nou parkeren? Dus ik heb hem uiteindelijk maar ergens anders neergezet. Maar dat laat wel zien dat het wel enigszins druk was. Laat ik wel even vooropstellen dat UtrechtNu! uiteraard vrouwenemancipatie ook heel belangrijk vindt. Ik kan in ieder geval persoonlijk zeggen dat ik heel erg van vrouwen hou. Er zitten een aantal pijnpunten in deze motie. Het is al gezegd, ook door de

heer Gilissen, over die dekking. Eigenlijk is het ook een hele luie motie. Dat is het vooral. Want het middel actualiteitenmotie wordt nu gebruikt om eigenlijk een soort voortraject in te gaan als het gaat om de kadernota. Dit had ook prima een amendement kunnen zijn op de kadernota, waar je dan naar dekking had gezocht. Dat doe je als indiener nu niet. Je zegt nu tegen het college, gaan jullie maar geld zoeken en dan kunnen wij dat uiteindelijk weer amenderen. Dus laat ik vooropstellen dat het vooral een hele luie motie is. Vooral dat derde punt, dat is ook heel vaag, een voorwaarde aan de besteding. Dan vraag ik me af, hoe ga je dat dan doen? Dan krijg Agnes Jongerius, sorry, ik mag eigenlijk geen namen noemen, dan krijgt een mevrouw die het heeft gewonnen die 10.000 euro op de bank. Ga je dan daarna zeggen, hallo, gaat u dat wel even gebruiken voor een goed doel? Of gaat zij daarvoor wellicht op vakantie, of hij? Dat ... Ik vind dat heel vaak. Dus alleen om die reden al zou mijn fractie niet voorstemmen. Ook, waarom eigenlijk ... Waarom wordt eigenlijk meteen gegrepen naar belastinggeld? Kun je niet juist ook met een soort sponsoren ... Sponsorische regeling zoeken naar commerciële partijen die die geldprijs willen sponsoren? Dus dit zijn een beetje mijn vragen aan de indieners. Er werd net ook nog in het begin gezegd, vrouwenemancipatie, als het dan bijvoorbeeld gaat om banen en functies in de top, dan vraag ik me altijd ... Spookt bij mij ook de vraag door het hoofd, waarom eigenlijk altijd functies in de top? Willen we ook niet meer vuilnisvrouwen. Maar dat is even een kleine disclaimer van mijn kant. Maar goed, dit zijn mijn vragen, dit zijn mijn punten. Maar ik kan u in ieder geval wel meedelen dat in deze vorm wij deze ... Tegen deze motie zullen stemmen. Dank.

De voorzitter: Dank voor inbreng. Volt, mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Dank, voorzitter. Emancipatie klinkt voor sommigen misschien als iets uit de jaren '70. En toch, vandaag de dag zien we nog steeds veel voorbeelden waaruit blijkt dat dit nog steeds aandacht behoeft. Ik was blij om te zien dat de afgelopen week een onderzoek vanuit het Centraal Planbureau verscheen, waaruit bleek dat het vrouwenquotum wel degelijk werkt, om maar een voorbeeld te noemen. Terug nu naar de Bakhuis-Woltersprijs. Zo'n prijs als de Bakhuis-Woltersprijs zet het soort initiatieven dat in onze mooie provincie wordt opgezet in de spotlight. Als Volt-vrouw van de eerste lichte Volt-vrouwen die Statenlid zijn geworden, jaag ik het toe om nu ook een bedrag aan de prijs verbinden. Een bedrag dat misschien net het verschil kan maken voor de initiatieven die wij uitlichten. Iedereen verdient het immers om op een rechtvaardige, inclusieve en gelijkwaardige manier bij de samenleving betrokken te worden. Ik kijk in elk geval uit naar de resultaten van een onderzoek om te bekijken hoe we dit geld vrij kunnen maken hiervoor. Het zou inderdaad mooi zijn als dat nog kan voor de volgende uitreiking in 2025. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng. Eén moment. De inbreng is ... SGP, de heer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank u wel. De Bakhuis-Woltersprijs schijnt dus een succes te zijn. Dat is heel mooi, dat er 30 aanmeldingen waren dit jaar. Dus wat dat betreft heeft het geen financieel zetje in de rug nodig, want er zijn genoeg aanmeldingen. De dekking is zojuist al genoemd en, zeer terecht door de VVD, van, vooruitlopend op het integrale wegingsproces wordt er geld vrijgespeeld. Dan had ik ook nog een paar actualiteitenmoties kunnen toevoegen vandaag. Maar, voorzitter, als je niet een nieuw iets wil en wel dit doel wil nastreven, dat kan. Doe het dan in de sociale agenda en agendeer dan een beleidsevaluatie van de sociale agenda en zet daar een beleidsdoel in, zodat we ook kunnen controleren of het geld dat we vrijspelen ook daadwerkelijk bijdraagt aan de beleidsdoelen die wij beogen. Want nu geven we een prijs, een ferme handdruk en we lopen de studio uit en het is buiten beeld. Draagt het dan nog wel bij aan de doelen die we bijdragen? Opmerkelijk vond ik ook dat de prijswinnaars dan niet ... Dat de prijs niet naar één winnaar gaat. Dat is ook wel gelukkig, want 20.000 euro is heel veel als je juist een vrijwilligersorganisatie, dat geworteld is

in de kracht van mensen en van vrijwilligers, als je die financieel gaat bijdragen, dan zul je zien dat het succes van dat soort organisaties vaak achteruit holt als dat financieel ondersteund wordt, als dat te veel is, laat ik het zo zeggen. Maar dat dan ook drie winnaars gehuldigd worden met een financiële fooi. Dan, voorzitter, moet me nog één ding van het hart. Dat gaf de PvdA zojuist aan van, dat vrouwen dan training krijgen in weerbaarheid, zodat ze ook uit relaties kunnen stappen. Als SGP zijn we voor huwelijkstrouw en blijvende relaties. Laten we dan als provincie vooral niet gaan bijdragen aan het beëindigen van deze relaties. Dank u wel.

Mevrouw Veen: Voorzitter?

De voorzitter: Mevrouw Veen, u wilt even interrumpen.

Mevrouw Veen: U merkt het ook al een beetje aan de zaal dat dat toch aan ... Dat dat toch wel wat losmaakt, zo'n statement. Want, voorzitter, ik denk dat we nooit als ondersteunende fracties mensen zullen aanmoedigen om uit een gelukkige relatie te stappen. Maar dit zijn natuurlijk geen relaties waar mensen uit ... Worden aangemoedigd om uit te stappen die gelukkig en pais en vree in ... Hoog in het vaandel hebben staan. Dus ik zou toch wel willen zeggen, toch wel willen benadrukken, het belang van de ruimte om uit een gevaarlijke of gewelddadige relatie te kunnen stappen, dat dat een heel hoog goed is dat we met elkaar als maatschappij vooral moeten laten bestaan.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Veen. PVV, mevrouw Van der Velde, wilt u hier iets over inbrengen? Dank u wel. SP, mijnheer Breur.

De heer Breur: Dank u wel, voorzitter. Aan mij de bijzondere eer om als enige man onder deze motie te staan. Die eer is tweeledig. Aan de ene kant als socialist omdat de vrouwenstrijd en de klassenstrijd historisch altijd hand in hand zijn gegaan. Wie het beter wil hebben voor de mannen, voor de mensen, moet daar ook de vrouwen bij rekenen. En voor mij persoonlijk. Veel belangrijke mensen in mijn leven zijn nou eenmaal vrouw. Denk aan mijn oma, aan mijn moeder, aan mijn eigen vrouw, aan mijn zus, aan mijn dochter, die allemaal veel voor mij betekenen. Zij verdienen het, net als ieder ander mens, om het beste uit hun leven te halen. De historie is niet altijd even netjes geweest richting vrouwen. De emancipatie om dat recht te zetten gaat door en dat is een zaak van ons allen. Er is veel te zeggen over, is deze motie wel in de goede vorm gegoten? Ik denk dat mevrouw Van Elteren daar dadelijk het nodige over gaat zeggen. Maar waar we echt achter moeten staan, is het principe dat de emancipatie van ieder mens, en in dit geval de vrouw in het bijzonder, nog niet voltooid is. Daar moeten we aan blijven werken. Wat betreft de opmerking van de heer Van den Dikkenberg over huwelijkse trouw. Ja, huwelijkse trouw is ontzettend waardevol, maar die begint bij het hebben van een goed huwelijk. Dus op het moment dat een huwelijk zo slecht is dat er sprake is van geweld, is het niet ... Is het de man eigenlijk geweest of de pleger van het geweld die het huwelijk heeft beëindigd, en niet degene die weg wil uit het geweld. Dat is wat ik daarover te zeggen heb. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Breur. U heeft nog wel een interruptie van mevrouw Welschen, maar ik wilde uw pleidooi niet onderbreken.

Mevrouw Welschen-van der Hoek: Voordat het huwelijk ter sprake kwam, ik wilde even een opmerking maken. Soms wordt een beetje verband gelegd of je wel of niet voor of emancipatie ondersteunt en deze actualiteitsmotie, of dat je voor of tegen deze prijs ... Voor mij is het evident dat, in ieder geval nu, zeg ik namens CDA, dat we voor de prijs zijn, alleen dat er vragen zijn vanuit de Staten over de dekking en de

betaalbaarheid en hoogte van het bedrag. Ik hoop dat mijnheer Breur of de SP dat ook onderschrijft en inziet. Dus even zijn reactie daarop.

De voorzitter: Mijnheer Breur, wilt u nog reageren?

De heer Breur: Wat ik onder anderen van Anja Meulenbelt heb geleerd, is dat iedere vrouw op haar eigen manier emancipeert en dat bijvoorbeeld voor de ene vrouw het kunnen werken emancipatie is en voor de andere vrouw is het niet hoeven werken emancipatie. Zo kun je ook naar de motie kijken. Ik geef graag vorm met mijn steun aan deze motie. U doet dat door vragen te stellen. Maar ik wil dan niet suggereren dat u tegen vrouwenemancipatie bent. Want als u dat was, denk ik zomaar dat u niet in deze zaal had gezeten als Statenlid. Dank u wel.

De voorzitter: Dank voor uw beantwoording. Forum voor Democratie, mijnheer Van Breukelen, wilt u iets inbrengen hierover?

De heer Van Breukelen: Dank u wel, voorzitter. Hoewel goede maatschappelijke initiatieven ... Ik zie heel veel mensen in de zaal echt met open ogen kijken, wat gaat hij nu weer zeggen? Heel leuk dit. Maar hoewel goede maatschappelijke initiatieven voor welke doelgroep dan ook zeker steun behoeven, is het spenderen van 20.000 aan belastinggeld richting een eigenlijk nog een ereprijs niet een vooruitgang, vooral niet wanneer totaal niet duidelijk is uit welk geld dit potje gehaald moet worden. Ik hoorde het al meermalen uit de zaak, emancipatie is niet alleen een vrouwenzaak. Echter is altijd de vraag, waar houdt emancipatie op en waar houdt de inzet die wij als Staten moeten tonen voor verschillende soorten of beleefde soorten van emancipatie door brede van de maatschappij, waar houdt dat op? Ik vrees dat wij als een ... Als provinciaal bestuur toch een soort van maatschappelijke oordeelsorganisatie wordt ... Worden. Het geld vrijmaken hiervoor lijkt me dus ook niet op deze manier het meest zinnig. Ik denk dat het beste is om structurele initiatieven te steunen en niet met eenmalige geldprijzen te komen voor dingen die misschien ook wel deels een populariteitswedstrijd zijn. Dus helaas geen steun voor de motie.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Hoek, 50PLUS.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. Emancipatie, vrouw en dan een prijs eraan koppelen. 50PLUS vindt ... Heeft er geen probleem mee om daar een prijs aan te koppelen, maar we zouden wel zeggen, voorwaarden stellen van waar je het wel aan mag besteden en waar je het niet aan mag besteden. Want vanuit je werk of wat je dan ook doet waardoor je je onderscheidt omdat je meer doet dan anderen, dat heeft niets te maken omdat je meer kan of wat dan ook, maar dat moet je passie zijn en geen doel op zich, het is geen wedstrijd, je doet het van binnenuit dat je dus, om je expertise uit te dragen, waarom zit je op die functie, wat doe je met die functie en dat kan van alles zijn, dat je bijvoorbeeld lezingen gaat geven, dat je onderricht op scholen ... Op scholen gaat ...

De voorzitter: Mevrouw Hoek, wilt u op de motie reageren? Want het loopt heel erg uit.

Mevrouw Hoek: Ik ben bijna klaar. Ik ben de laatste, dus dan bent u tevreden. Dat je het uitdraagt en overdraagt aan middelbare scholieren, noem maar op allemaal, of bedrijven, dat je in bedrijven lezingen gaat doen. Dus dat kan je ook allemaal met dat geld doen. Nogmaals, ik zeg, voorzitter, dan ben ik ... Zal ik eindigen. Het is geen wedstrijd. Het is geen doel. Soms overkomt het je ook. Ik wil het nog ... Toch nog wel even zeggen dat ik waarschijnlijk, ik heb het wel uitgezocht en niet een tegendeel gevonden, ik ben de eerste vrouw in Nederland, in ieder geval in Nederland, die een eigen politieke partij heeft opgericht. Dus ik was

eerder dan Rita Verdonk, als sommigen niet ... Voor wie nog niet weet wie Rita Verdonk is. Maar dat denk ik wel. Dus ik wil maar even zeggen, en ik heb er gewoon niet bij stil gedaan, want je doet gewoon de dingen omdat het je passie is. Dus waarmee onderscheidt een vrouw zich om gehuldigd, geëtiketteerd te worden, om wat dan ook? Dat is ... Kan heel verschillend zijn. Dus dat wil ik gezegd hebben. Ik heb net al geschetst van, er komt misschien geld vrij omdat andere budgetten gewoon gestopt worden omdat ze niet meer nodig zijn. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan is het laatste woord aan mevrouw Van Elteren, namens alle indienende partijen. U kunt zowel op de gedeputeerde reageren, op het verzoek of het aanbod, hoe je het noemen wil, en op de reacties van de collega's.

Mevrouw Van Elteren: Dank u wel, voorzitter. Dan begin ik even met het aanbod van de gedeputeerde. Zoals wij het zien, de wens inderdaad vanuit de Staten is volgens mij duidelijk in de motie omschreven. Hoe dat dan precies gaat gebeuren, en inderdaad, of dat dan uitgewerkt wordt met de griffie, dat lijkt mij eigenlijk uitvoering. Dat is inderdaad ook iets waar ik dan alle ruimte voor zou willen geven, met inderdaad de kanttekening dat het wel heel fijn zou zijn dat bij de uitreiking van de volgende Bakhuis-Woltersprijs het natuurlijk allemaal geregeld is. Maar hoe en wat precies, hoe gaan we dat dan doen, waar moet ... Wat moeten we vastleggen over waar dat geld dan naartoe gaat en wat houdt dit allemaal precies in, volgens mij zou ik echt ruimte willen geven in die uitvoering om dat vooral ook gewoon zo op te pakken. Als het gaat over ... Ik zou zeggen, ga dan ... Ik zou wel eigenlijk willen vragen of het mogelijk is om op het financiële deel in ieder geval in de kadernota terug te komen. Want ik kan me voorstellen dat de technische uitvoering, dat dat wat langer nodig heeft. Maar het zou inderdaad heel fijn zijn als er richting de kadernota daar inderdaad een voorstel komt te liggen voor het financiële deel. Dus dat eigenlijk wat dat betreft. Even kijken. Als het gaat om de verschillende vragen die binnen zijn gekomen, zijn er een aantal al aangepakt door mijn collega Flink, dus dat is heel fijn. Even kijken. Als het gaat om ... Ik loop ze even langs. Volgens mij is het verhaal van welk bedrag en wat het einde van het hellende vlak, is inderdaad al ...

De voorzitter: We hebben een interruptie aan de rechterzijde, de heer Gillissen.

De heer Gillissen: Voorzitter, dat had u goed gezien. Een vraag over de laatste opmerking van mevrouw Van Elteren over de ... Terugkomen bij de kadernota. Mag ik daaruit opmaken dat we dan nog een keer expliciet, als er dus blijkbaar een voorstel komt, dat we dan nog een keer het gesprek ook kunnen voeren van, is het inderdaad 20.000 euro en hoe gaat die financiële invulling en waar komt die dekking daadwerkelijk ook vandaan? Mag ik die zo opvatten, of zijn de indieners echt gebonden aan, het moet 20.000 euro zijn en het moet onder de voorwaarden zoals vermeld in de motie?

Mevrouw Van Elteren: Volgens mij is inderdaad de ... Zoals de motie nu omschreven is, staat daar inderdaad dat bedrag in. Ik denk inderdaad dat de opdracht dan richting het college ook is van, ga inderdaad richting de kadernota op zoek naar waar die 20.000 euro vandaan kan komen. Daar zou ik dan wel op dit moment van uit willen gaan. Mevrouw Hoek gaf net al de suggestie, misschien zijn er subsidiepotjes die inderdaad niet gebruikt worden die daarvoor ingezet kunnen worden. Op die manier is natuurlijk wel volgens mij de bedoeling dat die puzzel gelegd gaat worden richting de kadernota. Daar willen we eigenlijk GS ook vooral de ruimte in geven en daar dus al niet ... Niet al te sturend nu al op zitten. Sterker nog, wij zijn op een gegeven moment wel op zoek gegaan naar, wat is precies de manier waarop we dit kunnen dekken? Wat willen we dan in die motie opnemen? Het is juist op advies van GS dat wij gezegd hebben van, bij hoge uitzondering, geef inderdaad die opdracht mee richting de kadernota. Dus dat is inderdaad in overleg zo afgesproken. Dan

kan GS daar inderdaad bij ... Met een voorstel komen. Maar dat bedrag van 20.000, dat is eigenlijk zoals het in de motie staat vast.

De voorzitter: Nog één keer kort en bondig.

De heer Gilissen: Voorzitter, ik verbaas me wel een beetje over wat ik mevrouw Van Elteren nu hoor zeggen, omdat daarmee wordt gesuggereerd in het overleg, wat trouwens heel normaal is in deze Staten, dat je ambtenaren consulteert en dat goed overlegd met gedeputeerde is, dat GS zou hebben gezegd dat dit een waardevol advies zou zijn. Dus ik vind dat verbazingwekkend. Ik zou ook graag wel even checken of dat ook zo aan de kant van vak G wordt ervaren. Want ik vind het heel bijzonder. Want daar zit voor de VVD juist het principiële punt. Het kan niet zo zijn dat wij als kaderstellend orgaan maar allerlei wensen blijven meegeven en ons dagelijks bestuur daarmee feitelijk opzadelen met een onlegbare puzzel. Dus ik vind het heel bijzonder dat die ... Dat dat advies daadwerkelijk zo zou zijn meegegeven. Dus misschien zou ik ... Ik zou het fijn vinden, want GS heeft ook een voorwaardelijk advies gegeven bij de motie, als u straks, voorzitter, misschien nog wel de ruimte zou laten om hierop te reageren en ook een finale appreciatie van de motie van GS zou kunnen laten uiten.

De voorzitter: U bent in debat met elkaar.

De heer Gilissen: Zeker.

De voorzitter: Dus het is aan mevrouw Van Elteren om hierop te reageren.

Mevrouw Van Elteren: Prima. Dat is in ieder geval hoe dat overleg is gegaan, omdat, zoals ik al aangaf, voor ons ook de dekking belangrijk was, omdat wij tegelijkertijd ook wisten dat vanuit andere partijen natuurlijk die vraag zou komen, wat is precies de dekking? Dus wij hadden de wens uitgesproken, daar moeten we eigenlijk iets concreets over opnemen. Toen zijn we uiteindelijk op deze zin uitgekomen, dus dat is even wat het is. Als het gaat om, kunnen we niet aansluiten op een subsidieregeling? Hebben we nog niet naar gekeken. Juist het idee was, we hebben deze prijs al. Dat loopt nu goed. We hebben een jury die echt op een aantal criteria deze mensen nomineert. Dus dat voorwerk is eigenlijk al gedaan. Dus vandaar eigenlijk dat we dachten van, dan, als dat allemaal gedaan is, dan is een stap ... Een manier om de prijs een stapje verder te brengen, is om daar inderdaad ook daadwerkelijk een geldbedrag aan te koppelen. Als het gaat om de opmerking om zoveel mogelijk echt Statenbreed te denken en inderdaad het hele spectrum te betrekken, volgens mij is dat vanaf het begin af aan de intentie geweest van de Bakhuis-Woltersprijs. Sterker nog, op het moment dat er een werkgroep wordt samengesteld, gaan we juist op zoek naar de balans daarin. Dat zou ook gelden voor uitnodiging op het moment dat er inderdaad ... De prijs uitgereikt wordt, dan zou dat inderdaad gewoon Statenbreed moeten zijn. Iedereen die daarbij wil aansluiten, die zou moeten kunnen aansluiten. Dat is voor ons ook hartstikke belangrijk. ChristenUnie had nog wat vragen over, zit het dan op de persoon of de organisatie? Wat doe je in het verband ... Als het om een oeuvreprijs gaat? Het ... Er staat eigenlijk in dat het geld besteed kan worden aan een goed doel of een maatschappelijk doel. Dat is inderdaad ... Heel vaak zien wij dat de personen die de prijs winnen al betrokken zijn bij initiatieven. Dan zou het inderdaad logisch zijn als het daar daadwerkelijk ook naartoe gaat. Ik kan mij voorstellen dat, op het moment dat iemand een oeuvreprijs wint, dat zij zelf ook een initiatief in ... Binnen de provincie Utrecht kunnen voordragen. Maar volgens mij is dat ook zo'n puntje wat gewoon nader uitgewerkt zou moeten worden en waar we dus inderdaad ook alle ruimte voor willen geven om dat goed uit te werken. Er is een opmerking gemaakt over, is het mogelijk ... Dat doet het licht uit.

De heer Van Vuuren: Voorzitter?

De voorzitter: Interruptie van de heer Van Vuuren.

De heer Van Vuuren: Eigenlijk een punt van ...

De voorzitter: Was u eerst? Mag dat van u, mijnheer Van Vuuren?

De heer Van Vuuren: Ik wil eigenlijk een punt van orde maken, voorzitter.

De voorzitter: We gaan zo meteen eten, als u dat bedoelt.

De heer Van Vuuren: Want, en dat is precies wat ik wilde zeggen, want het vorige agendapunt moest vrij snel erdoorheen. Ik snap dat dit ook uw motie is, maar misschien kunnen we dit agendapunt ook iets sneller behandelen. Dank u wel.

De voorzitter: Maar er zijn heel veel vragen gesteld aan mevrouw Van Elteren, dus die ... Zij doet haar laatste inbreng nu en dan is het agendapunt afgerond. Dus hoe minder interrupties, hoe sneller het zal gaan, mijnheer Van Vuuren. Mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert: Het spijt me vreselijk. Maar ik heb toch echt een vraag. Een persoon wint de prijs, omdat diegene zich inzet voor de maatschappij en vrouwenemancipatie. Prima. Maar vervolgens wordt er 20.000 euro uitgekeerd aan een willekeurige organisatie. De vraag is, zou je daar dan niet een bepaald ... Toetsingscriteria aan moeten toevoegen? Want anders dan gaan we en lukraak ergens geld vandaan halen en gaan we het ook nog eens lukraak ergens besteden. Nu snap ik wel dat het niet helemaal zo werkt. Maar iets meer uitwerking qua criteria zou wel wenselijk zijn.

De voorzitter: Mevrouw Van Elteren, u bent beetje aan het end ook, denk ik, van uw beantwoording en neemt deze nog mee.

Mevrouw Van Elteren: Ik ben een beetje aan het eind inderdaad. Een wens voor toetsingscriteria is duidelijk. Ik zou inderdaad ook aangeven dat dat mogelijk in de uitvoering dan kan worden meegenomen. Ik wil nog wel even reageren op de opmerking, is het niet mogelijk om de dekking via een sponsor te regelen? Volgens mij is het een prijs die vanuit PS ontstaan is en niet vanuit het bedrijfsleven. Of is het misschien de suggestie dat we hier met zijn allen sponsorlopen gaan organiseren en koekjes gaan bakken. Volgens mij is dat ook niet helemaal de bedoeling. Dus ik zou zeggen, als het vanuit hier ontstaat, zou je daar het bedrijfsleven niet mee gaan betrekken.

De voorzitter: Ik zie nog een interruptie van de heer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Inderdaad. Dank, voorzitter. Dat vind ik altijd zo jammer van GroenLinks, een soort vijandigheid jegens bedrijvigheid en bedrijven en commercialiteit. Maar zij zijn heel makkelijk in het rondstrooien van belastinggeld. Wat voor bezwaren heeft GroenLinks nou eigenlijk echt om echt goed te kijken om met marktpartijen een soort sponsoringsbeleid op te stellen voor die 20.000 euro?

De voorzitter: Mijnheer Nagtegaal, u herhaalt uw vraag.

De heer Nagtegaal: Sorry?

De voorzitter: Dat u uw vr... Deze vraag heeft u al gesteld.

De heer Nagtegaal: Ik versta er geen ... Niks van. Maar het zal wel. Wat deze vraag heeft al vertalingen niks van maar het zal wel.

Mevrouw Van Elteren: Het heeft inderdaad te maken met een bepaalde mate van vercommercialisering. Daarnaast zeg ik, het is een Staten van ... Een prijs vanuit de Staten. Dat zou wat ons betreft ook vanuit de Staten dan inderdaad moeten ... Geregeld moeten kunnen worden. Dus ik sta er niet op te trappelen. Ik bedoel, het is natuurlijk ook niet zo dat het heel ongewoon is dat provincies provinciale prijzen uitreiken en dat daar een geldprijs aan vastzit.

De voorzitter: Er is opnieuw een interruptie van de heer Nagtegaal. Hou het kort en hou het ook helder om waar het gaat.

De heer Nagtegaal: Ik heb een heel mooi voorstel. Wat nou als alle indieners van de motie een beetje geld uit het fractiebudget gebruiken om dit te financieren? Ik voel een amendement aankomen, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Van Elteren, u kunt ... Ik wil ook de rest van de mensen nog even vragen om nog heel even de aandacht erbij te houden, ook in de zijpaden. Dat praten in de zijpaden door de heer Van den Dikkenberg en mevrouw Veen is nogal storen. Mevrouw Van Elteren, maakt u het rustig af.

Mevrouw Van Elteren: Een korte reactie nog. Volgens mij is dat een uitermate flauwe opmerking. Dat is ook niet over ... Hoe we over andere voorstellen praten dat we dat dan maar vanuit het fractiebudget moeten doen. Dus ik zou dat in deze ... Bij deze motie ook niet willen doen. Ik wil nog kort wat zeggen over de actualiteit en waarom juist nu? Want die vraag werd ook gesteld. Heb ik in mijn betoog al aangehaald, maar het was afgelopen ... Een paar dagen terug was 8 maart, Internationale Vrouwendag. De Bakhuis-Woltersprijs is juist uitgereikt en vier jaar geleden werd de prijs in het leven geroepen. Dus dat is eigenlijk ook de actualiteit waarom we dat nu willen doen en daarom ... Waarom we nu deze motie indienen. Dat was de beantwoording, volgens mij.

De voorzitter: Hartelijk dank. Ik denk dat de voor- en tegenstanders voldoende hun argumenten hebben kunnen wisselen. Dat zien we dan straks wel ... Wat zeg je? Ik zie geen vingers meer. Jongens, laat dat even helder zijn. Ik heb hier vandaag de leiding. Of jullie het nou leuk vinden of niet. We zijn nu klaar met dit onderwerp en we zijn ook klaar met dit deel van de vergadering. Ik heb even uitgerekend dat we hierna nog zo'n twee, tweeënhalf uur nodig hebben. Dus ik stel een korte dinerpauze voor. Dat betekent dat we dan voor de stemming ook nog een schorsing doen om dan nog met elkaar te kunnen overleggen. Is een halfuur genoeg, tot 19:30 uur? Ja. Dan komt daarna nog een schorsing voor de stemming. Om 19:30 uur gaan we verder.

18. Actualiteitenmotie Rijnenburg, ingediend door PvdA e.a.

De voorzitter: Dames en heren, als iedereen de buik weer gevuld heeft, dan mag iedereen zijn plek weer innemen. In ieder geval de woordvoerders over het komende onderwerp. De andere mensen kunnen dan misschien nog een beetje uitbuiken. Hebben we van iedere fractie inmiddels iemand aan boord? Wie niet? De kleintjes. Ik stel voor dat we dan toch maar weer van start gaan. We hebben nog vier moties te gaan. Als we dat een beetje vlot doen, dan moeten we misschien met nog een schorsing voor de stemming en de stemverklaringen 22:00 uur kunnen halen. Dat zou denk ik heel mooi zijn. Dus ik doe ... Bent u het mee eens?

Dat doet me deugd. Goed. Dan beginnen we gauw met actualiteitenmotie 18. Die wordt ingediend door Partij van de Arbeid en nog een aantal andere partijen. Maar de heer Adriani gaat hem denk ik inbrengen. Dat mag u dan bij deze gaan doen.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Dat is wel een beetje het nadeel van de eerste zijn na de dinermaaltijd, dan zijn er niet heel veel mensen die meeluisteren. Maar goed, we gaan het toch doen. Het is terug te kijken, dames en heren.

De voorzitter: Ze horen het daar ook.

De heer Adriani: Dat is waar.

De voorzitter: Dus dan denken ze, wat missen we nou? Dan komen ze vast heel snel.

De heer Adriani: De groeten aan alle mensen aan de andere kant van de zaal. Voorzitter, in afgelopen najaar heeft ons college, dat doen ze ieder jaar, brieven gestuurd naar de gemeentes en ook naar de gemeente Utrecht over ... In het kader van het interbestuurlijk toezicht statushouders, over op welke positie op de interventieladder de gemeente terecht is gekomen. In een reactie daarop heeft de gemeente Utrecht vlak voor de kerst een brief gestuurd aan het college waarin ze eigenlijk met zoveel woorden zeggen, wij weten dat we achterlopen, maar kijk eens wat voor een grote problemen er op de woningmarkt zijn, veel aandachtsgroepen, lange wachtlijsten voor starters, voor jonge gezinnen, voor ouderen. Daarin somden ze ook op wat ze allemaal doen om dat aan te pakken, om voor alle woningzoekenden en dus ook voor statushouders passende woonruimte te organiseren. Eén ding stond daar niet in, in die brief, voorzitter, en dat is, wij zetten ons in om zo snel mogelijk flexwoningen in Rijnenburg te realiseren. Als je daarover nadenkt, is dat eigenlijk best raar, want de woningnood is enorm hoog. Iedereen is zich daarvan bewust. Elke dag staan de kranten er vol van. Er gaat enorm veel leed achter schuil. Rijnenburg is een locatie waarin stad en provincie het over eens zijn dat dat een toekomstige woningbouwlocatie is, maar ook dat het nog een behoorlijke tijd duurt voordat die ontwikkeld kan worden, omdat alle randvoorwaarden niet op orde zijn. We hebben volgens mij bestendige beleidslijn in deze provincie dat woningbouwlocaties die nog een tijdje niet ontwikkeld kunnen worden, in ieder geval in beeld zijn om te kijken of je daar iets met tijdelijk flexwonen zou kunnen en wat daar dan voor nodig is. Dus tegen die achtergrond is het eigenlijk best gek dat flexwonen in rijnenburg niet onderdeel uitmaakte van die brief die de provincie ... Of de gemeente Utrecht aan het college stuurde. Voorzitter, daarom heeft de Partij van de Arbeid een motie gemaakt die we indienen samen met VVD, CDA, SGP, D66, de BBB en 50PLUS, waarin we het college vragen om samen met de gemeente Utrecht maar ook met de andere omliggende gemeentes, met name IJsselstein, Nieuwegein en Montfoort, in beeld te brengen welke kansen er zijn voor flexwonen op korte termijn in Rijnenburg Zuid, met name, welke randvoorwaarden daarvoor ingevuld moeten worden om dat mogelijk te maken en de uitkomsten daarvan voor het eind van het jaar met onze Staten te delen, zodat we dat vraagstuk ook een keer kunnen bespreken op basis van gewoon echte feiten, op basis van onderzoek. Voorzitter, in de commissie hebben we het erover gehad dat ... Over de vraag, dat was ook het argument van het college, gaan we dan niet op de stoel van de gemeente zitten? Voorzitter, ik denk dat dat in dit geval niet het geval is, want ten eerste hebben we tegenwoordig het werken met het Provinciaal Programma Wonen en Werken, wat volgens mij een dialoog is tussen provincie en gemeente om van gedachten te wisselen over locaties. Inmiddels hebben we flexwonen groter dan 50 ook nadrukkelijk onderdeel van dat proces gemaakt. Er is een regiodeal Flexwonen, een afspraak tussen Rijk, provincie en de Utrechtse gemeentes, waarin de provincie expliciet de rol heeft gekregen van regisseur op het organiseren van voldoende locaties voor flexwonen. Ook de gemeente Utrecht roept daar zelf toe op. Want ik citeer uit de brief van 21 december, waarin de gemeente schrijft, een stevige

rol van de provincie is nodig. Wij vragen de provincie om met de doorontwikkeling van haar coördinerende rol in de regionale afstemming, zoals benoemd in de woondeal, in het voorstel Versterking Regie Volkshuisvesting, een solide positie in te nemen om hierop in gezamenlijkheid stappen te kunnen zetten. Dus ook de gemeente Utrecht zelf vraagt eigenlijk aan de provincie, pak je rol, neem je regie en zorg dat we stappen zitten in de woningnood. Dus daarom, voorzitter, denken de Partij van de Arbeid en ook de andere fracties die mede indienen dat het niet alleen noodzakelijk is dat we dit onderzoek doen, maar dat het ook gepast is dat we als provincie nu deze oproep doen.

De voorzitter: Hartelijk dank voor uw inbreng. Ik heb de motie op scherm. Maar u mag hem ook even hier brengen. Dat is wel zo gezellig eigenlijk. Dan vraag ik aan de gedeputeerde Van Essen om hier de eerste reactie op te geven namens GS.

Gedeputeerde Van Essen: Ik zal het kort houden, voorzitter. De heer Adriani zei het zelf eerder vandaag en zojuist ook van, toen ging het over een andere woningbouwontwikkeling in onze provincie van, roept hij de GS niet op om de stoel van het college van de betreffende gemeente te gaan zitten? De heer Adriani geeft eigenlijk hier ook aan dat die vraag hier ook bij gesteld zou kunnen worden. Hij zegt eigenlijk van, als ik de heer Adriani goed begrijp, van, Programma Wonen en Werken, dat is ook een dialoog tussen gemeenten en provincie, dat klopt. Het is wel zo dat daar tot nu toe altijd de modus is dat wij gemeentes vragen om locaties aan te dragen en niet andersom. Dus in die zin is dat wel een ... In deze motie vraagt u wat anders. Dat wil zeggen, hij vraagt om het gesprek aan te gaan om te komen tot een onderzoek. Dus dat is niet zo dat we daar meteen op de stoel van de gemeente gaan zitten, maar het schuurt er wel een beetje tegenaan. Dat misschien even als eerste. Het is denk ik goed om te weten, collega Van Muilekom is daar natuurlijk, allebei vanuit de wonenrol en ik vanuit ruimtelijk rol natuurlijk ook veelvuldig in gesprek met gemeentes om te komen tot voldoende locaties en kansrijke plannen, zowel voor permanente woningbouw alsook voor flexwoningen, waarbij natuurlijk ook de binnenstedelijke mogelijkheden zoveel mogelijk benut worden en ook in iedere ronde naar buiten stedelijke locaties wordt gezocht. Waarbij we natuurlijk ook nog de verstedelijkingsstrategieën hebben en Rijnenburg in het bijzonder ook onderdeel is van de samenwerking binnen U-Net. Komende woensdag is er een informatiesessie over de MIRT-verkenning, maar ook het MIRT-onderzoek. Dat is een onderzoek naar grootschalige woningbouw, waar ook Rijnenburg onderdeel van is. Dus daar wordt u dan ook in ieder geval ook over het proces wat daar allemaal voor loopt bijgepraat. Dat zal later ook in de uitkomsten van zijn met betrekking Rijnenburg, zult u daarover worden geïnformeerd. Als het gaat even om de gemeente Utrecht en flexwoningen, dan is wel zo dat de gemeente Utrecht daar ook zelf de nodige locaties voor in beeld heeft. Pagelaan, Wetering-Zuid, 't Goylaan, Befu-terrein, bij elkaar ruim 600 woningen. Dus het is niet dat daar niks gebeurt. Dus wat u eigenlijk in deze motie vraagt, het gesprek aangaan, dat hebben we als college wel al ook gedaan. Dat kunnen we natuurlijk uiteraard nog een keer doen, als u deze motie aanneemt. Dat zullen we dan ook doen. Maar het is wat ons betreft wel ook belangrijk dat ook de gemeente daar wel ook een eigenstandige positie in houdt en we niet daar dat in deze fase zo eventjes gaan overrulen. Die indruk zou het kunnen wekken en dat lijkt ons niet passend. Waarbij het denk ik ook wel goed is, en de motie noemt dat ook wel, Rijnenburg aan de ene kant is natuurlijk een gebied, je kan zeggen, met veel ruimte. Maar als het gaat om voorzieningen, of het nou gaat om bereikbaarheid of allerlei andere voorzieningen, is natuurlijk heel erg weinig. Dus het is in die zin wel ook een gebied met de nodige uitdagingen. Dus dat is ook goed denk ik om daarbij te betrekken. Uiteindelijk als college zouden we zeggen, oordeel Staten. Het is dus ook een politieke wegging of u zegt van, ga dat gesprek aan met de gemeente of niet. Maar dat is ons advies.

De voorzitter: Dat was uw inbreng?

Gedeputeerde Van Essen: Ik hou het kort.

De voorzitter: Heel goed. Ik ben helemaal verrast. Blij verrast weliswaar. We gaan nu een rondje maken langs de fracties. Ik begin bij GroenLinks, mevrouw Van de Vooren.

Mevrouw Van de Vooren: Dank u wel, voorzitter. Rijnenburg is het laatste grote groene gebied aan de rand van Utrecht. GroenLinks is van mening dat we dit gebied moeten koesteren. Rijnenburg is allereerst geschikt voor het echte Hollandse poldernatuur. De waterstand kan omhoog en de vissen, amfibieën, vleermuizen, weidevogels, roofvogels en oeverzwaluwen profiteren daarvan. Belangrijk omdat in het volle Nederland de natuur steeds verder achteruitgaat. We willen het veen behouden en maken juist ruimte om water te bergen, voor als we het water bij extreem weer niet meer de zee in gepompt krijgen. Een belangrijk gebied voor onze provincie, juist omdat het klimaat verandert. Het standpunt van GroenLinks over Rijnenburg is dat flexwoningen en woningbouw niet passen in een waardevol natuurgebied als deze. In onze visie moeten we de kansen benutten om in Rijnenburg nieuwe natuur te creëren, waar gerecreëerd kan worden en waar duurzame energie wordt opgewekt. GroenLinks is voor binnenstedelijk bouwen, ruimtelijke kwaliteit, voor het ondersteunen van gemeenten en voor een groene omgeving, waar onze Utrechtse inwoners zo van houden. Ik licht dat graag verder toe, voorzitter. GroenLinks wil graag meer sociale en betaalbare woningen bouwen. Voor alle duidelijkheid, provincies wijzen geen plangebieden aan. De rol van de provincies is woningbouw stimuleren en faciliteren. GroenLinks wil dan ook niet op de stoel van de gemeente gaan zitten. De gemeente Utrecht en alle andere gemeenten in onze provincie werken met man en macht om woningen te realiseren. Iedereen voelt die noodzaak. Toch wil de PvdA een specifieke locatie aanwijzen om te gaan bouwen. Waarom juist dit gebied is aangewezen en welk geld ermee gemoeid is en of het überhaupt haalbaar is, het is volstrekt onduidelijk. Met een bestraffend vingertje richting de gemeente Utrecht dat ze niet genoeg doen, dat de provincie het wel even overneemt, met als effect dat de provincie de groene ruimte claimt van inwoners van Utrecht, dat is nadrukkelijk niet de rol van de provincie. Waarom is er niet gekozen om juist verschillende gemeenten een steuntje in de rug te geven, ligt er geen voorstel waar we gebruik kunnen maken van de schaalvoordelen bij bijvoorbeeld projecten in de hele provincie over flexwoningen, of een voorstel waar behoefte aan is, het verplaatsen van die flexwoningen na tien tot vijftien jaar? Waarom geen voorstel om flexwoningen te stimuleren? Er zijn nog zoveel mogelijkheden om binnenstedelijk te bouwen, wat met het aannemen van deze motie een ondergeschoven kindje wordt. Zoveel gemeenten willen in de zogenaamde Spoorzone bouwen. Waarom faciliteren wij niet bijvoorbeeld aanbestedingen, met kennis, menskracht, transformeren van winkels en gebouwen naar woningen? Waarom verstrekken we geen leningen hiervoor? Die miljoen woningen, de ambitie van het Rijk, waarvan we allemaal weten dat dit niet alleen met nieuwbouw gerealiseerd kan worden. Hiervoor moet out of the box gedacht worden. Een ouderwetse motie als deze staat dit in de weg. Er zijn heel veel innovatieve initiatieven. Deze initiatieven moeten wij als provincie gaan stimuleren. Woning delen en passende woningen voor ouderen. We weten dat er een vergrijzingsgolf aankomt. Laten we zorgen voor doorstroming, maar ook het benutten van de ruimte die er nu al is. Ouderen wonen immers veelal ruim. Laten we door coaching ouderen stimuleren in hun woonwens. In alle innovatieve ideeën en voorbeelden die er zijn, zie ik een grote rol voor de provincie. Een actieve houding, stimulerend beleid, denken in kansen nadrukkelijk samen met de gemeente. In de motie wordt het college opgedragen een dergelijk onderzoek uit te voeren over het plaatsen van flexwoningen in Klein Rijnenburg. We hebben in het coalitieakkoord voorwaarden gesteld voor de ontwikkeling van Rijnenburg. Er worden in de motie ... Er wordt in de motie voorbijgegaan aan de hoofdvraag of het überhaupt mogelijk is om hier woningen te plaatsen. De voorwaarden voor ontwikkeling in Klein Rijnenburg zijn klip-en-klaar. Voorwaarde voor een goede ontwikkeling van Rijnenburg is de bereikbaarheid. Er moet een goede aansluiting zijn op de energie-infrastructuur, het fiets- en wegennet en een hoogwaardige openbaar-

vervoerlijnen. Het doortrekken van de Merwedelijn of Papendorplijn is daarvoor een randvoorwaarde. Met een buslijntje naar aanleiding van deze motie hoeft u dus niet aan te komen. Daarnaast is het uitgangspunt water en bodem sturend. Vraag aan het college die ik niet mag stellen, dus vraag aan de ruimte, hoe verhoudt deze motie zich tot de afgesproken voorwaarde voor ontwikkeling in dit gebied? Gaat er een versnelling van het energielandschap plaatsvinden, evenals het versterken van de natuur in Rijnenburg? Dan de doelgroepen die genoemd worden in de motie. Het gaat specifiek over tijdelijke woningen voor statushouders, vluchtelingen en studenten. Wat is eigenlijk de sociale impact als je deze groepen in een lege polder zet? Is er dan nog sprake van de 70/30 sociaal en particuliere huur, of droppen we hier de sociale huur en komt er geen sociale woningbouw elders meer? Voorzitter, dit voorstel ondermijnt de lokale democratie en verstikt daarmee de gemeente Utrecht. Bovendien pleit het voor het verdwijnen van het laatste open groen en daarmee verstikt het de inwoners van Utrecht. Wij zijn tegen dit voorstel. Dank voor het woord.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng. Ik heb de BBB overgeslagen, dus ik zal even vragen, wil een van de Statenleden van BBB iets zeggen? Mevrouw Ghijssels.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Even kort. Wij hebben mee ingediend, juist omdat Rijnenburg een locatie is waar al meer dan tien jaar eigenlijk gesteggeld wordt, wordt het een energie- of een woonlocatie? En die gemeente ook, eindelijk lijkt de koers naar een soort compromismodel. Dan vraag ik mij met name af hoe GroenLinks dat dan ziet. Waarom is dit gebied wel volgens jullie geschikt alleen voor energie en is er zoveel weerstand tegen woningbouw? Daarnaast, binnenstedelijk bouwen, daar ga je de opgave nooit mee redden. Het is ook duurder. Er zijn onderzoeken genoeg die aangeven dat er meer nodig is dan dat. Juist dat out of the box denken, dat in kleine innovatieve ideeën, maar je zal meer moeten doen, daarom ondersteunt BBB deze ingediende motie van harte.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kom ik bij de VVD, de heer Janssen.

De heer Janssen: Dank u wel, voorzitter. Als mede-indiener van deze motie zal ik niet zeggen dat wij ook deze motie steunen, want dat spreekt voor zich. Wij vinden het ook een ... Gewoon een goede motie met ... Die, en dat vergat de gedeputeerde in zijn beantwoording en vergat de GroenLinks-fractie in haar beantwoording of haar reactie ook, er is nog een ander element dat hier een rol speelt en dat is de huisvesting van statushouders en de mogelijke opschaling van Utrecht op ... Van de stad Utrecht op de interventieladder van het interbestuurlijk toezicht. Tegen die achtergrond lezen wij de motie ook. Dus als Utrecht straks wil voorkomen dat we in de allerlaatste fase van dat interbestuurlijk toezicht komen, signaleren wij nu alvast op voorhand dat er nog een aantal mogelijkheden liggen die ook naar ons oordeel kansrijk zijn. De motie doet geen definitieve uitspraak. Hij vraagt om onderzoek en overleg, dus dat gaat ook in goed overleg. Dat is ook in reactie op een brief die het college van Utrecht zelf heeft geschreven, waarin ze de noodklok luiden eigenlijk over de mogelijkheden die er zijn. Ik ben het met de fractie van BBB eens, en ik wil dat ook zelf hier nog een keer benadrukken, dat als we kijken naar de opgave die er ligt en de opgave die er ook ... En daar komen we straks in de volgende motie ook nog wat uitgebreider op terug, als de opgave die op ons afkomt vanuit verschillende hoeken en vanuit verschillende bronnen, dan moeten wij geen locatie onbenut laten. De mogelijkheden en kansen die GroenLinks roept, noemt, roept dat klinkt zo negatief, noemt, dat zijn allemaal goede suggesties. Ik denk dat we die suggesties ook zouden moeten onderzoeken. Het zou raar zijn om te suggereren dat dit concurreert met die suggesties. Het is, en zo lezen wij de motie, echt als een aanvullende mogelijkheid boven op wat er al allemaal in gang is gezet en waar we wat ons betreft ook mee door moeten gaan. Dus het is niet of of, het is en en. Want de noodzaak is daar echt groot genoeg voor. Alle bedenkingen en opmerkingen die daarover genoemd zijn, die kunnen daarin ook meegenomen worden. Maar wat ons

betreft van harte steun voor dit ... In ieder geval voor dit onderzoek en te kijken wat er mogelijk is vanuit de grondhouding zoals net geschetst.

De voorzitter: Dank u wel. Dan mevrouw De Widt van D66.

Mevrouw De Widt: Dank u wel, voorzitter. Een beetje in het verlengde van wat de voorgaande sprekers gezegd hebben. Mevrouw Van de Vooren noemt een hele serie fantastische mogelijkheden om te komen aan al die woningen die we in de provincie zo hard nodig hebben. Maar we hebben ook in het coalitie afge... Coalitieakkoord afgesproken dat we Klein Rijnenburg willen onderzoeken. Dat staat misschien niet bovenaan ieders verlanglijstje, maar dat is wel degelijk een serieuze locatie om naar te kijken. Wij zijn ontzettend nieuwsgierig naar de invulling van al die randvoorwaarden die we er met zijn allen over hebben afgesproken. De gemeente Utrecht, daar moeten we gewoon mee verder in gesprek blijven. Ook met de andere aangrenzende gemeentes, en niet alleen maar met de stad Utrecht, want de voorzieningen van die omliggende gemeentes zullen ook van belang zijn voor deze locatie. Wij zijn heel nieuwsgierig hoever we kunnen komen met wat hier gevraagd wordt. Dus we ondersteunen, we hebben hem ingediend, we ondersteunen deze motie van harte.

De voorzitter: Dank u wel. Komen we bij mijnheer Westerlanden van het CDA.

De heer Westerlanden: Dank u wel, voorzitter. Ik hoef niet veel meer toe te voegen aan wat voor mij al door de mede-indieners is gezegd. Ik wijs erop dat, waar het gaat door de GroenLinks-fractie aangehaalde bereikbaarheid, dat wij in deze provincie ook bereikbaarheid op andere manieren al georganiseerd hebben. Het alleen maar vasthouden aan twee spoorrails is niet per se een invulling van bereikbaarheid. Dat kun je ook met bussen doen.

De voorzitter: Dan Partij voor de Dieren, mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. Zoals we in de BEM-vergadering ook al hebben aangegeven, zijn we tegen dit voorstel. Wat ons betreft wordt er in het onder-NAP-liggende Rijnenburg juist een waarde van natuurlandschap gemaakt, onder andere voor al die weidevogels zoals GroenLinks ook al benadrukte. Natuur overigens waar heel veel behoefte aan is, aangezien de natuur bij Amelisweerd inmiddels platgelopen wordt. Het gebied ligt een halve tot tweeënhalve meter onder NAP. Bij dijkdoorbraak van de Lek of Hollandse IJssel komt dit gebied juist onder water te staan. Ik verzin het niet, dat zei de dijkgraaf van het HDSR. Een tweede reden dus voor ons om daar niet te gaan bouwen. Daarnaast vinden we flexwoningen in Rijnenburg als een uitzonderlijk geïsoleerd en afgelegen plek juist voor meest kwetsbare groepen geen goed idee. Deze groepen zijn juist gebaat, zoals, bij, zoals dat heet, gespikkelde huisvesting in bestaande woonwijken. Dan hebben we het ook nog niet eens over het feit, het is het net al een paar keer aangehaald, dat er geen ov beschikbaar is in Rijnenburg. Daarnaast wil ik iedereen erop attenderen dat in mei 2023 tegen een soortgelijke motie is gestemd door de gemeenteraad in Utrecht, onder andere door de PvdA. We vinden dus een vreemde zet om als provincie op de stoel van de gemeente te gaan zitten en initiatief te gaan nemen tot dit onderzoek. Hier laat ik het bij.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Kennedy, ChristenUnie.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Dank u wel, voorzitter. Wij hebben genoeg andere woningbouwlocaties, dus Rijnenburg is niet nodig. Het is een onmogelijke locatie vanuit het oogpunt van bodem en water sturend. Waarom geen flexwoningen in de A12-zone? Waarom niet onderzoeken waar we flexwoningen kunnen

neerzetten in andere woningbouwlocaties die daartoe zijn aangewezen, of op andere le... Tijdelijk leegstaande terreinen? Rijnenburg was altijd een reservelocatie, maar de projectontwikkelaars die zich daar hebben ingekocht, willen heel graag dat wij dat gebied gaan ontwikkelen. Terwijl het vanuit het oogpunt van natuur, veiligheid en ontsluitingsmogelijkheden geen geschikte locatie is. De toekomstige inwoners de, toekomstige bewoners hebben niet altijd veel middelen en worden ergens ver weg in de polder gezet, ver van de stad. Wij zijn dus tegen deze motie.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kennedy. Dan kom ik bij UtrechtNu!, mijnheer Berlijn.

De heer Berlijn: Dank u wel. Niet meer zo scherp na 10 uur zitten te wachten op je beurt. Maar nu mogen we dan. Aandacht. Dank u wel, voorzitter. In een provincie waar de druk op huisvesting al jarenlang toeneemt, lijkt de discussie over de komst van flexwoningen een sympathieke oplossing. Echter, het Planbureau voor de Leefomgeving waarschuwt dat de focus op flexwoningen ten koste zal gaan van de ontwikkeling van permanente huizen, essentieel voor de structurele behoefte aan huisvesting. Maar er zijn meer hobbels op de weg. Een flexwoning gaat maar tien tot vijftien jaar mee. Mensen moeten daarna verhuizen. Waar gaan ze dan heen? Naast het feit dat het bouwen van flexwoningen tijd en middelen vergt, waarschuwt het PBL ook voor de verdeling van capaciteit. Een ambtenaar die nu bezig is met flexwoningen, kan niet bezig zijn met permanente woningen. We horen telkens juist dat het tekort aan ambtenaren in veel gemeenten leidt tot vertraging bij woningbouwprojecten. Dan hebben we het niet eens over de arbeidskrachten die weggehaald moeten worden bij permanente bouwplannen. Daarbij is het vreemd dat juist de Partij van de Arbeid met dit voorstel komt, terwijl diezelfde partij jarenlang de komst van woningen in Rijnenburg gehouden heeft. Ook werd telkens het argument aangedragen dat het gebied niet ontsloten kon worden en dat eerst de infrastructuur op orde gebracht moest worden. Kortom, UtrechtNu! zet in op permanente bouw in Rijnenburg en niet een tussenoplossing die eigenlijk geen oplossing is en alleen maar beslag legt op tijd, middelen en geld, wat ten koste gaat van de komst van permanente woningbouw in Rijnenburg. De gedeputeerde stipte het straks ook al aan. Dit neigt toch wel een beetje naar plaatsnemen op de stoel van B&W, juist iets wat de heer Adriani eerder vandaag stellig ontraadde. Dus wij zullen ook tegenstemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Kom ik bij Volt, mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Dank u wel, voorzitter. Al tijdens de campagne voorafgaand aan de verkiezingen vorig jaar, heeft Volt zich sterk gemaakt voor het direct beginnen met het bouwen van woningen in Rijnenburg. Zowel door de coalitie in de gemeente Utrecht en hier door GS is daar nu een jaartal van 2035 aan verbonden. Dat duurt nog best lang. Veel te lang voor Volt. De woningnood is hoog. Hoe mooi zou het zijn als we nu vast flexwoningen zouden kunnen neerzetten, hierop vooruitlopend? Nog mooier is het natuurlijk als we daar direct vaste woningen neer kunnen zetten. Hoe dan ook, de woningnood is er en vanuit Volt vinden wij het belangrijk dat we niet wachten tot 2035, maar nu in actie komen, met name jongeren, mensen met een kleine portemonnee en genoemde asielzoekers en statushouders een dak boven het hoofd te bieden. Volt is nieuwsgierig en ook enthousiast over het voorstel voor onderzoek door GS naar die randvoorwaarden voor het plaatsen van flexwoningen in Rijnenburg. We kijken ernaar uit om later dit jaar in debat te kunnen gaan over de mogelijkheden om toch eerder te kunnen starten met bouwen. Daarom zullen wij voor deze sympathieke motie stemmen en we ... Zijn we heel benieuwd naar de uitkomst.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de SGP, de heer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank u wel. Alle tegens uit de landschappelijke kwaliteit en, wat ik ook gehoord heb, uit bodem en water sturend, de natte omstandigheden in de polder, die zijn mij goed eigen.

Zelfs zo dat ik in de commissie genoemd werd als vriend van Lot van Hooijdonk omdat ik vond dat grootschalige woningbouw daar niet hoorde, maar dat er ... Deze motie die nu voorligt die vraagt er om dat we gaan onderzoeken hoe dat flexwoningen daar een plek kunnen hebben. Juist de inpassing daarvan en de ervaring daarmee en de kansen die er toch zijn, moeten we wel onderzoeken op deze woningbouwlocatie. Dat is waarom dat wij vol overtuiging deze motie mede indienen, om dat te onderzoeken en te kijken wat de onmogelijkheden en mogelijkheden zijn. Laten we die ervaring dan opdoen met flexwoningen, zodat we misschien die ervaringen ook al kunnen gebruiken in een later stadium van de polders bestaan. Want, voorzitter, we zijn nog steeds geen voorstander van grootschalige woningbouw in Rijnenburg. Maar de uitdaging van nu is onmogelijk in te vullen als je wegstijgt van onorthodoxe maatregelen. Voor een partij als de SGP is dat een hele stap. Wij vinden het winst dat het groene boerenland verdedigd wordt met verve als natuur en het laatste stukje groen aan de rand van Utrecht. Zo beschouwen wij het boerenland ook. Voorzitter, laten we zeggen dat we het zo zoveel mogelijk ook houden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan komen we bij de PVV, mevrouw Van der Velde.

Mevrouw Van der Velde: Dank u wel, voorzitter. U zal het me eigenlijk niet zo heel snel horen zeggen, maar ik moet me toch volledig aansluiten bij de woorden van de heer Berlijn. Hij heeft eigenlijk alles al gezegd wat ik nog wilde noemen. Dus bij deze, laat ik het dan lekker kort houden.

De voorzitter: Dank u wel. Gaan we naar de heer Breur, SP.

De heer Breur: Dank u wel, voorzitter. Het is een verfrissende gewaarwording om te zien dat de PvdA en GroenLinks een keertje niet als een twee-eenheid optreden. Ik neig in deze tweestrijd toch de kans van GroenLinks te kiezen. Laat in de notulen worden opgenomen dat dit statement wordt beantwoord met gejuich. Natuurlijk zijn wij een hartstochtelijk voorstander van het oplossing van de woningnood en is het een goed idee om, zolang er niet permanent gebouwd kan worden, te kijken of er iets met flex mogelijk is. Alleen Rijnenburg is daar niet de geschikte plek voor. Als dat zo was, had de gemeente Utrecht dat zelf wel aangegeven. Voor de rest kan ik mij goed vinden in de woorden van mevrouw Van de Vooren en mevrouw Butterman en mevrouw Kennedy. Tot slot wil ik nog even wijzen op het rapport van de KRW, Ruimte zat in de stad, een onderzoek naar beter gebruik van de ruimte die we hebben, waaruit duidelijk blijkt dat er voldoende kansen liggen in het binnenstedelijk bouwen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Kom ik Forum voor Democratie, de heer Van Breukelen.

De heer Van Breukelen: Dank u wel, voorzitter. Het standpunt van Forum voor Democratie omtrent Rijnenburg is een makkelijke. Wij zijn tegen de ontwikkeling van Rijnenburg in welke vorm dan ook. Het laatste stukje landelijk gebied tussen IJsselstein, Nieuwegein en Utrecht dient behouden te blijven. Het laatste stuk groen landschap met dit karakter, wat ons betreft van hoge waarde is voor de inwoners van IJsselstein, Nieuwegein en ook Utrecht. Een stuk groen land dat een gigantische grijze agglomeratie kan voorkomen, een stuk groen land dat van waarde is om de historische stad IJsselstein en de nieuwe stad Nieuwegein te beschermen tegen annexatie of incorporatie van en in de gemeente Utrecht. Strijd ik hier voor, is misschien ook deels wel een persoonlijke, mijn eigen opa heeft in IJsselstein hard gestreden tegen plannen om IJsselstein te incorporeren in de toenmalige plannen van de bouw van Nieuwegein, een strijd die hij met zijn medestanders toen gewonnen heeft. Tot nu. Het lijkt erop dat het zwaard van Damocles er toch altijd boven heeft gehangen. Wij zien ook weinig in flexwoningen. Hier flexwoningen bouwen is toch eigenlijk een tijdelijke oplossing voor een langetermijnprobleem. De woningen moeten na een aantal jaren weer weg en het woningtekort zal weer toenemen. Vanwege de bodemdaling is permanent bouwen ook een

onmogelijke opgave. Wat ons betreft, blijft Rijnenburg dus eigenlijk gewoon zoals het is, een laatste stuk groen.

De voorzitter: Dank u wel. Tot slot mevrouw Hoek. 50PLUS dient mee in.

Mevrouw Hoek: Dank u wel, voorzitter. Een beetje dubbel dat 50PLUS deze motie mee indient, maar ruim tien jaar is men bezig om wel of geen woningen. Maar iedere keer is de voorkeur windmolens. Maar de stad Utrecht, voorzitter, heeft 35.000 woningzoekenden in de sociale sector. Niet polder ... Niet bouwen in de polder, wel windmolens. Wat gebeurt er nu? Door de U16, waar Utrecht ook in, zit halen de zoek... Woningzoekenden uit de stad Utrecht alle woningen, de sociale woningen die vrijkomen in de kleinere dorpen en de kleinere gemeenten waar het nog veel harder mogelijk ... Nodig is, maar daar mogen we niet bouwen nauwelijks, halen dus alle woningen die vrijkomen weg waardoor de eigen bewoners uit de kleine gemeenten en vooral de kleine dorpen het nakijken hebben. Dus 50PLUS sluit zich aan bij de opmerkingen van de SGP. Er zullen slechts flexwoningen komen. Het zal niet in een keer volgebouwd worden. Maar misschien is het toch een kans, of misschien wel ... Gaan ze het toch wel doen, door heel langzaam dat gebied te transformeren naar blijvende woningen, zodat als ze na tien jaar uit de flexwoningen weg moeten, dat er dan andere hoeveelheid woningen klaarstaat, in die tussentijd gebouwd, om daarnaartoe te transformeren. Dus die openingen, dat ziet 50PLUS en dat ondersteunen wij. Vandaar dat we de motie mee indienen. dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Tot slot krijgt indiener Hans Adriani het laatste woord. Beknopt.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Een deel van dit debat ging over de vraag, is het een goed idee om op lange termijn woningen in Rijnenburg te bouwen? Daar ging de motie niet over, dat werd als gegeven gezien. De stad Utrecht heeft de ... Rijnenburg ook gewoon officieel als woningbouwloc... Toekomstige woningbouwlocatie aangemerkt. Als dat niet zo was geweest, was ik ook niet met deze motie gekomen. Want die is echt gebaseerd op de beleidslijn op toekomstige woningbouwgebieden die nog niet aan ... Gerealiseerd kunnen worden. Die zijn in beeld om te kijken of je daar flexwoningen kunt realiseren. Daarmee is het een echte kans. Tegen de achtergrond van de hoge woningnood, waar ook de gemeente Utrecht zelf aan appelleert, eigenlijk zitten zij ook met de handen in het haar, denk ik dat je heel moeilijk kan uitleggen dat je dan iets wat past binnen de bestaande beleidslijnen niet minimaal onderzoekt. Een aantal mensen hebben het nog even gehad, ook de gedeputeerde, over de rol van ... Rolverwarring. Ga je niet op de stoel van de gemeente zitten? Daar heb ik in de ... Bij de indiening al iets over gezegd. Er liggen gewoon afspraken over dat de provincie een regisserende rol heeft als het gaat om het zoeken van locaties voor flexwoningen. De prov... De gemeente Utrecht roept er ook zelf toe op om die rol solide in te vullen. Dus volgens mij is dat echt geen belemmering. Ik hoor veel alternatieven van waar ... Wat ook zou kunnen. Woningssplitsing, beter benutten van bestaande voorraad, binnenstedelijk verdichten. Daar ben ik het allemaal mee eens. Heb ik eerder bij de motie over VAB ook iets over gezegd. Reken maar dat de gemeente Utrecht ook al die mogelijkheden al aan het uitzoeken is en in werking stellen is. Toch zeggen zij ook, wij zitten met onze handen in het haar, wij kunnen het niet aan. Ja, er wordt ook al binnenstedelijk naar flexwonen gekeken. 600, noemt de gedeputeerde. Maar het voornemen was 1000. Dus er zijn er in een jaar tijd ook al wel weer 400 afgevallen die, vanwege alle problematiek waar je binnenstedelijk tegenaan loopt, uiteindelijk toch niet tot realisatie komt. Dan zijn er ook heel veel vragen gesteld, is het wel goed ontsloten, is het wel sociaal verantwoord? De hoofdvraag zoals GroenLinks die verwoordde als, kan het überhaupt? Dat is precies wat we een keer in beeld willen hebben. Want zolang we fact free blijven roepen dat het juist wel kan of juist niet kan, hebben we niet een zuiver debat. Dat is dus ook precies waar deze motie toe oproept. Dan randvoorwaarden. Ook daar liep

het debat een beetje door elkaar, over randvoorwaarden voor Klein Rijnenburg naar 2035 of wat heb je nodig om nu flexwoningen te doen? We zijn het volstrekt eens over alle randvoorwaarden voor Klein Rijnenburg, dat dat hoogwaardig ontsloten moet zijn als je je 20.000, 25.000 woningen neerzet, een stad ter grootte van bijna Nieuwegein of heel Leidsche Rijn. Dan moet je daar heel goed over nadenken. Dat is ook precies de reden waarom het nog zo lang duurt voordat het ontwikkeld kan worden. Maar de realisatie van een paar honderd of misschien enkele duizenden flexwoningen, dat vraagt echt een heel ander pakket aan randvoorwaarden. Daar heb je geen metrolijn voor nodig om dat te ontsluiten. Dus laten we dat alsjeblieft een keer realistisch in beeld brengen. Kortom, voorzitter, ik hoop dat deze motie voldoende steun krijgt. Gedeputeerde heeft gezegd, dan gaan we best nog wel een keer in gesprek met stad Utrecht. Maar ik zou toch wel willen aandringen, als de motie aangenomen wordt, dat de gedeputeerde dan ook het diepgevoelde sentiment vanuit deze Staten daarin meeneemt dat het geen beleefdheidsgesprekje is, maar dat deze Staten echt behoefte heeft om hier een stap in te zetten, zodat we ook eind van dit jaar een afgrond onderzoek tegemoet kunnen zien. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Hiermee komen we aan de afronding van agendapunt 18.

19. Actualiteitenmotie Spreidingswet, ingediend door VVD e.a.

De voorzitter: Dan gaan we door naar agendapunt 19. Dat betreft actualiteitenmotie Spreidingswet, ingediend door VVD, BBB, ChristenUnie, 50PLUS en SGP. Indiener Vincent Janssen gaat hem even toelichten. De heer Janssen, hoor ik te zeggen, sorry.

De heer Janssen: Dank u wel, voorzitter. We hebben hier al uitgebreid over in de commissie BEM van twee weken geleden gesproken. Ik kijk zelf terug op een goed debat in de commissie BEM. We weten allemaal dat dit onderwerp in Den Haag tussen partijen maar ook zelfs binnen partijen tot verhitte debatten heeft geleid. Ik vond het verfrissende eigenlijk in het debat wat we in BEM hadden, is dat we Statenbreed een aantal uitgangspunten met elkaar lijken te delen. Die wilde ik ook vastleggen in een motie. Een aantal partijen hebben ook aangeboden om die motie mee in te dienen, waarvoor alvast op voorhand dank. Waar gaat het dan over? Over die uitgangspunten. We hebben in Utrecht een Utrechtse aanpak waarin we een aantal elementen centraal zetten, zoals een goede lokale inbedding. Niet te grootschalige locaties, locaties waarin mensen zich ook snel thuis voelen, locaties waarin lokale vrijwilligers betrokken kunnen worden. Locaties waarin mensen ook al snel kennismaken met de samenleving waarin ze terecht komen, zodat later, mochten ze eventueel een definitieve verblijfsstatus krijgen, ze ook makkelijk door kunnen stromen in lokale gemeenschappen. Dus die kleinschaligheid en die lokale betrokkenheid is wat ons betreft heel erg belangrijk om die spreidingsopgave die we op ons af krijgen, om die goed in te kunnen vullen. Voor wat betreft die spreidingsopgave zeggen wij, is ook het signaal dat we met deze motie willen geven, dat dit niet alleen het probleem van Groningen mag zijn, dat we ook solidair moeten zijn als elf provincies met één provincie waar een groot deel van de opgaven nu keer op keer terechtkomt en waar ik ook nog de indringende beelden zie van de burgemeester van de gemeente Westervolde die in een rechtszaak die die aangespannen heeft letterlijk met tranen in zijn ogen zat. Dat kunnen we toch niet laten gebeuren? Zowel niet voor de bewoners die het betreft, alsook niet voor onze collega's in Groningen en de rest van het land. Dus ook dat signaal willen we geven. Daarbij hebben we, en dat zal ongetwijfeld het antwoord van de gedeputeerde worden, wat is dan precies de provinciale rol? Daarbij hebben we als alle drie de bestuurslagen, gemeente, provincie en Rijksoverheid, een verantwoordelijkheid. We doen dus ook nadrukkelijk een beroep op de Rijksoverheid om die vraag die we gesteld hebben, keer op keer om mogelijkheden voor flexibilisering van opvang, mogelijkheid voor inzet van lokale vrijwilligers, mogelijkheden om het kleinschalig te organiseren, om aan die

voorwaarden ook invulling te geven vanuit het Rijk. Omdat wij geloven dat dit iets is wat drie bestuurslagen aangaat. We hebben het net gehad over, dat ging dan over de huisvesting van statushouders, eigenlijk mensen die uit een azc komen en een woning zoeken. Daar is een gigantische vraag. Daar... Maar daarnaast zijn er ook andere grote vragen naar woningbouw, vanuit kwetsbare groepen, maar ook gewoon van mensen die een sociale woning zoeken of een reguliere woning. In de motie roepen we ook op, en dat was wel het meest spannende onderdeel van het debat in de ... In BEM. Maar daarnaast roepen we ook op, laten we die groepen ook niet vergeten. Laten we ook blijven bouwen voor die groepen, laten we ook de ambtelijke capaciteit zoals we die inzetten ook daarvoor blijven waarborgen, zodat we niet in de situatie komen dat het een ten koste gaat van het ander. Het moet allebei en het moet tegelijk. Vandaar ook mede de steun voor het voorstel dat net aan de orde was. Kortom, eigenlijk gaat het over drie punten. Eén, we krijgen een opgave op ons af die we wat ons betreft moeten oppakken en waar we de schouders onder moeten zetten om onze collega's in Groningen ook echt te steunen. Twee, dat doen we op een zorgvuldige manier die past bij de manier waarop we dat in Utrecht doen. En drie, we vergeten andere opgaven daarmee niet uit het oog, want daar blijven we ook mee doorgaan. Dus wat dat betreft, ik hoop op een brede steun, want het is echt anders dan het Haagse debat waar we op dit onderwerp zien dat partijen tegenover elkaar staan. Ik hoop echt dat we hier als Staten een wat breder signaal kunnen geven. Zo is de motie bedoeld. Ik hoop dat hij ook zo wordt ontvangen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Janssen. Een interruptie van mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. Ik heb aandachtig geluisterd naar mijnheer Janssen van de VVD en ook de motie gelezen. Ik vraag me echt af, van alles wat u zegt, gebeurt volgens mij al. Dus dan nog even los van de exacte verwoording in de motie, wat u net heeft toegelicht. Woordelijk, hier, mondeling, dat gebeurt volgens mij allemaal al. Ik vind het een beetje afleiden van de capaciteit, als we deze motie gaan indienen en het ambtelijk apparaat gaan belasten om hier wat mee te gaan doen. Steek dan alsjeblieft die energie bewijs spreken in die kansenmakersteams, zou ik zeggen. Dus dat is mijn vragen aan de heer Janssen. Wat is anders dan wat er nu gebeurt?

De voorzitter: De heer Janssen.

De heer Janssen: Wat anders is, is dat we nu echt vanuit de Staten een signaal afgeven van waar die aanpak wat ons betreft uit zou moeten bestaan, ook echt vanuit de Staten een signaal geven van, we staan voor die opgave die op ons afkomt, nogmaals ook het beroep doen op JenV, want dat hebben we vaker mondeling weleens in commissies gewisseld, om ook aan hun kant van de lijn de telefoon op te nemen. Laat ik ... Ze zullen de telefoon wel opnemen, maar ook echt daadwerkelijk invulling te geven. Het benadrukt inderdaad dat de opgaven elkaar niet mogen gaan bijten, maar dat ze elkaar moeten ... Dat ze als aanvullend op elkaar moeten gaan ... Gezien gaan worden. Volgens mij is dat vooral het signaal dat u hieruit moet lezen. Volgens mij hebben we hier al Staten nog nooit een hele heldere duidelijke uitspraak over gedaan. Misschien is dat wel het allerbelangrijkste wat verandert.

De voorzitter: Ik zie nog een interruptie van mevrouw Veen. Dat is dan ook de laatste. Dan gaan we naar de gedeputeerde.

Mevrouw Veen: Voorzitter, ik was even inderdaad benieuwd, want ik hoor signaal, signaal, signaal. Ik ben even benieuwd wat er concreet anders gaat gebeuren op basis van deze motie.

De heer Janssen: Wat er concreet anders gaat gebeuren, is ...

De voorzitter: De heer Janssen, één zin.

De heer Janssen: Sorry. Neem me niet kwalijk. Ik ben helemaal aan het luisteren en aan het kijken hoe ik mevrouw Veen kan overtuigen, want eigenlijk ...

De voorzitter: U bent helemaal gefocust. Maar kan het ... Zou het in één zin lukken, mijnheer Janssen?

De heer Janssen: Wat zei u?

De voorzitter: Zou het in één zin lukken?

De heer Janssen: Nee, helaas. Wat er concreet gaat veranderen, is dat wij nu ook echt zeggen van, wij kiezen echt voor kleinschalig, lokaal, passend bij de schaal van de gemeenschap waar de locatie komt. Dat is iets waar ook van, in ieder geval van mijn kant, de zorg onder zit, van onze kant zorg onder zit als we straks in de haast om in de ... Aan de taakstelling van die Spreidingswet te gaan voldoen, pas op dat je niet een bochtje afgaat snijden en zegt, we gaan toch ergens een grootschalige locatie neerzetten waar allerlei problematiek bij komt kijken die we niet willen hebben in onze provincie. Dat is misschien wel het meest concrete wat in ieder geval in deze motie vastligt.

De voorzitter: Ik vond het ook mooi beperkt en beknopt, dus complimenten. Maar toch vond ik het goed. Ik geef graag het woord aan de gedeputeerde, de heer Van Muilekom.

De heer Nagtegaal: Nee, ik heb een punt van orde, voorzitter. Hier rechts.

De voorzitter: Alweer?

De heer Nagtegaal: Ja. Ik voel me nu benadeeld. Want toen ik in het begin een interruptie wilde plegen op de heer Van Breukelen, mocht dat niet. Ik heb nu twee interrupties gezien. Dus wat doen we nou?

De voorzitter: U heeft gelijk.

De heer Nagtegaal: Wat is er nu aan de hand?

De voorzitter: Dan zie je toch dat mijn vermoeidheid een beetje begint te ...

De heer Nagtegaal: Ik ben nog keischerp.

De voorzitter: Minder scherp. Maar u niet. Gelukkig hebben ... Als u zo meteen ergens op wil interrumperen, geef ik als eerste het woord. Dat beloof ik.

De heer Nagtegaal: Ik wil het even aangeven dat ik me benadeeld voel.

De voorzitter: Wat zegt u?

De heer Nagtegaal: Gemarginaliseerd voel ik me.

De voorzitter: Ik ga het goedmaken. Het komt goed. Mijnheer Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom: Dank u, voorzitter. Het gaat om een serieus onderwerp dit. Ik heb de motie gezien, die hebben we ook in de commissie besproken. Wat de heer Janssen ook zei. Ik vond het ook een goede discussie. Ik zat een beetje te zoeken, is het een motie met een compliment aan alle deelnemers aan de PRT of worden hier nog extra suggesties mee gegeven? Wat in Utrecht eindelijk al zo is, dat we al drieënhal jaar met de PRT werken volgens de Spreidingswet. Dat heb ik in de commissie ook gezegd, eigenlijk, die Spreidingswet is ... Daardoor gaan wij eigenlijk niks anders doen. Wij hebben tot de afgelopen jaren ... Elk jaar hebben wij de opgave die landelijk gevraagd is, hebben we, niet we alleen als provincie, juist de gemeenten met het COA, met alle instellingen, hebben we gerealiseerd. Daarvoor hebben we ook het kansenmakersteam opgericht die juist voor die gemeenten werkt om al die ingewikkelde opgaven te doen. Ik lees in de vijf beslispunten, mijnheer Janssen, zie ik ook echt punten dat ik denk van, dat geeft steun aan de deelnemers van PRT, maar ik lees er tegelijkertijd ook weer niet iets heel veel nieuws in gelukkig. Dat ik dacht van, lees ik hier nou dingen dat we in een keer dingen anders zouden moeten doen? Niet alleen we, dat geldt ook voor gemeenten, ook voor het COA die participeert met de FLU en zelfs met het ministerie. Dus ... Ik loop de beslispunten even na om even aan te geven hoe we als college hierin zitten. Het eerste beslispunt dat gaat over de asielopgaven en vast blijven houden aan de Utrechtse aanpak. Ik zou zeggen, ja, dat is juist dat maatwerk. Vanaf het begin af aan toen het COA kwam met de locaties voor 500, hebben we al gezegd, wij kijken wat mogelijk is. Dat wordt per gemeente opgepakt. Dus in die zin is de oproep die u doet, is ... Klopt. We doen het ook al. De tweede, bij het ministerie van Justitie en Veiligheid te blijven benadrukken, als u zegt van, u doet het niet, dan zou ik zeggen van, dan ontraad ik deze motie. Want ook de commissaris doet ontzettend zijn best om goede afspraak te maken met JenV. Sterker nog, afgelopen maandag heeft hij nog een gesprek gehad over dit onderwerp. Nou komt er nog wel wat over naar buiten, maar ik kan alleen maar vertellen dat het erg moeizaam is verlopen. Dus we doen dit ook al. Het punt drie en vier zijn terechte punten die u noemt, goede informatievoorziening, meedenken met de gemeenten, het lokale draagvlak, hoe organiseren we het op een goede manier, hoe neem je ook tijd in het proces de omgeving mee? Daarvoor hebben we het kansenmakersteam. Het kansenmakersteam helpt die gemeenten om dat proces goed in te richten. Want het is niet allemaal vanzelfsprekend dat het goed loopt. We zien nu ook in sommige gemeenten dat het heel goed loopt en andere gemeenten moeten dat niet doen. Dan is die ondersteuning van het kansenmakersteam heel erg goed. Maar het zijn twee oproepen aan de gemeenten. Het laatste punt, ik heb u ... Goed gehoord wat u zei, want ik heb paar keer moeten lezen wat nou in dat beslispunt stond. Als u zegt van, asielopvang is belangrijk, maar we hebben ook wel andere huisvestingsopgaven, dan geef ik u helemaal 100 procent gelijk. Als u zegt van, asielopvang, maar dat gaat ten koste van de huisvesting van andere groepen, dat u het concurreert, dan heb ik daar moeite mee, omdat ik vind dat we voor beide groepen gewoon op moeten komen. Ik heb u dat niet horen zeggen, dat laatste. Dus ik daarom zeg ik het ook even zo. Maar in die zin is het ook zo dat het ook is, waarom we het doen en we doen het ook al zo. Dus ik zou eigenlijk wil zeggen van, ik kan blij zijn met de motie, omdat het ondersteunt wat we ... Hoe wel al uitvoeren. Maar tegelijkertijd is hij ook overbodig. Dus in die zin vind ik eigenlijk het een bevestiging wat we doen en is het niet zo dat door deze motie dat we andere dingen gaan doen. Het spreekt wel de steun uit vanuit de Staten voor wat we doen. Dus dat ... Dat is eigenlijk wat ik kwijt wil.

De voorzitter: Dank u wel. Dan komen we nu toe aan het rondje in de Staten. Even kijken wie er het woord over zou willen voeren. Het is dan toch ook weer handig om toch maar weer gewoon het rondje te maken. Dan beginnen we met BBB. Mevrouw Ghijssels.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Wij zijn mede-indiener van deze motie. Ik was ook bij de discussie, bij BEM die inderdaad best af en toe stevig was. Ik hoor nu in alle argumentaties heel erg, maar dit doen we al en wat is er eigenlijk nieuws ... Nieuw aan? Daar zit nou net de finesse misschien, dat er ... Dat we in een woningmarkt

met name zitten en in een situatie zitten en er nog een tandje bij moet. Eigenlijk, deze motie spreekt ook uit wat we altijd al hebben gedaan. Nu moeten er nog een paar schepjes bovenop gedaan worden. Zullen we ons dan houden aan hoe we het al die tijd hebben gedaan? Want dat die druk opgevoerd wordt, dat moge duidelijk zijn. Het ligt erg gevoelig op het moment dat je zegt, voor wat betreft huisvesting, je hebt ambtenaren, je hebt middelen, je hebt ruimtes en alles wordt schaarser en schaarser en de vraag wordt hoger en hoger. Dat is een gevoelig punt. Daarom is het denk ik op een hele positieve manier hier geformuleerd, maar waarin wel ook eigenlijk gevraagd wordt, we hebben het in het verleden zo gedaan, laten we het ook dan zo blijven doen, ook als die druk hoger wordt, met alle aandacht voor alle andere groepen en zorgen die we met elkaar hebben.

De voorzitter: Dank u wel. GroenLinks, de heer El Hamdaoui.

De heer El Hamdaoui: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Om te beginnen wil ik benadrukken dat het echt heel belangrijk is om een goed plan te hebben voor de opvang van asielzoekers. Mensen die vluchten van geweld leggen vaak een verschrikkelijke reis af om hier ... Excuus. Om hier te komen en verdienen dan ook een plek om tot rust te komen. Dat in Nederland mensen buiten moesten slapen in 2022 omdat Ter Apel te vol was, is een absoluut dieptepunt in de opvang van asielzoekers in Nederland. Artsen zonder Grenzen moest in actie komen, terwijl de gebrekkige hygiëne op de ... Vanwege het gebrek aan hygiëne op het terrein en noemde de situatie een ramp. We zijn ook blij met de Spreidingswet om dit soort situaties in de toekomst voorkomen. Het essen... Het is van essentieel belang om asielzoekers eerlijk te verdelen over verschillende gemeentes. Ik ben het volledig eens met de vaststelling dat lokale draagkracht en duurzame oplossingen belangrijk zijn. Maar bij hoe de motie nu is opgesteld, heeft GroenLinks bedenkingen. Vooral vanwege de laatste drie verzoeken, die punt... Die passen of niet bij provinciale rol of wekken het verkeerde beeld. Op deze drie punten wil ik kort ingaan. Ten eerste zien we de direct de concurrentie tussen woningbouw en opvang asielzoekers niet. Een locatie die geschikt is voor opvang van asielzoekers, is niet automatisch geschikt voor woningen. Als we vinden dat ze wel concurrenten zijn, dan zijn alle plannen die een ruimtevraag nodig heb... Die ruimtevraag hebben, ook concurrentie. Ten tweede vinden we het lastig, en misschien wel het belangrijkste, dat er een beeld wordt geschetst dat er een verband is tussen het hebben van azc en veiligheid of onveiligheid. Het hebben van azc in gemeenten vergroot de kans op criminaliteit niet. Dat hebben onderzoeken al bewezen. Dat beeld moeten we hier niet op willen roepen en gaat tegen het signaal dat we hier met zijn allen willen vertellen hier. Ik denk ook dat het tegen de kern van de motie zelf ingaat. Het derde en het laatste punt over het wel of niet willen zitten op de stoel van de gemeenten, dat is een beetje een thema dat hier de hele tijd wel weer terugkomt. Want hoe de gemeente hun inspraak- en participatiemogelijkheden wil inrichten, zou wat GroenLinks betreft bij hen moet liggen. Dat zou ook passen bij de Utrechts aanpak. Het enige wat overblijft waar wij ons in kunnen vinden, is het verzoek om de Utrechtse aanpak ... Is om de Utrechtse aanpak vasthouden en dat GS heeft aangegeven die vast te willen houden. Als de VVD te overtuigen is om de laatste drie moties ... Verzoeken te schrappen, dan kan GroenLinks de motie steunen. Dan geloof ik ook dat de mo... Dat het signaal dan nog veel ... Het signaal dat de motie wil afgeven, veel beter aankomt. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Veen, D66.

Mevrouw Veen: Voorzitter, dank u wel. Ik merk dat ik bij het lezen van deze motie een beetje door een rollercoaster ga. Als ik dan de toelichting van de heer Janssen hoor, dan merk ik eigenlijk dat ik nog met veel meer verwarring achterblijf. Want ik hoor warme en zalvende woorden ,maar ook een narratief dat iets neerzet waar ik me absoluut niet in kan vinden, namelijk dat asielzoekers de bron zijn van bepaalde

problemen bij ... In het land. Dat zegt u niet direct. Daar zal ik u ook nooit van betichten. Maar door de suggestie te wekken dat andere vraagstukken zullen leiden onder het aantal asielzoekers dat we in Nederland hebben, daar heb ik toch echt moeite mee. De zorg om onze woningmarkt, die snap ik, die voel ik ook. Die voel ik met u. Maar van de instroom in Nederland is 10 procent asielzoekers. U gaat mij niet vertellen dat deze mensen het probleem van onze woningmarkt zijn. Om die koppeling te maken, dat vind ik een naar en vervelend narratief, omdat het een groep die is gevlucht voor oorlog wegzet als bron van de problematiek. Ik weet dat u dit niet zo letterlijk heeft opgeschreven, maar ik merk dat het dat gevoel bij mij oproept, als ik dit lees en ik die koppeling zie in uw motie.

De voorzitter: Mevrouw Veen, mag ik u even onderbreken? Mijnheer Van Breukelen, u wilt interrumpen.

De heer Van Breukelen: Voorzitter, er werd daar aan de kant van mevrouw Veen een onjuistheid genoemd dat asielinstroom slechts 10 procent zou zijn. Asielinstroom is het afgelopen jaar toch wel richting de 30 procent van de totale migratie geweest, van het migratiesaldo. Dus dat klopt niet helemaal.

De voorzitter: Mevrouw Veen, u kunt vervolgen.

Mevrouw Veen: Dank u wel. Ik ben razend benieuwd naar uw cijfers. Ik beraad me altijd gewoon op de cijfers die bij het CPB en zo bekend zijn. Dus ik zie ze hartstikke graag tegemoet. Maar ik probeerde eigenlijk in mijn verhaal mijn wikken wegen aan u mee te geven. Want ik zie ook de intentie die u er heeft met deze motie en dat is niet het gevoel dat ik u zojuist beschrijf. Dat zie ik ook. Maar ik merk toch dat voor mij deze motie door die laatste punten, dus zeker door de in twijfel trekken van de veiligheid, zoals de heer El Hamdaoui ook al aangaf en de koppeling die gemaakt wordt met de woningbouwopgave, dat die mij te ver gaan. Waar ik u wel, kan vinden, is de oproep voor de Utrechtse aanpak. Daar vindt u mij aan uw zijde, want ik denk dat we als Utrecht daar een hele zorgvuldige afweging hebben gemaakt en daar hele mooie dingen in doen. Maar ik kan er op deze manier helaas niet meegaan in uw motie. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. CDA, geen inbreng. Partij van de Arbeid, de heer Adriani.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Het is een beetje een glas halfvol glas halfleeg-motie. Dat begint al met de eerste twee logo's die erop staan van twee partijen die in de Eerste Kamer tegengesteld gestemd hebben over de Spreidingswet. Dus halfvol, zullen we maar zeggen, is dat die twee partijen samen nu tot een voorstel komen hoe de Spreidingswet op een goede manier in de provincie Utrecht uitgevoerd kan worden. Halfvol als het gaat om een pleidooi voor lokaal draagvlak, kleinschaligheid. Dat is natuurlijk een geluid dat we veel herkennen uit gemeentes. Maar ook wel halfleeg als dat een voorwaarde is om het te realiseren. Want wat kleinschalig, laten we zeggen, 40 asielzoekers op één locatie, met een opgave van 8200 plekken betekent dat dat we in de provincie ruim 200 van die plekken zouden moeten vinden. Dat is misschien nog wel een grotere opgave dan 20 plekken van 400. Dus in hoeverre is dat voorwaardelijk? Glas halfvol als het gaat, om laten we nou ook al Staten eens een keer een stevige uitspraak doen over dat JenV over de brug moet komen als het gaat om wat wij van hen vragen om het hier mogelijk te maken. Maar glas halfleeg, als het niet nakomen van die voorwaarden van ... Door JenV zou betekenen dat wij dan achterover kunnen leunen en zeggen, maar dan doen wij ook niks. Dus wat dat betreft is het eigenlijk ook wel een klein beetje in lijn met wat mevrouw Veen zei, best een ingewikkelde motie. Veel goede dingen in. Mooi dat er een pleidooi is om hier met elkaar te kijken, hoe kan het wel? Maar of het glas halfvol of halfleeg leeg is, daar moeten we in de fractie toch nog even over nadenken.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng. Partij voor de Dieren. Mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter.

Spreker 22: dank u wel, voorzitter. We zijn eigenlijk verbaasd dat deze ... Over deze motie, omdat, dat bleek al een beetje uit mijn vragen zojuist, het wat ons betreft niet zoveel toevoegt op de inspanningen die er al worden gepleegd. Er liggen ook insinuaties onder die we eigenlijk een beetje te ver vinden gaan. GroenLinks en D66 hebben die ook al benoemd en we sluiten daar ons bij aan. Om in te gaan op het percentage van die asielmigratie, zowel de heer Van Breukelen als mevrouw Veen hebben gelijk. Want het is de afgelopen twintig jaar gaan fluctueren tussen de 34 procent van het jaar... Van de jaarlijkse instroom. Maar het 20 ... Of het 20-jaargemiddelde is 10 procent. Ik haal de staatscommissie voor demografie aan. De verzoeken in de motie zijn dus wat ons betreft overbodig en leiden de ambtelijke aandacht af van de grote taak die er ligt. Dus laat alsjeblieft de ambtelijke inspanning gaan op kansmakersteams en de gemeenten helpen bij deze opgave. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. ChristenUnie, mevrouw Kennedy.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Dank u wel, voorzitter Wij dienen deze motie mede in, omdat we de financiële en organisatorische ruimte willen behouden voor de Utrechtse aanpak. Met kleinschalige opvang in de wijken, met betrokkenheid van vrijwilligers, minder verhuisbewegingen voor asielzoekers en voldoende participatiemogelijkheden, zodat zij later al statushouders ook beter kunnen integreren. Wat D66, GroenLinks en de Partij voor de Dieren lezen in de motie, zie ik niet. Daarmee wordt deze discussie gepolariseerd, terwijl we ons allemaal juist herkennen in de Utrechtse aanpak. Het zou onze wens zijn om als bijna gehele Provinciale Staten ons te verenigen in het uitvoeren en beschermen van de Utrechtse aanpak, als een soort opnieuw motie, zoals de gedeputeerde het ook zei. Maar dat lijkt nu helaas niet te lukken.

De voorzitter: Dank u wel. UtrechtNu!, mijnheer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Deze motie is aangekondigd in de BEM, een soort van. Dus ik ... Hulde daarvoor dat dit in ieder geval wel een beetje een correcte actualiteitenmotie is, als een van de weinige vanavond. Maar ik wil toch een beetje advocaat van de, sorry, mijn buurman, van de duivel spelen vandaag. Want dit, al die punten, die pijnpunten eigenlijk die de VVD noemt, draagvlak, participatie, veiligheid, woning voor iedereen, verdringen van de woningmarkt, dat zijn allerlei pijnpunten die ook middels interrupties gepleegd zijn op de VVD-woordvoerder in de Eerste Kamer. Ik weet dat deze fractie hier ... Dat dat allemaal andere personen zijn en dat daar ook verschillend over wordt gedacht. Maar ik vind dit een beetje een soort achteraf iets van, we moeten even onszelf hier provinciaal indekken, want onze partij heeft die Spreidingswet mogelijk gemaakt. Wat ik daar trouwens van vind, dat ... Daar heb ik ook een mening over, maar ik ben Statenlid, dus ik hou me daar niet mee bezig. Maar dat gevoel geeft het mij wel, een beetje een soort bijna zielige poging om gezichtsverlies te beperken. Inhoudelijk steunen wij hem van harte, dus we zullen ook voorstemmen. Maar ik zou eigenlijk wel toch willen vragen, ook helemaal na de opmerking van de gedeputeerde, om deze motie nu eigenlijk in te trekken en om daar nogmaals een beter, en dan kom ik bij het ambtelijke woord, integraler debat te voeren over de punten die de heer Janssen hier opnoemt. Want dat was nu in de BEM een beetje een klein debatje achteraf. Ik was er overigens niet bij, maar ik heb online meegekeken, dus ik was er in ziel wel bij. Dus eigenlijk, dat is mijn vraag aan de indiener. We stemmen wel voor, mocht die in stemming blijven. Dus dan weet u dat van ons. Maar dus mijn vraag is toch, trek deze nu in en laten we kijken hoe we het op een andere manier later verder kunnen vormgeven.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Nagtegaal. Dan kom ik bij Volt, mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Dank u wel, voorzitter. Allereerst, complimenten voor onze gedeputeerde en het kansenmakersteam dat zich er volop inzet om ervoor te zorgen dat samen met gemeenten en andere partijen juist die ondersteuning wordt geboden om die locaties te vinden en dat volgens de Utrechtse aanpak. Volt vindt het belangrijk dat asielzoekers, nieuwkomers, een humane opvang krijgen in ons land en worden opgenomen in onze samenleving, terwijl zij wachten op die asielprocedure. Persoonlijk schaam ik mij diep voor de toestanden in Ter Apel en voor de manier waarop er wordt omgegaan met deze mensen. Want het zijn geen aantallen, het zijn geen nummers of getallen. Het gaat hier om mensen. Het gaat om mensen die het moeilijk hebben op een manier die velen van ons zich niet eens kunnen voorstellen. De motie die voorligt, gaat over het uitvoeren van de Spreidingswet. Ik krijg hier zelf niet een goed gevoel bij. Ik bespeur angst, voorzitter. Het neigt misschien zelfs een beetje naar eigen mens eerst-mentaliteit. Door vanuit individuele gemeenten te redeneren, zijn we wat ons betreft niet bezig om gezamenlijk onze schouders hieronder te zetten, maar wordt juist gewezen naar Rijk en provincie. Dus in plaats van uit angst aandacht te vragen voor het negatieve, wil ik iedereen oproepen om uit te gaan van het positieve en actief op zoek te gaan naar manieren waarop we asielzoekers op humane wijze kunnen opvangen en onderdeel uit kunnen laten maken van onze samenleving. Volt is altijd voor best practices. Plan Einstein uit Utrecht is daar een uitstekend voorbeeld van. In 2016 na een Europese oproep, door de gemeente Utrecht ingediend en omarmd, vernoemd naar vernieuwing rondom het azc aan de Einsteindreef. Plan Einstein heeft een inclusieve benadering. De doelstelling is dat asielzoekers vanaf dag één mee kunnen doen in Utrecht en de activiteiten ook ten goede komen aan de bewoners. Notabene in onze eigen provincie van de grond gekomen, wordt nu uitgerold naar andere Europese steden als best practice. Met ons kansenmakersteam lopen wij ook vooruit op de rest van Nederland. Vanuit Volt hebben wij dan ook alle vertrouwen in de huidige aanpak en zijn wij tegen deze motie en roepen iedereen juist op om de handen uit de mouwen te steken, een manier te vinden om asielzoekers op humane en welkome wijze op te vangen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Kom ik bij de SGP, de heer Vermaat.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank u wel. We zijn ook mede-indiener van het ... Deze motie en willen allereerst de heer Janssen danken voor zijn inzet om een zo zorgvuldig mogelijk geformuleerde motie rondom dit gevoelige thema. Ik moet dan gelijk aan het begin toch wel zeggen, de gevoelens die worden geuit, en voor mij dan vooral aan de overkant, die ruimte is er en die mag er ook zijn. Toch zou ik eigenlijk die partijen toch willen vragen, probeer ook daaroverheen te stappen en kijken zoals de heer Janssen ook gezegd in zijn inleiding op dit am... Deze motie van, welke doel die wij in totaal met ... Als indieners voor ogen hebben. Dat is ook misschien een aantal punten die voor de SGP waarom we zeggen van, wij willen deze motie ook mee indienen om dit signaal te geven. Dat is ook wat eerder gezegd is, de Utrechtse aanpak. De kleinschaligheid, dat past bij de lokale gemeenschap. Dat is ook een stukje om draagvlak voor nu. Maar we hebben geen grip op alles ook wat er landelijk gebeurt. Wij hebben als provincie hiermee te doen. Primair ligt daarin ook weer de verantwoordelijkheid bij de gemeente, maar we hebben daar wel ons zo ... Onze taak te vervullen. Die Utrechtse aanpak die ondersteunen wij ook en dat wordt ook hiermee vormgegeven. Een opmerking die ik net ook hoorde van, het lijkt wel dat er verschil wordt gemaakt tussen twee groepen. Juist in het vierde bullet gaat het over de veiligheid niet alleen van omwonenden, maar ook van de veiligheid van de azc-bewoners zelf. Dus daar zie je weer die twee kanten die beide in deze motie worden benoemd. Dus niet polariserend, een of de andere groep, maar beide worden ze genoemd. Dat zien we eigenlijk ook bij de laatste bulle... Punt. Namelijk over de doelstelling van het realiseren. Daaronder zien wij ook toewijzing, wat er natuurlijk ook mee te maken ... Als gevolg van, als ze eenmaal statushouders zijn en recht ook op een woning hebben, dat daar ook huisvesting voor gezocht wordt. Maar u weet net zo goed als wij dat ook heel veel inwoners het ... Vaak het gevoel hebben van, alle aandacht gaat daarheen. Die Spreidingswet is nu gekomen. Nu moeten de

gemeentes alle energie daarin steken en ik zit al bijvoorbeeld vijf of tien jaar te wachten op een woning en het lukt mij niet. Eigenlijk is dit vijfde punt dan, heb voor beide de aandacht. Laat het een niet ten koste gaan van het ander. Daar steunen wij voor. Ik zie een interruptie aan de overkant.

De voorzitter: Mevrouw Veen.

Mevrouw Veen: Voorzitter, dank u wel. Dank u wel, heer Vermaat, voor de interruptie. Ik was eigenlijk even benieuwd, want u zegt ... U beschrijft een heel terecht gevoel volgens mij, dat u zegt, er gaat veel aandacht uit naar deze groep. Maar in verhouding is natuurlijk deze groep relatief klein en praten we daar eigenlijk vooral heel veel over en is mijn punt eigenlijk, geven we niet juist onevenredig veel aandacht, politiek gezien, door heel veel erover te praten en heel veel tijd aan het praten te besteden over deze groep, terwijl we volgens mij ook onze tijd kunnen besteden aan de goede dingen doen voor iedereen. Ik merk dat mijn vraag een beetje is van, ziet u dat niet met mij, dat als we het hier heel vaak over hebben, dat wij ook dat gevoel van onvrede aan de andere kant voeden, terwijl het in de praktijk misschien wel niet zo is?

De voorzitter: De heer Vermaat.

De heer Vermaat: Voorzitter, een goede vraag. Allereerst, ik heb niet het gevoel dat wij hier veel over praten. Ik moet ook wel tegelijk zeggen, ik ben nog geen jaar Statenlid, dus ik weet niet hoe vaak het hier op de agenda komt. Maar, de heer Janssen, volgens mij draait hier al langer mee. Volgens mij hoorde ik net zeggen dat wij eerder als Staten hier nog geen verder uitspraak over gedaan hebben. Dus laat dit dan de eerste keer zijn. Tegelijkertijd, als tweede is het misschien niet ... Is het op politiek, en zeker landelijk, als het gaat natuurlijk over de instroom van oorlogsgebieden, et cetera, landelijk is het een veel groter thema. Tegelijkertijd denk ik ook wel, zeker op lokaal niveau, dat er ook heel veel zorgen zijn over ... Van woningzoekenden. Natuurlijk hebben we het daar ook wel vaak over, maar we horen ook vaak dingen dat dingen niet kunnen vanwege allerlei regels die we met elkaar hebben afgesproken. Daar staan we ook achter. Maar dan, even dan een inwoner te spreken die zegt van, als het om een andere groep gaat, dan kunnen heel veel dingen in een keer wel. Ik denk dat daar ook hierin zit van, beide hebben we een verantwoording en beide moeten goed opgevangen worden, dat is onze plicht, zo goed als we dat kunnen. Dat er landelijke dingen moeten aangepakt worden, dat is landelijk. Maar hier hebben we het over de provincie en wat onze verantwoording is. Dat proef ik ook zeker door de heer Janssen in de commissie BEM, maar ook nu hoe hij dit heeft geformuleerd. Daarvoor ook een pleidooi vanuit mijn kant, vanuit SGP, om een brede steun ook misschien voor u en uw partij misschien toch even over dat gevoel heen te stappen in de diepere intentie van de motie kunt ... Wel kunt steunen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Vermaat. Ga ik naar de PVV, mevrouw Van der Velde.

Mevrouw Van der Velde: Dank u wel, voorzitter. Excuus. De Partij voor de Vrijheid Utrecht, en dat zal u niet verbazen, zal deze motie uiteraard niet steunen. Mevrouw Kennedy van de ChristenUnie gaf aan, iedereen herkent zich in de Utrechtse aanpak. Bij deze wil ik aangeven dat wij ons hier niet in herkennen. Dat zal waarschijnlijk ook wel geen verbazing voor u zijn. Volt gaf aan, voorzitter, dat zij zich schaamde voor die arme mensen in Ter Apel, omdat het daar verschrikkelijk is. Ik schaam mij ook, voorzitter, voor de mensen in Ter Apel die te maken hebben met vernielingen, bezittingen die gestolen worden, inbraken die gepleegd worden, et cetera, et cetera. Ze hebben gewoon verdorie buurtwachten nodig om hun eigen dorp veilig te houden. Dus daar moeten wij ook wat van vinden in die zin. Eigen mensen eerst is niet slecht. Als u in een vliegtuig zit en dat vliegtuig stort neer, dan wordt u ook gezegd dat u eerst uw mondkapje op moet doen voor de zuurstof voordat u die bij de ander over de mond schuift.

De voorzitter: Dank u wel. Er is een interruptie van de heer El Hamdaoui.

De heer El Hamdaoui: Ik ... Dank u wel, voorzitter. Ik vroeg me af, eigen mensen eerst, wie zijn de eigen mensen?

Mevrouw Van der Velde: Dat vroeg u net ook niet bij de interruptie van Volt, dus daar ga ik u geen antwoord op geven.

De heer El Hamdaoui: Ik kan het ook wel aan Volt vragen, als je dat fijner vindt.

Mevrouw Van der Velde: Dat mag.

De voorzitter: Ik stel voor dat we deze vraag even parkeren, want daar komt denk ik geen antwoord op waar u blij mee zult zijn. Of ... Er is een interruptie van de heer Breur.

De heer Breur: Voorzitter, hoor ik de PVV Utrecht vergelijken met een neerstortend vliegtuig?

De voorzitter: Ik stel voor dat mevrouw Van der Velde haar inbreng even afmaakt zonder verdere interrupties.

Mevrouw Van der Velde: De heer Breur mag ons natuurlijk vergelijken met een neerstortend vliegtuig. Zo denk ik ook weleens over de SP, dus dat ... Dat gaat helaas twee kanten op, via de voorzitter, excuses. Wij als PVV Utrecht zien natuurlijk meer ... Liever meer gemeenten als gemeente Westland, waar dus de fractievoorzitter van de lokale VVD zei, we kunnen niet eens onze eigen jongeren, ouderen en arbeidsmigranten huisvesten en dan moeten we nu wel asielzoekers gaan plaatsen. Dat valt aan de gewone burger gewoon niet uit te leggen. Zo staan wij er ook in. Dertien, veertien, vijftien jaar wachten op een woning in de provincie Utrecht is niks. Dus waarom moeten wij dan nu voorrang geven aan mensen die hier net binnenkomen wandelen? Ze komen vast uit verschrikkelijke oorden. Maar dat is ook niet iedereen en ook niet iedereen is gelijk een asielzoeker die uit een land vlucht met oorlog. Dus daar mag wel degelijk naar gekeken worden. Daar mag wel degelijk naar gekeken worden. Dus wat de PVV betreft, kijken we eerst naar huizen voor onze eigen mensen en laten we de motie van de VVD als een doekje voor het bloeden voor wat het is. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ga ik naar de SP, de heer Breur.

De heer Breur: Dank u wel, voorzitter. Ik kan eigenlijk heel kort zijn en me aansluiten bij de woorden van mevrouw Butterman. Dat was ik van plan. Maar ik hoorde mevrouw Blekxtoon ook nog lovende woorden zeggen over Plan Einstein. Daar zou ik me ook graag bij willen aansluiten. Tot slot een aantal opmerkingen over ... Van mevrouw Van der Velde over dat we goed moeten kijken wie er binnenkomen en wie er terecht en onterecht aanspraak doen op asiel. Dat is precies waar het IND dag in dag uit keihard mee bezig is. Dus wat dat betreft wordt mevrouw Van der Velde op haar wenken bediend. Daar wil ik het voor nu graag bij laten.

De voorzitter: Dank u wel. Gaan we naar Forum voor Democratie, de heer Van Breukelen.

De heer Van Breukelen: Dank u wel, voorzitter. De Spreidingswet zijn wij bij Forum voor Democratie sowieso nooit voor geweest. Maar goed, de wet is er en we zitten er nu eenmaal mee. Dank voor deze motie en alle partijen die toch geprobeerd hebben om invulling te geven aan de omgang met deze Spreidingswet, maar een

Utrechtse invulling geven aan de Spreidingswet is wat ons betreft niet gelukt. De motie leest toch een beetje als een Frankensteinmotie waarin elke ondertekende partij een onderdeel op gemonteerd heeft. De coherentie en duidelijke richting ontbreekt wat Forum betreft. Veiligheid, draagvlak, verhuisbewegingen, integratiemogelijkheden, participatie, flexibiliteit, gemeenschap, et cetera worden allemaal genoemd in deze motie. Het is een beetje een hagelschotmotie. Daarin zal ik ook eigenlijk wel de oproep van de heer achter mij steunen, om toch een keer hier integraal over in debat te gaan over ... Om te kijken, welke waarden willen wij als Utrechtse Staten met zijn allen voorop zetten? Ook maken we ons zorgen over het uitspreken van de bereidheid om asielzoekers op te vangen. Hoe meer je richting het Rijk signaleert dat je bereid bent om veel asielzoekers op te vangen, hoe meer asielmigranten in je land, provincie, gemeente eigenlijk toegeschoven wordt door overkoepelende organen. De bereidheid om het braafste jongetje in de klas te spelen blijft ons hier keer op keer achtervolgen. Ik zal ook herhalen, we meten eerst voor onze eigen mensen zorgen, zorg eerst voor woningen voor onze eigen mensen, voordat we de halve wereld op proberen te vangen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan tot slot mevrouw Hoek, 50PLUS, mede-indiener van de motie.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. Dit is een motie die, zo beleeft 50PLUS'ers, het is ... Het heel zorgvuldig is samengesteld. Maar dat moet ook wel, want het is ook heel tricky iedere keer als je ermee geconfronteerd wordt als gemeenschap of als dorp, als stad, of wat dan ook dat er opeens een buslading vol komt met asielzoekers die eigenlijk geen plek Waar eigenlijk geen plek voor is. Dan gaan ze even naar de Jaarbeurs of ze gaan even naar een gymzaal of wat dan ook. Maar dan? Ze zijn er nu eenmaal. Zolang het niet allemaal geregeld is dat ze niet meer komen of niet meer kunnen komen, komen ze. Je kan ze ook niet gewoon, dat is gewoon niet humaan, op straat rond laten lopen of in de winter onder de brug laten slapen. Dat zijn er al genoeg trouwens. Dat zijn er al ontzettend veel die dat al moeten doen en die dat ook helemaal niet op prijs stellen. De ene gemeente heeft meer gebouwen leegstaan dan de andere gemeente. Een kleinere gemeente heeft weleens een school leegstaan of gymzaal of wat dan ook. Maar dan kan je daar toch ook, ook al zet je er veldbedden neer, niet meer dan tien of twintig op dat moment huisvesten? Met het Leger des Heils erbij en dan met eten. Wat hierin staat, dat is eigenlijk ook wel zo. Het moet passend zijn in de lokale gemeenschap. Dus het moet passen. Als er twintig passen, dan moet je er niet met honderd aankomen. Dat kan ook gewoon niet. Maar als er honderd passen, dan kan dat, maar je zou eigenlijk zeggen van, voorlopig. Want er zijn er ook wel weer die teruggaan. Inspraak en participatie. Wij hebben dat meegemaakt in de gemeente waar ik woon en toen hadden we de bijeenkomst bij de gevangenis, de vrouwengevangenis, met bescherming en noem maar op allemaal. Daar was eigenlijk toch ook wel, want dat is ook het recht, zoveel weerstand en dat ging dan om 500 ...

De voorzitter: Mevrouw Hoek, ik ga u toch even onderbreken. U kijkt een beetje af van de inhoud van de motie. Daar gaat het nu eigenlijk om. U dient hem mede in.

Mevrouw Hoek: Ik wil hem hier eventjes onderbouwen, voorzitter, waarom ik dit ... En ik ben de laatste, dus ...

De voorzitter: Maar bent ... Wilt u tot een afronding komen? Mevrouw Hoek, komt u tot een afronding?

Mevrouw Hoek: Dus dat is toen daar uiteindelijk niet doorgedaan, omdat er te veel weerstand was. Dus dat kan ook naar geluisterd ... Dan gebeurt het gewoon niet. Het staat er ook in, rekening houden met lokaal draagvlak. Dat vind ik heel belangrijk. Maar we moeten wel iets doen, want ze zijn er gewoon. zolang dat zo is, dan vind ik dit dan toch wel een motie die ik mee wil indienen, om te kijken van, wat is er mogelijk? Deze motie is er nu en als die aangenomen wordt, voorzitter, dan is het ook nog niet meteen concreet, want er

gaat ... Nog een heel traject komt erachteraan. Dus bij deze mijn reactie op het feit dat ik deze motie ... Dat 50PLUS deze motie indient, mee indient.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan geef ik het laatste woord aan de heer ... De heer Adriani, de laatste interruptie van vanavond. Hierna sta ik geen interrupties meer toe.

De heer Adriani: Op dit onderwerp. Toch een vraag aan mevrouw Hoek, want ik ben het helemaal met u eens dat mensen die hier zijn, die hier aankomen, dat je die op een humane manier een plek moet geven en moet zorgen dat die goed opgevangen worden.

Mevrouw Hoek: Voorzitter, ik kan het niet goed verstaan. Er wordt om me heen gepraat. ... Een keer beginnen?

De heer Adriani: Voorzitter, toch een vraag aan mevrouw Hoek, want ik ben het volledig met haar eens, als mensen hier binnenkomen, dat ze op een humane en goede manier moeten worden opgevangen en het liefst ook zo snel mogelijk door de IND daar het gesprek mee te kunnen voeren. Maar tegelijkertijd zegt u, geeft u ook een voorbeeld uit uw eigen woonplaats, dat u zegt, daar was geen draagvlak, dus dan kan het niet doorgaan. Stel nou dat er nergens draagvlak is en u vindt toch dat er een humane opvang moet gebeuren, hoe kijkt u dan aan tegen wat ons dan te doen staat?

De voorzitter: Mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Voorzitter, als er een plaats wordt aangeduid waar men ... Waar ze dan naartoe zouden moeten en er is in de directe omgeving draagvlak ... Want daar gaat het namelijk om, het moet ook niet te veel zijn. Dat is juist wat er in Ter Apel allemaal misgaat. Dat is gewoon veel en veel en veel te veel. Dat hele dorp wordt gewoon opgeslokt en dat je buurtbeveiliging moet instellen om al je eigen huis en haard veilig te stellen, dat is natuurlijk te gek voor woorden. Dat kan ook gewoon niet. Maar het moet in balans zijn. Dus niet 300 als er plek is voor 50. Dat is ook de opdracht naar de gemeenten toe. Het moet kunnen naar draagvlak, het moet kunnen naar, wat is er beschikbaar? Niet meer dan. Even een noodsituatie zoals nu in de Jaarbeurs, dat schiet natuurlijk ook niet op. Dus daar moet ... Zullen we ... Daar zal nog wel meer aan gewerkt moeten worden dat dat niet meer gebeurt.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we nu naar de heer Janssen. Die heeft het slotwoord. Beknopt alstublieft.

De heer Janssen: Dank u. Dank u wel, voorzitter. Ik begon mijn bijdrage met dat deze motie in ieder geval poogt om te kijken van, kunnen we elkaar op dit thema vinden? Een thema wat elders politieke partijen verdeelt. De motie is ook zo opgesteld dat in ieder geval ook de zorgen die aan de ene kant leven van het politieke spectrum en aan de andere kant van het politieke spectrum allebei worden geadresseerd. Je zou kunnen zeggen, halfleeg, halfvol. Dus we proberen ook te kijken van, of tenminste, dat is de poging die in de motie zit, om te kijken van, kunnen we daar met elkaar in ieder geval een common ground vinden waarop we straks die opgave gaan invullen in de provincie Utrecht? Dus zo moet u de motie ook zien. Dan kunt u zeggen van, het is een zielige poging. Dat hoor ik iemand zeggen. Het is in ieder geval een poging. Of hij zielig is, dat is dan een kwalificatie die ik er zelf niet op plak. Er zijn ook een aantal vragen gesteld. Ik kijk ook even recht tegenover me, de heer Adriani, is dit bedoeld om een soort escape te organiseren van als JenV niet over de brug komt, dan gaan wij achterover leunen? Zo is hij niet bedoeld. Hij is echt bedoeld om in ieder geval aan te geven, ik heb het ook gezegd, drie bestuurslagen, alle drie de schouders eronder. Dit moeten we gewoon met elkaar kunnen organiseren. Daarmee appelleer ik ook aan wat anderen zeggen. Het moet toch in een land als

het onze mogelijk zijn om dit voor elkaar te krijgen? Ook naar de groepen die nu in Utrecht een woning zoeken, is dit ook het signaal van, jongens, wij vergeten jullie niet. Anderen zeggen, er ligt een koppeling die wij niet zouden willen leggen. Dat hoor ik heel goed. Ik snap wat u zegt, mevrouw Veen, van, leg die koppeling niet, want je speelt mensen in de kaart. Aan de andere kant zou ik u willen voorhouden dat die koppeling er dagelijks wordt gelegd door mensen die op een wachtlijst staan en dat we daarmee ook het signaal geven van, we zorgen dat het niet ten koste gaat van jullie huisvestingsmogelijkheid. Want soms gaat het over hele andere locaties. Tegelijkertijd is het ook een aansporing op, ik geloof dat mevrouw Ghijssels dat ook zei, om het gaspedaal nog eens stevig in te drukken, ook op die andere opgaven. Dus wat ons betreft gaat het niet ten koste van ambtelijke capaciteit, maar is die ambtelijke capaciteit gewoon heel erg hard nodig om aan beide kanten te werken. Ik ... Tot slot nog even het punt veiligheid. Ook daar geldt eigenlijk hetzelfde voor. Bewust is niet ... De heer Vermaat gaf het ook aan, we kijken naar beide groepen, zowel de inwoners van ... De huidige inwoners, maar ook de bewoners van azc's. Die moeten zich ook veilig voelen in Utrecht. Dus ook daar proberen we heel voorzichtig en op kousenvoeten de balans te vinden tussen wat de een en de ander denkt. Ik denk dat ik er genoeg over gezegd heb. Ik dank allen voor de aandacht.

De heer El Hamdaoui: Mag ik nog interpreteren en ... Mag ik nog wat zeggen of ...

De voorzitter: Ja.

De heer El Hamdaoui: Dank u wel. Wat ik u ...

De voorzitter: Eigen... Sorry. Ik vergis me. Dat was ... Het laatste woord was aan de indiener, dus ik kan geen interrupties meer toestaan.

De heer El Hamdaoui: Het is wel mijn verjaardag.

De voorzitter: Ik wilde überhaupt voorstellen om geen interrupties meer te doen. Sorry?

De heer El Hamdaoui: Het is wel mijn verjaardag.

De voorzitter: U bent wel jarig. Dat is waar. Dan mag het straks bij de borrel.

De heer ...: Die is er niet.

De voorzitter: We hebben hier over dit onderwerp dat we nu afsluiten, agendapunt 19, 50 minuten met elkaar gedebatteerd. Het is op zich een goed debat. Maar als we dat bij de andere ook doen, dan zijn we twee uur verder, dan is het bijna 23:00 uur en dan moeten we nog schorsen en nog stemmen. Dan wordt het toch nog middernacht. Dus ik wilde u echt nogmaals verzoeken om de volgende twee onderwerpen nog beknopter te doen. Alleen iets in te brengen als u iets toe hebt te voegen wat nog niet besproken is. Dus u hoeft niet te herhalen waarom u het ermee eens bent. Dan kunt u dat gewoon heel beknopt zeggen. Ik doe ook geen interrupties meer. U kunt gewoon uw eigen inbreng in uw eigen tijd kwijt.

20. Actualiteitenmotie Microplastics, ingediend door Volt e.a.

De voorzitter: Dan gaan we over naar agendapunt 20, zijn we dan inderdaad nu aangekomen. De actualiteitenmotie Microplastics.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter? Voorzitter?

De voorzitter: Mijnheer Van den Dikkenberg, laat me raden, u heeft een punt van orde.

De heer Van den Dikkenberg: Ja.

De voorzitter: Vertel, vertel.

De heer Van den Dikkenberg: Ik wil de indieners niet voor de voeten lopen, maar als we zo kort kunnen besteden aan het agendapunt dat actueel en geagendeerd moet worden voor een debat in de Staten, dan is het natuurlijk wel van het belang dat we ook het debat kunnen voeren. Als we dan zeggen met elkaar van, we gaan het afknippen, kunnen we dan niet beter zeggen van, we gaan naar de volgende vergadering met deze agendapunten ... Als dat kan. Ik weet het niet, maar dat zou dan een suggestie zijn.

De voorzitter: Het is absoluut niet zo dat ik zeg dat het afgeknepen besproken moet worden. Ik vind dat we namelijk om ... We hebben twaalf actualiteitenmoties, nog nooit eerder gebeurd, ik vind dat we best op een goede manier debat voeren met elkaar vandaag. Soms gaat het beter, soms gaat het wat minder. Maar ik probeer een ordevoorstel te doen, waardoor het hanteerbaar wordt en dat we voorkomen dat er dingen herhaald worden die we al eerder gehoord hebben. Maar dat is toch vaak het geval als ik alle fracties aan bod laat voor het woord. Dat is ook een keuze die gemaakt zou kunnen worden, maar ik denk dat we deze moties nog best zouden kunnen bespreken. Dat lijkt me ook verstandig om te doen. Maar dan nog iets efficiënter dan we tot nu toe al gedaan hebben. Dus ik geef het woord aan de indiener, de gedeputeerde, dan mogen alle fracties wat zeggen en dan als slot de indiener. We spreken nu af dat we niet meer argumenten herhalen. Dat is niet nodig. Alleen diegene die een nieuw nog niet eerder genoemd argumenten heeft, die geef ik het woord. Als iedereen het daarmee eens kan zijn, dan wil ik graag de heer De Jong nu het woord geven voor de motie over de microplastics.

De heer De Jong: Goed zo. Dank u wel, voorzitter. Collega's, ik begrijp dat het laat is. Toch vragen wij nog even aandacht voor deze twee moties die wij met veel werk hebben voorbereid en die beide uitvoerig aan de orde zijn geweest in de commissies, daar ook zijn aangekondigd en dus wat ons betreft een plek op deze agenda verdienen. Ik wilde met ... Heel even met iets anders beginnen, voorzitter. Want je hebt van die speeches die je zou willen inlijsten. Speeches die een plekje aan de muur verdienen om af en toe weer eens tot je te kunnen nemen, omdat er in de speech iets heel kwetsbaars en iets heel belangrijks ligt. Met geluk verzamel je een kleine handvol van die speeches tijdens je leven. De maidenspeech van mevrouw Batteau was er zo eentje, en in mijn ogen voor ons allemaal een cadeautje vandaag. Ik wil mevrouw Batteau hierbij dus feliciteren met haar prachtige maidenspeech. Afgelopen ... Dank u wel. Afgelopen september, eens even kijken, dan moet ik goed beginnen. Afgelopen september werd er een uitbreiding van de Europese verordening over chemische stoffen REACH aangekondigd. Microplastics in veel producten zijn sindsdien verboden. Ook in landbouwproducten worden microplastics beteugeld, maar daarvoor is een transitieperiode ingesteld tot wel acht jaar. Mogelijke verlengingen niet eens meegenomen. Een succes voor de lobby dus. In het rapport Facing out the use of microplastics, geschreven door 180 samenwerkende Europese milieuorganisaties, staat dat een ... Staat dat in diverse producten natuurlijke alternatieven worden gebruikt die nu al verkrijgbaar zijn. Yara, een van de grootste Europese kunstmest producenten, lijkt volgens Follow the Money geen plastic in haar portefeuille te hebben. Het kan dus zonder. En toch, microplastics en nanoplastics worden stelselmatig in onze Utrechtse gronden ingebracht. Een plastic soep op land, noemt men het ook wel. Het zit onder andere in veel van de zaden, in en om kunstmest en pesticiden. Wetenschappelijk onderzoek heeft inmiddels aangetoond dat plastic vezels in de wortels van de gewassen zitten. Er zit dus plastic in gewassen die wij allemaal eten. Een verbod gaat er komen, maar slechts over een ... Decennia, wegens vermeend gebrek aan alternatieven. Wie weet hoe lang nog verder de lobby het voor elk... Hoe lang

dat nog verder de lobby voor elkaar gaat krijgen? Ondertussen kampen we met ogenschijnlijk serieuze vervuiling. Een risico nu, maar ook een risico en last voor later. Dus ook voor de gezondheid van onze kinderen. Dit komt boven op de andere vervuiling die door Volt al eerder aan de kaak is gesteld, onder andere PFAS en glyfosaat in pesticiden en microvervuiling in ons zuiveringswater, en waar wij ook moties over hebben ingediend. Ik zeg het maar vast, dit is geen alarmisme. We weten niet goed hoeveel er eindigt in ons lichaam, met welke stoffen daarin en aan vastgekleefd en in welke mate en bij welke hoeveelheden dat schadelijk zou zijn. Maar we wijzen nog maar eens op het voorzorgsprincipe. Als we het niet zeker weten, moeten we het niet doen, totdat we het wel zeker weten. Een uitstel van een verbod, terwijl we mogelijk grotere risico's lopen, is gewoon onverantwoord en wat Volt betreft onbegrijpelijk. Dit is ook geen overbodige focus op landbouw, want ik zie die vragen ook komen. Natuurlijk, we moeten alle bronnen van plasticvervuiling aanpakken. Zeker ook binnen andere vormen van industrie en de stedelijke omgeving. Volt zal initiatieven op dat gebied van harte steunen. Maar hier hebben we een voorsprong. We kennen de bron, namelijk kunstmest, pesticiden en zaden. We weten dat we het niet willen en dat het gaat verboden worden in de toekomst. Laten we die voorsprong naar benutten door te onderzoeken hoe groot en hoe erg het plasticprobleem is. Een groter onderzoek opzetten gaat dit vertragen, terwijl de kraan van vervuiling maar blijft stromen en negatieve effecten, weten wij veel, wellicht al op korte termijn zich kunnen aandienen. Nou kunnen we natuurlijk met zijn allen gaan verwijzen naar het Rijk of naar Europa of, voor bodems, naar gemeenten, of naar de verantwoordelijkheid van de sector zelf. We kunnen ons ook verschuilen achter argumenten van beperkte capaciteit of het niet willen inzetten van mogelijk vereiste middelen. Want als het allemaal helemaal ... Want als we het niet helemaal weten, hebben we in ieder geval in de toekomst een excuus. Als we dit gaan doen, kan iets anders niet. Tenzij we meer middelen alloceren. Willen we dat dan? Een antwoord op die vraag krijg ik zelf als ik denk aan een gesprek met mijn kinderen over twintig jaar in het scenario dat plasticvezels dus toch ernstige gezondheidsschade en natuurschade hebben veroorzaakt. We kunnen nu nog kiezen. Hierbij dient Volt samen met GroenLinks en Partij voor de Dieren een motie in die oproept de omvang en effecten van microplastics te gaan onderzoeken, of aan te sluiten bij onderzoeken die wellicht al worden geïnitieerd door bijvoorbeeld het RIVM en of de Wageningen Universiteit, en dan op basis van het onderzoek mogelijke oplossingsrichtingen te definiëren en dan te kijken waar de provincie een rol kan spelen, gericht op het verder voorkomen en beperken van risico's voor mens, natuur en milieu en dus waar nodig ook het herstellen van de bodemkwaliteit. Want nogmaals, we kunnen nu nog kiezen. Misschien is het niet direct of alleen aan de provincie, maar soms moet je ook ergens beginnen. Laten we dat dan vanavond doen. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer De Jong. Ik geef het woord aan een gedeputeerde, de heer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Dank, voorzitter. Dank aan de indieners voor dit onderwerp. We hebben er in de commissie ook al even met elkaar over gesproken. De motie die we hadden verwacht, die ligt er ook. De vraag is even, vinden wij dit een belangrijk onderwerp als college en delen we de zorg? Ja, zeker, dat is zo. Maar toch gaan we hem ontraden. Want de provinciale focus die we hebben aangebracht in het Bodem- en Waterprogramma, maar ook die u en uw voorgangers de afgelopen jaren aan ons hebben voorgelegd, bijvoorbeeld op de Kaderrichtlijn Water, u krijgt daar zeer binnenkort een uitgebreid schrijven over vanuit het college, maar ook op het gebied van PFAS, waar moties voor zijn ingediend en aangenomen, maken gewoon dat dit de prioritering is die we hebben gekozen met elkaar, die u ons opdracht heeft gegeven. Hier weer een eigenlijk een nieuw hoofdstuk aan toegeven met een heel nieuw ... Toevoegen, excuus. Met een heel nieuw onderzoek, met een grote afstemming, dat zijn gewoon geen dingen die we ... Inhoudelijk nu in de logische lijn liggen. Dus dan vraag ik met u echt, vertel ons dan ook wat we niet meer moeten doen. Maar dat zit ook., en de heer De Jong noemde dat verschuilen achter, ik zou dat toch niet zo willen zeggen. Volgens mij vraagt u

aan ons om zo efficiënt mogelijk met mensen en middelen en denkkraft om te gaan. Dat vraagt ook gewoon iets niet doen. We kunnen het er niet allemaal bij hebben. Dus vandaar dat wij zeggen, langs die lijn ontraden we die motie, ook omdat er op Europees niveau heel veel gebeurt en we ook bij het Rijk moeten zijn waar velen van u, en ook de partij van de heer De Jong, ook in de Tweede Kamer vertegenwoordigd is, en de bodemkwaliteitszorg toch bij, wel goed is om te noemen, sinds 1 januari bij de gemeenten is belegd in het kader van de Omgevingswet. Dan hebben we natuurlijk ook gekeken naar, wat zou dan wel kunnen? Wat ik zou willen toezeggen, is dat wij een lichte verkenning gaan doen, een gesprek gaan voeren binnen IPO-verband en met enkele van de organisaties die in de motie genoemd staan, om te kijken, ten eerste, is zo'n onderzoek haalbaar? Wat zou dat dan überhaupt vragen? Maar ten tweede ook de vraag, is dat eigenlijk effectief of wat voegt het vanuit provinciaal belang eigenlijk toe om dit te gaan doen en is dat dan ook haalbaar? Dat gesprek wil ik gaan doen, maar deze motie is op dit moment voor ons gewoon eigenlijk niet uit te voeren. Dus daarom ontraden wij deze.

De voorzitter: Dank u wel. Wie van uw fracties wenst het woord hierover. De BBB, de heer Van Vuuren.

De heer Van Vuuren: Dank u wel, voorzitter. Om ook meteen even dan op de gedeputeerde te reageren, want de ... Mijn grote vraag bij deze motie is, waarin verschilt de provincie Utrecht dan van de andere provincies en waarom is het dus nodig om deze motie hier in deze Provinciale Staten in te dienen, en hoort hij niet gewoon thuis in de Tweede Kamer? Dus daarmee ook richting de gedeputeerde, volgens mij is zo'n toezegging ook niet nodig. Want ook wetende dat het ministerie van IenW geld gereserveerd heeft voor dit type onderzoek, zou mijn suggestie richting Volt zijn om hun fractie daar te vragen om de motie daarin te dienen. Het leek wel alsof mijnheer De Jong voorspellende gaven had, want inderdaad, ik wil dan ook oproepen om hem breder in te richten, ook te kijken naar andere bronnen van microplastics, zoals verpakkingsmaterialen of bijvoorbeeld microplastics die dan in cosmetica zit. Om ook Volt nog even een spiegel voor te houden, zojuist deed de heer De Jong een aanval op de PVV, dat het een soort van alleen maar om de windturbines ging. Ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat het hier vooral gaat om de landbouw, want onze voedselproducenten hebben het immers altijd gedaan, terwijl volgens mij voedselproductie toch wel zeer wezenlijk is en dat willen we ook behouden in onze provincie. Dus wij zullen deze motie niet steunen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Virginia, GroenLinks.

De heer Virginia: Virginia. Dank u, voorzitter. Wij hebben als GroenLinks van harte deze motie mede ingediend. Dank aan de gedeputeerde. Jammer dat het ontraden wordt, maar begrijpen dat het vreselijke dilemma is, waar leg je je prioriteiten? De reden dat wij hier toch al GroenLinks achterstaan, dat zal natuurlijk ook de gedeputeerde en anderen niet verbazen, want keer op keer hebben we samen met Volt aandacht gevraagd, of het ging om glyfosaat, PFAS, vanochtend hebben we de complimenten of de dank uitgesproken aan de PVV om bisfenol ... Bisfenol, excuus, ook weer op de agenda te zetten. Al die stoffen, microplastics, allemaal hebben ze een effect op bodem en water. De urgentie, keer op keer dragen we die aan, die wordt gelukkig ook gedeeld door het college. Dus wat ons betreft, zoveel mogelijk aandacht. We wachten met interesse en spanning de reactie, of tenminste, de brief, neem ik aan dat het gaat worden, van het college af en zullen dan ongetwijfeld weer terugkomen op dit onderwerp.

De voorzitter: Dank u wel. Nog andere fracties behoeft? De heer Overkleeft, D66.

De heer Overkleeft: Dank, voorzitter. Wij delen het gevoel van urgentie dat Volt uitspreekt. We voelen ergens echter ook veel voor de redenatie die het college uitspreekt om deze motie niet te kunnen ondersteunen,

maar we zouden wel graag de toezegging zoals de gedeputeerde die geeft willen onderstrepen, dat dat ons een hele elegante manier lijkt om hier toch mee bezig te blijven. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Andere fracties die iets nieuws willen inbrengen? De heer Van den Dikkenberg, SGP.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, korthedshalve zou ik een streep willen zetten onder de woorden van de heer Van Vuuren van de BBB en dat het Volt is die in Europa ook goede connecties heeft, dat het juist Europa is die ervoor gezorgd heeft met de derogatie in Nederland af te nemen dat we meer kunstmest gaan gebruiken en dus meer microplastics. Dus ik zou daarvoor willen pleiten van, zorg ervoor dat de derogatie terugkomt en dat we natuurlijk materiaal benutten als boeren, wat gewoon beschikbaar is op het eigen erf. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Geen andere fracties meer behoefte? Dan geef ik het eindwoord aan de heer De Jong.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Heel kort misschien even reageren op een paar inbrengen en dan een conclusie. Die conclusie eindig ik even met een reactie op GS, maar eerst aan mijn collega's, onder andere van de BBB. Die verwees naar het Rijk. Wat dat betreft, is dat natuurlijk wat er ook moet gebeuren. Tegelijkertijd zei ik aan het einde van mijn inbreng net ook dat we, als er nergens iets gebeurt, we niet naar elkaar moeten gaan wijzen, maar kijken wat je dan zelf nog zou kunnen ... In beweging kan brengen eventueel. De landbouw heeft het weer gedaan. Ik vind het toch wel echt een bijzonder spijtige opmerking. Had ik eigenlijk ook niet van u verwacht. Maar goed, ik heb hem gehoord en ik neem hem tot me. Ik denk dat wij nu een jaar hier in de provincie politiek voeren en wij absoluut niet de landbouw targetten als een kwaad gegeven, maar juist ons zo hard maken voor de toekomst van die sector. Dat doet u op uw manier en dat doen wij door te benadrukken dat de natuurinclusieve en vervuilingswerende aspecten zo belangrijk zijn voor die toekomst. Dus u doet mij er een beetje pijn mee, moet ik eerlijk zeggen, want het komt juist uit een hart voor die sector. Mijn werk zit in ontwikkelingslanden op het gebied van landbouw, dus dat wil ik ook even gezegd hebben. Dus een spijtige opmerking.

De voorzitter: Mijnheer De Jong, u heeft een interruptie van de heer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Ik snap de zorgen van de heer De Jong over microplastics in ons leefmilieu. Als de motie dan breder was gedefinieerd over het gebruik van microplastics en het uitfaseren van microplastics in ons dagelijks leven in stad en land et cetera, dan kijk je heel anders naar de problematiek die dezelfde schadelijke gevolgen heeft. Voor mensen die in de gracht in Utrecht zwemmen, is het net zo schadelijk wat er allemaal aan microplastics vanuit ons dagelijks gebruik komt als voor een boer die op zijn land loopt en minder microplastics treft. Dan ...

De voorzitter: Mijnheer Van den Dikkenberg, een interruptie zou ik eigenlijk al helemaal niet toestaan.

De heer Van den Dikkenberg: Dat klopt.

De voorzitter: Dus ik heb me alweer vergist. Dan wil ik een korte vraag horen, anders stopt het nu.

De heer Van den Dikkenberg: Kan de heer De Jong dan begrijpen dat als het op één sector focust, dat het op een hele andere manier benaderd wordt, dan dat de problematiek ik breder geagendeerd wordt.

De voorzitter: Dank u wel. De heer De Jong.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Uiteraard kan ik dat begrijpen als het zo overkomt en je niet goed luistert naar de inbreng, want naar mijn idee heb ik dat heel goed proberen uit te leggen, dus dan moet ik dat nu herhalen, maar dat doe ik dan met alle plezier. Ik ben het heel erg eens dat ook al die andere bronnen in kaart moeten worden gebracht en moeten worden aangepakt en dat we het allemaal op een veel circulaire en duurzame manier moeten gaan doen. Wat ik ook in mijn inbreng hebben aangegeven, zeg ik via de voorzitter, is dat we op dit specifieke gebied een stapje of twee vooruit zijn. We kennen namelijk de bron en we weten waar het vandaan komt en we weten hoe het wordt toegepast, dus we zijn al een paar stappen verder. Dus ik heb alleen maar aangegeven, laten we dus niet vertragen, maar op dit onderdeel vast de volgende stappen zetten om in kaart te brengen hoe erg ... En hoe het allemaal is en of we er wat aan kunnen doen. Laten we by al means tegelijkertijd inzetten op al die andere gebieden. Ik heb inmiddels van gedeputeerde begrepen dat we dat allemaal sowieso niet gaan doen, want we kunnen dit niet prioriteren. Dus ik vraag me af, dat andere dan wel? Dan kom ik meteen met het brugje naar de reactie. Want ik snap dat uiteraard heel goed. Vanuit een bestuurder heb je, zeker met zo'n Staten en zoveel vragen, uiteindelijk te maken met, kan niet alles, dus we moeten prioriteiten stellen en ik kan euro ook maar één keer uitgeven en de ambtenaren ook maar aan één ding tegelijk laten werken. Dus die snap ik heel goed. Maar dan is het toch een ... Nog steeds een afweging. Wat mij betreft, is de ernst van de situatie daar dan een belangrijk aspect in die overweging. Wat mij betreft, is die ernst dus zeer aanwezig, omdat we het gewoon niet weten. Maar de wetenschap heeft aangetoond dat we plastic eten. Dat lijkt me toch reden om dat te gaan uitzoeken of dat ... Of we dat ... Of dat erg is of niet en hoe groot. Dus dan hoor ik, en daar ben ik eigenlijk wel blij mee, van gedeputeerde een toezegging dat er met een lichte verkenning, zoals dat wordt gezegd, een gesprek kan worden gevoerd of een onderzoek haalbaar zou zijn en of het effectief zou zijn. Dus ik zou eigenlijk die uitgestrekte vinger van gedeputeerde willen aannemen door dan te zeggen, als dat dan een gesprek is, kan ik dat dan ook zo interpreteren dat u in ieder geval het belang van zo'n onderzoek, dan wel op Rijksniveau, dan wel gecoördineerd met provincies, met klem zal willen aangeven en ook bij instanties als het RIVM en de Wageningen Universiteit ook aan wil geven dat Utrecht eventueel bereid is in zo'n onderzoek te participeren? Even vooruitlopend op hoe dat dan precies zou zijn. Als ik hem zo mag interpreteren, de toezegging, dan ...

De voorzitter: U stelt toch stiekem weer vraag natuurlijk.

De heer De Jong: Maar dat doe ik dan even, voorzitter, omdat ik dan de motie intrek.

De voorzitter: Is dat ...

De heer De Jong: Dus of ik hem ... Maar dan moet ik ... Ik moet weten wat die toezegging waard is, voordat ik de motie intrek.

De voorzitter: Dat begrijp ik. De heer Westerlaken, heel kort.

De heer Westerlaken: Vraag aan de heer De Jong, dus niet te vragen ... Een vraag aan een lid van het college, maar aan de heer De Jong. Wat kost dat?

De heer De Jong: Wat het kost om plastic in je lijf te hebben of in de natuur? Ik denk een hele hoop.

De heer Westerlaken: Nee, u zei net dat wij een onderzoek of ... U vraagt aan de provincie om aan een onderzoek te beginnen dan wel mee te doen met wat loopt. Daar zitten kosten aan verbonden. Wij zijn hier

gewend om, daarom is dit ook denk ik eerder iets voor bij behandeling bij de kadernota, om dan aan te geven waar we dat geld vandaan moeten ... Hoeveel dat het gaat kosten en waar we het vandaan halen.

De voorzitter: We laten dit eventjes voor wat het is. Ik wil alleen de gedeputeerde nog even de kans geven om de vraag van de heer De Jong te beantwoorden, als u dat wilt. Wat zei je? Nee, jongens. Nou is het mooi geweest. Dit gaat ... Want als de gedeputeerde hier een antwoord op geeft, want ... Dan gaat de heer De Jong misschien zijn motie intrekken, dus dat vind ik wel een reden om dit even toe te staan. Lukt het u, mijnheer Bakker?

Gedeputeerde Bakker: Wij doen wat u wilt, u bent de baas. Maar de toezegging staat ...

De heer Westerlaken: Voorzitter, voorzitter ...

Gedeputeerde Bakker: Wat de uitkomst van de motie ook is, of dat hij hem intrekt, die toezegging staat. Dat gaan we doen, het lichte gesprek. U vraagt, maak het ook een topprioriteit in onze lobby? We kunnen niet op tien dingen lobbyen, maar we gaan het onder de aandacht brengen. We gaan zeker onder de aandacht brengen dat, als zo'n onderzoek er komt, dat Utrecht, de provincie Utrecht daar ook in kan participeren. Dan is de vraag die de heer Westerlaken stelde daarin een hele terechte. Die gaan we daarin meenemen en inzichtelijk maken, als het er zou komen eventueel.

De heer Westerlaken: Voorzitter?

De voorzitter: Dan komt dat nog weer terug bij ons Staten.

De heer Westerlaken: Voorzitter? Voorzitter, ik wil toch een opmerking van orde maken. Dit is niet goed. We hebben het net niet gedaan, hadden we nu ook niet moeten doen. Volgens mij maakt het niets uit voor de besluitvorming van de heer De Jong, want die toezegging had hij al. Ik vind het, nu ik dan toch iets zeg, wel vreemd dat dan het college gaat zoeken voor dekking, terwijl het voorstel van Volt vandaan komt. Dan moeten we het ook goed doen.

De voorzitter: U heeft dat ... Uw opmerking is binnengekomen. Hiermee sluiten we agendapunt 20 af.

21. Actualiteitenmotie Visie Innovaties Mobiliteit, ingediend door Volt e.a.

De voorzitter: Dan zijn we, hoera, hoera, bij het laatste agendapunt gekomen. Althans, het laatste inhoudelijk agendapunt. Dat is de agendanummer 21, de actualiteitenmotie Visie Innovaties Mobiliteit, ook ingediend door Volt, GroenLinks en de VVD. Wie van de indieners mag ik hierover het woord geven? Ook de heer De Jong? Gaat u hem inbrengen? Dat mag wat mij betreft met een korte inleiding, mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Dank u wel. Dat snap ik, voorzitter. Maar ook hier zit heel veel werk in. Ik heb hem niet als laatste op de agenda gezet. Dus ik ga toch even mijn inbreng brengen, maar ik zal proberen het zo kort mogelijk te houden. Dan noem ik in dezelfde adem dat de motie van het vorige agenda...

De voorzitter: Sorry, ik wil even tot de orde roepen. De heren van de VVD, ik snap dat het daar heel gezellig is. Maar het is veel lawaai. Dus als u verder wil praten, mag dat buiten de zaal. Gaat uw gang, mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Ik wilde even een opmerking plaats over het vorige agendapunt, dat wij dan de motie intrekken. Afgelopen M&M-commissievergadering hebben we als Provinciale Staten het

ontwerp Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029 besproken. Na de komende stakeholdersessies en een terinzagelegging zal het college dit programma waarschijnlijk nog voor de zomer vaststellen. In het najaar zullen dan de uitvoeringsprogramma's worden opgesteld. De hoofddambities zijn daarbij een goede, gezonde, veilige en duurzame bereikbaarheid. Innovaties zijn een belangrijke ... Zijn belangrijk om deze doelen te halen, zo bleek ook uit het commissiedebat en de repliek van de gedeputeerde. Want de mobiliteitssector is hard in ontwikkeling. Verschillende startups en inventieve oplossingen dienen zich steeds meer aan. Digitalisering speelt daarbij ook een belangrijke rol. Er zijn verschillende programma's op Rijks- en Europees niveau die de ontwikkeling, uitwerking en toepassing van mobiliteitsinnovaties ondersteunen. Utrecht maakt hier ten dele gebruik van. Een richtinggevende visie met focus kan een optimale aansluiting bij en benutting van bestaande programma's faciliteren. Utrecht kan binnen het veld van mobiliteitsinnovaties verschillende rollen aannemen, als provincie, maar ook in samenwerking met gemeenten, andere provincies, Rijk en Europa. Dat begint bij een visie en heldere keuzes. Op welk gebied gaan wij innovaties aanjagen of ondersteunen? Waar zijn we goed in en waar kunnen we een meerwaarde bieden? Nu worden innovatieve oplossingen veelal in andere bewoording genoemd in het ontwerp Bereikbaarheidsprogramma. De provincie is actief met verschillende vormen van mobiliteitsinnovaties, waaronder de proeftuinen met het Mobility Lab, de snuffelfiets of innovaties op het gebied van stads- en dorpslogistiek en slimme mobiliteitsdiensten. De visie op de rol van innovaties binnen de mobiliteitstransitie en ook de rol en focus van de provincie Utrecht erbij blijven echter veelal onduidelijk. Volt heeft daarom een uitvoerig overleg gehad met de ambtelijke ondersteuning. Hieruit hebben wij begrepen dat de inzet overwegend ad hoc is. Weliswaar in onze ogen zeer deskundig, enthousiast en betrokken, maar wel ad hoc. Het overleg met de ambtelijke organisatie bevestigde ook de meerwaarde van een visie op innovaties binnen mobiliteit, met name voor de uitvoeringsprogramma's van het BBP. Een conceptmotie hebben we daarom ook met de ambtenaren gedeeld voordat we deze afmaakten. We bedanken de ambtenaren voor de constructieve en prettige samenwerking. We dienen hierbij de motie in, samen met VVD en GroenLinks, bedoeld als constructieve bijdrage bij de totstandkoming van het definitief Bereikbaarheidsprogramma en de uitvoeringsprogramma's die door GS zullen worden vastgesteld. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Hartelijk dank, de heer De Jong. Ik geef het woord aan gedeputeerde Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Dank, voorzitter. Dat we aan het eind van deze avond nog als pleitend thema als innovaties in de mobiliteit mogen spreken, verheugt mij zeer, want dat geeft mij ook de gelegenheid om daar nog op te reflecteren. Ik wil de heer De Jong danken voor zijn motie, die wat ons betreft inderdaad onderstreept het belang van innovaties voor mobiliteit, maar ook wel breder dan dat eigenlijk, ook op allerlei beleidsdomeinen is dat natuurlijk relevant. Omdat de toekomststoel vandaag ook nog niet genoemd is, zullen we ook maar zeggen dat als we voldoende innoveren, dat toekomstige generaties daar ook profijt van kunnen hebben. Dus een goede herinnering aan dat het noodzakelijk is om op allerlei momenten die visie op hoe we alles wat nieuw is en wat we nog kunnen onderzoeken ook kunnen gebruiken in ons bestaande beleid, die zijn altijd nuttig. We zouden de toezegging kunnen doen, we doen het gewoon. Maar eigenlijk zouden we ook gewoon kunnen zeggen, we waarderen deze motie als positief en als uw Staten deze motie aanneemt, voorzitter, dan zullen we ook gezwind daarmee aan de gang gaan voor de uitvoeringsprogramma's en uitvoeren, zoals ook gevraagd.

De voorzitter: Hartelijk dank. Wie van uw fracties wil hier nog iets over zeggen? De heer Kamp, D66.

De heer Kamp: Ik heb twee vragen, voorzitter, aan Volt. De eerste vraag, als er zo uitgebreid overleg is geweest met de ambtelijke organisatie, is de heer De Jong dan ook verteld dat we al een visie hebben? Er ligt

namelijk een uit... Een programma Mobiliteitsvisie tot 2028, waar apart een paragraaf over innovatie staat opgenomen op pagina 9. Dus bent u daarmee bekend? Mijn tweede vraag is, wat voegt uw motie nog toe wat wij al afgesproken hebben tot 2028 te doen?

De voorzitter: Dank u wel. Nog andere fracties behoefte? Mevrouw Bikker, CDA.

Mevrouw Bikker: Dank u voor het woord, voorzitter. Ik sluit me inderdaad aan bij de vragen van D66. Dat BBP dat gaat natuurlijk over duurzaam, veilig en gezonde bereikbaarheid. We hopen ook dat deze motie er niet toe leidt dat er vertraging optreedt in de uitvoering van het Bereikbaarheidsprogramma. Ook de motie, en dat is ook een vraag aan de collega van Volt, realiseert u zich ook dat innovaties geen doel op zich zijn, maar dat ze altijd het doel moeten hebben waar het over gaat, namelijk die veilige bereikbaarheid? Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. Nog andere fracties behoefte? De heer Vermaat van de SGP.

De heer Vermaat: Voorzitter, we kunnen kort zijn en sluiten ons aan bij de vragen vanuit de D66-fractie.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan denk ik dat we hiermee alle inbreng gehad hebben. Dan geef ik als laatste nog weer het woord ... De heer Hossain, neem me niet kwalijk.

De heer Hossain: Weer die hoek waar we zitten. Dank u wel, voorzitter. De provincie van de toekomst, die kunnen we niet bouwen met alleen de technologie van vandaag. Daarvoor zijn de uitdagingen te groot op het gebied van ruimte, woningbouw, bereikbaarheid, energietransitie en wat u zo meer zei. Gelukkig hoeft dat ook niet, want de menselijke inventiviteit is heel groot. Juist op het gebied van mobiliteit ligt hier dus nog veel potentie, niet alleen tot verdere reductie van uitstoot, waar al heel veel vooruitgang is geboekt op het ... In mobiliteit, maar ook voor slimme knooppunten, in multimodale apps, betere afstemming van de vraag en aanbod in bereikbaarheid en meer maatwerk in publieke mobiliteit liggen de kansen die we moeten aangrijpen. Voorzitter, we hadden eerlijk gezegd al wel het vertrouwen dat dit college en deze gedeputeerde deze kans wilden aangrijpen, maar vinden het ook goed dat het proces, De Man, waarbij we op deze manier ook de werkwijze hebben waarbij we zo'n Bereikbaarheidsprogramma's, zo'n kaderstelling aanpassen, dat Volt dat ook heeft aangegrepen. Het vooruitgangsoptimisme dat hieruit spreekt, dat spreekt liberalen ook enorm aan, want ook wij geloven dat wij als mensheid al die uitdagingen ook op kunnen en gaan lossen. Daarom ondersteunen wij dit signaal en deze toevoeging en vooral de gedachte daarachter ook van harte en hopen inderdaad dat GS daar snel mee aan de slag gaat bij het vaststellen van Bereikbaarheidsprogramma. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Hartelijk dank. Heb ik dan nu echt niemand meer die het nog het woord had willen hebben? Dan is de heer De Jong. Het laatste woord is aan u.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Een paar goede opmerkingen. Laat ik dan heel kort zijn. Nee, het is absoluut niet de bedoeling om het ... De uitvoering te vertragen. Sterker nog, wij denken dat aandacht hiervoor eventueel ook tot versnellingen op bepaalde gebieden zou kunnen leiden. We zijn heel blij met wat de gedeputeerde ook meegeeft. Dat is ook in lijn met de gesprekken die wij met de ambtelijke ondersteuning hebben gehad. Het is inderdaad een signaal om wat focus aan te brengen en het goed met elkaar erover te hebben. Daarom denken wij dat die aanscherping van die visie binnen BBP en uitvoeringsprogramma's met wat meer focus gaat leiden tot een nog effectievere inzet van de prachtige capaciteit die wij hier intern hebben. Daar wilde ik het bij laten, voorzitter.

De voorzitter: Heel hartelijk dank. Dames en heren, dan zijn wij ... De heer Kamp, wat ... Echt even, want ...

De heer Kamp: Voorzitter, ik krijg geen antwoord.

De voorzitter: U krijgt geen antwoord op uw vraag. Weet mijnheer De Jong de vraag nog? Wat het toevoegt, was de vraag, als ik het even samenvat.

De heer Kamp: Ik merkte op dat er al een visie ligt waar innovatie op staat, pagina 9.

De voorzitter: U had ...

De heer Kamp: Wat voegt deze motie toe wat wij al doen?

De voorzitter: Dan wil ik de heer De Jong nog even de kans geven of u wist dat er al een visie was, of u dat ... Of u die visie kent en wat deze motie dan toevoegt, dat is eigenlijk ...

De heer De Jong: Ik heb net gezegd wat die motie toevoegt, maar volgens mij is het belangrijkste dat in het BBP nu innovatie wordt genoemd op verschillende manieren, maar dat we die visie in het BBP zelf misten. Dat heeft aanleiding gegeven voor ons om in gesprek te gaan met de ambtelijke organisatie. Daarin hebben we in het gesprek geconcludeerd dat er inderdaad binnen het BBP en zo meteen die uitvoeringsprogramma's meerwaarde ligt om met meer focus te gaan kijken naar innovatie. Dus daar baseren we ons op dit moment op en daar heb ik het ook opgeschreven.

De voorzitter: Goed. Hartelijk dank. U allemaal heel erg hartelijk dank voor de bijdragen vandaag in deze Statenvergadering. Ik heb mijn best gedaan om het zo goed mogelijk voor u voor te zitten. Dank u wel. Dat probeerde ik er echt niet mee uit te lokken. We zijn natuurlijk nog niet helemaal klaar, want we krijgen nu nog een belangrijk onderdeel, stemming. Daaraan voorafgaand een schorsing. Het betreft natuurlijk veel actualiteitsmoties die u allemaal al gehad heeft. Ik neem aan dat u dat ook wel een beetje heeft voorbereid, dus ik ga ervan uit dat een kwartier schorsen genoeg moet zijn.

De heer Janssen: Te kort, voorzitter, wat ons betreft. Punt van orde.

De voorzitter: Wat zegt u?

De heer Janssen: Punt van orde. Wat ons betreft te kort. Twintig minuten.

De voorzitter: Twintig minuten. Dan doen we 21:50 uur. Negentien minuten.

22. Stemverklaringen

De voorzitter: Dames en heren, het is tijd. Als iedereen weer zijn zetel in wil nemen letterlijk, gaan we gauw verder. Dan zijn we toegekomen aan de stemverklaringen.

Griffier Poort: Wil jij als eerst het woord? Wil je als eerst het woord?

De voorzitter: BBB is er nog niet. Dus deze hoeft ik niet meer te doen en hier zie ik gewoon de uitslag. En hier zie ik alleen mijn eigen ding.

Griffier Poort: Je moet dus straks wel voor- en tegenstemmen.

De voorzitter: Wie weet waar de BBB gebleven is? Heel fijn. D66 is ook nog zoek.

Griffier Poort: CDA zie ik nog niet.

De voorzitter: CDA.

Griffier Poort: Misschien moeten we ze even bellen.

De voorzitter: Heel goed. Daar is de BBB. Goed zo. Daar zijn ze. Dan zijn we weer compleet volgens mij. Dan beginnen we met de stemverklaringen. Dat doen we op basis van grootte van fractie en ook als er redenen zijn waarom iemand bijvoorbeeld niet meestemt op een bepaald onderwerp, kan dat ook tijdens de stemverklaringen gedeeld worden met de groep. Dan begin ik met de BBB. Hebben jullie stemverklaringen? Eén stemverklaring. Mevrouw Van den Broek, u mag beginnen.

Mevrouw Van den Broek: Dank u wel, voorzitter. Dilemma, dilemma, dilemma. Wij dienen natuurlijk zelf een motie in om de gemeentes die RES-bod halen niet verder lastig te vallen met windturbines. Die laten we duidelijk staan. Maar de VVD heeft ook een motie ingediend. Ik denk dat we daar misschien ook wel voor gaan stemmen. Om, als onze het niet haalt, toch nog iets te kunnen doen om ... Maar het is wel een hele lastige voor ons. Dat wilde ik nog even ...

De voorzitter: Dat is uw stemverklaring. Dank u wel. Mevrouw Ghijsels.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Korte stemverklaring. Er zijn ... Er is een amendement en een motie ten aanzien van Oude Tempel. Ik onthoud mij daarvan stem, omdat ik op afstand enige betrokkenheid heb.

De voorzitter: In principe kunt u in de zaal blijven zitten, maar u moet dan tijdens het onderwerp even uw kaartje uit het apparaat halen, om te voorkomen dat ik een gat houd. Dank u wel. GroenLinks, heeft u stemverklaringen? Mevrouw Van de Vooren.

Mevrouw Van de Vooren: Dank u wel, voorzitter. Ik heb een stemverklaring over de Oude Tempel. Eerst zien, dan geloven. We constateren dat er de komende maand verdere ontwikkeling is op de plannen in Soesterberg, ten gunste van de natuur. Verder hebben we de toezeggingen van de gedeputeerde gehoord. We zullen de ontwikkelingen de komende maand kritisch volgen en als daar aanleiding toe is, het onderwerp opnieuw agenderen en eventueel met een motie komen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Zijn er nog meer stemverklaringen bij GroenLinks of niet? Dank u wel. VVD, zijn ... Is er een stemverklaring?

De heer Janssen: We hebben drie ...

De voorzitter: De heer Janssen.

De heer Janssen: Sorry. We hebben drie stemverklaringen. Eerst mijnheer Hossain over motie M24-13.

De heer Hossain: Dank u wel, voorzitter. Sympathieke motie. Maar gegeven het antwoord van de gedeputeerde en het laatste punt in het dictum kunnen wij hier moeilijk voorstemmen. Maar alle eerdere punten zijn we het natuurlijk hartelijk mee eens.

De heer Janssen: Mevrouw De Man over amendement A24-31.

Mevrouw De Man: Dank u wel. Deze ... Dit am... Deze motie wordt ondervangen door amendement A24-19. Want als VVD vinden we het ontzettend belangrijk dat kernenergie een plek moet krijgen in de Energievisie.

De voorzitter: Mevrouw Van Gilse over motie M24-22.

Mevrouw Van Gilse: Met betrekking tot de sloopmeterbankmotie hadden wij lichte twijfels, met name op de invulling en de uitvoering en ook of het nou wel of niet de woningbouw echt zou bevorderen. Maar door de toezegging van de gedeputeerde om ons na een jaar te rapporteren over de voortgang en de invulling, zullen wij voor deze motie stemmen.

De voorzitter: Tot slot heeft de heer Gilissen een mededeling over motie M24-26.

De heer Gilissen: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Vanwege mijn werkzaamheden voor het ministerie van JenV, en de Spreidingswet in het bijzonder, zal ik niet deelnemen aan de stemming over deze motie.

De voorzitter: Heel goed. Dank u wel. Ook voor u geldt dan, u mag in de zaal blijven zitten, maar het kaartje moet er even uit. Dan gaan we naar D66. Heeft u stemverklaringen?

Mevrouw De Widt: Dank u, voorzitter. Eén stemverklaring, mevrouw Veen, over motie M24-21.

Mevrouw Veen: Voorzitter, dank u wel. We hebben lang met onze fractie erover in conclaaf gezeten en we hebben toch moeite met dat de motie veronderstelt dat er ook ... Dat er gemeenten niet bereid zijn om een stapje extra te zetten als onderdeel van bijvoorbeeld een Coalition of the Willing die de energietransitie mogelijk willen maken en dat extra ... Stapje extra gaan we misschien nog hard nodig hebben. We zijn bang dat deze motie dat dan toch lastiger maakt om dat stapje extra te zetten. We snappen wel heel goed de overweging die in deze motie zit. We roepen GS dan ook op om aan de RES-tafels gemeenten wel steeds weer aan hun verantwoordelijkheden hierop te herinneren. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Gaan we naar het CDA. Mijnheer Westerlaken, zijn er stemverklaringen.

De heer Westerlaken: Zeker. Wij hebben er drie. De eerste stemverklaring is bij amendement A24-31 door mevrouw Welschen.

De voorzitter: Gaat uw gang.

Mevrouw Welschen-van der Hoek: Dank u wel. Amendement A24-31, stemverklaring. Onze fractie is niet tegen kernenergie, maar dit amendement is wat ons betreft overbodig, want het past al in de tekst zoals die voorligt in het Statenvoorstel zelf. Dan een stemverklaring bij motie M24-24. Het CDA is wel een uitgesproken voorstander van de Bakhuis-Woltersprijs, in de zin van het uitreiken van het beeldje en iemand in het ... Daar extra aandacht voor geven, maar niet voor de financiële gift bij de prijs in deze vorm en hoe die is aangedragen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de ...

De heer Westerlaken: Ik heb er nog ...

De voorzitter: Heeft u nog een ...

De heer Westerlaken: Ik had drie ...

De voorzitter: Een derde.

De heer Westerlaken: Ja. Die doe ik zelf. Dat betreft motie M24-26 over de Spreidingswet. Hoe sympathiek ook, drie bullets van de dictum die kunnen wij ook volgen, maar de laatste twee zijn voor ons zodanig bezwaarlijk dat wij tegen de motie zullen stemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Gaan we naar de Partij van de Arbeid. De heer Adriani.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Ik heb zelf één stemverklaring bij motie M24-26, Spreidingswet. Volgens mij ... Glas halfvol, halfleeg, had ik in het debat gezegd. Ik zie de intentie om te kijken om tot een motie te komen die depolariserend werkt. Maar ik zie ook in het debat dat het tegendeel het geval is en dan beter geen aangenomen motie die polariseert dan een wel aangenomen motie die polariseert, dus die zullen wij niet steunen. Dan heeft mevrouw Flink vier stemverklaringen bij een aantal andere onderwerpen.

De voorzitter: Gaat uw gang, mevrouw Flink.

Mevrouw Flink: Dank u wel, voorzitter. Het was een leuk debat. Ik ben op een aantal punten overtuigd door mijn collega's geraakt. Dat zit hem onder andere in amendement nummer A24-21 over lokaal zeggenschap. Met de interpretatie die de gedeputeerde daaraan meegaf, ben ik overtuigd om voor te stemmen. Daarnaast het amendement van de Partij voor de Dieren over de Doelstelling is geen principe. Wij steunen dat het doel losstaat van de principes en dat de principes uitvoering geven aan hoe we dat doel uitwerken. Daarnaast het Leidend principe over innovatie en experimenteerruimte van Volt, VVD, D66, ChristenUnie. Daar zijn we dankzij het goede debat ook van overtuigd geraakt. Tot slot, de motie van VVD over Wie goed doet, goed ontmoet. Veel debat over geweest. Wij steunen de intentie van de motie, maar hadden dit gesprek graag bij het startgesprek gevoerd. Maar omdat we de intentie erachter kunnen volgen, zullen wij voorstemmen. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan gaan we naar de Partij voor de Dieren. Zijn er stemverklaringen? mevrouw Batteau.

De heer Travaille: Dat had ik anders gezegd inderdaad, dat het mevrouw Batteau was die een toelichting zou geven bij nummer A24-18 en motie M24-12, beide over Oude Tempel.

Mevrouw Batteau: Dank u wel. Negen maanden geleden heeft een meerderheid van de Staten van links tot rechts met stedelijke en landelijke partijen GS gevraagd om alternatieven uit te werken voor het kappen van een heel bos ten behoeve van 300 villa's. De alternatieven zijn niet goed in beeld gebracht. De gemeente Soest is bezig met nieuwe plannen, horen wij vanuit onze achterban. Maar we horen de afgelopen maanden niets van GS. Ook vandaag hebben we geen garanties gekregen dat alternatieven waarmee bos wordt beschermd serieus in beeld zijn. Met steun van dezelfde partijen zouden we motie M24-19A kunnen handhaven of met een aanvullende motie kunnen bijdragen aan een oplossing waarmee bos, recreatie en de

cultuurhistorische waarde behouden blijven. Helaas lijkt het erop dat één partij niet vertrouwt op de voorliggende moties, maar rekent op vage beloftes van de gedeputeerde, waarvan we niet weten wat er uit gaat komen. We hopen dat de aankondiging van GroenLinks, dat ze alsnog met een motie gaan ... Een motie zullen indienen als er de komende maand geen concreet resultaat ligt, daadwerkelijk wordt opgevolgd. Dus wij dienen zowel amendement ... Ons amendement in als onze nieuwe aanvullende motie. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de ChristenUnie, mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert: Ik moest even bijkomen. Bedankt. Drie stemverklaringen. Allereerst eentje bij, ik moet even scrollen, A24-21, Wie goed doet, goed ontmoet. Wat ons betreft, is het aan de regio's om gezamenlijk de doelstellingen van de RES te halen. Dat is nu echt aan hen. De ChristenUnie wil niet dat proces doorbreken en hun dus ook echt de ruimte geven. Dan de Bakhuis-Woltersprijs. De motie is nog niet rijp voor besluitvorming. Voorstel om een goed uitgewerkt voorstel bij de kadernota te bespreken. Dan heeft mijn collega Simone nog een toelichting bij de Spreidingswet.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Voorzitter, onze stemverklaring bij motie M24-26 over de Spreidingswet, is dat wij hadden gehoopt dat er brede steun zou zijn door aanneming van deze motie voor de Utrechtse aanpak en om dat ook te continueren met extra aandacht voor kleinschaligheid en de inzet van vrijwilligers et cetera. Als de motie wordt aangenomen, dan zijn we daar blij mee. Als de motie niet wordt aangenomen, zijn we getroost door de woorden van de gedeputeerde die zegt dat de Utrechtse aanpak en het kansmakersteam wel op die voet door zal gaan.

De voorzitter: Dank u wel. Ga ik naar UtrechtNu!. Zijn er stemverklaringen? Volt.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Twee stemverklaringen. Allereerst bij amendement A24-21 over zeggenschap. We zijn uiteindelijk tot de conclusie gekomen dat we toch te bang zijn dat dit verwarring gaat veroorzaken en onbedoeld ook de uitvoering kan vertragen. Wij denken dat het richten op de energiecoöperaties en het bekender en inclusiever maken daarvan een goede eerste stap is met actieve burgerparticipatie daarbij. Dus we zullen voor nu tegen de ... Amendement stemmen. Ten slot, amendement A24-23a, rond gezondheid en ruimtelijke kwaliteit bij ontwerp energiesysteem. Dit vinden wij een beetje een onnodige motie, omdat wij gewoon vertrouwen dat het college dit goed zal aanpakken, dus ook daar zullen wij tegenstemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik over naar de SGP, de heer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Dank, voorzitter. Ik heb één stemverklaring, collega Kees heeft er drie. Mijn stemverklaring gaat over amendement A24-18. Tot het laatste moment hebben we eigenlijk in dubio gezeten. Alleen zien we wel dat het vertragen van de ontwikkeling ongewenst is, zoals de gedeputeerde schetste. Edoch vraag ik me af of dat het handhaven van de motie het inhoudelijk resultaat oplevert dat beoogd wordt. Maar het is wel het moment om GS een gele kaart te geven als het gaat om de uitvoering van de motie en dat zouden we graag mee willen geven in het vervolg van de samenwerking. Daarom, we zullen die ... Tegen het amendement stemmen.

De heer Vermaat: Voorzitter, dan motie M24-13 over de Bunschoterstraat Amersfoort. Een sympathieke motie, alleen gezien het laatste besispunt kunnen wij daarin niet instemmen. Dus wel steun voor de andere punten, maar niet voor de laatste. Dus daarom zullen we uiteindelijk tegen de hele motie stemmen. Dan A24-

21 over lokaal zeggenschap en eigenaarschap. Dat zit deels al in het amendement van Lokaal eigendom. De interpretatie van de gedeputeerde gaf misschien de juiste inzichten, maar dat zorgt ook mogelijk voor verwarring. Dus voor nu geen steun, zoals het nu verwoord is. Mogelijk dat in de verdere uitvoering daar wel plek voor is. Dus geen steun daarvoor. Als laatste aan A24-31 over kernenergie. In dit amendement zijn zoveel dingen gewijzigd aan de leidende principes, dat daardoor het steunen daarvan eigenlijk niet meer mogelijk is. Maar gelukkig in amendement A24-19 is de ruimte daar ook voor gecreëerd. Dus daarmee zullen we tegen amendement A24-31 stemmen, maar wel natuurlijk voor de andere amendementen, voornamelijk A24-19. Ik dank u.

De voorzitter: Dank u wel. PVV, heeft u stemverklaringen? Mevrouw Van der Velde.

Mevrouw Van der Velde: Dank u wel, voorzitter. M24-19, Zonder de vastgestelde landelijke windturbinebepalingen hebben wij een stemverklaring bij. Wij willen het liefst natuurlijk helemaal geen turbines. Maar als ze er dan toch moeten komen, dan maar het liefst zoals het in deze motie beschreven staat. We hadden een stemverklaring bij A24-32. Daar staat natuurlijk ook genoemd circulair, natuurinclusief en klimaatneutraal. Daar zijn we niet zo van, maar voor de rest kunnen we ons wel vinden in de strekking en daarom zullen wij voorstellen ... -Stemmen. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. SP, mijnheer Breur.

De heer Breur: Dank u wel, voorzitter. In de meeste gevallen is mijn stemgedrag wel duidelijk gebleken uit ofwel mijn inbreng in de debatten, ofwel het feit dat ik mede-indiener ben. Er zijn een aantal uitzonderingen. De Partij voor de Dieren is een hele goede vriend van onze fractie, maar voorstellen voor het wijzigen van de titel van een stuk of het wijzigen van volgordes, dat is cosmetisch en op dat vlak wat ons betreft niet nodig. Dus dat zullen wij niet steunen. Wat betreft de motie, Visie innovaties mobiliteit van Volt, onze indruk is dat het vooral smijten met het woord innovatie is, zonder dat er echt iets concreets gedaan wordt. Dat willen wij niet steunen. Wat betreft de moties rond de VAB-aanpak, daar hebben we lang over getwijfeld, in de stemlijst zie ik ook nog steeds adviezen als geen idee voorbijkomen. Dan hak ik de knoop door en wil deze voorstellen het voordeel van de twijfel geven. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar Forum voor Democratie, de heer Van Breukelen.

De heer Van Breukelen: Dank u, voorzitter. We hebben een stemverklaring bij motie of amendement A24-22. Het is een heugelijke dag, Forum voor Democratie stemt mee met een motie van GroenLinks. Ook wij delen de visie dat elke organisatie in de breedte van het woord energie behoeft. Daarnaast hebben we ook nog een stemverklaring voor motie M24-21. We hadden hem ook graag scherper gezien, net zoals de BBB dat graag had gezien. We zullen daarom ook met hun motie meestemmen. Afhankelijk van of hun motie het haalt, zullen we dus voor of tegen stemmen bij motie M24-21.

De voorzitter: Dank u wel. Als ... Tot slot mevrouw Hoek, 50PLUS.

Mevrouw Hoek: Dank u voorzitter. Eén stemverklaring en daarin twee moties genoemd. De motie Bunschoterstraat en de motie ... Drie dus eigenlijk. De moties betreffende de Oude Tempel. Als die niet worden aangenomen, zal 50PLUS tegen de motielijst stemmen. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel.

Griffier Poort: Eerst de motielijst en dan ...

De voorzitter: Dank u wel. Dan zijn we nu aan het eind gekomen van de stemverklaringen. Dat was agendapunt 22.

23. Stemmingen

De voorzitter: Dan gaan we nu door naar agendapunt 23. Dat betreft de stemming. Voor uw duidelijkheid, en misschien heeft u het al gezien, er staat nu Partij van de Arbeid-logo naast mijn naam. Want daarom kan ik met mijn eigen pasje gewoon meestemmen. Anders zou ik de hele stemronde missen. Op dit scherm zie ik dan uiteindelijk de hele uitslag en die krijgt u ook in beeld op het grote scherm. Maar dat is de reden waarom er nu een andere voor... Ander logo opstaat. Ik hoop dat u het daar allemaal mee eens kunt zijn. Zoals we het altijd doen, zoals de heer Oosters, onze Commissaris, het ook altijd doet, beginnen we met de amendementen, als die er zijn, en dan het Statenvoorstel en dan de moties. Dat zal ik ook steeds goed aangeven. De hamerstukken kunnen we overslaan, lijkt mij. Daar gaan we niet over stemmen. Dan beginnen we bij het actualiseren van de motielijst. Dan hebben we eerst amendement A24-17, Bunschoterstraat, ingediend door de BBB, CDA, GroenLinks, Partij voor de Dieren, 50PLUS, SP en Partij van de Arbeid. Daar gaan we nu eerst over stemmen. De stemming is geopend. Maar ik heb nog niks ...

Griffier Poort: Je ziet nu de voor en tegens.

De voorzitter: En dan niks meer? Maar dan moeten we wachten tot ... De stemming is gesloten, moet ik nu zeggen. Dat hoor ik allemaal van de buurman. Ik zie dat de ... Dat amendement is aangenomen met 31 stemmen voor en 18 stemmen tegen. Gaan we door naar het volgende amendement, het amendement A24-18, Geen afdoening motie 19A, Behoud Oude Tempel, ingediend door Partij voor de Dieren, Volt en 50PLUS. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. Deze motie is verworpen met 27 stemmen tegen en 21 stemmen voor. Dan gaan we nu naar het Statenvoorstel zelf. Dat is de Actualiseren van de motielijst. Stemming is geopend. Bijna. Nu. Hij is nu klaar. Stemming is gesloten. Het voorstel is aangenomen met 31 stemmen voor en 18 stemmen tegen. Dan zijn er nog twee moties over dit onderwerp. Dat is motie M24-12, Bescherm landgoed Oude Tempel bij bestaande en nieuwe planvorming, ingediend door Partij voor de Dieren. Even kijken, want dan ging mevrouw Ghijssels eruit. Ik moet even kijken. Heeft u uw pasje eruit gehaald, mevrouw Ghijssels, of niet?

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Ja.

De voorzitter: Super. Dan weten we dat dat goed is.

Griffier Poort: De stemming is geopend.

De voorzitter: Stemming ... De stemming is nog niet ... Hij is nog niet zichtbaar. Hij blijft hangen. Stemming is geopend. Dat ben ik. De stemming is gesloten en de motie is verworpen met 27 stemmen tegen en 21 stemmen voor. Gaan we naar de tweede motie, motie M24-13, Bunschoterstraat Amersfoort, ingediend door ChristenUnie, GroenLinks, BBB, Partij van de Arbeid en 50PLUS. Stemming is geopend. Stemming is gesloten. Stemming ... Motie is aangenomen met 31 stemmen voor en 18 stemmen tegen. Daarmee is dit agendapunt afgedaan. Dan gaan we door een agendapunt 11, Leidende principes Energievisie. Daar beginnen we ook met amendementen. Eerst nummer A24-19, Hernieuwbare of duurzame energie, ingediend door BBB, SGP, 50PLUS, UtrechtNu!, Volt, CDA en VVD. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. Het is aangenomen

met 37 stemmen voor en 12 stemmen tegen. Dan gaan we naar amendement A24-21, Lokaal zeggenschap en eigenaarschap, ingediend door Partij voor de Dieren, BBB en ChristenUnie. De stemming is geopend. Stemming ... Er is er één die had ... Stemming is gesloten. Deze is aangenomen met 28 stemmen voor en 21 stemmen tegen. Dan gaan we dan nummer A24-22, Energie voor de maatschappij, ingediend door GroenLinks, Partij voor de Dieren, Partij van de Arbeid, ChristenUnie en CDA. De stemming is geopend. Dit amendement is aangenomen met 44 stemmen voor en 5 tegen. Amendement A24-23a, Gezondheid, zorgvuldige ruimtelijke inpassing en winning dicht bij het gebruik, ingediend door CDA, SGP, 50PLUS en BBB. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Deze is aangenomen met 46 stemmen voor en 3 tegen. Gaan we naar amendement A24-24, Doelstelling los van de principe, ingediend door Partij voor de Dieren en 50PLUS. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Het amendement is verworpen. Nee. Net aangenomen, het was heel spannend hier op een schermplaatje, met 25 stemmen voor en 24 tegen. Amendement A24-25, Energiebesparing gaat vooraf aan energieopwek, ingediend door Partij voor de Dieren en 50PLUS. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Deze is verworpen met 28 stemmen tegen en 21 voor. Amendement A24-26, Leidende principes Energiesysteemvisie, ingediend door Partij voor de Dieren en 50PLUS. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. Deze is verworpen, 45 stemmen tegen en 4 voor. Amendement A24-27, Provincie Utrecht gaat uit van duurzame bronnen voor de opwek van energie, ingediend door Partij voor de Dieren en 50PLUS. De stemming is geopend. Mijnheer Breur, heeft u al een keuze kunnen maken? De stemming is gesloten met ... Het amendement is verworpen met 31 stemmen tegen en 18 voor. Amendement A24-28, Ambities bijstellen, ingediend door UtrechtNu!. Stemming is geopend. Stemming is gesloten. Dit amendement is verworpen met 38 stemmen tegen en 11 voor. Gaan we naar amendement A24-29, Innovatie en experimenteerruimte als leidend principe, ingediend door Volt, VVD, D66, ChristenUnie, BBB, SGP en CDA. Stemming is geopend. Stemming is gesloten. Amendement is aangenomen, 46 stemmen voor en 3 tegen. Amendement A24-30, Lokaal eigendom, ingediend door SGP, BBB, SP, 50PLUS, D66, GroenLinks, CDA, Partij van de Arbeid, Volt en ChristenUnie. Stemming is geopend. Stemming is gesloten. Is voor... Aangenomen met 48 stemmen voor en 1 tegen. Amendement A24-31, Neem kernenergie op in de voorlopig leidende principes Energievisie, ingediend door PVV, Forum voor Democratie en 50PLUS. Stemming is geopend. Stemming is gesloten. Amendement is verworpen, 46 stemmen tegen en 3 voor. Dan komen we nu bij het besluit, het Statenvoorstel Leidende principes Energievisie. Het besluit dus inclusief de amendementen die nu aangenomen zijn. Stemming is geopend. Het voorstel is aang... Stemming is gesloten. Sorry. Voorstel is aangenomen met 41 stemmen voor en 8 tegen. Komen we nu bij de moties. Motie M24-14, Energiecoöperaties bekend en inclusief, ingediend door Volt, GroenLinks, Partij van de Arbeid, ChristenUnie, Partij voor de Dieren, SP en D66. Stemming is geopend. Motie is aangenomen. Stemming is gesloten. Met 31 stemmen voor en 18 tegen. Komen we bij motie M24-15, Terugdringen energiearmoede met een stabiele en betaalbare energievoorziening, ingediend door Forum voor Democratie, PVV, 50PLUS en BBB. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Motie is verworpen met 28 stemmen tegen en 21 voor. Hiermee is agendapunt 11 helemaal behandeld. Gaan we door naar agendapunt 12. Dat betreft het Wijzigingsbesluit Verordening Europese Landbouwsubsidies 2023 tot 2027 van de provincie Utrecht. We beginnen met het amendement, nummer A24-32, Alle boeren mee richting het halen van de provinciale opgaven, ingediend door VVD, BBB, SGP en 50PLUS. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. Amendement is verworpen met 28 stemmen tegen en 21 voor. Dan komen we nu bij het Statenvoorstel, het Wijzigingsbesluit Verordening Europese Landbouwsubsidies 2023-2027 provincie Utrecht, het besluit zelf. Stemming is geopend. Stemming is gesloten. Het voorstel is aangenomen met 30 stemmen voor en 19 tegen. Dan komen bij agendapunt 13, actualiteitenmotie Natuur niet belangrijker dan drinkwater, ingediend door PVV, Forum voor Democratie en 50PLUS. Dat is motie M24-17 stemming is geopend. Ik ben hem even kwijt. Stemming is gesloten. Motie is verworpen met 46 tegen en 3 voor. Gaan we naar de volgende motie, motie M24-18, Onderzoek naar aanwezigheid van bisfenol A in het oppervlaktewater en de bodem rondom windturbines,

ingediend door PVV en Forum voor Democratie. Stemming is geopend. Stemming is gesloten. Motie is verworpen, 46 stemmen tegen en 3 voor. Komen we bij motie M24-19. dat is agendapunt 15 met drie windmoties. Maar we doen het per motie, dus ik begin bij motie M24-19, Zonder vastgestelde landelijke windturbinebepalingen, geen projectbesluit toepassen, ingediend door BBB en 50PLUS. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. Motie is verworpen met 34 stemmen tegen en 15 voor. Komen we bij motie M24-20, Geen extra windturbines voor gemeenten die RESbod hebben gehaald, ingediend door BBB en 50PLUS. Stemming is geopend. Stemming is gesloten. Motie is verworpen met 28 stemmen tegen en 21 stemmen voor. Motie M24-21, Wie goed doet, goed ontmoet, ingediend door VVD en 50PLUS. Stemming is geopend. Stemming is gesloten. Deze moties aangenomen met 28 stemmen voor en 21 stemmen tegen. Komen we bij agendapunt 16 over ... Twee moties over de VAB-aanpak. Dat is Vrijgekomen Agrarische Bebouwing. Motie M24-22 is de Aanpassing van de sloopmeterbank, ingediend door BBB, SGP, UtrechtNu! en 50PLUS. De stemming is geopend. Stemming is unaniem ... Gesloten. De motie is unaniem aangenomen. Gefeliciteerd. Motie M24-23, Splits de grote woonhuizen op erven, ingediend door BBB, SGP, VVD en 50PLUS. De Stemming is geopend. Stemming is gesloten. Ook deze moties aangenomen met 42 stemmen voor en 7 stemmen tegen. Gaan we door naar motie M24-24, Geldprijs Bakhuis-Wolters, ingediend door Partij van de Arbeid, GroenLinks, D66, BBB, Volt, SP, Partij voor de Dieren en 50PLUS. Stemming is geopend. Stemming is gesloten. Motie is aangenomen met 29 stemmen voor en 20 stemmen tegen. Komen we bij motie M24-25, Rijnenburg, ingediend door Partij van de Arbeid, VVD, CDA, SGP, D66 en de BBB. Stemming is geopend. Stemming is gesloten. Deze motie is aangenomen met 30 stemmen voor en 19 stemmen tegen. Komen we motie M24-26, Spreidingswet, van de VVD, BBB, ChristenUnie, 50PLUS en SGP. De motie is geopend. Stemming is gesloten. Motie is verworpen, 27 stemmen tegen, 21 voor. Dan komen we bij de laatste motie, motie M24-28, de Visie Innovaties Mobiliteit, ingediend door Volt, GroenLinks en de VVD. De stemming is geopend. Die is ingetrokken. Microplastics. Dus we stemmen nu, ik herhaal het nog even, over de Visie Innovaties Mobiliteit, ingediend door Volt, GroenLinks en de VVD. De stemming is geopend. Opnieuw. Mevrouw Butterman, we zijn in afwachting van uw stem. Stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 33 stemmen voor en 16 systemen tegen. Daarmee zijn wij aan het eind van deze vergadering gekomen. Het was een lange dag, maar ik vond het zelf wel een leuke dag. Ik hoop jullie ook. Hartelijk dank allemaal. Welthuis en tot de volgende keer.